

SKY MOON

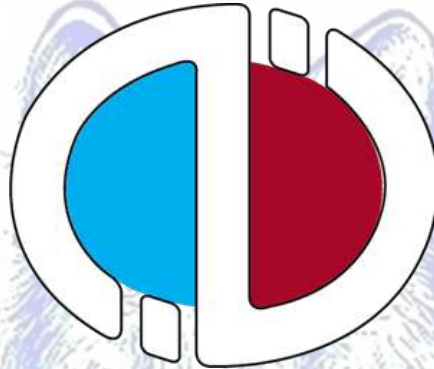

T FOLLOW

SKYMOON PDF

DON'T ASK QUESTIONS,JUST FOLLOW...

SINCE 2020

**ÜNİTE ÖZETLERİ
GELEBİLECEK SORULAR
ÇIKMIŞ SORULAR
ONLINE DÖNEMDE NELER OLDU?**

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

ULİ401U

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

ÜNİTE 1: ULUSLARARASI SİSTEMDE AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ (ABD)

ABD VE ULUSLARARASI SİSTEM

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), uluslararası sistemdeki konumu, gücü, etkisi ve katılım derecesi nedeniyle süper güç olan bir devlettir. 20 yüzyıldaki uluslararası ilişkiler performansı ve bu performansın sonuçları itibarı ile uluslararası sistemin oluşumunda, şekillenmesinde ve işleyişinde çok büyük rol oynamıştır.

ABD DIŞ POLİTİKASININ GÜÇ KAYNAKLARI

ABD'nin uluslararası sistemde elde ettiği başarısında önemli katkıları olan iki ana faktör vardır. Bu faktörler aşağıda sıralanmıştır:

- Somut ve soyut güç kaynakları
- Kendi geliştirdiği dış politika stratejileri

Uluslararası ilişkiler disiplini oluşturan tartışmaların bir çoğu ABD'nin dış politikalarından etkilenmiştir. ABD, Avrupalı devletlerin sömürgelerinden gelişerek ortaya çıkan bir devlet olması sebebiyle Avrupa'daki tüm gelişmeleri kendine yansıtmıştır ve ABD, Avrupa'nın güçlendiği 16. yüzyıldan itibaren güçlenmiştir. ABD'nin somut güç kaynakları aşağıda sıralanmıştır:

- Ülke büyüklüğü
- Jeopolitik konumu
- Doğal kaynakları
- Nüfus büyüklüğü
- Ordunun büyüklüğü
- Ekonomik üretimi
- Teknoloji gelişmişliği

ABD'nin soyut güç kaynakları ise sahip olduğu değerler ve ilkelerdir. Bu özelliklerin bir kısmı aşağıda sıralanmıştır:

- Devlet modeli
- Başkanlık sistemi
- Liberal değerler
- Dış politikaları

ABD dış politikasına katkı sağlayan en önemli konular aşağıda sıralanmıştır: •

- başkanlık sistemi,
- jeopolitik konumu,
- askeri ve ekonomik üretimin sürekli artmasıdır.

Başkanlık sistemi 51 eyaletin bir yandan özgürlüğünü garanti altına alır ve bir yandan da birlikte hareket etmesini sağlar. Jeopolitik konumu sayesinde ABD dünyanın önemli bir kısmından ayrıdır. Komşularının güçlü olmaması ABD'nin istikrarını ve güvenliğini olumsuz olarak etkilememiştir. ABD'nin sahip olduğu doğal kaynaklar ve Avrupa'dan edindiği teknoloji üretimin artmasında önemli rol oynamıştır. ABD 2000'li yıllara kadar dünyadaki toplam üretimin yüzde 50'sini tek başına yapmıştır. Sahip olduğu askeri güç dış politikaya önemli katkılar yapmıştır. ABD sahip olduğu liberal ideolojiyi ve yönetim tarzını dünyaya yaymaya çalışmıştır. Liberalizmin insan hakları, özgürlükler, demokrasi, para ekonomisi ve kendi

kendini yönetmek gibi idealleri ABD'nin imajını dünya çapında güçlendirmiştir.

ABD'nin dış politika stratejileri tarihsel olarak üçe ayrılabilir. Stratejiler aşağıda sıralanmıştır:

- Yalnızcılık
- Güç dengesi
- Angajman

Yalnızcılık ABD'nin, Avrupa'daki olumsuz gelişmelerden kendisini koruması ve izole etmesidir. Güç dengesi stratejisi, ABD'nin dünyadaki diğer güçleri de dikkate alarak dengeler oluşturmaları ve bu amaç için ittifaklar kurmuştur ve uluslararası örgütlerin kurulmasına öncülük etmiştir. Angajman stratejisi ise ABD'nin dünyadaki birçok ülke ile ekonomik, siyasi, askeri ve kültürel bağlar kurarak uluslararası sistemi şekillendirmesidir.

ABD'NİN KURULUŞU VE DÜNYAYA YAYILMASI

ABD'nin dış politikasına tarihsel açıdan bakıldığında zaman sürekli gelişen, geliştikçe yayılan ve yayıldıkça dünyayı şekillendiren bir performans görülür. ABD'nin modern dönemde ortaya çıkışının temelinde Avrupa devletleri vardır. Amerika kıtasının keşfi ile başlayan iki yüzyıl içerisinde Avrupa devletleri Amerika kıtasını sömürgeleştirilmiştir. İngilizlerin koloni sayıları 13'e kadar çıkmıştır. Avrupalılar, sömürgeleşme döneminde bir yandan kendi dini, kültürel, siyasi ve ekonomik çıkarlarını yerleştirmeye çalışırken diğer yandan yerel halkı asimile etmeye çalışmışlardır. Sömürgeci ülkeler tarım ve sanayide çalıştırmak amacıyla Afrika'dan ve Latin Amerika'dan köleler getirmiştir. İngiliz koloniler diğer kolonilere göre daha özgür ve gelişmişlerdi ve bu ilerlemelerin sonucu olarak İngiltere'ye karşı kendi kendilerini yönetmek için ekonomik ve askeri imkanları elde ettiler. İngiltere ve Fransa arasında gerçekleşen 7 yıl savaşları sonucunda İngiltere'nin kolonilerden daha fazla vergi istemesi sonucunda koloniler bağımsızlık savaşına başlamışlardır. Bu dönemde İngiltere'ye karşı olan devletler kolonilere askeri destek vermişlerdir. Kolonilerin askeri malzemelerinin yüzde 90 Fransa'dan gelmiştir. Kolonilerin bağımsızlığı 1783 yılında kazanılmıştır. Koloniler bağımsızlığını kazandıktan sonra kendilerini İngiltere'den ve hatta diğer Avrupa devletlerinden farklı olarak görmüşlerdir ve bağımsız bir siyasi aktör olmuşlardır. Dünya tarihindeki ilk federal anayasa ABD anayasasıdır ve sonuçları itibarı ile dünyada yeni bir dönem başlatmıştır. Anayasanın Haklar Bildirgesi ABD'nin dünyada öne çıkmasına katkıda bulunmuştur.

ABD'nin iç ve dış politikaları Avrupa ile etkileşim içinde olmuştur. Ayrıca Latin Amerika Pasifik ülkeleri ile ticari ilişkiler geliştirmiştir. ABD, İngiltere ve Fransa arasında Napolyon savaşları döneminde tarafsız kalmıştır ve her iki ülke ile ekonomik ilişkilerini geliştirmiştir. Başkanlardan Washington'un ve Jefferson'un tarafsız kalma politikası ABD'nin güçlenmesine ve ticaretini geliştirmesine katkı sağlamıştır ve ABD'yi hızla zenginleşmiştir. ABD'nin ticaret ağları Akdeniz'e kadar uzanmıştır. Bu

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

zenginliğin sonucu olarak da Fransa'dan Louisiana'yı 15 milyon dolara satın almışlardır. ABD yönetiminin dengeli bir dış politika izlemesi kendi içerisinde birliğin sağlandığının bir kanıtıdır. ABD, Avrupa'nın kendi ve komşu ülkelerinin iç işlerine karışmasını istemiyordu. Bu strateji sayesinde hızla topraklarını genişlettiler. ABD antisömürgeci politikalar izleyerek bölge ülkelerinin sempatisini kazanmıştır ve onlar üzerindeki etki alanını genişletmiştir.

ABD'nin hızla yayılması içlerinde büyük bir anlaşmazlığa dönüştü ve iç savaşa yol açtı. Güneyliler köle ticaretinin devam etmesini savunurken kuzeyliler köleliğin kaldırılmasını savunuyorlardı. Bu savaştan, Kuzeyliler Başkan Lincoln' un izlediği başarılı iç ve dış politika sayesinde galip çıkmıştır. İç savaş sonrasında ABD her alanda daha da gelişerek dünyada önemli bir yere sahip olmuştur. İç savaş sonrasında teknolojik, askeri alandaki ilerlemeler ABD'nin dünyanın uzak köşelerine doğru yayılmasına neden olmuştur. Ayrıca ABD Alaska ve Midway adalarını satın alarak topraklarının genişlemesine devam etmiştir. ABD-İspanya savaşından sonra ABD Latin Amerika'da olan etkisini arttırmaya başlamıştır. ABD bütün dünyada olan ticaretini arttırmaya yönelik politikalar izlemiştir. ABD'nin Orta Amerika'daki etkisi kendi içerisinde emperyalizm tartışmalarına yol açmıştır. Fakat bu tartışmalar ABD'nin yayılmacılığını etkilememiştir.

DÜNYA DÜZENİ KURMA ÇABALARI

20. yüzyılın başlarında ABD bir dünya gücü haline gelmişti. ABD yayılmacılığı sadece askeri güce dayalı politikalar üzerinden değil aynı zamanda ABD'nin savunduğu değerler üzerinden gerçekleşmekteydi. ABD dünya savaşlarında büyük rol oynamıştır ve Dünyanın şekillenmesinde kendi değerlerini kullanmıştır.

ABD 1. Dünya Savaşının başlarında tarafsız kalma politikasını uygulamaya karar vermişti ve savaşan devletler ile ticaret yapıyordu. Fakat İngiltere ve Fransa ile olan ticareti artarken Almanya ile olan ticaretini azaltarak aslında tarafsız bir politika izlemiyordu. Almanya bu durumdan dolayı ABD ticaret gemilerini batırdı ve Meksika'ya bir telgraf çekerek ABD'ye karşı savaşması durumunda destek vereceğini söyledi. Bu durumdan dolayı ABD 1. Dünya savaşına katılma kararı almıştır. ABD 2 milyon kişiyi Avrupa'ya göndermiştir. Müttefik devletlere silah, cephane ve mali kaynak desteğinde bulunmuştur.

ABD Başkanı Wilson devletler arasındaki savaşın önlenmesi için öneriler getirdi. Bunlar ulusların kendi kaderini tayin hakkı ve müşterek güvenlik sisteminin kurulmasıdır. Milletler Cemiyetine katılma oylamasında Senatodan hayır kararı çıkması ABD'nin tekrar yalnızcılık politikasına dönmelerini sağlamıştır.

Dünya savaşları arasında kalan dönemde ABD dünyadaki üretimin yüzde 50'sinden fazlasını tek başına yapıyordu ve ticaretini 2 kat daha artırmıştı. 2. Dünya Savaşının başlarında ABD tarafsız kalmıştır fakat İngiltere'ye de her türlü yardımı yapmıştır. ABD

Başkanı Roosevelt ile İngiltere Başkanı Churchill savaşından başından itibaren görüşmeye başlamıştır ve savaş sonrası düzenin nasıl kurulacağı hakkında stratejiler belirlenmiştir. ABD, Japonya'nın yaptığı askeri saldırı sonucunda 2. Dünya Savaşına katıldı. ABD ve Sovyetler Birliği Almanya'ya karşı işbirliği yaptılar. Fakat daha savaş bitmeden iki ülke arasında derin görüş ayrılıkları ortaya çıktı. 2. Dünya savaşında sonra dünyada liberal değerlere dayalı bir düzen kurulmaya başlandı ve ABD'nin angajman stratejisi ile birlikte uluslararası örgütler kurulmaya başlandı.

ABD, Sovyetler Birliğinin yayılmasını önlemek amacıyla Avrupa'nın askeri ve ekonomik örgütlenmelerine destek verdi ve NATO'nun kurulmasına öncülük etti. ABD, yeni düzenin korunması için hem gizli hem de açık birçok farklı niteliklerde operasyon yapmıştır. ABD ve Sovyetlerin yayılmaya devam etmek istemeleri Avrupa'da Hem ABD aleyhine hem de Sovyetler aleyhine tepkiler oluşmasına neden olmuştur. ABD ve Sovyetlerin silahlanma yarışına girmeleri dünyayı büyük bir riske atmıştı.

ABD'nin uyguladığı Vietnam politikası başarılı olmamış ve yüksek miktarda kayıplar verdirtmiştir. Bu savaş sonrasında bazı ülkelerde Amerika sempatisi azalmaya başlamıştır.

Arapların uyguladığı petrol ambargosu ABD ekonomisine ciddi zararlar verdi. Bunun üzerine ABD İsrail'e baskılar yaparak Arap-İsrail savaşının bitmesine yardımcı oldu. ABD yönetimi, Arap devletleri ile ekonomik ve siyasi diyalogunu geliştirerek ticaretini de hızla artırdı. ABD yönetimi Çin'e olan ilişkilerini geliştirerek hem Pasifikte hem de Araplarla olan ilişkilerini geliştirerek Orta Doğu'da yeni bir bahar havası yarattı.

İran Şah'ının yıkılması ve Sovyetlerin Afganistan'ı işgal etmesi ABD yönetimi zora soktu ve bir başka petrol krizi yaşandı. Bu durumdan sonra ABD askeri harcamalarını artırdı ve Basra körfezinde oluşabilecek tehditlere karşılık verileceğini ilan etti. Başkan Reagan askeri harcamaları iki katına çıkardı ve birçok ülkeye askeri müdahalede bulundu.

Reagan, Sovyetlere karşı savaşan güçlere destek vererek Sovyetlerin yayılmacılığı engellemek istedi. ABD yönetimi Çin ve Japonya ile ilişkilerini geliştirmiş fakat ticaretleri açık vermeye başlayınca ticaretler askıya alınmıştır. Başkan Reagan'ın atak politikası Sovyetlerin çöküşünü hızlandırmıştır. Bunun sonucunda Sovyet lider Gorbaçev, ABD ile görüşmelere başlamış ve iki ülke arasında silahsızlanma antlaşması imzalanmıştır. Başkan Reagan 45 yıllık soğuk savaşı bitirerek yeni bir düzenin kurulmasına öncülük etmiştir.

Sovyetlerin dağılması ile birlikte ABD tek süper güç haline gelmişti ve yayılmacı politikasını daha da artırmıştı. Başkan Bush döneminden başlayarak ABD askeri gücünü yaygınlaştırmaya başladı. ABD dünyada olan sorunların Birleşmiş Milletler aracılığı ile çözülebileceği gibi beklenti ortaya çıkarmıştı. Bu

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

anlayış içerisinde ABD birçok ülkeye askeri operasyonlar yapmıştır.

ABD yönetimi Soğuk Savaş sonrasında NATO'nun görev tanımı değiştirdi. ABD, Rusya ile olan ilişkilerini geliştirdi. Komşu olan ülkeler ile serbest ticaret antlaşması imzaladı. Asya ülkeleri ile ticaret antlaşmaları imzaladı.

ABD'nin yapmış olduğu operasyonlarda kendi reel politik çıkarlarını düşünmesi, uluslararası boyutta anlaşmazlıklara neden oldu. ABD'nin operasyonları beklenen sonuçları veremedi ve daha büyük sorunlara neden oldu.

Clinton döneminde ABD diğer ülkeler ile olan işbirliğini ve diyaloglarını artırmaya karar verdi. Bu politikası barışın oluşumunda büyük katkı sağladı. Başkan Clinton döneminde küreselleşme süreci yaygınlaştı. Clinton Arap-İsrail ilişkilerinin düzelmesi için uğraşlar verdi.

ABD yönetiminde silah, petrol ve Yahudi lobilerinin etkilerini artırması ile birlikte bu lobiler Başkanlık seçimlerinde Başkan Bush'un oğlunu desteklediler. 11 Eylül 2001 krizi sonrasında ABD iç ve dış politikası radikal bir biçimde değişime uğradı.

ABD Başkanı Bush terörün doğduğu ülkelere karşı mücadele etmek istedi ve dünyaya "ya bizimlesin ya da terörle" şeklinde çağrı yaptı. Daha sonra Sırasıyla Afganistan ve Irak savaşları yapıldı. ABD askeri gücünü kullanarak tüm Orta Doğu'yu tekrar şekillendirmek istiyordu. ABD'nin Irak'a yaptığı askeri operasyon sonrasında dünya çapında saygınlığı azaldı. ABD çok büyük ekonomik ve askeri kayıplar verdi. Irak savaşı Orta Doğu bölgesinin karışmasına ve Arap-İsrail krizinin derinleşmesine neden oldu. Başkan Obama döneminde Irak'tan askerler çekildi. Olumsuz olan imajın düzelmesi için politikalar oluşturulmaya başlandı. Obama dünya barışı için çalışmalar yaptı. El Kaide lideri Obama zamanında öldürüldü ve Obama'ya büyük bir prestij kazandırdı. İran ile diyalog kurarak İslam ülkeleri ile arasını düzeltmeye çalıştı. Obama döneminde ABD, Orta Doğu'da yaşanmakta olan Arap baharına müdahil olmayarak geri planda durmayı tercih etti. ABD, Irak'tan sonra başka bir ülkeye asker göndermemiştir.

ÜNİTE 2: ABD DIŞ POLİTİKASININ TOPLUMSAL BOYUTU

TOPLUMSAL BOYUTUN ÖNEMİ

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) dış politikası, dünya toplumundan ve kendi toplumundan gelen etkilerle şekillenir. Dış politikanın toplumsal boyutunun önemine vurgu yapan uzmanlar, özellikle liberal ve sosyal inşacı teorisyenler, dış politikanın oluşumunda dıştan çok iç toplumun oynadığı role önem ve öncelik verir. Liberaller, realistlerden farklı olarak uluslararası ilişkilerde temel dinamiğin iç/ulusal etkenler olduğunu savunur.

Başka ülkelere göre daha ileri düzeyde çoğulcu olan ABD'de siyaset, kendi toplumsal dinamiklerinden bağımsız olarak anlaşılamaz. ABD dış politikasının yapımında genel olarak iki unsur etkilidir. Birincisi, ABD dış politikasının yapımını resmen ve doğrudan

ifade ve icra eden devleti yöneten iktidardaki siyasetçiler, dış politika karar alıcıları, bürokratlar ve uygulayıcılardır.

Amerikan toplumunun ABD dış politikasında oynadığı rolün ikinci boyutu, ABD demokratik devlet mekanizmasının sağladığı imkânlar ve yollarıdır ki, bunların kabaca en genel ve tipik örnekleri; yerel veya genel seçimler, lobicilik faaliyetleri, medya kanalları, toplumsal hareketler ve toplantılar ve diğer ilgili siyasal yöntemlerdir. Böylece Amerikan toplumu, ABD dış politika sürecine görüşlerini, tutumunu, tercihini doğrudan ve dolaylı araçları kullanarak katılmış olur.

ABD TOPLUMUNUN DIŞ POLİTİKA POTANSİYELİ

Demokrasi ile yönetilen ülkelerde halkın dış politika ile ilgili tercihlerinin ne olduğu bazen önemli ve etkili olurken, genelde yetersiz, etkisiz ve zayıf kalmaktadır. Zira dış politika kararları, uzman resmi karar alıcılar tarafından alınmakta ve uygulanmaktadır. Bu süreçte toplum görmezden gelinebilmekte veya dışlanabilmektedir. Bu durum ABD dış politika süreci ve toplumsal etkisi ile ilgili olarak da geçerlidir. Demokrasilerin "temsili demokrasi" özelliği nedeniyle, toplumunun dış politika sürecine katılımı ve etkisi ancak dolaylı ve gayri resmi yollardan gerçekleşir. Tüm demokratik toplumlarda olduğu gibi, ABD toplumsal grupların genelde siyasete ve özellikle dış politikaya ilgisi, katkısı, katılımı değişkendir; aynı oranda, her zaman ve eşit etkide değildir.

Amerikan toplumunun dış politika yapımına katılımı ve etkisi iki uçta veya bu iki uç arasında bir noktada gerçekleşir: Bir uçta (olumsuz) Amerikan toplumunun çoğunun veya genelinin ABD dış politikasına ilgisinin bile olmaması hali, diğer uçta (olumlu) ters orantılı olarak çok etkili katılım göstermesidir. Amerikan toplumunun dış politika konusundaki tipik tavrının olumsuz uca daha yakın olduğu, yani normal şartlarda dış politikaya katılımının ve etkisinin ya hiç ya da yok denecek kadar zayıf kaldığı söylenebilir. ABD vatandaşları daha çok kendi özel hayatı, yerel birimleri ve ülke siyaseti ile ilgilenmeyi tercih ederken dünyanın başka ülkelerinde neler olup bittiği hakkında ancak kendilerini ilgilendirdiği kadar, belli amaçlarla ve zamanlarda merak duyarlar. Hele kendi yaşama şartları zaten olağan ve sorunsuz bir şekilde devam ediyorsa dış politikayla ilgilenmeye ihtiyaç duymaz.

Amerikalılar (örneğin birçok ülkede olduğu gibi) güncel siyasi konulara, siyasi partilere ve devlet işlerine yoğun bir ilgi ve zaman ayırmak yerine bireysel hayatını geliştirmeye ve yaşamaya odaklanır. Eğer siyasetle ilgilenenlerse, kendi yaşamını doğrudan etkilediği için öncelikle yerel veya federal konulara ve sorunlara yoğunlaşır. Buna karşın, diğer eyaletleri ve genel olarak ülkeyi ilgilendiren iç ve dış politikalar, kendi yerel konularıyla ilgisi olmadığı durumlarda zaman harcamazlar. Bunun en önemli ve somut göstergelerinin başında seçimlere katılım oranları verilebilir. Amerikalılar için kendileri dışındaki uluslararası ilişkiler dünyanın tamamı değil, ancak

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

tarihsel ve kültürel nedenlerle kendilerine yakın hissettikleri bölgeler olabilir ki, bunların başında Avrupa gelir.

Amerikan toplumunun ABD dış politikasına ilgisizliğinin nedenlerinin başında tarihsel, jeopolitik, sosyo-kültürel nedenler gelmektedir. İkincisi, Amerikalıların kendisine ve ötekisine yani dünyaya dair algısıyla ilgilidir. Bir yandan Amerikan İstisnacılığı'nın doğurduğu özgüven ve egosantrik duygu ve algılama diğer yandan ABD'nin iki yüz yıllık dünya politikasındaki etkileyici ve belirleyici rolü, Amerikan toplumunun dış politikaya ilgisini azaltır. Federal bir devlet olması, dış politika işlevinin Washington DC'ye emanet edilmesi ve her şeyin kontrol altında olduğu düşüncesi, toplumu dış politikadan uzak tutar. Bunda Başkanlık Sistemi ve Başkanın gücü de önemli bir rol oynar. Diğer yandan, ABD'nin kuruluşundan itibaren güçlenmesinde dış politika stratejilerinin ve uygulamalarının çok büyük rolü olmuştur. Halkın bu kadar başarılı bir politikadan endişe duymasına veya müdahale etmesine normal şartlarda gerek yoktur. Amerikan toplumu, devletin ve genel anlamda dış politika kurumlarının kendi çıkarlarını en iyi şekilde koruduğunu düşünür. Buna karşın, Amerikan toplumunun dış politika süreçlerinin tamamen dışında kaldığını söylemek de doğru değildir. Amerikalılar, kendi hayatlarına ve yerel siyasetlerine tahrip edici sonuçlar doğurduğunda veya ABD'nin büyük krizlerle ve ya başarısızlıklarla karşılaşması halinde, dış politika oluşum sürecine daha çok katılarak etkilemeye çalışırlar.

Her demokratik ülkede olduğu gibi, Amerikan toplumunun dış politikaya katılımı ve etkisi de devlet sisteminin işleyiş kuralları gereği kaçınılmaz olarak mevcuttur. ABD toplumunun yürütmeyi (Başkan), yasamayı (Kongre) ve dolaylı olarak da yargıyı (Yüksek Mahkeme) seçimle belirliyor olması, aynı zamanda ABD dış politikasının ana stratejisinin ve/veya belli konularda ne yönde olmasını istediğini gösterir.

Amerikan toplumunun dış politikaya katkı vermesinin en önemli nedenlerinden biri de ABD dış politikasındaki sorunların ve/veya başarısızlıkların Amerikan halkını önünde sonunda bir şekilde etkiler haline gelmesidir. Bu etkilerin başında somut maddi yansımaların olmasıdır. Bu konuda, son yıllarda ABD'nin Ortadoğu müdahalelerinde Amerikan askerlerinin öldürülmesi sonucu oluşan "tabut sendromu" ya da savaş harcamalarının doğurduğu mali yükler veya ekonomik sorunlar örnek olarak verilebilir.

Dış politika yapımı sürecine resmen müdahil olmayan halk, neden dış politika yapımcıları tarafından dikkate alınır? Öncelikle adaylar, ama özellikle başkan adayları seçim propagandasında sadece iç politika konularına değil nispeten daha az da olsa dış politika konularına da yer vermekte, görüşlerini açıklamaktadır. Halk bu açıklamaları dikkate alarak oy kullanmakta ve seçilen başkan görüşlerini hayata geçirmektedir. Diğer yandan, ABD sistemindeki aktif

siyasi partilerin, lobilerin, sivil toplum kuruluşlarının belirgin dış politika tercihleri halkın görüşlerini etkilediği için, halk bu kuruluşların tercihlerine göre hareket edebilmektedir.

Yasal olarak neredeyse hiçbir şekilde yargılanması mümkün olmayan başkan, bir daha seçilebilmek için sadece Amerikan halkıyla muhataptır. Demokratik güçler/erkler ayrılığı sisteminin sıkı bir biçimde uygulanması nedeniyle Amerikan siyasi kurumları birbirlerinin yetki alanına müdahale edememektedir. Başkan Kongre'ye müdahale edemediği gibi, Kongre de başkanın yetki alanına girmez. Amerikan başkanı yürütmenin gücü nedeniyle halk ile sürekli baş başadır. Benzer bir durum, dış politikada belirgin rolleri olan Kongre için daha az oranda geçerlidir. Her ne kadar halk dış politika sürecine sınırlı düzeyde katılıyor olsa da dış politikadaki başarının derecesi, halkın dış politikayı onaylaması ile de ölçülmektedir. Hatta Amerikan dış politikasında başarı ya da başarısızlık, genelde halkın ilgili politikaya verdiği ya da vermediği destek ile belirlenmektedir. Örneğin Vietnam'da askeri olarak başarılı olamayan ABD yönetimleri, halkının Vietnam politikasına verdiği desteğin düşmesi sonucu Vietnam'dan çekilmiştir. Yürütme, yasama ve seçmenler arasındaki bu ilişki, Amerikan geleneğinde seçmenlerin "müşteri" olarak tanımlanmasına kadar giden bir durum ortaya çıkarmıştır. Zira Amerikan siyasetçileri ve başkan adayları, seçmeni memnun edebilmek ve oylarını alabilmek için, sanki bir müşteri çekme yöntemi izlemektedir. Seçim propagandası döneminde broşürler, reklamlar, reklam panoları kullanarak seçmeni ikna etmeye çalışmakta, daha sonra da iç ve dış politikaları aracılığıyla "müşterilerini" memnun etmeye çalışmaktadırlar.

Amerikan toplumunun dış politika potansiyeli ile ilgili üçüncü nokta, Amerikan toplumu dış politika sürecine katılmak istese de istemese de, yani istemlerinden bağımsız olarak, kurumlar tarafından dış politika yapımına dâhil olamayacağı anlayışıdır. Elitist dış politika olarak da isimlendirilebilecek olan bu anlayışa göre, Amerikan dış politikasını şekillendiren aktörler, dış politika ile ilgili kararların alınmasında Amerikan halkını resmen ve bilfiil dâhil etmek istemezler. Elitist dış politika, "yüksek politika" olarak bilinen güvenlik, egemenlik, istihbarat, dış politika, savaş gibi Realist teoriye yakın olan konularda geçerli olmaktadır.

ABD TOPLUMUNUN YAPISI VE DIŞ POLİTİKA AKTÖRLERİ

ABD, dünyanın en çoğulcu, renkli, dinamik ve katılımcı toplumsal yapıya sahip ülkelerinden biri ve hatta en başındadır. Amerikan toplumunda irili ufaklı binlerce sivil toplum kuruluşları (STK) ve oluşumları vardır. Bu kuruluşlar ve oluşumlar kendi ilgi ve çıkar konularına uygun işlemler yanında yoğun bir şekilde siyasal faaliyetler yapmaktadırlar. Bunlardan bazıları somut olarak ve doğası gereği sadece dış politika konularına yoğunlaşırken bazıları sadece iç politika konularına bazıları da her ikisine de yoğunlaşırlar. ABD toplumunun dış politika tutumu ile ilgili temel nokta, toplumun heterojen olmasıdır. ABD'nin

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

çoğulcu, çok etnikli, çok dinli bir toplum olduğu ve çok farklı gelire, eğitime, işe, statüye sahip insanlardan oluştuğu dikkate alındığında, dış politika konusunda farklı eğilimlerin olması anlaşılabilir bir durumdur. Hemen her ülkede olduğu gibi, Amerikan toplumundaki her kesim veya vatandaş toplumsal veya siyasal olaylara ve gelişmelere dönük aynı tutum içinde değildir; bilakis çok değişik ilgi ve eğilimler vardır. Bu açıdan bakıldığında, ABD kamuoyunu, kabaca İLGİLİ/DUYARLI VE İLGİSİZ/DUYARSIZ şeklinde iki gruba ayırmak mümkündür. İLGİLİ/DUYARLI KAMUOYU; dış politikayı çok yakından takip eder, aktif olarak katılır, politika yapıcılarını ve dış politikanın oluşumunu etkilemeye çalışır. Buna karşın, İLGİSİZ/DUYARSIZ KAMUOYU, dış politikayla pek ilgilenmez, konuları yeterince bilmez, oldukça pasiftir, siyasi faaliyetlere genelde katılmaz ve dolayısıyla dış politika gelişmelerine etkisi ve tepkisi yoktur ya da çok zayıftır. Bu ikisi arasında yer alan üçüncü grup ya da sınıflandırma, yani ne çok ilgili ne de tamamen ilgisiz ama gerektiğinde duyarlı olan ORTA DÜZEYDE İLGİLİ/DUYARLI KAMUOYUDUR.

Amerikan toplumunun ABD dış politikası üzerindeki etkisi daha çok toplumsal kurum ve kuruluşlar aracılığıyla ve kolektif işbirlikleri yoluyla gerçekleşmektedir. ABD'nin çoğulcu toplumsal ve siyasal özelliği gereği binlerce sivil toplum kuruluşu ve hareketi bulunsa bile, bunlardan ancak bazıları öne çıkıp etkili olabilmektedir. Bunlardan bazıları ile bilgilere aşağıda yer verilecektir.

Kamuoyu

Kamuoyu; bir konuyla ilgili halkın genel düşüncesi, halkoyu, amme efkârı, efkârumumiye" ya da "toplumsal yaşamın olay ve olguları konusunda toplumsal kümelerin ya da toplumun ortaklaşa yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamı şeklinde tanımlanabilir.

Genelde tartışmalı olan kamuoyu kavramı, ancak somut veriler yardımıyla açıklığa kavuşturulabilir. Bu belirsizlik ve tartışma, ancak kamuoyunun objektif ve kesin olarak belirlenmesi ile giderilebilir ki, seçimler ve referandumlar bunun en önemli araçlarındandır. Bu iki yol normalde soyut olan kamuoyunu somut hale getirebilir.

Amerikan toplumunun dış politikaya ilgisinin bir ucunda hiç ilgi duymamak ve diğer ucunda ise gerektiği durumlarda yüksek ilgi duymak şeklinde olduğu daha önce belirtilmişti. Bunlardan hangisinin geçerli olduğu büyük ölçüde dış politikanın Amerikan çıkarlarıyla ne kadar örtüştüğüne bağlıdır. Her ülkede olduğu gibi, Amerikan dış politikasının halkın çıkar, istek ve beklentileri dikkate alınarak belirlendiğini söylemek mümkündür.

Amerikan çıkar tanımları sabit veya değişmez değildir. Örneğin Amerikan kamuoyunun İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından uluslararası politika tercihi Birleşmiş Milletler'e destek olarak belirmiş, ancak kısa bir süre sonra bu örgütün ilkelerine rağmen oldukça müdahaleci bir tutuma dönmüştür. Amerikan halkı; bazen genişlemeci, bazen

izolasyonist, bazen iyimser, bazen de kötümser olmuştur. Örneğin Vietnam Savaşı'nın ardından Amerikan halkı, başka ülkelerin ve bölgelerin işlerine müdahale fikrine artık karşı çıkar hale gelmiştir. Amerikan karar vericilerinin özellikle uluslararası krizlerde kamuoyunun tercihlerine pek fazla önem vermedikleri bilinmektedir. Özellikle ABD'nin dâhil olduğu uluslararası krizlerin doğası gereği Amerikan ulusal güvenliğini doğrudan etkileme ihtimali nedeniyle, kamuoyunun karar alıcılara desteği genelde yüksektir. Bu nedenle onların görüşlerini almaya gerek bile duymazlar; hatta bunu yapacakları fırsat ve zamanları da yoktur.

Amerikan halkının veya kamuoyunun dış politika yapım sürecindeki doğrudan etkisinin ve rolünün gerçekten son derece sınırlı olmasının nedenlerinden biri, anayasal düzenlemeler ve siyasal şartlardır. Anayasal ve siyasal gücü nedeniyle başkanın dış politika alanında gerek Kongre gerekse de halka göre belirgin bir üstünlüğü bulunmaktadır. Amerikan halkının neredeyse en üst temsilcisi işlevine sahip olan Başkan, bu yönüyle dış ilişkilerdeki en önemli aktördür.

Amerikan başkanları gerektiği durumlarda Amerikan kamuoyunun görüşlerini dikkate alma gereği duyduğunda bunu genelde gazete ve kitlesel medya araçları kanalıyla yapar. Kamuoyunun eğilimlerini belirlemede en önemli ikinci kaynak, toplum temsilcilerinin sesi olan Amerikan Kongresi'dir. Kongre'nin Dış İlişkiler Komitelerinin gündemleri ve görüşmeleri, senatörlerin ve temsilcilerin görüşleri de başkanların dikkat ettiği ve önem verdiği kamuoyu unsurlarıdır. Ayrıca, halkın Beyaz Saray ve diğer yürütmeye ilgili kurumlara telefon, e-posta, mektup, telgraf, faks veya diğer sosyal medya araçlarıyla yaptığı iletişim de başkana kamuoyunun görüşleri hakkında bilgi verir.

Kamuoyunun dış politikayla ilgisini gösteren önemli bir nokta, bir dış politikanın belirlenmesi ve uygulanması sonrasında Amerikan halkının gösterdiği tepkilerin düzeyi ya da şiddetidir. Bu tepkilerin eleştirisi mi yoksa destek mi olduğu, dış politikanın meşruiyetini ve benimsenmiş olup olmadığını gösterir. Tepkinin az ya da çokluğu yönetim tarafından destek veya karşıtlık şeklinde anlaşılabilir.

Medya

Kamuoyunun oluşumu, ifadesi ve etkinliği bakımından en önemli araçların başında medya gelir. Medyanın işlevi, sadece haber, iletişim ve ifade özgürlüğü gibi temel ihtiyaçları karşılamak değildir, aynı zamanda bu işlevi üzerinden toplum, siyaset ve yönetim üzerinde etkiler oluşturmaktır. Bu konumu ve rolü o kadar önemlidir ki, medyanın yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olduğu iddia edilir. Resmi olarak dış politikada belli başlı kurumlar yetkili ise de, gayr-ı resmi olarak etkin olan medya kurumlarının ve gruplarının varlığı da inkâr edilemez. ABD medyası, sadece halkı bilgilendirmez aynı zamanda ülkenin politikalarının oluşum sürecine katılır. ABD medyasının habercilik, yorum, gündem

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

oluşturmak, yönetimin/başkanın lehinde veya aleyhinde olmak şeklindeki işlevleri nedeniyle ABD dış politikası üzerinde en etkili grupların başında geldiği söylenebilir. Çoğu Amerikalı, ABD dış politikası ile ilgili girişimleri ve gelişmeleri medya kanalı ile öğrenmektedir.

Amerikan medyasının haber ve yorum kaynakları teorik olarak tüm dünya olmakla birlikte, öncelikle Amerikan toplumunun çıkarlarını ilgilendiren ve ilgisini çeken ülke içindeki gelişmelerdir. Bu amaçla tüm ülkeye yayılmış bir medya ağı bulunmaktadır.

Bunların başında öncelikli olarak Amerikan siyasetinin başkenti olan Washington DC ve ekonomik/mali/kültür başkenti olan New York gelir. Bu şehirler, tüm medya kanallarının aktif ve yoğun çalıştığı haber kaynaklarıdır çünkü siyasiler, diplomatlar, elçilikler, bürokratlar gibi devlet yönetiminin aktörleri yanında sivil toplum örgütleri, düşünce kuruluşları, akademisyenler, gazeteciler, elitler bu şehirlerde yoğunludur.

Sivil Toplum

Amerikan dış politikasını etkileyen önemli toplumsal kaynaklardan bir tanesi de sivil toplum hareketleridir. Özünde ABD sosyal yaşamını ilgilendirmekle beraber dünyaya yansımaları ve etkisi olan toplumsal hareketler arasında şunlar yer alır: Köleliğe ve ırkçılığa karşı mücadele, insan haklarının korunması, kadın hareketleri (feminizm), barış hareketleri, Wall Street'i işgal Et gibi sosyal girişimler. Her biri sivil toplumun yaşama standartlarının gelişmesini amaçlayan bu sosyal hareketler, ABD dış politikasına da yansımıştır. ABD yönetimleri bu sosyal sorunların diğer ülkelerde ve uluslararası örgütlerde ele alınması için çaba sarf etmişlerdir. Her sorun ve ülkede olmasa bile ABD dış politikasının gündeminde yer almıştır. Amerikan tarihinde farklı problemlere tepki olarak doğan toplumsal hareketler belli ölçüde de olsa dış politikada karar verme süreçlerini etkilemiştir.

Amerikan tarihine damgasını vuran toplumsal sorunların başında kölelik ve bu sorunla mücadele gelmektedir. Kölelik sorunu Amerikan tarihinde o kadar önemlidir ki, bu sorun üzerine yaşanan anlaşmazlık ve ayrışmalar iç savaşa kadar tırmanmıştır. ABD, 1808 yılında İngiltere'yi takip ederek Afrika ve diğer sömürge ülkelerden köle ticaretini resmen yasaklamış olmasına rağmen, kölelik uygulamaları devam etmiştir. Zira bu yasak sadece yurt dışından köle ticaretini içermiş ama içerideki ticareti etkilememiştir.

Amerikan tarihine damgasını vuran toplumsal sorunların başında kölelik ve bu sorunla mücadele gelmektedir. Kölelik sorunu Amerikan tarihinde o kadar önemlidir ki, bu sorun üzerine yaşanan anlaşmazlık ve ayrışmalar iç savaşa kadar tırmanmıştır.

Köleliğe karşı gelişen toplumsal tepkiler uluslararası alana yansımıştır. Bu bağlamda öne çıkan gelişmelerden biri, bu dönemde ABD'deki on binlerce siyahi kölenin kuzeye yani Kanada'ya kaçmalarıdır.

Amerika'nın kölelikle mücadelesi, yirminci yüzyılda ABD dış politikasına ve uluslararası ilişkilere de yaygınlaşmıştır. Köleliğe karşı mücadele BM içinde sivil toplum örgütlenmelerini motive ederek genişlemiştir. Ulusal Zenci Kongresi, 1946'da BM'ye başvurarak bu yöndeki ilk adımı atmıştır. Köleliğe karşı mücadele 20.yüzyılın ikinci yarısında (Soğuk Savaş döneminde) büyük ölçüde başarı kazanırken, bu kez farklı bir yönde yani ırkçılık ve renk ayırmacılığı şeklinde devam etmiştir.

Amerikan sivil toplum hareketlerinin sonuçlarından biri de ABD yönetiminin Amerikan toplumu ve gelişmeleri hakkında dünyayı bilgilendirmek amacıyla 1953 yılında kurduğu ve 1999 yılında resmen son verdiği Birleşik Devletler Bilgi Kurumu (USIA)'dır. ABD yönetimleri ırk ayırmacılığına karşı mücadele bağlamında yaptığı önemli işlerden bir diğeri, Amerikan devleti organlarında ve özellikle Dışişleri Bakanlığı'nda zenci vatandaşları istihdam etmesidir. ABD toplumunda ayırmacılığa uğrayan sadece köleler, zenciler, Afrikalılar gibi etnik ve renk farklılığı olan insanlar değil, aynı zamanda tüm dünyada olduğu gibi kadınlar da dezavantaj ve ayırmacılığa tabi olmuştur. Bu durum, feminizm olarak da adlandırılan kadın hareketlerini ve düşüncesini doğurmuştur.

Amerikan dış politikasında savaş-barış-güvenlik konularında etkili olan veya olmaya çalışan toplumsal gruplardan biri de sivil barış grupları ve örgütleridir. Farklı siyasi konular ve sorunlar etrafında oluşan sivil gruplar, koalisyonlar şeklinde bir araya gelerek yönetim üzerinde baskı uygulamışlardır. Savaş karşıtı eylemler, gösteriler, protestolar ve diğer baskı faaliyetleri yürütmüşlerdir

Baskı ve Çıkar Grupları

Baskı ve çıkar gruplarının, siyasi partiler ve sivil toplum hareketleriyle çok büyük benzerlikleri bulunur. Özü itibarıyla bu grupların ve sivil toplum hareketlerinin, devlet organları ile organik bir ilişki ya da bağı yoktur. Sivil toplum alanına ait olup belli amaçları ve hedefleri gerçekleştirmeye çalışır ve çok farklı alanlarda faaliyetler gerçekleştirirler.

ABD hükümet ve toplumunun demokratik yapısı gereği, baskı ve çıkar grupları hem bir ihtiyaçtır hem de rolleri oldukça büyüktür. Demokrasinin yarışmacı karakteri ve seçimlerin belli aralıklara yapılması nedeniyle, sivil toplum grupları amaçlarını gerçekleştirmek için hemen her gün faaliyet yapmak ve hükümet organlarından ve yetkililerinden destek almak isterler.

Baskı ve çıkar gruplarının örgütlenme ve üyelik profili, siyasi partilerden, şirketlerden ve özel nitelikli gruplardan farklı bir özellik arz eder. Bu gruplar, belli bir konuda amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeye çalıştıkları için, kendilerine en uygun bölgede, şehirde veya noktada örgütlenerek ve yine ilgili kamuoyunun desteğini alarak faaliyetler gerçekleştirirler.

Bu tür grupların amaçlarının ve çıkarlarının ekonomik değil daha çok sosyal, siyasal ve sağlık konularının olduğu görülmektedir. Diğer yandan, dini duyarlılığı ve amacı olan örgütler de kendilerini ilgilendiren

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

eylem ve tercihleri üzerinde belirli bir etkiye sahip olmak için başkentte faaliyet gösterirler. Baskı veya çıkar grupları, birkaç şekilde siyasi karar vericilerin davranışlarını etkilemektedirler. Kendi üyelerinin görüşlerinin siyasi figürlere ulaşmasını temin ederek grubun hangi noktada durduğu mesajını vermek bunlardan bir tanesidir. Daha önemlisi, Kongre komitelerine ulaştırılmak üzere belli konularda detaylı rapor veya analiz hazırlayabilmektedirler. Çoğu baskı grubunun Washington'da sürekli ofisleri bulunmaktadır. Burada temel amaç karar vericileri ile sürekli ve yakın temas kurabilmektir. Bazı gruplar ise bu amaçlarına ulaşabilmek için profesyonel lobicilik hizmetlerinden faydalanmaktadır.

Son olarak, belki de tüm Amerikan toplumunun çok çeşitli aktörler aracılığıyla yaptığı, literatürde ve günlük siyasette veya yaşamda çok popüler olan lobicilik olgusu ve faaliyetlerini zikretmek gerekir. ABD toplumunda etkili olan etnik, dini, yerel, ideolojik ve diğer kimlik grupları, ABD yönetiminde ve kongresinde yürüttükleri lobicilik faaliyetleri aracılığıyla iç ve dış politikada etkili olmaktadır. Bunlar arasında en çok öne çıkanlar; Yahudi lobisi, Yunan lobisi, Ermeni lobisi, İskoç lobisi, Arap lobisi gösterilebilir. Son yıllarda Türk lobisinin oluştuğu da söylenebilir.

ÜNİTE 3: ABD DIŞ POLİTİKASI KARAR ALMA SİSTEMİ

DIŞ POLİTİKADA KARAR ALMA YAKLAŞIMININ ÖNEMİ VE ANLAMI

Bir devletin dış politikasını ve uluslararası ilişkilerini anlaşılabilirliği için o devletin iç politika sistemine eğilmek, devlet sisteminde kararların nasıl alındığını veya belirlendiğini incelemek gerektiğini iddia eden teorisyen grubu "Davranışçılar" olarak isimlendirilmiş ve dış politikanın ve uluslararası ilişkilerin, devletin karar alma sürecine ve bu süreci etkileyen ulusiçi ve uluslararası faktörlere yoğunlaşarak açıklanabileceğini ileri sürmüşlerdir. 1960'ların başında ortaya atılan dış politika karar alma yaklaşımı, ilerleyen yıllarda Dış Politika Analizi olarak isimlendirilen bir alt disiplinin gelişmesini sağlamıştır.

ABD DEVLET SİSTEMİ

ABD devlet sisteminin temelinde, federal bir devlet ya da hükümet düzeni kuran ABD Anayasası vardır. 1789 yılında yürürlüğe girmiş olan ABD Anayasası, geçen zaman içinde bazı değişikliklere uğramış olsa da ABD için hâlâ geçerli olan, orijinal ve en üst hukuk metnidir. Önsöz, 7 Madde ve 27 Değişiklikten (amendments) oluşan ABD Anayasası, esas olarak üç kısımdan oluşur. Birinci kısım Önsöz ve 7 Maddeden oluşur. Önsöz ve 7 Madde'de devlet kurumları arasındaki görev ve yetki dağılımını düzenler. 1.Madde, Yasama işlevinin Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre tarafından yapılacağını, 2.Madde, Yürütme işlevinin Başkan tarafından yapılacağını, 3.Madde, Yargı işlevinin Yüksek Mahkeme ve onun altındaki mahkemeler tarafından yapılacağını, 4.Madde, eyaletlerin

konumlarını, 5.Madde, Anayasa değişikliklerinin nasıl yapılacağını, 6. Madde, Amerikan Borçlarını, Anlaşmaların üst hukuk oluşunu ve Yemin şartını, 7.Madde, Anayasa'nın Onaylama Şekli düzenlemektedir. 2. Kısım Haklar Bildirisi olarak tanınan ilk 10 değişiklik maddesi olup Amerikan vatandaşlarının devlete karşı insan hak ve özgürlüklerini garanti altına almak için Anayasa'ya eklenmiştir. Üçüncü kısım, 1795 yılından 1992 yılına kadar geçen sürede yapılan 17 değişikliktir. Bu değişiklikler, ABD'nin karşılaştığı sorunlara veya olaylara çözüm bulmak amacıyla yapılmış olan düzenlemelerdir. ABD devlet sisteminde Anayasal düzenleme dışındaki unsurlar da belirleyici öneme sahiptir. Cumhuriyetçi Parti ve Demokrat Parti'nin hakimiyetinde işleyen siyasi parti sistemi, sivil toplum örgütleri, lobiler, baskı ve çıkar grupları, medya ve diğer oluşumlar da dış politikanın belirlenmesinde etkin roledir.

ABD'de yürütme görevinin başında 4 yılda bir seçilen ABD başkanı bulunmaktadır. 15 ayrı bakanlık, başkana yürütme görevinde yardımcı olurlar. Bakanların dışında başkana bağlı başka birçok (CIA ve Milli Güvenlik Konseyi gibi) kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır. ABD Dış İşleri Bakanlığı 15 bakanlıktan biri olup dış politika yapma, yürütme ve uygulama görevini yapar.

Yasama işlevi, Senato ve Temsilciler Meclisi ismindeki iki yasama organından oluşan Kongre tarafından yerine getirilir. Senato 6 yıllığına, Temsilciler Meclisi ise 2 yıllığına seçilir. Bir yasa teklifi, önce Senato ve/veya Temsilciler Meclisindeki ilgili alt ve ana komiteden geçmeli daha sonra Kongre Genel Kurulu'nda kabul edilmeli ve en sonunda başkan tarafından onaylanmalıdır. Dış politika bakımından bir yasa tasarısı söz konusu olduğunda da aynı şekilde, ilgili taslak önce Senato'da Dış İlişkiler Komitesi'nde (Foreign Relations Committee) ve/veya ona bağlı alt komitede, Temsilciler Meclisinde ise Dış İşleri Komitesi'nde (Foreign Affairs Committee) ve/veya ona bağlı alt komitede görüşülüp kabul edilmeli, daha sonra Kongre Genel Kurulunda kabul edilmeli ve en sonunda başkan tarafından onaylanmalıdır. Her iki yasama organında da ABD dış politikasını ilgilendiren başka komiteler de bulunmaktadır. Örneğin, bütçe ve dış yardım konularıyla ilgili olan Tahsisler Komitesi, ABD dış politikası için çok önemlidir.

Yargı işlevini yapan Yüksek Mahkeme, başkanın aday göstermesi ve Senato'nun onayıyla seçilen ve ömür boyu görevde kalma yetkisi olan 9 üst düzey yargıçtan oluşmaktadır. Yüksek Mahkeme, anayasal ve yasal konulardaki sorunlarla ilgilenir.

ABD DIŞ POLİTİKA AKTÖRLERİ VE YETKİLERİ

ABD'de bütün politikalar karar alma mekanizması içindeki aktörler tarafından düzenlenmektedir. Dış politika da bu duruma dahildir. ABD siyasetinin tüm kararları, Amerikan Yürütme gücü olan başkan, Bakanlıklar ve ilgili kurumlar ile Yasama gücü olan Kongre ve Yargı gücü olan Yüksek Mahkeme'nin içinde bulunduğu bir süreç içinde yapılmaktadır.

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Amerikan dış politikası diğer politik başlıklar ile (ticaret, çevre vb.) iç içe geçmiş durumdadır.

Amerikan dış politika karar alma sürecinde etkili olan ve rol oynayan resmî ve gayr-i resmî aktörler, kurallar ve faktörler bulunmaktadır. Ütidede resmi aktörler üzerine yoğunlaşmıştır.

ABD'de devlet yönetiminde güçler ayrılığı ilkesi benimsenmiştir. Bunu sağlamak için sadece güçler ve yetkiler dağıtılmamış, aynı zamanda bu güçlerin birbirini kontrol etmelerini ve denetlemelerini sağlayacak bir düzen kurulmuştur. Türkçeye Denetim ve Denge (Check and Balance) olarak çevirebileceğimiz bu anlayışa göre, Yasama, Yürütme ve Yargı'nın görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesi, denetlemesi ve böylece üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alması önlenmeye çalışılmıştır. ABD'de "dış politika kararlarını kim verir?" sorusuna bir yanıt olarak Papp ve diğerleri 3 model altında, 3 farklı yaklaşımı incelemiştir. Başkanlık Modeli'ne göre, ABD dış politikasında hakim ve etkin erk, başkan ve yürütme organlarıdır. ABD dış politikası bu aktör ve kurumlar tarafından yapılır. Kuruluşundan itibaren ABD dış politikası incelendiğinde, ABD dış politikasının başkanların kontrolünde olduğu görülür. Kongre Modeli'ne göre, ABD dış politikasında Kongre etkin ve belirleyicidir. Anayasal Denge Modeli'ne göre ise ABD dış politikası Yasama ve Yürütmenin birlikte ve birbirini dengeleyerek yaptığı bir süreçte belirlenir.

YÜRÜTMENİN GÜCÜ: BAŞKAN

ABD Başkanları, görev yaptığı süreler ve partileri s.77- Tablo 3.1'de verilmiştir.

ABD Başkanının dış politika karar alma sürecindeki yetki, görev ve rollerini şu başlıklar altında açıklayabiliriz:

- En üst yöneticidir/yürütücüdür.
- Devletin başıdır.
- Başkomutandır.
- Antlaşmaları müzakere eder.
- Üst düzey yöneticilerin seçimi için aday gösterir.
- Diğer devletleri tanır.
- Başkan tekeldir.
- Kamuoyunu şekillendirir.
- Uluslararası diplomatik faaliyetler yapar ve yürütür.
- Başkanlık doktrinleri yayınlar.

Başkanın en üst yönetici/yürütücü olması anayasal temelleri olan bir durumdur. Tüm ABD kurumları içinde en etkili kurum olan başkanın malikanesi, kod adıyla Beyaz Saray, ülkede çok büyük bir etkiye sahiptir. Özellikle Beyaz Saray'daki Oval Ofis, başkanın karar alma sürecinde sembolik ve medyatik bir öneme sahiptir. Başkanın dış politika bakımından baş yöneticiliğinde önemli nokta, dış politikanın yapımında birinci derecede rol oynayan ABD Dışişleri Bakanlığı, ABD Savunma Bakanlığı ve diğer bakanlıklar, Merkezî Haber Alma Teşkilatı (CIA-Central Intelligence Agency), ABD Ticaret Temsilciliği gibi kurumlardaki tüm uzmanların, kariyer

memurlarının en üst yöneticisi olması nedeniyle, başkanın onlardan gerekli tüm bilgi ve belgeyi alabilme ve onlara dış politikayla ilgili iş ve görev yükleyebilme yetkilerinin bulunmasıdır. Başkanın devletin başı olması hem kendi toplumu üzerinde hem de diğer ülkelere dönük dış politikada ABD'nin en üst temsilcisi, 'başkanı' anlamına gelir. Bu konum, başkana somut liderlik avantajı yanında sembolik ve imaj olarak üstünlük kazandırır. Başkan anayasa tarafından ABD silahlı kuvvetlerinin 'başkomutanı' olarak tanımlanmıştır. Bu yetkisi nedeniyle ABD Başkanı, ABD ordusunun ulusal ve uluslararası faaliyetleri ve konumuyla ilgili en üst karar vericidir. ABD Anayasası'nın 2. Madde'si 2.Paragrafı, başkana 'antlaşma yapma' yetkisi verir ancak bunun Senato'nun 2/3 onayıyla kesinleşeceğini belirtir. Yine Anayasa'nın 2. Maddesi gereği başkan tüm üst düzey yöneticileri ve büyükelçileri tayin etme ya da atama yetkisine sahiptir. Senato'nun atamaları 2/3 çoğunluk oyuyla onaylanması gerekir. ABD Anayasası'nın 2. Maddesi 3. Paragrafı'na göre, başkan ABD'ye atanmış olan büyükelçileri ve diğer kamu görevlilerini kabul eder, diplomatik dille belirtirsek 'agreman-kabul' verir. ABD Başkanı ülkedeki 'tekeldir', yani onun kadar güçlü ve yetkili bir başka kişi daha yoktur. Örneğin, 100 tane senatör vardır 435 tane temsilci vardır, 9 tane üst düzey yargıç vardır ama bir tane başkan vardır. ABD Başkanı, sahip olduğu anayasal ve siyasal gücü sayesinde, ABD kamuoyu üzerinde etkileyici bir imaja sahiptir. Bu imajı, ona, ABD kamuoyunun özellikle siyasi konulardaki düşüncesinin belirlenmesinde, şekillenmesinde veya değişmesinde önemli bir avantaj sağlar. Başkan, ABD'nin en üst diplomatıdır, aynı zamanda. Her ne kadar kariyer diplomat olmak zorunda değilse de ABD adına diğer ülkelerle ilişkiler geliştirdiği veya istemedikleriyle geliştirmediği için diplomatik bir misyon ifa eder. BD Başkanının, ABD dış politikası üzerindeki belki de en güçlü belirleyici ve yönlendirici etkisi, başkan doktrinleridir. Her ABD Başkanı olmasa da birçok başkan, ABD dış politika hedeflerini köklü bir şekilde belirleyen doktrinler yayınlamışlardır. Bunlardan en çok bilinen ve uluslararası sistemin ve ABD dış politikasının şekillenmesi açısından en etkili olanlar şunlardır: Monroe Doktrini (1823), Truman Doktrini (1947), Eisenhower Doktrini (1957), Carter Doktrini (1979), Reagan Doktrini (1982), Bush Doktrini (2002)'dir. Bu doktrinler, ABD dış politikasında kritik dönüm noktaları olmuş, ABD dış politikasını farklı bir rotaya sokmuş, böylece uluslararası sistemde ciddi değişikliklere yol açmıştır.

BAŞKANIN YÜRÜTME ARAÇLARI: BAKANLIKLAR VE DİĞER KURUMLAR

ABD Başkanına yardım ve destek hizmeti veren birçok yürütme organı ve kurulu- şu yer almaktadır. Bazıları doğrudan başkana, bazıları da bakanlara veya diğer yürütme organlarına bağlı olan kurum ve kuruluşlar, Yürütmenin aktörleri olarak görülebilir. Birinci sırada, başkana en yakın konumda duran, parlamenter sistemlerdeki kabineye benzeyen İç Halkada yer alan, başkanın 'atadığı' kişiler vardır. İç

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

halkanın ilk sırasında başkana en yakın danışmanlık ve yardımcılık yapan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve 15 bakan yer almaktadır. MGK üyeleri şunlardır: Asli üyeler: başkan, başkan yardımcısı, dışişleri bakanı, savunma bakanı. Asli Danışmanlar: CIA Başkanı ve genelkurmay başkanı. Özel danışmanlar: Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Dairesi Müdürü ve USIA (ABD Bilgi Kurumu) ve Başkanın Milli Güvenlik Danışmanı. Bakanlar da esasen başkana yardım etmekle görevli olmakla birlikte, aynı zamanda başında bulundukları bakanlığın tüm işlerinden sorumludur.

Bakanlıklar arasında ABD dış politikası bakımından en etkili ve yetkili olanlar doğal olarak Dışişleri Bakanlığı ile Savunma Bakanlığıdır.

Dışişleri Bakanlığı, dört kısımdan oluşur. Bunlar:

- Dışişleri Bakanı
- 1 Dışişleri Bakanı Vekili ve 4 müsteşar
- Bakanlığa bağlı 24 daire
- Dış elçilikler ve personel

ABD dış politikasında etki bakımından diğer önemli bakanlık, ABD Savunma Bakanlığı (Department of Defense)'dir. Popüler ismiyle Pentagon, ABD savunma ve askerî politikalarının uzmanlık kurumudur. ABD'nin kuruluşundan beri her dönemde askerî güce başvuran bir ülke olduğu ve ABD'nin emperyal genişlemesinde ordunun çok önemli bir rol oynadığı göz önünde bulundurulduğunda, Pentagon'un rolü, önemi ve gücü de kendiliğinden ortaya çıkar.

Savunma Bakanı (Secretary of Defense), başkan tarafından atanır ve temel görevi savunma konularında Başkana hizmet etmektir. 1 Savunma Bakanı Vekili ve her biri bir birime atanan müsteşarlar ve bakan yardımcıları da Pentagon'un sivil yöneticilerindendir. Pentagon'da bu sivil yöneticilerden daha önemli birimler, silahlı kuvvetler kadrolarıdır. ABD savunma ve askerî yapısı, Kara, Hava ve Deniz/Donanma olmak üzere üç kuvvete ayrılmış ve her bir kuvvetin başında bir kuvvet komutanı (Chief of Staff Army, Air Force, Navy) ve ilgili müsteşar yer almaktadır. Kara, Hava ve Deniz kuvvetleri üzerinde de Genelkurmay Başkanı ve Yardımcısı yer almaktadır. Savunma Bakanlığının askerî kanadının en üstünde yer alan Genelkurmay Başkanı (Chairman of Joint Chiefs of Staff), hem kuvvet komutanları arasında koordinasyon sağlar hem de başkana savunma ve askerî konularda bilgi verir.

ABD dış politikasında rol oynayan diğer kritik bir yürütme organı, istihbarat örgütleridir. ABD dilinde İstihbarat Topluluğu olarak bilinen bu sistem içinde çok sayıda ve alanda istihbarat teşkilatları bulunmaktadır: Merkezî İstihbarat Teşkilatı (CIA), Savunma İstihbarat Birimi, Kara Kuvvetleri İstihbaratı, Donanma İstihbaratı, Hava Kuvvetleri İstihbaratı, Deniz Kuvvetleri (Marine Corps) İstihbaratı, Uzmanlaşmış Ulusal Dış İstihbarat, Federal İstihbarat Bürosu (FBI), Hazine Bakanlığı İstihbaratı, Enerji Bakanlığı İstihbaratı, Dışişleri Bakanlığı İstihbaratı.

Ama tüm yürütme organlarının dış politikanın oluşumuna katılımı ve katkısı, kısmen başkanla olan ilişkilerine bağlı iken kısmen de ABD Yasama gücü olan Kongre'nin yaptığı yasalarla ilgilidir.

YASAMA'NIN GÜCÜ: KONGRE

Parlamentar sistemden farklı olarak, ABD'de devletin egemenliğini temsil eden erklerden diğeri Kongre'dir. Dolayısıyla ABD'nin tek bir egemenlik gücü yoktur, en azından iki egemeni vardır. Bunun nedeni, her iki organ temsilcilerinin de ABD seçmenleri tarafından doğrudan seçilmiş olmasıdır. Yukarıda da belirttiğimiz gibi, ABD'nin iç ve dış politika egemenliği, bu iki gücün birbirini denetleme ve dengeleme mekanizması aracılığıyla kullanılır. Buradan anlaşılması gereken, Kongre'nin ABD dış politikasında en az başkan kadar yetki ve görevlerinin olduğudur.

Kongre'nin temel işlevi ve rolü, yasa yapmaktır. Kongre, ABD hukuk düzenini ilgilendiren konularda yasal düzenlemeler yapmakla görevlidir ama doğası gereği aynı zamanda siyasal bir organdır ve devletin yönetiminde rol oynar. Kongre bu iki görevini ya kendi inisiyatifi ile girişimlerde bulunarak ya Yürütme'nin yasama taleplerini yerine getirerek veya getirmeyerek ya da Yürütme organını sürekli denetim ve yönlendirme yaparak yerine getirir. Bu araçlar, ABD dış politika oluşum süreci için de geçerlidir. Kongre'nin bu rolü nasıl oynadığını görmeden önce, yapısı hakkına genel bir bilgi vermek gerekir. Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre'de iki partili bir düzen, yani Cumhuriyetçiler ve Demokratların hakim olduğu bir yapı vardır. Nihayet Kongre'nin her iki kanadında da uzmanlık komiteleri vardır. Kongre'nin tüm işlemlerinde 100 üyeli Senato ile 435 üyeli Temsilciler Meclisi'nin Anayasa'da belirtilen görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Yasama faaliyetleri, bu yasama organlarının dahil olduğu bir süreçte gerçekleşir. Ancak her iki yasama kanadında da işlerin nasıl yürüyeceği ve özellikle Yürütme ve başkan ile ilişkilerin nasıl gelişeceği, parti gruplarının kompozisyonuna bağlıdır. Cumhuriyetçi ve Demokrat Partilerin Kongre içindeki ağırlığı, dış politika sürecine de yansır. Zira her parti, kendi siyasi ve ideolojik anlayışına uygun bir dış politika olmasını ister, bu yönde kararlar alır ve Başkanı etkilemeye çalışır. Bu noktada önemli bir faktör, Kongre çoğunluğu ile başkanın aynı partiden olduğu durumlarda Yasama-Yürütme dayanışması görülürken, farklı partilerden olması durumunda Yasama-Yürütme anlaşmazlığı ve hatta çatışması ortaya çıkabilir. Genel olarak belirtmek gerekirse Demokratlar, dış politikada daha liberal, özgürlükçü, ekonomik ve ticari iş birliği yanlısı ve barışa öncelik verirken Cumhuriyetçiler, dış politikada daha muhafazakâr, silahlı kuvvetlere dayalı ve zor kullanma ağırlıklı konulara ağırlık verir. İşte bu nedenle, Demokratların ve Cumhuriyetçilerin anlaşma içinde olduğu durumlarda aktif bir ABD dış politikası, çatışma içinde olduğu durumlarda daha düşük profilli bir ABD dış politikası oluşur. Ama bu

demek değildir ki, Demokratlar ve Cumhuriyetler, ABD çıkarları için iş birliği ve danışma yapmazlar. Kongre'nin ABD dış politikasında sahip olduğu rol ya da görevler şunlardır:

- Yasa Yapma Gücü
- Cüzdan Gücü
- Onaylama Gücü
- Denetleme Gücü
- Antlaşma Onay Gücü
- Savaş İlanı Gücü

KONGRE-BAŞKAN ARASI DENETLEME: SAVAŞ YETKİLERİ YASASI ÖRNEĞİ

Daha önce belirtildiği gibi, ABD dış politika yapımı, genel ABD siyasal sisteminin denetim ve denge mekanizması içinde başkan ve Kongre'nin iş bölümü ve görev dağılımı ilkesine uygun bir şekilde işlemektedir. Olaylar ve gelişmeler, ABD'nin dış politika hedeflerine ve çıkarlarına yarar sağlayacak şekilde geliştiği veya sonuçlandığı sürece, bu dış politika yapımı sürecinde büyük bir sorun veya kriz doğmamıştır. Ayrıca, Kongre çoğunluğu ile başkan aynı partiden veya anlayıştan oluştuğu sürece de bu süreç gayet olumlu bir şekilde çalışmıştır. Vietnam Savaşı, ABD dış politikasının oluşumunda ciddi bir kırılma ve bunun sonucunda yeni bir düzenleme doğurmuştur: Savaş Yetkileri Yasası. Bu yasanın çıkmasında her ne kadar temel faktör Vietnam Savaşı olsa da başka nedenler de vardır. Snow ve Brown'a göre (1994; 157-162), bu yasanın kabul edilmesinde 4 neden vardır: Birincisi, Anayasa'da savaş kararı konusunda muğlak veya yoruma açık bir düzenlemenin olmasıdır. Bu muğlaklığın nedeni ise, Anayasa'nın hem başkanı 'başkomutan' olarak göstermesi ve ordunun ve askerî faaliyetlerin 'baş' yapması ama hem de temel görevi zaten savaşmak olan ABD ordusunun savaşa katılma yetkisini Kongre'nin kontrolüne ve yetkisine vermesidir. Burada temel sorun kaynağı, başkanın, ABD sistemi içinde ne kadar güçlü ve önemli olduğu ve yetkilerle donatıldığı gerçeği ile Kongre'nin Amerikan seçmenleri adına yasa yapma yetkisinin olduğu gerçeği arasındaki uyumsuzluktur yani güçler mücadelesi ya da rekabetidir. İkincisi, başkanın savaş-barış konusundaki hakim konumu ve gücüdür. Snow ve Brown (1994; 160), ABD'nin kuruluşundan 1990'lara kadar toplam 200 üzerinde savaşa dahil olduğunu, bunlardan sadece beş tanesinin (1812 İngiltere Savaşı, Meksika Savaşı, Amerika-İspanya Savaşı, Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı) Kongre'nin savaş ilanı ile diğerlerinin ise başkanın kararı ile yapıldığını belirtiyor. Başkanın böylesi bir güç ve yetkiye sahip olmasının nedeni, kısmen devlet içindeki konumundan kısmen de uluslararası konjonktür içinde ABD çıkarlarına uygun hareket etmiş olmasından kaynaklanmıştır. Bu durum özellikle soğuk savaş döneminde çok belirgindi. Ancak soğuk savaş döneminde ABD'nin ilk büyük trajedisi olan Vietnam Savaşı, başkanın bu yetkisini kısıtlama ihtiyacı doğurmuştur.

Dolayısıyla Savaş Yetkileri Yasası'nın üçüncü nedeni, Vietnam Savaşı mağlubiyetidir. Aslında Başkan Johnson'un Vietnam'a asker göndermesi ve savaşa dahil olması, Kongre tarafından da onaylanmıştı. Kongre'nin Ağustos 1964 tarihli Tonkin Körfezi Kararı, Başkan Johnson'un Vietnam'daki yüksek sayıda ve yoğunlukta askerî operasyonlarını neredeyse oybirliği ile onaylamıştı. Bu onay, Başkana verilen 'açık çek' olarak görülmüştü. Ancak Johnson ve ardında Nixon yönetimlerinin Vietnam'da bir başarı sağlayamaması, Kongre'yi başkanın yetkilerini kısıtlama yönünde adım atmaya ikna etmişti. Dördüncüsü, ABD politika yapım özelliğinden kaynaklanan nedenlerdi. Soğuk savaş boyunca, genel olarak dış politika konularında partiler üstü (bipartizanship) bir anlayış vardı. Yani dış politika söz konusu olduğunda Demokratlar ve Cumhuriyetçiler, Kongre'de ve Başkanlıkta konsensüs içinde oldu. Bu konsensüs 1970'lerde değişmeye ve dış politikanın yapımı ve içeriği konusunda partiler arasında farklılıklar doğmaya başladı. Bu farklılık öylesi bir noktaya geldi ki Nixon Yönetimi meşhur Watergate Skandalı olarak bilinen bir komplo ile karşılaşınca Kongre'deki Demokratlar, Cumhuriyetçi Nixon'a karşı daha sıkı tedbirler almaya karar verdi. Savaş Yetkileri Yasası, Nixon Yönetimi ve diğer başkanlar tarafından hoş karşılanmamış ve uygun bulunmamıştır. Her ne kadar başkanlar bu yasayı beğenemeseler de uymak zorunda oldukları için, asker gönderme ve savaşa dahil olma durumlarında Kongre ile 'danışma, rapor verme ve durdurma' sorumluluklarını yerine getirmek için işlemler yapmışlardır. Savaş Yetkileri Yasası, başkanın savaş ve askerî gücünü önemli ölçüde 'denetim' altına almıştır. Ancak bu demek değildir ki, başkanlar tamamen Kongre'nin denetimine uygun hareket etmişlerdir. Bilakis, başkanlar yasanın içindeki muğlak noktaları kullanarak Kongre'den bağımsız bir şekilde hareket etmeye devam etmişlerdir. Örneğin, 'danışma' şartı 'onay' anlamına gelmediği için başkanlar askerleri çatışmaya göndermeden önce Kongre ile görüşmüşler, bir konsensüs sağlamışlar ve savaşa dahil olmuşlardır. Sonuç olarak, Savaş Yetkileri Yasası, Başkanın/Yürütmenin savaş ve çatışmaya dönük politikasında mutlak ve tam olmasa da, kısmen sınırlama ve kontrol sağlamıştır. Kongre'nin başkan ve Yürütme üzerinde mutlak bir denetleme ve dengeleme sağlayamamasının nedenleri, sadece başkanın çok güçlü olmasından değil, kısmen de Kongre'nin kendi yapısındaki sorunlardan kaynaklanıyor. Snow ve Brown'a göre, Kongre'nin dış politikada etkin olamamasının üç nedeni vardır:

- Kongre'nin 'dar görüşlü' olması, yani Kongre üyelerinin dış politikaya kendi iç politika ve hatta seçim bölgelerinin kaygıları veya tercihlerinin etkisi altında bakmaları ve davranmaları
- Kongre'nin örgütsel zayıflığı (Tek sese karşılık 535 ses)

- Kongrenin dış politikada yürütme kadar uzmana sahip olmaması.

ÜNİTE 4: ABD DIŞ POLİTİKASI YAKLAŞIMLARI

DEVLET KÜLTÜR VE DIŞ POLİTİKA

Her devletin dış politikasında öncelikle ilgili devletin ait olduğu sosyal-siyasal kültür ve benzeri içsel faktörlerin etkisi vardır. Uluslararası ilişkiler teorilerinden biri olan İnşacılık'ın (Konstruktivizm) belirttiği gibi, dış politika bir sosyal inşa sürecinde oluşur ve sosyal değerler üzerinde yükselir. Elbette dış politikanın sınırlar dışından/uluslararası sistemden kaynaklanan girdileri, kaynakları veya etkileyicileri de vardır ancak bu dışsal faktörler bile dış politikaya siyasal kültür kodları ve anlayışları aracılığıyla yansır. Zira uluslararası/dışsal faktörler, aynı uluslararası sistem içinde bulunan devletler için aynı dış politika çıktıları üretmez/doğurmaz; ulusal, toplumsal-siyasal-kültürel yapılarına bağlı olarak farklı dış politika tercihleri veya davranışları ortaya çıkarır.

Bu durum, özellikle büyük ve süper devletler için daha çok geçerlidir. Zira büyük ve süper güçlerin dış politikaları büyük oranda kendi sosyal-siyasal kültürlerine dayanarak oluşur ya da tersinden belirtirsek büyük ve süper güçlerin toplumsal-siyasal kültürleri kendi dış politikalarında daha çok belirgin ve etkindir. Çünkü uluslararası/dış faktörlerin büyük devletler üzerindeki etkisi ve rolü, küçük ve orta büyüklükteki devletlere göre nispeten daha azdır veya kontrol edilebilir. Daha açık bir ifadeyle, büyük güçler dış etkilerden daha az etkilenir ve dolayısıyla kendi kültürlerine uygun bir dış politika uygulamakta daha başarılı olur. İşte bu nedenledir ki, büyük devletlerin kültürlerini yansıtan dış politikalar, dünyayı daha çok şekillendirebilmekte veya etkisi altına alabilmektedir. ABD'nin ve genel olarak Batılı büyük devletlerin (İngiltere, Fransa, Almanya gibi) sahip olduğu toplumsal, siyasal ve hatta geleneksel kültürlerinin kendileri dışındaki bölgelere yayılması bununla ilgilidir. Daha somut belirtirsek demokrasi, piyasa ekonomisi, kapitalizm, liberalizm ve diğer değerler, ABD ve Avrupa ülkelerinin sahip olduğu kültürel özellikler olup bu ülkelerin dış politikaları aracılığıyla diğer ülkelere yayılmıştır. Ama bu değerler elbette ki her ülkede aynı uygulamalar ve sonuçlar doğurmamaktadır çünkü diğer ülkeler söz konusu değerleri kendi kültürel özelliklerine uydurarak kabul etmekte ve uygulamaktadır. Dolayısıyla, diğer ülkelerin bu Batılı değerlere ve dış politikalara tepkisi de ilgili ülkenin kendi kültürel özelliklerine göre şekillenmektedir.

Bu nedenle, ABD dış politikasının hem içeriğinin hem de uygulamasının Amerikan kültürel kodlarına dayandığı söylenebilir. ABD kültürü ise kısmen ABD'nin tarihsel tecrübesinden kısmen de değerlerinden ve inançlarından oluşur. Bu bölümde, ABD dış politikasının dayandığı kültürün özelliklerine, yani ABD'nin toplumsal ve siyasal özelliklerine, inançlarına, değerlerine, anlayışlarına ve bunların

ürettiği dış politika ilkelerine ve en nihayetinde politika ve teorilerine yoğunlaşılacaktır.

ABD DIŞ POLİTİKASININ KÜLTÜREL TEMELLERİ

ABD'de hakim olan sistem, Avrupalıların ama özellikle İngiltere ve Fransa'nın etkisi altında, Avrupa modernizminin bir ürünü olarak, kısmen Avrupa'nın sorunlarından kaçan kısmen de daha iyi bir dünya kurma arayışı içinde olan göçmenlerin kurduğu sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel bir sistemdir. Bu göçmenlerin çoğu Anglo-Sakson (İngiliz-İskoç) orijinli olmasına rağmen, içinde Almanların, Fransızların, İspanyolların, İtalyanların ve diğer Avrupalıların da olduğu biliniyor. ABD'nin toplumsal kompozisyonunda Amerikalı yerli halkların varlığı da sınırlı bir etkiye sahiptir. ABD'ye göç eden Avrupalıların amaçları ve gelenekleri daha üstün ve hakim olmuştur. Avrupalı göçmenlerin Amerika kıtasına göç etmelerinin ekonomik, siyasal, dini, kültürel, bireysel ve diğer pek çok amaçları olsa da hepsinin ortak amacı, Avrupa tecrübesine dayanan, ancak kendilerine özgü, 'yeni ve farklı' bir dünya veya ülke kurmaktır. Bu amacın ürünü Amerika Birleşik Devletleri (ABD) oldu. Bu özgün kültürün en çok yansıdığı alanlardan biri, ABD dış politikası olmuştur. Bu yansımayı hem ABD dış politikasıyla ilgili kavram ve teorilerde hem de ABD dış politikası uygulamalarında görmek mümkündür. ABD'nin, büyük bir krallık olan İngiltere'den bağımsızlığını kazanması arkasından da Avrupa devletlerinden farklı ve ilk olma özelliğine sahip bir anayasa ile federal devlet kurması, en nihayetinde izleyen yüzyıl içinde askeriye, ekonomi, sanayi, teknoloji, sanat, edebiyat ve diğer alanlarda çok önemli başarılar elde etmesi hem Amerikalıların kendilerine özgüvenini artırmış hem de kendilerini diğerlerinden daha 'başarılı' bir aktör olarak görmelerine yol açmıştır. Amerikalıların, kısa bir sürede hızla ilerlemesi ve büyük bir güç haline gelmesi, ABD'yi dünyada daha çok rol oynaması yönünde motive etmiştir. Amerikan başarıları Amerikan dış politika kültürüne de yansımıştır. Amerikan savaşçılığı ve ilerlemeciliği büyük bir özgüven doğurmuştur.

Bu özgüven, Amerikan İstisnacılığı (Amerikan Exceptionalism) şeklinde ifade edilen bir bilincin, yani Amerikalıların diğer uluslardan ve ülkelerden farklı ve ayrıcalıklı oldukları inancının ya da algısının doğmasına yol açmıştır. Bu algımanın, Amerikan toplumunun sahip olduğu kısmen Avrupa kaynaklı ama daha çok yeni bir ülkede (coğrafyada) yeni bir devlet/aktör olarak geliştirdikleri düşüncelere dayandığını söyleyebiliriz. Bu düşüncelerin başında Amerikan liberalizmi gelir. Her ne kadar liberalizmin kökenleri İngiltere'ye ve Anglo-Sakson değerlere dayansa da, liberalizm, ABD'nin oluşumunda ve gelişiminde Amerika'ya özgün bir nitelik kazanmış ve çok daha etkili hâle gelmiştir. Liberalizmin temel değerleri, Amerika'nın hem iç politikasında hem de dış politikasında yeni formlar ve özellikler kazanmıştır. Liberalizmin bireysellik, özgürlük, ekonomik girişimcilik, piyasa ekonomisi, sosyo-kültürel çeşitlilik, siyasal çoğulculuk, demokratik

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

katılım, hukuka bağlılık gibi özellikleri ABD uygulamasında daha belirgin, etkin ve güçlü hâle gelmiştir. Bunun görüldüğü ilk ve en önemli yer, ABD kuruluş felsefesinin temeli olan Amerikan Bağımsızlık Bildirgesi ve ABD Anayasası'dır. John Locke gibi İngiliz liberal filozofların düşüncelerinden esinlenerek yazılan Bağımsızlık Bildirgesi ve Anayasa, ABD'nin hem İngiltere'den bağımsızlık ve özgürlük mücadelesini şekillendirmiş hem de ABD sisteminde çok milletli, çok kültürlü, çok dilli ve demokratik bir toplumsal ve siyasal düzenin kurulmasını sağlamıştır. ABD hem diğer devletlere dönük olarak hem de uluslararası sistemde yeni bir düzen kurulması sürecinde liberal değerleri savunmuş ve uygulamaya çalışmıştır.

Amerikan kültürünün özgün temelleri arasında dindarlık önemli bir yer tutar. Bu durumda Püritenlerin etkisi büyüktür. Püritenizm: 16.-17. Yüzyıllarda İngiltere'de Kraliçe Elizabeth'in Kilise reformuna karşı çıkan bir Protestanlık koludur. Dini ibadet ve düşüncenin 'saf olmasını', yani Kilise şekilselciliği yerine bireysel özcülüğe önem verilmesini savunur. Kilise'yi ve onu kontrol eden kraliçe veya kralı eleştirmişlerdir. Bu muhalefetleri nedeniyle Püriten Hristiyanlar İngiltere'de baskı görmüş ve cezalandırılmışlardır. Bu baskıdan kaçan Püritenler, Amerika'ya göç etmişler ve ABD'nin kuruluş sürecinde önemli bir rol oynamışlardır. Püritenizm, ayrıca dindarların ekonomik faaliyete önem vermesini önerir ve kâr-zenginlik ile dini bağdaştırır. Bu yönüyle Amerikan kapitalizminin ve liberalizminin doğuşunda etkili olmuştur.

Amerikan liberal değerleri ile Amerikan dinî inancını uzlaştıran Amerikan İtikadı (American Creed) kavramını ayrıca açıklamak gerekir. Buna göre, ABD'nin bireysellik, özgürlük, eşitlik, demokrasi ve piyasa ekonomisi gibi değerleri, ABD'nin ulusal kimliğini ve itikadını oluşturan unsurlardır. Amerikan İtikadı'nın ortaya çıkardığı önemli bir anlayış, ABD'nin güçlenmeye başladığı 19. yüzyılda ortaya çıkan Kutsal Misyon (Manifest Destiny)'dur. Bu görüşe göre, 13 koloniden kurulmuş olan ABD'nin burada sınırlı kalmayıp Amerika kıtasında yayılması onun 'kutsal' bir görevidir. ABD bulunduğu kıtada doğal yayılma hakkına sahiptir, Tanrı'nın bahsettiği bu hakkı, onun elinden almak Tanrı'ya isyan etmek demektir. Kutsal Misyon anlayışı, ilerleyen yıllarda ve özellikle 20. yüzyılda ABD'nin dünyanın diğer bölgelerini özgürleştirmesi için görevlendirildiği inancını doğurmuş ve bir anlamda ABD yayılmacılığının temelini oluşturmuştur. ABD iç ve dış politikasında dinin etkisiyle ilgili bir örnek, Başkan George W. Bush'un (2001-2009) 11 Eylül saldırıları sonrasında izlediği 'teröre karşı savaş' politikasını dinî söylemlerle desteklemiş olmasıdır. Bush, Evanjelik kilisenin etkisi altındadır. Evanjelizm: İsa Mesih inancı ve İncil'in, yani Hristiyanlığın, Hristiyan olmayanlara ve özellikle tüm dünyaya yayılması gerektiğine inanan ve bu amaçla faaliyetler yapan bir Protestanlık mezhebidir. Dolayısıyla Evanjelizm'de misyonerlik çok önemlidir.

Bu nedenle Evanjelikler, Hristiyanlığın yayılması için çok değişik yöntemler ve araçlar kullanırlar. Son dönemde en çok kullandıkları araçlar arasında medya kanalları (uydulardaki televizyonlar, Internet, kitaplar, çok geniş katılımlı konferanslar, vb.) yer almaktadır. Bush 'teröre karşı savaş' stratejisini "haçlı seferi (crusade)" olarak tanımlamış ve kendisinin Tanrı tarafından görevlendirildiğine inanmıştır. Bush, kamuoyuna yaptığı birçok konuşmasında İncil'den ayetler okuyarak, ABD'nin dış politikasında dinin rolünü vurgulamıştır. Bu durum ABD dış politikasında dinin en azından bazı dönemlerde çok belirgin rol oynadığını göstermektedir. ABD siyasilerinin ve bürokratlarının misyonerlik gibi bir faaliyet ve görevleri olmasa da en azından Amerikan misyonerlerinin çalışmalarını özgürce yapabilmeleri konusunda destekleyici politikalar izlediklerini söyleyebiliriz. ABD'nin dinî özgürlüklere verdiği önem, aynı zamanda anti-demokratik yönetimlerin olduğu ülkelere dönük dış politikasına yansır. Bu bağlamda önemli bir ABD dış politika aracı, her sene yayınlandığı Uluslararası Dini Özgürlükler Raporları'dır. Hangi ülkede ne kadar dinî özgürlüğün olduğunu veya sınırlandığını ortaya koymak üzere yayınlanan bu raporlar, ABD'nin dış politikasında dinî hassasiyetin önemini göstermektedir. Amerikan kültürünün, siyasi kurumlarının ve düzeninin oluşumunda jeopolitikanın etkisini göz ardı etmemek gerekir. Amerikan coğrafyasının Atlantik ve Pasifik Okyanuslarıyla dünyanın büyük bir kısmından izole ve çok geniş bir ülke olması Amerikalıların hem kendi hayatlarını hem de dünyaya bakışlarını etkilemiştir. Bu coğrafya, öncelikle Amerikan vatandaşlarının geniş arazilerde çiftlikler kurarak Avrupalılara göre birbirinden nispeten daha ayrı ve bağımsız yaşamasına imkan tanımıştır. Geniş çiftlikler üzerinde saray gibi villalar, hızla artan üretim ve sanayileşme, mükemmel altyapı, fiziksel, sosyal ve kültürel gelişmişlik düzeyi Amerikan vatandaşlarının hayatını kolaylaştırdıkça Amerikan toplumunda bireyselciliği artırmıştır. Amerikan bireyselciliği ve kapitalizmi, Amerikan toplumunun diğer toplumlardan ve hatta Avrupa'dan daha üstün ve ayrıcalıklı olduğu hissini kuwetlendirmiştir. ABD'nin coğrafi özelliğinin üçüncü yönü, Snow ve Brown'un belirttiği 'tarih (-i düşmanlık) yokluğu- ahistoricism' nedeniyle tarihi düşmanlarının ve düşmanlıklarının olmamasıdır. ABD'nin kozmopolit bir toplum olması, onun 'uluslararası' ilişkilere bakışını etkilemiştir. ABD'nin dünyaya kendi penceresinden bakması ve kendisi gibi olmayanları kendisine benzetebileceği inancı, ABD dış politikasının yayılmacı, dönüştürücü ve düzenleyici olmasına yol açmış ama bu durum bazen de ABD açısından olumsuz sonuçlar doğurmuştur. Bunun en önemli iki örneği, 1960'larda Vietnam işgali ve 1990-2000'lerde Irak ve Afganistan işgallerinin olumsuz sonuçlarıdır. Amerikalılar, iyinin yanında kötünün de olduğunu, özellikle uluslararası sistemde iyi devlet-kötü devlet ayırımının farkındadırlar ve inandıkları değerler çerçevesinde 'iyi devletlerden yana', 'kötü devletlere karşı' olmak isterler. İyi-kötü ayırımının

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

ölçüsü, ABD değerlerine ve ilkelerine uygun olup olmamaktır. Yani liberal, demokratik, kapitalist ve iş birliği yanlısı devletler 'iyidir', böyle olmayanlar ise uygulamada değilse bile potansiyel olarak 'kötüdür'.

ABD DIŞ POLİTİKASI İLKELERİ VE İKİLEMLERİ

Her devlet gibi ABD'nin de dış politikasının temel hedefi, ABD'nin çıkarlarını elde etmek, geliştirmek ve genel olarak güçlendirmektir. ABD'nin hem toplumsal kültüründen kaynaklanan hem de çıkarlarını gerçekleştirme yöntemi olarak geliştirdiği bir dizi ilkeler bulunmaktadır. ABD dış politikasına kılavuzluk eden bu ilkeleri, uygulamada görüldüğü şekliyle şu şekilde sıralayabiliriz: Yalnızcılık (Isolationism), Moralizm (Moralism), Yayılmacılık (Expansionism)/Angajman (Engagement), Çıkarıcılık (Egoism), Pragmatizm (Pragmatism), Çoktarafılık (Multilateralism), Tektarafılık (Unilateralism). Bu ilkeler, ABD dış politikasının her zaman ve her şartta geçerli kılavuzları değil, farklı zamanlarda farklı şekillerde kullanılan değişkenlerdir. Çünkü bu ilkeler, aslında çoğu zaman birbiriyle çelişir veya çatışır. Bu ilkeler birbiriyle rekabet veya tezat içinde olduğu için sürekli ikilemler ortaya çıkarmıştır. Aşağıda liste halinde bazı ikilemlerin açıklamaları verilecektir:

- ABD dış politikası yalnızcılık ve yayılmacılık/angajman arasında gidip gelmiştir. Bunun temel nedeni, ABD'nin, kendi çıkar algılamalarına veya değerlendirmelerine göre pozisyon değiştirerek hareket etmiş olmasıdır. ABD, çıkarlarını gerçekleştirmek için, gerektiğinde yalnızcılık ilkesine göre hareket etmiş, gerektiğinde de dünyaya angaje olmuş, yayılmıştır. Bu iki ilke karşılaştırıldığında yayılmacılık ilkesinin daha baskın ve yaygın olduğu görülür. Özellikle soğuk savaş dönemi ABD başkanları, yayılmacılık ilkesine öncelik vermiştir.
- ABD çıkarlarının gerçekleşmesinde moral ya da etik değerlerin rolü var mıdır, varsa ne kadar olmalıdır? Bu tartışma ABD'nin kuruluşundan beri devam etmektedir. Aslında ABD değerlerinin dünyaya yayılması konusunda Amerikalılar arasında her zaman konsensüs olmuştur ancak bu sürecin nasıl gerçekleşeceği, ne pahaya yapılacağı ve ülkenin reel çıkarlarıyla örtüşüp örtüşmediği konusunda her zaman uzlaşma yoktur. İdealistler ABD'nin barış, refah, özgürlük, düzen, istikrar gibi değerleri yaymak için çalışması gerektiğini savunurken realistler savaş, çatışma, güvenlik ve güç mücadelesi gibi gerçeklerin daima göz önünde bulundurulması, değerleri yaymak uğruna çıkarların feda edilmemesi gerektiğini savunurlar.
- ABD toplumsal değerlerinin bir yönü de pragmatizmdir. Pragmatizm, ABD'de yaygınlaşmış olan bir yaklaşım olup ideal düşünce ile pratik eylemin fayda kriterine göre değerlendirilmesi anlamına gelmektedir.

Yani, bir düşünce ancak yararlı/faydalı bir sonuç doğuracaksa iyidir ve eyleme dönüşmelidir. ABD dış politikasının 'tutarlı' değil 'pragmatist' olduğuna ilişkin pek çok örnek gösterilebilir. 1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgalini durdurmak için gayet 'idealist ve moralist' bir politika uygulayan (eylemler yapan) ABD'nin, İsrail'in Filistin ve Arap topraklarını ve Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının pragmatik özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerdir.

- ABD, dış politika amaçlarına ulaşmak için uluslararası aktörlerle iş birliği ya da koordinasyon yapmalı mıdır? ABD, çıkarlarını tek başına yani tektarafı olarak mı, yoksa diğer aktörlerle iş birliği ile yani çoktarafı olarak mı daha iyi gerçekleştirebilir? Bu sorular ABD dış politika yapımında sürekli gündemde olagelmıştır. ABD dış politika tarihinin gelişimine baktığımızda, uluslararası sisteme angaje olması ya da yayılmacılık durumunda genelde çok tarafılığı tercih ettiğini söyleyebiliriz.
- ABD dış politikasını yönlendiren ve birbiriyle çelişki ve çatışma içinde olan üç ilke daha bulunmaktadır. ABD'nin temel hedeflerinden birinin, özgürlük ve demokrasinin yaygınlaştırılması olduğunu vurgulamıştık. Ancak gerek uygulama gerekse anlayış olarak, ABD'nin her zaman bu ideal-liberal değerlere önem verdiği iddia edilemez. Bilakis, bu değerlerin ABD çıkarları ile çelişmesi durumlarında, ABD'nin statükoyu tercih ettiği ya da emperyalizme yöneldiği görülür. Burada statükoculuk, mevcut durumun ve dengelerin korunması yani değişmemesi anlamına gelir. ABD kendi çıkarları veya uluslararası dengelerin gerektirdiği durumlarda özgürlük ve demokrasi yönünde değişimi değil statükonun devamını savunmuştur.

ABD DIŞ POLİTİKASI TEORİLERİ

ABD dış politikasını şekillendiren veya yönlendiren, daha önce belirtilen tüm unsurların çerçevesi niteliğinde teoriler vardır. Bunlardan biri siyasal realizmdir. Siyasal realizmin Morgenthau tarafından ortaya koyulan 6 ilkesi aşağıda sıralanmıştır:

1. Siyaset ve genel olarak toplum, kökleri insan doğasında yerleşik olan objektif kanunlar tarafından yönetilir. İnsan doğası kötüdür, diğer insanları kontrol etmek ister ve bu durum çağlar boyunca değişmemiştir. Dolayısıyla, siyaset bu insan doğası çerçevesinde analiz edilebilir.
2. Siyasal Realizm'in en önemli mihenk taşı, devlet, güç ve çıkar kavramlarıdır. İyi bir dış politika faydayı artırır ve riski azaltır. Dış politika, devlet adamının ideolojisine veya güdülerine dayanamaz, ulusal çıkarlara ve

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

güce dayanır. Güç ise insanın insan üzerindeki kontrolüdür.

3. Güç ve çıkar, her ne kadar evrensel geçerliği olan objektif doğrular olsa da anlamları farklı yorumlanabilir. Dış politikanın yapıldığı kültürel ve siyasal şartlara bağlı olarak değişkenlik gösterir.
4. Siyasal Realizm, dış politikanın moral-ahlaki boyutunu kabul eder ancak bunun zaman ve şartlara bağlı olduğunu, soyut evrensel hâliyle devletin davranışlarına uygulanamayacağını savunur. Devletin varlığını korumak, moral ahlaki değerleri savunmaktan daha önemlidir.
5. Evrensel moral kanunlar, her bir ulusun moral değerleri için farklıdır.
6. Siyasal Realizm ile diğer konular (ekonomi, din, vd.) arasında derin ve ciddi fark vardır. Siyasal Realizm, diğerlerinden daha özgün ve üstün bir özelliğe sahiptir.

Önleyici darbe/savaş da siyasal realizmin unsurlarından biridir. Bush Doktrini olarak da bilinen bu stratejiye göre, ABD, kendine potansiyel tehdit olarak gördüğü bir ülkeden gelebilecek potansiyel bir tehlikeyi önlemek için henüz saldırı olmadan önce tehdit oluşturan ülkeye önleyici saldırıda bulunabilecek ya da savaş açabilecektir. ABD, Irak'ı bu anlayışa dayanarak işgal etti. Bir diğer teori idealizmdir. Her ne kadar idealist teorinin ortaya çıkışı I. Dünya Savaşı'ndan sonra Başkan Wilson'un geliştirdiği 14 ilke'ye ve dış politikaya dayansa da İdealizmin özünde esasen Liberalizm vardır. Yani İdealizm ve Liberalizm aslında aynı felsefeye dayanmaktadır. ABD'nin veya genel olarak liberal-idealist dış politikanın hedefi, 20. yüzyıl tecrübesinde de görüldüğü gibi, temel olarak şu ilkeler üzerine dayanmıştır:

1. İnsan doğası temelde iyidir, insanlar birbiriyle yardımlaşmayı ve iş birliğini tercih eder, çatışmayı değil.
2. Savaşlar, insan doğasının değil, yanlış kurum ve kuralların ürünüdür. Dolayısıyla, doğru uluslararası örgütlerin olması durumunda savaş ve çatışmalar önlenebilir.
3. Uluslararası barışın gelişmesi ve kalıcı hale gelmesi için uluslararası güç dengesi rekabeti yerine uluslararası örgütler ve hukuk içinde hareket edilmesi, uluslararası sorunların diplomasi, müzakere ve diyalog gibi barışçı yöntemlerle çözülmesi, müşterek güvenlik sisteminin geliştirilmesi, uluslararası ekonomik iş birliğinin ve hatta karşılıklı bağımlılığın geliştirilmesi gerekir.
4. Etik, moralizm ve insani yardım hem iç hem de uluslararası politikada önemlidir.
5. Uluslararası barış için, devletlerde demokrasinin ve hukukun üstünlüğünün olması gereklidir.

Liberalizm'in ABD iç ve dış politikasında bir mihenk taşı olduğunu tekrar vurgulamak gerekir. Liberalizm'in ABD dış politikasına etkisi, liberal değerlerin dünyaya

yaygınlaştırılması sürecinde görülebilir. Bu bağlamda, bireysel özgürlük, sınırlı devlet, demokratikleşme, kapitalizm, çoğulculuk gibi değerler, ABD'nin dış politika hedefleri haline gelmiştir. Bu değerlerin ABD dış politikasına somut yansımalarını ise şu başlıklar altında özetleyebiliriz:

1. İnsan hakları ve özgürlüklerin savunuculuğu: Bireyler özgürdür ve doğuştan sahip oldukları temel hakları vardır. Bu haklar ve özgürlükler, doğal hukukun ilkeleri çerçevesinde tüm dünyada korunmalı ve geliştirilmelidir. Bunu yapmayan veya ihlal eden ülkelere karşı mücadele edilmelidir.
2. Demokrasinin yaygınlaştırılması: İnsanların kendi kendini yönetme hakkı olan demokrasi hem tekil bireylerin hem de tüm insanlık aleminin gelişmesi, barış ve istikrarın sağlanabilmesi için en elverişli rejimdir.
3. Küreselleşmenin gelişmesi: Piyasa ekonomisi ve kapitalist model sadece ülke düzeyinde değil, tüm 'yer kürede' yaygınlaşmalıdır. Kısaca küreselleşme olarak isimlendirilen bu süreç ve yapı, dünyada refah ve barışa katkı yapacaktır.
4. Neoliberal dünya sisteminin kurulması: Uluslararası ilişkilerin, demokrasinin, insan haklarının ve küreselleşme sürecinin, yani liberal değerlerin istikrarlı ve doğru bir yönde gelişebilmesi için, dünya çapında kural, kurum ve prosedürlere ihtiyaç vardır. Bu amaçla kurulan uluslararası kuruluş ve kurallar güçlendirilmeli ve geliştirilmelidir.
5. İnsani müdahalecilik (humanitarian intervention): İnsan haklarını şiddetli bir şekilde ihlal eden ve bunun sonucunda uluslararası güvenlik sorunu yaratan devletlerin ve hükümetlerin içişlerine 'tamamen insan haklarını korumak amacıyla' müdahale edilebilir.

Yeni muhafazakârlık, ABD'li liberal entelektüellerin öncülüğünde soğuk savaş döneminde etkili olmuş, Sovyetlerle mücadele üzerine yoğunlaşmış olan muhafazakârlık'ın değişik bir formudur. ABD dış politikasında asıl etkili olduğu dönem, Soğuk Savaş sonrasında özellikle (oğul) Başkan George W. Bush dönemidir.

Yeni muhafazakarlık temel olarak Amerika'nın tehlikede olduğu varsayımıyla askeri harcamaların artırılması ve ordunun aktif biçimde kullanılması gerektiğini savunan bir siyaset teorisidir.

ÜNİTE 5: ABD'NİN TRANSATLANTİK POLİTİKASI

TRANSATLANTİK İLİŞKİLERİ TANIMLAMAK

Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ile Avrupalı müttefikleri arasındaki ilişkiler literatürde transatlantik ilişkiler olarak da adlandırılmıştır ve ilişkilerin ekonomik, kültürel ve güvenlik/dış politika olmak üzere çeşitli boyutları vardır.

Transatlantik ilişkiler hem ABD ile Avrupalı devletler arasındaki ikili ilişkileri hem de ABD ile Avrupalı devletlerin kurdukları uluslararası örgütler arasındaki

ilişkileri kapsamaktadır. ABD'nin transatlantik ilişkilerinin en önemli zemininin NATO olduğu konusundaki ısrarı NATO'nun öncelikli konumunu pekiştirmektedir. Transatlantik ilişkilerinin sağlamlığı, ABD ve Avrupa kıtasındaki müttefikleri arasında ortak bir Batı cemiyetinin var olduğu yönündeki algıyı kuvvetlendirilecektir.

Ekonomik açıdan bakıldığında ABD ve Avrupalı müttefikleri birbirlerinin en büyük ticaret ortaklarıdır. Her iki taraf da serbest piyasa ekonomisinin temel prensiplerine inanmakta, açık ticaret anlayışını benimsemekte ve devletin ekonomideki rolünü ekonomik aktörler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesiyle sınırlandırmaktadır.

AB ülkelerinde uygulanan liberal ekonomi modeli, devletin sosyal fonksiyonlarını daha fazla önemsemektedir. ABD'de ise devletin genel ekonomik işleyişe müdahale etmesi pek olumlu karşılanmamaktadır. Demokrat Başkan Obama'nın uygulamaya çalıştığı ekonomik program ABD'yi Avrupa'ya yakınlaştırmıştır.

Sosyal ve kültürel ilişkiler alanındaki etkileşimler ABD ile Avrupa'nın ilişkilerini farklı bir güç katmaktadır. ABD'yi kurunlar Avrupa'dan gelen göçmenler olmuştur. Ortak dil, kültür ve din anlayışı ABD ile Avrupa ilişkilerini çok etkilemiştir.

ABD ile Avrupa'nın ortak geçmişi olması rağmen Avrupalılar kendi kültürlerinin daha sağlam temellere dayandığını düşünmektedirler ve kendilerini Amerikalılara göre daha entelektüel olarak görmektedirler. Buna karşın Amerikalılar kendilerinin daha eşitlikçi ve katılımcı bir toplum olduğunu savunmakta ve farklı etnik kökenlerden gelen insanların daha kolay ortak bir kimliği benimseyebildiklerini iddia etmektedirler. Çok kültürlü toplum yapısı Amerika'da Avrupa'ya nazaran başarılı bir şekilde uygulanmaktadır.

Amerikan yönetiminde beyaz, Angola-Saxon ve Protestan kimselerin bulunduğu dönemlerde ABD ile Avrupa ilişkileri hep iyi olmuştur.

Soğuk savaş sonrasında Amerika içerisindeki toplumsal kimlik yapısının değişmesi ile birlikte Transatlantik ilişkilerde var olan ortak kader duygusunda zayıflama meydana getirmiştir.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİNDE ABD'NİN TRANSATLANTİK POLİTİKASI

Batı Avrupalı devletlerin küresel güçlerindeki azalmaya rağmen ABD ile Sovyetler Birliği arasındaki ideolojik ve askerî mücadelenin kazanılmasında Batı Avrupalı devletlerin konumu her zaman önemli olmuştur. ABD'nin Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan tehditlerle mücadelesinde Avrupa kıtası en önemli jeopolitik rekabet alanına dönüşmüştür. Batı Avrupalı müttefikler, güvenlik ve dış politika çıkarlarını ve bunları elde etmek için kullanacakları araçları ABD'nin onayı ve desteği olmadan kararlaştıramamışlardır.

Soğuk Savaş boyunca ABD'nin Avrupa kıtasında takip ettiği en temel dış ve güvenlik politikası, hâkimiyet ve hegemonya kurma politikasıdır. Batı Avrupa'nın siyasi kaderini ABD'nin belirlemesi

anlayışına dayanan bu politika, zaman zaman ABD ile batı Avrupa'daki müttefiklerini karşı karşıya getirmiştir.

NATO'nun varlığı bir yandan ABD'nin Avrupalı müttefiklerinin güvenliğine yaptığı katkıyı sembolize ederken diğer yandan da ABD'nin Avrupa'daki askerî varlığını ve hegemonyasını kolaylaştırmış ve meşrulaştırmıştır.

İngiltere ve Fransa'nın Avrupa Birliği'ni ABD ve Sovyetler Birliği'nin dışında üçüncü küresel güce dönüştürememeleri, NATO'nun hakim konumunu pekiştirmiştir. ABD, NATO içindeki toplam askerî harcamaların yarısından fazlasını tek başına yapmıştır.

ABD'nin takip ettiği ikinci en önemli strateji, Batı Avrupalı müttefiklerin arasındaki ekonomik bütünleşme çabalarını desteklemek olmuştur. Avrupa Birliği'nin kurulmasında ve Almanya ile Fransa arasındaki ilişkilerin karşılıklı ekonomik bağımlılık temelinde yürütülmesinde ABD'nin verdiği güçlü destek ve NATO'nun Avrupalı üyelerine sunduğu güvenlik garantisi etkili olmuştur. NATO sayesinde Batı Almanya Batı Avrupa kurumlarına başarılı bir şekilde entegre edilmiştir.

ABD Batı Avrupalı ülkelere ciddi kaynak aktarımında bulunmuştur ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi örgütler kurulmasına yardımcı olmuştur.

ABD, Soğuk Savaş sırasında transatlantik ilişkilerdeki liderlik konumu kaybetmek istememiştir. Bunu aşındırabilecek Avrupalı çabalara hep kuşkuyla yaklaşmıştır. Bir yandan NATO'nun komuta ve kontrolünün kendisinde olmasını isterken diğer yandan da NATO'nun stratejilerinin belirlenmesinde son sözü kendisi söylemek istemiştir.

NATO, AVRUPA BİRLİĞİ VE TÜRKİYE

Türkiye'nin Kore Savaşına asker yollaması kendi güvenliğini yakından ilgilendirmese de Türkiye'nin kendi güvenlik çıkarlarını Batı'nın güvenlik çıkarlarından ayrı tanımlamadığını göstermiştir. Bu olay Türkiye'nin NATO üyeliğini hızlandıran bir gelişmedir. Türkiye'nin NATO üyesi olmak istemesinde hem güvenlik çıkarları hem de batı yanlısı kimlik algılamaları belirleyici olmuştur.

ABD Türkiye'yi NATO içinde değerli gördüğü gibi aynı zamanda Türkiye'nin diğer Batılı kurumlara entegrasyonunu da desteklemiştir. Bu bağlamda ABD'nin, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğine verdiği destek önemlidir. Jeopolitik konumu ve askerî kapasitesi Türkiye'yi ABD'nin gözünde değerli kılan en önemli sebeplerdir.

ABD Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini kendi güvenlik çıkarları adına desteklerken, Avrupalı müttefikler ABD'nin bu politikasına genelde tepkiyle yaklaşmışlardır.

Türkiye ile AB arasındaki güvenlik ilişkisi, AB ile NATO arasındaki ilişkiyi yakından etkilemektedir. Avrupa Birliği'nin kendisine ait güvenlik kurumları ve yetenekleri oluşturmak istemesi, Türkiye ile AB arasındaki ilişkilerde kriz doğurmuştur. Türkiye, Avrupa kıtasının güvenliğinin sağlanmasında

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

NATO'nun öncelikli konumunun korunmasını istemiş ve Avrupalı müttefiklerin askerî imkân ve yeteneklerini NATO içinde geliştirmelerini arzu etmiştir.

1994 yılında kurulan Avrupa Güvenlik ve Savunma Kimliği teşkilatı NATO'nun müdahil olmak istemediği durumlarda askeri operasyonlar düzenlemesini amaçlanmıştır. Türkiye'nin bu teşkilata katılması büyük bir sorun oluşturmuş ve NATO ve AB arasında yapılan anlaşma ile çözülmüştür. Bu anlaşmaya göre, Türkiye'nin, AB'nin NATO'nun askerî imkânlarını kullanarak yapacağı askerî operasyonlara katılımı Türkiye'nin isteğine bağlı olurken AB'nin kendi imkânlarına dayanarak yapacağı operasyonlara katılımı AB'nin davetiyle mümkün olabilecekti. Türkiye'nin 2002 yılından bu yana dillendirdiği en temel görüşlerden birisi Güney Kıbrıs'ın hiçbir şekilde NATO ve AB arasındaki resmî toplantılara, konu ne olursa olsun, katılmamasıdır.

1990'LI YILLARDA ABD DIŞ POLİTİKASINDA TRANSATLANTİK İLİŞKİLER

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle birlikte ABD ile Avrupalı müttefiklerini karşı karşıya getiren gelişmelerin sayısında bir artış olduğu gibi, iki taraf arasındaki ilişkilerin niteliğinde de yapısal değişiklikler ortaya çıkmıştır.

Sovyetler Birliği'nden gelen geleneksel tehdit algısı değişmesi NATO daha çok küresel düzeyde hareket etmeye başlayan bir müşterek güvenlik örgütüne dönüşmesine neden olmuştur. Bunun dışında ittifak, Ukrayna gibi üçüncü ülkelerle stratejik ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. NATO'nun, Akdeniz Diyalogu ve İstanbul inisiyatifi çerçevesinde, Doğu Akdeniz ve Orta Doğu bölgelerinin güvenliğindeki rolü ve katkısı kurumsallaşmaya başlamıştır. Küresel ölçekte bakıldığı zaman NATO özellikle Uzak Doğu Asya'da bulunan ve demokrasi ile yönetilen Avusturalya, Güney Kore, Yeni Zelanda ve Japonya gibi ülkelerle ilişkilerini geliştirmeye başlamıştır. İttifakın hayatta kalmak adına yaşadığı dönüşüm süreci ve edindiği yeni misyonlar, Soğuk Savaş sonrası uluslararası sistemde müttefiklerin farklı tehdit algılamalarına ve stratejik vizyonlara sahip olmasına neden olmuştur.

ABD ile Avrupalı müttefikleri arasında ittifakın Rusya'ya doğru genişlemesi bağlamında da görüş ayrılıkları ortaya çıkmıştır. ABD, Rusya'yı potansiyel bir tehdit olarak görüp Rusya'nın yakın çevresinde Soğuk Savaş zamanındaki gibi nüfuz alanları kurmasını engellemeye çalışırken Avrupalı müttefikler Rusya'nın Soğuk Savaş sonrası Avrupa güvenlik mimarisinin meşru bir aktörü olması gerektiğini dile getirmişlerdir.

ABD, 1990'lı yıllar boyunca Avrupalı müttefiklerinin NATO'dan bağımsız hareket etmek istemesine genelde olumsuz yaklaşmıştır. NATO'nun 1990'lı yılların başından bu yana yaşamakta olduğu belli başlı siyasi, askerî ve operasyonel dönüşümlerin hepsinin, genelde ABD'nin çıkarları doğrultusunda yaşandığını söylemek yanlış olmayacaktır.

BAŞKAN BUSH VE ABD'NİN TRANSATLANTİK POLİTİKASI

Cumhuriyetçi George W. Bush'un ABD başkanı olduğu 2001 yılından kendisinin ikinci başkanlık döneminin ortalarına kadar ABD ile Avrupalı müttefikleri arasındaki ilişkiler olumsuz seyretmiştir. Bu sonucun ortaya çıkmasının en önemli nedeni yeni muhafakarlar olarak bilinen entelektüel çevrenin Bush'un dış politikalarını etkilemesidir. ABD için önemli olan, istekli ülkelerin katılacağı ve ABD'nin liderliğini sorgulamayan liberal uluslararası gönüllüler koalisyonları oluşturmaktır.

ABD ile Avrupalı müttefikleri arasındaki görüş ayrılıkları Afganistan savaşı sırasında da gün yüzüne çıkmıştır. Ayrıca ABD Avrupalı müttefiklerinin düşüncelerini 2003 yılında yaşanan Irak savaşında da dinlememiştir.

ABD, NATO'nun kendi çıkarları doğrultusunda dönüştürmesini ve hizmet etmesini sağlamak amacıyla NATO Dönüşüm Komutanlığını kurmuştur. Bu dönemde Avrupa'da olan NATO üyesi ülkelerde İttifaka olan bağlılıklarında azalma yaşanmıştır. ABD'nin politikalarının Avrupalı müttefiklerinin gözündeki imajını ne kadar olumsuz etkilediğini gösteren örneklerden bir başkası, Almanya'da yapılan parlamento seçimlerini Sosyal Demokrat lider Schroder'in Amerika karşıtlığı üzerine inşa ettiği seçim kampanyasıyla kazanmasıdır. Bu Almanya tarihinde bir ilktir.

BAŞKAN OBAMA DÖNEMİNDE VE ABD'NİN TRANSATLANTİK İLİŞKİLERİ

ABD'nin Transatlantik ilişkilere olan bakışı Başkan Bush'un ikinci başkanlık dönemiyle birlikte daha olumlu bir mecraya girmeye başlamıştır. Demokrat Başkan Barack Hussein Obama'nın yönetime gelmesinden sonra bu olumlu gidiş ivme kazanmıştır. Obama'yla birlikte ABD NATO'ya daha fazla önem vermeye başlamıştır.

Obama döneminde NATO'nun kapsayıcı güvenlik anlayışı etrafında dönüşümünü desteklemeye başlamıştır.

AB'nin siyasi ve askerî olarak ABD'ye rakip olma ihtimali çok düşük olduğundan Obama yönetimi ilişkileri geliştirmeye devam etmiştir. AB'nin 2000'li yaşadığı ekonomik kriz ABD'ye bir kez daha AB'nin kendisine rakip olamayacağını göstermiştir. Başkan Obama ile birlikte ABD strateji değiştirmiş ve Küresel hâkimiyet fikrinden kıyasal dengeleme stratejisine geçmeye başlamıştır.

ABD dış politikada ilgisini Uzak Doğu'ya kaydırmaya başlamıştır ve bu nedenle Avrupalı müttefiklerinin kendi güvenliklerini sağlaması ve AB'nin güçlenmesi ABD için arzu edilen bir durum haline gelmiştir. Bu nedenlerden dolayı ABD'nin Avrupa'da bulundurduğu asker sayısının fazla olması anlamı yitirmektedir.

ÜNİTE 6: ABD'NİN ORTA DOĞU POLİTİKASI

ABD'NİN ORTA DOĞU POLİTİKASININ HEDEFLERİ VE STRATEJİLERİ

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Amerika Birleşik Devletleri (ABD), Orta Doğu'da birbiriyle örtüşen, çatışan veya tutarsız olan çok yönlü ekonomik, siyasi ve stratejik çıkarlara sahiptir. Ayrıca her türlü Amerikan çıkarlarının karışımı, zaman içerisinde, yönetimlerin ve bireysel aktörlerin yaklaşımları çerçevesinde değişmiştir. Amerika'nın başlıca hedefleri aşağıda sıralanmıştır:

- Sovyet yayılmacılığını sınırlandırmak
- Orta Doğu petrolünün dost ülkelerde olmasını sağlamak
- İsrail'in güvenliğinin sağlanması
- Enerji güvenliğinin sağlanması
- Arap ülkeler arasındaki ilişkilerin zayıflatılması

Amerika, 1948-1960 arasındaki yıllarda bölgedeki Arap ülkeleriyle yakın ilişkiler kurmaktaydı ve onları müttefik olarak görmekteydi. 1967 yılına kadar Arap milliyetçiliğine desteklerde bulundu ve 1967 Arap-İsrail savaşından sonra bölgede olarak Hem İsrail hem de Arap devletleriyle ilişkiler sıkı tutuldu. ABD, 1956 yılındaki Süveyş Krizi'nden itibaren izlediği politikalarla Avrupalıların Orta Doğu'daki etkisini azalttı ve bölgeyi kendisinin belirleyici olduğu bir alan hâline dönüştürdü. Bölge Avrupa Birliği üyelerinin güvenlikleri ve ekonomileri bakımından hayati önem taşıyan bir bölge olmasına rağmen Amerikalılar bölgeye yönelik politikalarında bu ülkelerden fikir ve destek alma yoluna gitmediler. Sovyetler ile Amerika arasında silah satma yarışması ve Arap ülkelerinin kaynaklarını siyasi ve kültürel alanlara yatırmaması bölgeye büyük zararlar vermiştir.

Amerika'nın Orta Doğu politikasında İsrail'in güvenliğine çok büyük önem vermektedir ve bu neden dolayı Filistin sorunun çözümünde inisiyatif almayarak ve duyarsız kalarak sorunun devam etmesinde etkili olmuştur.

Bölgedeki Arap milliyetçiliğini baskı altında tutmak konusunda hiçbir zorluk yaşamayan ABD yönetimi 1979 yılından itibaren radikal İslamcı aktörleri etkisizleştirmeyi bir politika haline getirdi. Bu politikalar İran'ın ılımlaşmasını engellemiştir. Ayrıca bölgede Hamas ve Hizbullah'ın etkinliğinin artmasına neden olmuştur.

ABD'NİN ORTA DOĞU POLİTİKASINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER

ABD'nin Orta Doğu'ya yönelik politikası üç karar verme düzeyini içermektedir :

- Küresel
- Bölgesel
- Bölge içi

ABD'nin Orta Doğu'ya yönelik genel politikasının ve bölge içi sorunlara yönelik özel politikalarının belirlenmesinde önemli olan faktörlerin bazıları şunlardır:

- Başkanın düşünceleri
- Tavsiye veren kimseler
- Petrol şirketleri
- Lobiler
- Kongre

Misyonerler

Amerikan Yahudileri ve onların kurdukları örgütler, bölge içi bir sorun olan Arap-İsrail çatışmasında doğrudan çıkara sahiptirler. Onların politikacılara ve yöneticilere verdiği destek, daha çok Yahudi varlığını sürdürme kaygısıyla ilgili olan dinî ve kültürel kökenlere sahiptir. İsrail yanlısı gruplar Amerikan çıkarlarını gerektiğinde İsrail çıkarları ile paralel bir hale getirmektedirler. İsrail lobileri Amerikan başkanlık seçimlerinde çok önemli bir etkiye sahiptirler. Bu yüzden başkanlar seçim döneminde destek alabilmek için lobilerin etkisi altında kalarak hareket etmektedirler. Amerikan halkı Yahudi halkının bir devlet kurma fikrine hep sempati ile bakmış ve desteklemiştir. ABD'de bazı din adamları da Yahudilerin devlet kurması savunmaktadır.

Arap ülkeleri de sahip oldukları petrol kaynakları sayesinde Amerika'da para ile lobicilik faaliyetleri yapmaktadırlar ve bazı Amerikalı diplomatlar ile iyi anlaşabilmektedirler. Genel olarak Amerika'nın Orta Doğu politikasının belirlenmesinde İsrail büyük rol oynamaktadır.

ABD'NİN ORTA DOĞU'YA İLGİSİNİN TARİHSEL ARKA PLANI

19. yüzyılın sonunda ve 20. yüzyılın başlarında Amerika doğu halklarına Hristiyanlığı ve uygarlığı götürmeyi amaçlamıştır. Bu faaliyetleri misyoner okulları açarak desteklemiştir.

19. yüzyılın sonlarına doğru ABD'ye yerleşen Yahudiler Amerikan politikalarının oluşmasında etkin olmuşlardır. 1917 yılında İngilizlerin yayınlamış olduğu Balfour deklarasyonuna ABD başkanı Wilson onay vermiştir. 1930'lu yıllarda başkan Roosevelt Araplardan para karşılığında toprak alınabileceği fikrini sıcak bakıyordu.

ABD 2. Dünya Savaşından sonra petrolün önemini daha iyi anlamış ve bölgedeki Suudi Arabistan ile iyi ilişkiler kurup petrol akışının devam etmesi konusunda çok önem vermiştir.

ABD'NİN ARAP-İSRAİL ÇATIŞMASINA YÖNELİK TUTUMU VE İSRAİL'LE İLİŞKİLERİ

2. Dünya savaşı sonrasında Amerikan Başkanı Truman Yahudilerin Filistin'e göç etmesini desteklediğini ilan etti ve Yahudi devletinin kurulmasını destekledi. 1947 yılında Birleşmiş Milletler İsrail devletinin kurulmasını kabul etmiştir. Başkan Truman İsrail devletinin ABD'ye faydalı olacağını düşünmüştür.

Amerikan yönetimi Orta Doğu bölgesinde milliyetçi devletlerin olmasına sıcak bakıyordu ve böylece Sovyetlerin yayılması politikasının Arap devletleri tarafından engelleneceğini düşünüyordu. 1950'li yıllarda ABD Arap devletleri iyi ilişkiler kurarak özellikle Mısır ile anlaşma yollarını aramaya başlamıştı. Fakat İsrail lobisini bu durumu değiştirmeyi başarmıştır.

Süveyş kanalının kontrolünü elinden kaybeden İngiliz ve Fransızlar Mısır 'a askeri operasyon yapmışlardı. ABD ise bu duruma sıcak bakmayıp bu ülkelere karşı

petrol ambargosu uygulamaya başladı ve bu operasyon sona erdi. İsrail yönetimi de ABD'nin isteği ile Mısır'da işgal ettiği topraklardan geri çekildi. Sovyetler Arap-İsrail savaşı sırasında Mısır ve Suriye'ye çok sayıda uçak satmıştı ve Amerikan yönetimi bu durumdan dolayı İsrail'e çok sayıda uçak satmayı kabul etmiş ve 50 tane bombardıman uçağı satmıştır.

1960'lı yıllarda İsrail artık ABD'nin müttefiki haline gelmişti ve hiç bir ABD başkanı İsrail'in yok edilmesine izin veremezdi. Başkan Nixon İsrail'i bölgede çok önemli bir devlet olarak görüyordu ve diğer ABD başkanlarına nazaran daha fazla İsrail'e yardımda bulunuyordu. 1973 Arap-İsrail Savaşında İsrail hiç olmadığı kadar büyük bir tehdit altındaydı, dışarıdan yardım almadan ayakta kalması mümkün değildi. Bu yardımı uçak, tank ve füze olarak yapabilecek tek ülkenin ABD olduğu açıktı. Bu savaştan ABD ile İsrail daha da yakınlaşarak çıkmışlardır.

Savaş sonrasında Arap ülkeleri ABD'ye karşı petrol ambargo ilan etmişlerdi . Bu durum ABD'yi etkiledi ama İsrail'e karşı olan tutumunda bir değişikliğe yol açmadı. Başkan Carter döneminde ABD yönetimi Kudüs ve çevresinde barışı hedefleyen bir Orta Doğu politikası izlemeye başladı ve Mısır ile İsrail arasında barışın sağlanmasında ara buluculuk çalışmalarına hız verdi. İki ülkenin Camp David'de bir anlaşma imzalamasından sonra ABD yönetimi her iki ülkeye de yaptığı yardımları arttırmaya başladı. Amerikalı yetkililer İran devriminden sonra İsrail'i bölgedeki güvenilebilecek tek ülke olarak görüyorlardı. A İsrail'in savaşa hazır bir ordusu vardı. ABD yönetiminde İsrail'in yapılabilecek operasyonlarda kullanılabileceği düşüncesi ağırlık kazanmaya başlamıştı. ABD yönetimi İsrail'e askeri alt yapısını kullanma imkanını sağlamıştı. İsrail yönetimin tehdit olarak gördüğü Filistin Halk Kurtuluş Örgütü'nün (FKÖ) Lübnan'daki üslerinin etkisiz hale getirilmesinde ABD yönetimi katkı vermeye karar vermişti. ABD'nin bu kararının ılımlı Araplar üstünde kötü etki bırakmaması için Filistinlilere batı yakasında yeni yerleşim kumaları istedi fakat İsrail kendisi için yeni yerleşim alanları açmaya devam etti. İsrail uluslar arası arabulucular ile birlikte toprak sorunun çözümü için önerilen her planı reddetti.

ABD yönetimi İsrail'in daha uzlaşmacı politikalar üretmesi için baskılar yapmaya başladı ve İsrail'in FKÖ ile temas etmesini ve bazı kentlerde yerel seçimler yapmasını istedi. Buna karşın İsrail Rusya'dan gelen Yahudilere yeni yerleşim birimleri kurarak ABD isteklerini göz ardı etti.

Başkan Bush döneminde ABD yönetimi İsrail'in Büyük İsrail projesinden vazgeçmesi istedi ve BM genel kurulunda İsrail'in kınanması için yapılan oylamada iki kere olumlu oy kullandı. ABD yönetimi bu dönemde İsrail-Arap savaşının çözülmesine çok önem veriyordu.

Başkan Clinton döneminde FKÖ ile İsrail arasında bir ilkeler anlaşması imzalandı. Bu anlaşmaya göre İsrail işgal ettiği bazı toprakları Filistin'e geri verecek ve bu

bölgede seçimler yapılacaktı. Bu ilke anlaşmasının uygulanması çok yavaş ilerliyordu ve İsrail'de Netanyahu'nun başbakan seçilmesi ile birlikte İsrail askerlerin geri çekilmesi gerçekleştirilmiyordu ve İsrail yeni yerleşim birimleri açmaya devam ediyordu. Bu durum karşısında başkan Clinton tekrar taraflar üzerinde baskı kurarak aralarında anlaşmayı yeniletti. George W. Bush döneminde de ABD yönetimi İsrail yanlısı olan tutumunu devam ettirdi. Amerika İsrail'e askeri ve ekonomik yardımlarda bulundu. İsrail'in nükleer çalışmaları konusunda da sessiz tavır takındılar.

ABD'NİN ARAPLARLA İLİŞKİLERİ

ABD'nin en büyük korkusu Sovyetlerin petrol bölgelerini ele geçirmesi durumuydu. İran'da bulunan Sovyetlerin 1946 yılında bölgeden ayrılmaları için baskı uygulaması olumlu sonuç vermişti ve Amerikan yönetimi Sovyetlerin bu gibi girişimlerde bulunmaması amacıyla hep hazır bulunması gerektiğine karar vermişti.

İngiltere, Türkiye ve Yunanistan'a daha fazla yardım edemeyeceğini ABD' ye bildirdiği zaman Sovyetlerin bu ülkeler üzerinden Akdeniz'e inmemesi için Başkan Truman kongreden yetki istedi. Bu yetki iki ülkeye yapılacak her türlü saldırı için yardım edebilme imkanını içermekteydi.

Bölgedeki Arap ülkelerinde bazı geleneksel liderler ABD ile yakın ilişkiler kurmayı planlıyordu. Diğer ülkeler ise bağılantısız kalmayı istiyorlardı. Bölgede kurulan bazı ittifaklar da Arap ülkelerini karşı karşıya getirmiştir. Türkiye, Irak, İran ve İngiltere Bağdat Paketi ile bir araya gelmişlerdi. Buna karşı Mısır ve diğer Arap ülkeleri pakitin karşısında bir pozisyon belirlemişlerdi. ABD yönetimi bu durumda Mısır ve Suudi Arabistan ile olan ilişkilerini bozmamak ve İsrail kızdırmamak amacıyla pakta üye olmamıştı ama her fırsatta pakti desteklediğini belirtmişti.

ABD yönetimi Arap yanlısı politikalar izlemek istemişti ve Mısır'a yardım yapıp kendisinden silah almasını sağlayacaktı fakat bu yardımın kendi aleyhlerinde kullanılacağı ihtimaline karşın yardım yapılmadı.

Bunun üzerine Mısır Çek silahları almak istedi ve ABD yönetimi bunun bir silahlanma yarışına önmek için Mısır ve İsrail arasında bir barış anlaşması imzalanmasını istedi ama başarılı olamadı. Mısır'ın Çin'i tanınması ABD'nin Mısır'a yapmış olduğu baraj projesini bitirmesi ile sonuçlandı.

Irak'ta yapılan darbe sonucunda Irak Bağdat Paktidan çekilme kararı almıştı. Bu karar ABD'nin Orta Doğu politikasının ifası anlamına geliyordu. Bu durumdan dolayı ABD İran, Türkiye ve Pakistan'a güvence veren anlaşmalar imzalamıştır.

Amerika petrol üreten devletler ile ılımlı ilişkiler sürdürmeye devam ederken, 1967 yılında meydana gelen savaşta İsrail'in çok büyük oranda toprak elde etmesine sessiz kalması Arap devletlerinin tepkisine çekmesine neden olmuştur.

Amerikan yönetimi Türkiye'nin Kıbrıs'a yönelik yapmış olduğu askeri müdahale sonucunda ambargo uygulamaya başladı. ABD yönetimi Arap devletlerini İsrail ile barış anlaşması imzalamaya ikna

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

edemeyince onlarla olan ilişkilerini gözden geçirmeye karar verdi. Arap ülkelerinin tavırları ve İran İslam devrimini aynı döneme denk gelince ABD yönetimi Türkiye ile olan ilişkileri iyileştirmeye karar verdi. Irak yönetimin Kuveyt'i işgal etmesi Amerikan istihbarat servisini tahmin edememişti. Irak'ın bundan sonraki politikasının Suudi Arabistan petrollerini ele geçirmesi olduğu konusunda Amerikan yönetimine istihbarat bilgileri ulaştırıldı. Böyle bir durum petrol kaynaklarının güvenliğini tehlikeye düşüreceği için ABD yönetimi Irak'a karşı bir hareket yaptı. Irak'ın askeri gücünün büyük bir bölümü yok etti ve Irak askerlerinin bir kısmının kuzeye doğru kaçmalarına izin verdi.

Amerikan yönetimi İran'a karşı askeri olarak Irak'ın ayakta durabilmesini tercih etti. ABD, Irak'ın kuzeyini güvenli bölge ilan etti. Amerikan yönetimi Türkiye topraklarını kullanarak Irak içerisinde istedikleri alanları bombaladı. Bu durumdan dolayı Irak'ın kuzeyinde devlet varlığının olmaması Türkiye'nin güvenliğini tehlikeye sokuyordu.

ABD'NİN İRAN'LA İLİŞKİLERİ

İran'ın 1951 yılında petrollerini millileştirmek konusunda İngilizler ile mücadeleye başlamıştı. Amerika, Irak Başbakanı Musaddık'ın tavırları Sovyetlere karşı olumlu buluyordu. Amerika yönetimi Irak başbakanını devrilerek Şah'ın tekrar İran'a dönmesine yardımcı oldu. Şah'ın Amerika yönetimi olan yakın ilişkileri halkın tepkisine neden olmuştu. İran yönetimi bölgede İsrail ile birlikte ABD'nin en yakın müttefikiydi. İran çok sayıda askerini Amerika'da eğitim almaya göndermişti. Halkta oluşan Şah karşıtı görüş onun devrilmesinde çok etkili olmuştur. Şah Amerika'ya gitti ve İran'da mollalar iktidara geldi. 1979 yılında bir grup İranlı genç Şah'ın geri gelme ihtimaline karşı Amerikan büyükelçiliğini bastı ve insanları rehin aldı. Bu duruma karşı ABD yönetimi İran'ın Amerikan bankalarında bulunan varlıklarını dondurma kararı aldı. ABD yönetimi rehinelere kurtarmak için bir operasyon düzenledi ama operasyon başarısızlıkla sonuçlandı. ABD yönetimi rehinelere karşılığında silah vermeyi kabul etti ve bu anlaşma basına sızdı. Amerika Irak'a İran hakkında gizli bilgileri vererek İran'a karşı hazır olmasını istemekteydi. İran Kuveyt'in petrol tankerlerine uzun bir süre saldırı yapınca Amerika gemilere Amerikan bayrağı takarak gemileri ABD güvenliği altına aldılar. Körfez Savaşı sonrasında Amerika bölge ile ilişkilerini normalleştirme kararı aldı İran ile olan ilişkilerde bazı adımlar attı. İran'ın bir miktar petrol satmasına izin verildi ve bazı mali konularda anlaşmalar sağlandı. Amerikan yönetimi İran'ın nükleer çalışmalarını önlemek için çaba göstermeye devam etmiştir.

11 EYLÜL 2001 SONRASI ABD'NİN ORTA DOĞU POLİTİKASI

11 Eylül 2001'den daha sonra Amerikan yöneticileri Orta Doğu'da oluşan "radikal İslam Akımını" temel tehdit olarak algılamaya başladı. ABD'ye göre 11 Eylül ve benzeri saldırıları gerçekleştiren güçler Batı

medeniyetini hedef alan güçlerdi. Amerikan yöneticileri kendilerinin İslam'a karşı olmadıklarını söylediler fakat Amerikan yönetiminin yapmış oldukları açıklamalar onlar için Müslümanların potansiyel terörist oldukları izlenimini verdiler. ABD'nin Afganistan ve Irak'a yapmış oldukları müdahale ile yeni stratejilerini uygulamaya başladı. Bu müdahalenin asıl amacı Orta Doğu'daki petrol kaynaklarını kontrol ederek bölgeye yeniden şekil vermektir. Amerikan yönetimi Irak'ta istediği sonuçları elde edemedi ve arkalarında bir enkaz bırakarak bu ülkeden çekildiler. Amerika yönetimi bölgede uygulamak istediği Büyük Orta Doğu projesi gerçekleşmeden ortadan kalktı. Amerikan yönetiminin esas tehdit algılamalarından birisi de bölgede ki totaliter rejimlerin kitle imha silahına sahip olma çabalarıydı. Irak'a müdahale edilmesi sürecinde durum önemli rol oynadı. Amerikan yönetimi İran'ın nükleer programlarına olumsuz baktı ve İran'a karşı askeri ve ekonomik her türlü seçeneğin masada olduğunu söylediler. Günümüzde hala Amerikan yönetimi nükleer güç olma konusunda İran'a karşı olan baskılarına devam etmektedirler.

ÜNİTE 7: ABD'NİN ASYA-PASİFİK POLİTİKASI

ABD VE ASYA-PASİFİK POLİTİKASI

ABD'nin dünyada hakim bir devlet olması kademeli bir süreç sonunda gerçekleşmiştir. İlk kademe İngilizlerden bağımsızlığı kazanmak olup bu kademeyi Latin Amerika'da kurulan hakimiyet izler. Bir sonraki aşamadaysa birçok rakiple karşılaşan Amerika Birleşik Devletleri Pasifik'te ve Asya'da hakim ve önemli bir devlet haline gelmeyi başarmıştır. Bağımsızlık sonrasında ABD'nin izlediği dış politikası "barışçı ve yalnızıcı" olarak tanımlanmaktadır. Buradaki barışçılık ve yalnızcılık, Avrupalı büyük güçlerin savaşlarına ve ittifaklarına karışmama şeklinde anlaşılmalıdır. Bu dönem için ABD'nin dört ana ilkesinin olduğu söylenebilir :

- Milletlerin kendi kaderini tayin hakkı
- ABD'nin Amerika kıtasındaki genişlemesini sürdürmesi
- Açık denizlerde serbestlik
- Uluslararası ticaretin gelişmesi

ABD sınırları henüz Pasifik kıyılarına ulaşmadığı dönemde dahi ABD'nin dünyanın bu bölümündeki ülkelerle ilişkisi mevcuttu. Bu ilişkiler daha çok ticari olarak sürdürülüyordu. Özellikle Afyon Savaşlarından sonra İngiltere'nin dışa açılmaya zorlandığı Çin de ABD'nin ticareti geliştirmesi için bir araç olmuştur. Amerikan politikası bazı noktalarda Avrupalılardan farklılık arz ediyordu. Avrupalı devletlerin aksine ABD'nin Asya'da sömürge bulmak gibi bir niyeti yoktu ve sadece serbest ticaret fırsatlarından yararlanmak istiyordu. Bu yüzden tüm devletlerin aynı ticari hak ve ayrıcalıklara sahip olduğu açık kapı politikası (open door policy) ABD için yeterliydi. 1900'lere doğru bazı Avrupa devletleriyle Rusya'nın Çin'i bölme çalışmalarına da karşı çıkan ABD, o dönemde 400

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

milyonluk Çin pazarını kaybetmemeye büyük önem vermiştir.

1898 İSPANYA SAVAŞI VE ABD SÖMÜRGEÇİLİĞİ

ABD, Başkan Benjamin Harrison döneminde yayılmacı bir politikayı benimsemiştir. Yeni yayılmacılık politikasının ilk halkasını Hawaii adaları oluşturmuştur. Hawaii adaları Amerika kıtasına oldukça yakındı ve 1776'dan beri ABD'nin bu adalar üzerinde yakın ilgisi mevcuttu. ABD, 1887'de Hawaii'yi vesayeti altına almış sonra da Pearl Harbor'u gelecekteki donanma üssü olarak yapılandırmaya başlamıştır. 19. Yüzyılın sonlarına doğruysa İspanyol sömürge imparatorluğunun yıkılmak üzere olduğunu gören ve tüm Avrupalı güçleri Amerika kıtasından atmak isteyen ABD, eskimiş ve yetersiz İspanyol donanmasına karşı modern ve eksiksiz donanmasıyla kısa sürede zafer kazanmıştır. 1898 Paris Barış Antlaşması'yla İspanya, Karayipler'deki Küba ve Porto Rico ile Pasifik'teki Filipinler ve Guam adalarındaki egemenlik hakkını ABD'ye devretmiştir. ABD ilk defa yeni kazandığı ülkelerin halklarına vatandaşlık garantisi vermemiştir. Böylece ABD kendi ana ülke topraklarına toprak eklemeyip yeni sömürgeler edinmiş oluyordu. Bu da ABD'nin hukuken sömürgeci bir devlet hâline gelmiş olduğunu göstergesiydi. Daha sonra Filipinler'i bağımsız bir ülke olmak yolunda destekleme görüntüsü altında boyunduruk altına alan ABD, bu ülkede çıkan isyanlar sonucunda resmi kaynaklarına göre 4000, diğer kaynaklara göre 200.000 kişinin hayatını kaybettiği bir isyan bastırma hareketine girişmiştir. Bu tarihten sonraysa, 1898 İspanyol-Amerikan Savaşı, ABD'yi bir anda "dünya gücü" konumuna yükseltmiştir. ABD, 1900'lere gelindiğinde Kaliforniya sahillerinden Filipinler'e kadar uzanan pek çok stratejik noktayı ele geçirmiş oluyordu. Fakat ABD'nin böylesi başarılarla bu denli etkin bir ülke konumuna geldiği o günlerde Avrupalı devletler Asya pazarına zaten hakim bir durumdaydı. ABD bu dönemde hala Çin'de açık kapı politikasını uygulamaktayken bu politikaya yönelen tehditler de giderek önlem alınması gereken bir hal almıştı. Rusya ve Japonya ile girişilen rekabet daha sonra vahim sonuçları olan bir tabloya dönüşecekti.

İKİ SAVAŞ ARASI DÖNEM (18-45)

ABD I. Dünya Savaşında İngiltere ve Fransa'nın yanında Almanya'ya karşı savaşa girmiştir. Savaşın sonra Amerikan Kongresi Almanya'ya imzalatılan Versay Antlaşmasını onaylamayı reddetmiş ve ABD yeni kurulan Milletler Cemiyeti'ne de üye olmamıştır. Başkan Warren Harding Avrupa ittifak sistemlerine girmemeye dayalı ABD'nin geleneksel Yalnızcılık dış politikasına geri dönmüştür. Savaş sonrası ABD'de zaten mevcut olan ırksal ve etnik gerilimler çok daha fazla tırmanmış, Amerika yerlilerine, Afrikalılara, Doğu Avrupalılara, Japonlara yönelerek güçlenmiştir. 1920'lerde ise siyahilere karşı ortaya çıkan Klu Klux Klan hareketi gücünün zirvesine ulaşmıştır. 1921 Washington Konferansı'yla ABD büyük bir diplomatik başarı elde etmiştir. Bir taraftan kendisine engel

olarak gördüğü İngiliz-Japon ittifakının yenilenmesini engellerken diğer taraftan deniz silahlanması konusunda Japonya'yı sınırlandırmayı başarmıştır. Japonya ayrıca Çin'in Shantung ve Rusya'nın Sibirya bölgesinden çıkmayı kabul etmiştir. Üstelik ABD bütün bunları da Japonya'nın fazla tepkisini çekmeden yapmıştır. ABD, Japonya'nın Mançurya'da kurdukları kukla Mançuko devletini tanımayacağını belirtmiş ve tanımazlık doktrinini ortaya atmıştır. Çünkü Mançurya'nın işgaliyle birlikte hem Çin'in toprak bütünlüğü tehlikeye girmiş hem de ABD'nin ticari çıkarları açısından çok önem verdiği "açık kapı politikası" zarar görmeye başlamıştır. 1936 yılına gelindiğinde II. Dünya Savaşı'nın ayak sesleri duyulmaya başlanmıştır. Almanya'yla Sovyetler Birliği'ne karşı imzalanan Anti-Komintern Pakt ve daha sonra kurulan Berlin-Roma-Tokyo Mihveri, Japonya'nın elini ABD karşısında biraz daha güçlendirmiştir. Japonya, 1937 yılında Çin'i işgale başlamıştır. ABD, Çin-Japon Savaşı'nda tarafsız kalmaya gayret göstermiştir. ABD açısından öncelikli konu savaşla doğrudan taraf olmaksızın Çin'deki Amerikan vatandaşlarını ve çıkarlarını korumak olmuştur. İkinci Dünya Savaşı'na kadar ABD sorunlara doğrudan müdahil olmamak ve uzaktan izlemek gibi bir yaklaşımı benimsemiş ve açık kapı politikasıyla birlikte bu yaklaşımı çıkarları açısından verimli bir araç olarak kullanmıştır. Fakat savaşın hemen öncesindeki dönemde ve savaş sırasında özellikle Japonya ve Almanya'nın yayılmacı ve düşmanca hareketleri ABD'nin açık kapı politikası dahil olmak üzere dış politikasının önemli araçlarını devre dışı bırakarak ABD'yi savaşa dahil olmaya itmiştir. Savaşın başlangıcında İngiltere'ye büyük ölçüde ekonomik ve askerî malzeme yönünden destek sağlayan ABD, Aralık 1941'deki Pearl Harbor baskınından sonra Japonya ve Almanya'ya karşı savaş ilan etmiştir. ABD II. Dünya Savaşı'na girince kendisine Asya'da müttefik olarak Çin'i seçmiştir. ABD, Çin'i sadece Japonya'ya karşı savaşta bir destek unsuru olarak görmüyordu. Büyük devlet statüsüne erişen Çin, savaş sonrası dönemde Asya'daki güç dengesini sağlamada önemli bir rol oynayabilirdi. 1943 yılında ABD ve İngiltere Çin'le imzaladıkları yeni antlaşmalarla geçmiş dönemden kalma ve merkezi Çin hükümetini zayıflatan siyasi, iktisadi ve toplumsal her türlü imtiyaz ve muafiyetlerden vazgeçmişlerdir. 1905-1945 arası dönemde ABD'nin Pasifik'teki en önemli rakibi Japonya, II. Dünya Savaşı sonrasında kayıtsız şartsız teslim olmuştur. Savaş sonrasında ABD'nin filli işgali altına giren Japonya, bu dönemde uluslararası sistemde ortaya çıkan köklü değişikliklerle birlikte Washington için bir düşman olmaktan çıkıp bir müttefik hâline gelmeye başlamıştır.

SOĞUK SAVAŞ DÖNEMİ (1945-1990)

ABD'nin II. Dünya Savaşı sonrası Asya-Pasifik bölgesinde iki büyük önceliği olmuştur. İlk olarak, Japonya'nın tekrar ABD'ye rakip olmayacak bir konuma sokulması gerekiyordu. İkinci olarak, patlak

veren Soğuk Savaş'ta Asya'da komünist rejimlerin yayılmasını engellemek büyük önem kazanmıştır. ABD bu tarihlerden sonra Japonya'daki bazı reformlara doğrudan katkı sağlayarak Japonya'yı kendi arzu ettiği bir noktaya getirmekte de muktedir olmuştur. ABD ve Japonya arasında 1951'de San Francisco Antlaşması ve 1952 yılında ise Amerikan-Japon Güvenlik Antlaşması imzalanmıştır. Buna göre Japonya tüm ülkeyi Amerikan ordusuna açacak ve karşılığında ise hiçbir savunma harcaması yapmayacaktı. Bu koşullar altında Başbakan Yoshida Shigaru önderliğindeki Japonya, ABD'nin siyasi ve askerî alandaki üstün konumunu kabullenerek tüm dikkatini ekonomik kalkınmaya yöneltmiştir. Artık Japon dış politikası, ekonomik dış politika ile eşdeğer anlama gelmiştir. ABD'nin Asya'da komünizmin yayılmasını engelleme stratejisi ilk olarak 1950'de patlak veren Kore Savaşı'nda uygulanmıştır. Başkan Henry Truman ABD'nin Asya'daki rolü ve Japonya ve Filipinler'deki üslerin güvenliği açısından Güney Kore'yi savunmaya karar vermiştir. ABD'nin Pasifik ve Asya'daki mücadele verdiği diğer alanlar ise Rusya ile yaşanan gelişmeler, Tayvan'ın bağımsızlığının korunması meselesi, Vietnam'daki çatışmalar olmuştur. ABD, bununla birlikte Asya'daki komünist yayılmaya karşı NATO'nun Asya versiyonu olarak adlandırılabilir SEATO'yu kurmuş ve ABD, İngiltere ve Fransa'nın yanı sıra Avustralya, Yeni Zelanda, Filipinler, Tayland ve Pakistan bu güvenlik örgütüne üye olmuşlardır.

SOĞUK SAVAŞ SONRASI PASİFİK'TE ABD

Soğuk Savaş sonrası dönemde ABD hala Pasifik ve Asya'da belirli bir politikayı gütmeye devam etmiş olsa da bu bölgelerde bulunan devletlerle ortak bir oluşumda bulunma zemini oluşmamıştır. 1993 yılında bölgenin hükümet ve devlet başkanlarının katıldığı bir toplantıda Başkan Bill Clinton Pasifik Topluluğu teklifini sunarak yeni bir açılım getirmiştir. Fakat Avrupa'da olduğu gibi işbirlikçi bir yaklaşımın yerine daha çok rekabetçi ve mesafeli bir anlayışın benimsendiği Asya'da gerçek bir buluşma mümkün olmamıştır. Soğuk Savaş dönemi boyunca güvenliğini ABD'ye emanet eden Japonya, değişen dengeler ve büyüyen bir Çin ve Rusya tehlikesi karşısında, tarihi tecrübeleri ve ABD'nin coğrafi konumunu da göz önüne alarak bu duruşunu daha fazla koruyamamıştır. Savunma harcamalarına daha büyük önem vermeye başlayan Japonya zamanla dünyanın üçüncü büyük savunma bütçesini kullanan ülke haline gelmiştir. ABD, 1989 yılında kurulan Asya Pasifik Ekonomik İşbirliği Örgütü'nde (APEC) öncü bir rol oynamaktadır. Soğuk Savaş sona ermek üzereyken 12 ülkenin bir araya gelmesiyle kurulan APEC'in amacı Pasifik ekonomileri arasında iş birliğini derinleştirmek ve kurumsallaştırmaktır. Bugün itibarıyla 21 üyeli bir yapıya kavuşan APEC, dünya nüfusunun yüzde 40'ını, dünya ticaretinin ve gayri safi milli hâsılasının (GSMH) yüzde 50'den fazlasını kapsamaktadır. APEC'in temel amacı üye ülkeler arasında ticaret ve yatırımda serbestleşme ve iktisadi alanda iş birliğini artırmaktır. Bunun yanı sıra,

komünist blok dışında kalan Güneydoğu Asya ülkelerinin 1967 yılında kurduğu Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) Asya'daki en başarılı bölgesel örgüt niteliğini taşımaktadır. Endonezya'nın liderliğini yaptığı ASEAN, tüm Asya kıtasını kapsayacak bir şemsiye örgüt haline gelme yolunda adımlar atmaktadır. 1999 yılında kurumsallaşan ASEAN Artı Üç oluşumu Güneydoğu Asya ülkeleriyle Çin, Japonya ve Güney Kore arasındaki iş birliğini derinleştirmektedir. İlki 2005 yılında yapılan Doğu Asya Zirveleri ise 10 ASEAN ülkesiyle birlikte Çin, Japonya, Güney Kore, Hindistan, Avustralya ve Yeni Zelanda'yı bir araya getirmekteydi. 2011 yılında ABD ve Rusya'nın katılımlıyla birlikte üye sayısı 18'e çıkmıştır. Yine ASEAN'ın himayesinde 1994 yılında oluşturulan ASEAN Bölgesel Forumu tüm Asya-Pasifik ülkelerinin yanı sıra Avrupa Birliği üyelerini bir araya getirmektedir. Bununla birlikte Asya ülkeleri, aralarındaki güven eksikliğinden dolayı siyasi entegrasyon konusunu ağırdan almaktadırlar. Bu açıdan Başkan Bill Clinton'un Pasifik Topluluğu kurulması fikri bir ilgisizlikle karşılanması beklenen bir durumdur. Asyalı devletler ABD'nin ne tamamen Asya'dan çekilmesini ne de yoğun bir şekilde bölge işlerine karışmasını istemektedirler. Böyle bir ortamda ABD'nin olaylara yön verebilme kabiliyeti, Asya'nın belli başlı ülkeleriyle kurduğu ikili ilişkilere bağlı olacaktır. Bu açıdan ABD'nin Çin, Japonya ve Hindistan ile kuracağı ikili ilişkiler büyük önem taşımaktadır.

ÜNİTE 8: ABD'NİN LATİN AMERİKA VE AFRİKA POLİTİKASI

ABD DIŞ POLİTİKASI VE LATİN AMERİKA

Dünyanın her yerinde olduğu gibi ABD ve Latin Amerika arasındaki ilişkiler de asla durağan bir süreç izlemezler. Çeşitli dinamiklerin etkisiyle farklılık geçiren bu ilişkiler günümüzde bulundukları ilginç konuma bazı aşamalardan geçerek ulaşmışlardır. ABD ile Latin Amerika'nın ilişkilerinin gelişimine baktığımızda iki ayrı dönemi net olarak gözlemleyebiliriz : Birincisi Soğuk Savaş dönemidir ki bu dönemde Latin Amerika ülkeleri ABD baskısını ciddi şekilde hissederek bağımsız kararlar alma yoluna gidememişlerdir. İkinci dönem ise Soğuk Savaş sonrası dönemidir. Bu dönemde Latin Amerika ülkeleri, "soft balancing" de denilen, ABD'nin çıkarlarıyla birebir örtüşmeyen kararlar almaya başlamışlardır. Bu duruma örnek olarak 2003 yılında bazı ülkelerin Birleşmiş Milletler'de yapılan Irak Savaşı oylamasında ABD'ye karşı oy kullanması ve İran'a yönelik yaptırımlarda Brezilya'nın Türkiye ile birlikte ABD'ye karşı oy kullanması gösterilebilir. Bazı önemli ekonomik ve siyasi kozlarla donanmış olan Latin Amerika ülkeleri giderek ABD'ye karşı pozisyon alabilen ülkeler haline gelmektedirler. ABD ile Latin Amerika'nın ilişkilerine daha derinlemesine bakacağımız zaman kolonileşme dönemine gitmemizde yarar vardır; zira, ilişkilere yön veren temel dinamikler bu dönemde şekillenmiş olup hala bu dönemin etkilerini taşımaktadırlar. Kuzey

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Amerika'yı İngiltere, Fransa, Hollanda ile İskandinav ve Kuzey Avrupa ülkeleri kolonileştirirken, Güney Amerika'da etkili olan devletler İspanya ve Portekiz olmuşlardır. Bu da kıtanın iki tarafında farklı politikalar ve zihniyetlerin hüküm sürmesine neden olmuştur. İdari yapı açısından bakıldığında Kuzey Amerika daha bağımsız ve gücün yerele dağıtıldığı yerlerin bulunduğu bir kıta parçası haline gelirken Güney Amerika'da kuşvetli bir merkezîyetçilik ve hiyerarşi hüküm sürmüştür. İki tarafta bulunan baskın dünya görüşüne bakılacak olursa da güneyde skolastik, klasik, daha tahammülsüz bir yaklaşım yerleşirken kuzeyde bunun aksine Aydınlanma doktrinlerinden etkilenmiş daha özgürlükçü bir yapının ortaya çıktığı öne sürülebilir. Üretim biçimleri optığında incelendiğinde Latin Amerika, korumacıdır, üretim büyük çiftliklerde yürütülür ve gelir dağılımı oldukça eşitsizdir. Buna karşılık Kuzey Amerika'da küçük aile çiftliklerinde yürütülür, gelir dağılımı daha eşittir ve liberal bir tutum benimsenir. Yerli nüfusun durumuna bakıldığında şu fark edilir : Latin Amerika'da yerli nüfus fazladır ve asimilasyon sistemi uygulanır. Kuzey'e gelindiğinde ise yerli nüfus azdır ve yerleşik değil, göçbedir. Bu yüzden Kuzey Amerika'da yok etme sistemi uygulanır. Son olarak, sosyal yapıyı inceleyelim. Latin Amerika'da asimilasyona uğramış topluluklarla İberya'dan gelenler karışarak melez bir toplum oluştururlar. Kuzey Amerika'da ise Avrupa'dan gelenler aileleriyle geldiklerinde herhangi bir melezleşme söz konusu olmuyor ve tüm aileler farklı cemiyetler oluşturarak ırkların net bir çizgiyle birbirinden ayrılmasına sebep oluyorlar. Erken kolonileşmenin Latin Amerika'da yarattığı önemli bir sıkıntı, Avrupa'daki yenilikçi fikir akımlarından çok geç haberdar olmalarıydı. İspanyollar ve Portekizliler 1490'larda yeni kıtaya adım attıklarında, İber Yarımadası hala Orta Çağ'ı ya- şamaktaydı. Kuzey Amerika ise, geç kolonileşmenin avantajlarını yaşadı. Avrupa'da yeşeren aydınlanma fikirleri, dinde reform, farklılıklara tolerans, fikir hürriyeti ve kendi kendini yönetme gibi kavramlar, yeni kıtadaki yerleşimcilere çok çabuk ulaştı. Yeni kıtadaki kolonilerden elde ettikleri zenginlikleri din savaşları ile ziyan eden Katolik İspanyolların aksine, Protestan İngilizler serbest ticaretin nimetlerinden faydalanmaya başlamışlardı.

AMERİKAN İSTİSNACILIĞI (AMERICAN EXCEPTIONNALISM), EMPERYAL ZİHNİYET

ABD'nin geç kolonileşmeyle kazandığı avantajlar farklı bir durumu gündeme getirdi. Aydınlanma fikirleriyle açık bir toplum kuran ABD, kısa zamanda kendi sisteminin en iyi sistem olduğuna tamamen inanarak bir çeşit üstünlük kompleksine girdi. Buna göre, ABD'nin benimsediği sistemi uygulayan tüm devletler müreffeh olacak ve mutluluğa kavuşacaktı. Öyle ki ABD, Latin Amerika'da demokratik olarak göreve gelen bir çok ülkeye bile darbelere destek vermek suretiyle müdahalede bulunmuştur. ABD, Kuzey Amerika'nın sunduğu zenginlik fırsatlarını kullanmış ve giderek yayılcı bir politika benimsemeye başlamıştır. Bu yayılcı yaklaşım

Fransa ve İspanya'dan satın alınan topraklarla birlikte fiili bir duruma dönüşmüştür. 1810-1820 arası, Latin Amerika'nın İspanya'dan bağımsızlığını ilan ettiği yıllar oldu. Ancak bağımsızlıktan sonra eski koloniler birlikte bir yönetim kuramadılar. Yerli elitler arasındaki iktidar mücadelesi sonucu Meksika, Kolombiya, Şili, Venezuela gibi pek çok bağımsız devlet ortaya çıktı. Sadece Portekiz kolonisi olan Brezilya bölünmedi. Bunun sebebi de Brezilya'nın Portekiz'le savaşarak değil, Portekiz Kralı ve oğlunun arasındaki bir uzlaşma ile bağımsız olmasıdır.

ABD'İN BAZI DOKTRİNLERİ

- 1823 yılında ABD Başkanı James Monroe'nun ismi ile anılan Monroe Doktrini, 'Amerika Amerikalıdır.' şeklinde özetlenebilecek sloganıyla Batı Yarımkürede Amerikan Dış Politikasındaki Avrupa etkisine son vermeyi amaçlıyordu. Kısmen ABD'nin izolasyoncu doktriner yaklaşımına örnek teşkil eden Monroe Doktrini, başlarda Latin Amerika ülkelerinden de sempati gördü.
- Fakat Roosevelt ile birlikte ABD hegemonyası bir hayli güç kazandı. ABD hegemonyasının en açık örneklerinden bir diğeri, Başkan Theodore Roosevelt'in ortaya attığı 'İri Sopa Diplomasisi' (Big Stick Diplomacy) kavramıdır. Bununla ABD, gerekirse güç kullanmaktan çekinmeden Batı Yarımküreyi dilediği gibi düzenleyeceğini ve Avrupalı güçlere bu bölgede meydan okuduğunu da ifade etmektedir. 20. yüzyıl başındaki bu müdahaleci doktrinler, 1929 Büyük Buhranı sonrasında yerini daha mütevazî olanlara bırakmıştır. Başkan Hoover tarafından ilk defa kullanılan ama daha çok sonrasında gelen Başkan Franklin Roosevelt ile özdeşleştirilen İyi Komşuluk Siyaseti (Good Neighbor Policy) doktrini bu duruma örnektir. Roosevelt, kendisine saygısı olan bir ülkenin komşularına da aynı saygıyı göstermesi gerektiğini vurgulamıştır.

SOĞUK SAVAŞ, ABD VE LATİN AMERİKA

Soğuk Savaş döneminde ABD ve Latin Amerika ülkelerinin ilişkileri gözlemlendiğinde varılan en önemli yargı, bu dönemde Rusya'yla girilen mücadele sonucunda ABD'nin rasyonel hesaplar ve kar-zarar tahminlerinin yerine son derece ideolojik bir yaklaşım benimsemiş olmasıdır. ABD, Latin Amerika'da sola yakın bütün oluşumları bir tehdit olarak algılamaya başlamış ve son derece otoriter ve özgürlük karşıtı olsa bile çeşitli Latin Amerika ülkelerindeki sağ hareketleri tüm gücüyle desteklemiştir. Bu yüzden bu dönem için ABD'ye baskıcıların dostu yakıştırması bile yapılmıştır.

- Küba, General Batista döneminde son derece ABD yanlısı bir ülke görünümü vermişse de Fidel Castro ve silah arkadaşlarının ülkede yönetimi devralmasından sonra yapılan kamulaştırmalar ve ABD'ye mesafeli

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

politikalar bu ilişkileri değiştirmiştir. Önceleri milli bir kimliği olan yönetim, ABD'nin sert tepkileri sonucunda Sovyetler himayesine girerek cepheden ABD karşıtı bir hal almıştır. Bunda Domuzlar Körfezi çıkartmasının da etkisi vardır.

- Şili'de ABD desteğiyle darbe yapan General Pinochet devrinde ilişkiler önemli bir düzeye gelmiştir. Fakat bundan yıllar sonra kamuoyu baskısıyla açıklanan belgelerde bu ülkeye doğrudan müdahale edildiği ortaya çıkarılmıştır.

Soğuk savaşın ardından ilişkilerde de bazı değişimler gözlemlenmiştir. 1980'lerden itibaren gerek Latin Amerika'da gerekse diğer gelişmekte olan ülkelerde ithal ikamesi stratejisinin yerini serbest piyasa stratejisi almaya başladı. Neoliberal kalkınma modeli de denilen bu strateji, Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu (International Monetary Fund -IMF) gibi uluslararası finans kuruluşları ve ABD tarafından da desteklenmekteydi. Dünya Bankası ve IMF'nin merkezleri ABD'nin başkenti Washington DC'de olduğundan, bu iki kuruluş ve onların önerdikleri ekonomik program Washington Konsensüsü olarak anıldı. Washington Konsensüsü (ya da neoliberal ekonomik model), ekonomik krizle karşılaşan ülkelerin hemen hepsine aynı kurtuluş reçetesini sunmaktaydı:

- Devletin ekonomideki rolünün azaltılması,
- Verimsiz ve bütçe açığı yaratan kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi,
- Serbest piyasa ekonomisine geçiş yapılması,
- Sağlık, eğitim gibi sosyal harcamaların kısılması, bütçe açıklarının kapatılması,
- Ekonomik kalkınmada öncü rolün özel sektöre verilmesi,
- Dışarıdan gelecek sermaye ve yatırımların önündeki engellerin kaldırılması,
- Gümrük vergilerinin azaltılması veya kaldırılması,
- İhracata dayalı bir büyüme stratejisinin benimsenmesi.

ABD VE AFRİKA

ABD ve Afrika'nın ilişkilerinden bahsederken genellikle kastedilen Sahra-altı Afrika'sıdır. Çünkü kuzeydeki Arap ve Müslüman bölgeler genellikle incelemeler sırasında Orta-Doğu bölümüne konurlar. Sahra-altı Afrika ile ilişkilerde Liberya önemli bir yer tutar. Bu ülke, ABD'den dönen,

özgürlüğünü kazanmış eski kölelerin kurduğu bir ülkedir. Hatta kurucular kendilerine sunduğu desteğe bir teşekkür olarak, Başkan Monroe'nun isminden esinlenerek ülkenin başkentinin adını Monrovia olarak koymuşlardır. Avrupa'nın Afrika'da giriştiği sömürgeleştirme yarışına ABD girmemiştir. Buna iki sebep sunulabilir : Öncelikle kıta zaten İngiltere, Fransa, İspanya gibi Avrupa ülkeleri tarafından büyük oranda paylaşılmış bulunuyordu. Yine bundan kaynaklanan ikinci sebepten ABD'nin hakimiyet kurabileceği geniş bölgelerin zaten Kuzey Amerika ve Güney Amerika'da bulunmasıydı. Ancak, II. Dünya Savaşından sonra ortaya çıkan Soğuk Savaş atmosferi, ABD'nin ilgisini bir kez daha Sahra-Altı Afrika'ya çekmeyi başardı. Soğuk Savaşın ilk yılları, Afrika kıtasındaki bağımsızlaşma (de-kolonizasyon) dönemi ile üst üste geldi. Sovyetler Birliği ile girdiği güç dengesi yarışında saha kaybetmek istemeyen ABD, bağımsızlığını ilan eden Afrika'nın yeni devletlerindeki sol hareketlere karşı çok sert davrandı. ABD, Güney Afrika'da hüküm süren ırkçı rejimi Sovyetler karşıtı olduğu için destekledi. Angola ve Mozambikte yaşanan ve on yıldan fazla süren iç savaşlarda ABD ve Sovyetler rakip gerilla gruplarını desteklediler. Soğuk Savaş iki süper güç arasında sıcak çatışmaya dönüşmese de, Afrika ülkelerinde yaşanan sivil savaşlarda çok kan döküldü. Bu ülkeler hala üstesinden gelemedikleri kayıplar verdiler, derin yıkımlar ve iç bölünmeler yaşadılar. Soğuk Savaş sona erdikten sonra, Sahra-Altı Afrika adeta ABD'nin gözünde stratejik önemini tamamen kaybetti. Ancak 1990'lardan itibaren kıtada bir soykırım problemi başgösterdi. Kolonyal dönemden kalma suni sınırlar ve Avrupalı yöneticilerin taraflı yönetim biçimleri, halklar arasındaki güvenin yokolmasına sebep olmuştur. Modern silah ve teçhizatlarla birleşince, iç çatışmalar pek çok yerde kanlı kıyımlara dönüştü. ABD'nin, problemin iç yüzünü anlayacak kadar Afrika hakkında bilgisi yoktu. Ancak, Soğuk Savaş sonrası dünyanın yegane süper gücü olarak ABD, Afrika'da yaşanan insanlık dramlarına müdahale etme gereği duydu. Bazı uzmanlar bu müdahalenin sebebini açıklarken 'CNN etkisi' tabirini kullanmışlardır. İletişim ve medyadaki gelişmeler doğrultusunda Afrika'da yaşanan açlık, kıtlık, sivil savaş gibi felaketler, ABD'deki vatandaşların televizyon karşısında bizzat gözlemledikleri dramlar haline gelmişti. Bunun sonucunda humaniter amaçlı müdahalelere sıcak bakan geniş bir kamuoyu oluştu.

ARA SINAVDA NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1.SORU

Amerikan toplumunun ABD dış politikası yapımında rol oynamasını sağlayan faktör aşağıdakilerden hangisidir?

- A Egemenliğin Amerikan halkına ait olması
- B Amerikan demokrasisinin halkın sesine kulak vermesi

- C Toplumun dış politika konusunda çok hassas olması
- D Amerikan anayasasının verdiği sorumluluğu yerine getirmesi
- E Güçler/erkekler arası denge sisteminin sağlıklı işlememesi

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Amerikan demokrasisinin halkın sesine kulak vermesidir. Doğru cevap B'dir.

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin Kıbrıs Barış Operasyonu'na müdahale edememesinin sebebidir?

- A
Watergate Skandalı
- B
İsrail-Filistin sorunu
- C
Vietnam Savaşı
- D
Arap Baharı
- E
Irak'ın işgali

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri, o dönemde Richard Nixon yönetiminin ülkede çok zor şartlar içinde olmasıdır. Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye-Yunanistan politikasını da etkilemiştir. Doğru yanıt A seçeneğidir.

3.SORU

1832'de ortaya çıkan ve 1856 yılında kapanan 3. Parti. Whig Partisi hangi başkan döneminde kurulmuştur?

- A
James K. Polk
- B
Zachary Taylor
- C
James Monroe
- D
James Madison
- E
Andrew Jackson

Yanıt Açıklaması:

Whig Partisi: Başkan Andrew Jackson döneminde 1832'de ortaya çıkan ve 1856 yılında kapanan 3. Parti. Başkan Andrew'nin politikalarına ve Demokratik Parti'ye muhalefet için kurulmuş, Kongre'nin gücünün daha da artmasını savunmuştur. Ancak kısa bir süre sonra etkisini kaybetmiştir. Üyeleri arasında olan Abraham Lincoln'ın bu partiden ayrılıp Cumhuriyetçi Parti'den Başkan olması ve köleliğin kaldırılması konusundaki muhalefeti nedeniyle sona ermiştir.

4.SORU

DENİZ VE KARA KUVVETLERİ İLE SİLAH GÜCÜNÜ DİPLOMATİK BASKI ARACI OLARAK KULLANARAK DIŞ POLİTİKADA ETKİLİ OLMA TAKTİĞİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A

emperyalizm

- B
açık kapı
- C
zimmerman diplomasisi
- D
gunboat diplomasisi
- E
yayılma diplomasisi

Yanıt Açıklaması: Sorunun çözümü 12. sayfadaki "Dünyaya Yayılma Süreci- Amerikan Emperyalizmi 1865-1914" başlığının altındaki 1. paragrafta verilmektedir.

6.SORU

Amerikalılar için kendileri dışındaki uluslararası ilişkiler dünyanın tamamı değil, ancak tarihsel ve kültürel nedenlerle kendilerine yakın hissettikleri bölgeler olabilir. Aşağıdakilerden hangisi bu bölgeler arasında bir sıralama yapıldığı Amerikalıların en çok ilgisini çeken bölge olarak birinci sırada yer alır?

- A
İsrail
- B
Çin
- C
Latin Amerika
- D
Avrupa
- E
Japonya

Yanıt Açıklaması:

Amerikalılarda Washington DC siyasetine dönük toplumsal ilgi bu kadar düşük iken, hiç bilmedikleri uzak coğrafyalarda meydana gelen uluslararası gelişmeler, Amerikalılar için en azından ikinci, üçüncü ve hatta daha aşağıda ilgi ve bilgi sırasına düşer. Amerikalılar için kendileri dışındaki uluslararası ilişkiler dünyanın tamamı değil, ancak tarihsel ve kültürel nedenlerle kendilerine yakın hissettikleri bölgeler olabilir ki, bunların başında Avrupa gelir. Diğerleri hakkında ise aşağıda belirteceğimiz faktörlere göre ilgi ve bilgi sahibi olabilirler ki; bunlar arasında öncelikle İsrail, Çin, Latin Amerika, Japonya gibi ülkeler yer alır. Doğru cevap D'dir.

7.SORU

"Amerikalıların kendilerini seçkin, kutsal (Tanrının bahsettiği) ve özgün bir toplum olarak görmesi ve değerlerinin diğer halklar ve ülkeler için de faydalı ve gerekli olacağını düşünerek, yayma inancı ve hedefidir. Hatta bu hakka sahip oldukları düşüncesidir" Aşağıdaki seçeneklerden hangisi tanıma ait doğru cevaptır?

- A
Merkantilizm
- B
Pragmatizm

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- C
Manifest Destiny / Kutsal Misyon
D
Angajman
E
Emperyalizm

Yanıt Açıklaması:

Manifest Destiny / Kutsal Misyon:

Amerikalıların kendilerini seçkin, kutsal (Tanrının bahsettiği) ve özgün bir toplum olarak görmesi ve değerlerinin diğer halklar ve ülkeler için de faydalı ve gerekli olacağını düşünerek, yayma inancı ve hedefidir. Hatta bu hakka sahip oldukları düşüncesidir.

8.SORU

İçeride yaklaşık 30.000 memur ve dışarıda 500 civarında büyükelçi, konsolos ve misyon çalışanı olan ve yaklaşık 2 milyar dolar bütçeli Dışişleri Bakanlığı, dört kısımdan oluşur. Dışişleri Bakanlığının ikinci kısmı, 1 Dışişleri Bakanı Vekili (Deputy Secretary) ile 4 müsteşardan (undersecretary) oluşur. Aşağıdakilerden hangisi müsteşarların ilgi alanları arasında değildir?

- A
İdari işler
B
Siyasi işler
C
Ekonomi ve tarım işleri
D
Uluslararası güvenlik işleri
E
Bakanlık bürokrasisinin sevk ve idaresi

Yanıt Açıklaması:

Birinci kısım, başkanın atadığı Dışişleri Bakanı (Secretary of State) olup görevi bir yandan başkana 'yardım etmek' diğer yandan da bakanlık bürokrasisini sevk ve idare etmektir. Dışişleri Bakanlığının ikinci kısmı, 1 Dışişleri Bakanı Vekili (Deputy Secretary) ile 4 müsteşardan (undersecretary) oluşur. (Müsteşarların ilgi alanları şunlardır; ekonomi ve tarım işleri, siyasi işler, uluslararası güvenlik işleri ve idari işler). Daha alt düzeyde, değişik alanlar için atanmış çok sayıda bakan yardımcısı (assistant secretary) yer almaktadır.

9.SORU

ABD'de devlet yönetiminde kullanılan, yasama, yürütme ve yargının görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesini, denetlemesini ve böylece üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alamamasını amaçlayan mekanizmaya ne ad verilmektedir?

- A
Kuwetler Ayrılığı
B

- Yönetimde Bağımsızlık
C
Kontrollü Yönetim
D
Denetim ve Denge
E
Güç ve Yetkiyi Sınırlama

Yanıt Açıklaması:

ABD'de dönemin Avrupa modelinin aksine, yönetimin, güç ve yetkinin farklı kurum ve yöneticilere dağıtılarak yapılması arzulanmıştır. Bunu sağlamak için sadece güçler ve yetkiler dağıtılmamış, aynı zamanda bu güçlerin birbirini kontrol etmelerini ve denetlemelerini sağlayacak bir düzen kurulmuştur. Türkiye Denetim ve Denge (Check and Balance) olarak çevirebileceğimiz bu anlayışa göre, Yasama, Yürütme ve Yargı'nın görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesi, denetlemesi ve böylece üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alması önlenmeye çalışılmıştır. Denetim ve Denge sürecinde özellikle iki önemli araç vardır: Birincisi, devletin yönetimiyle ilgili yetkiler erklere dağıtılmıştır. Örneğin, dış politika karar alma yetkileri özellikle Yasama'ya ve Yürütme'ye verilmiştir. Hem Yasama hem de Yürütme, dış politikada karar alma yetkilerine ve görevine sahiptirler. İkincisi, özellikle Yasama ve Yürütme birbirlerinin kararlarını ret etme ya da değiştirme hakkına sahiptir. Başkan Kongre'nin kararını 'veto' ederek Kongre de başkan'ın kararını 'ret ederek veya değiştirerek' denetleme ve dengelemeye çalışır. Böylece erklerden her biri, diğerinin faaliyetlerini engelleme, sınırlama ve hatta değiştirme yetkisine sahiptirler. Doğru yanıt D'dir.

11.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerikan liberal değerleri ile Amerikan dini inancını uzlaştıran bir kavramdır?

- A
Amerikan liberalizmi
B
Amerikan «stisnac»
C
Amerikan İtikadı
D
İnşacılık
E
Evanjelizm

Yanıt Açıklaması:

Amerikalıların dünyaya bakışında ve dünyayla ilişkilerinde dini söylemlerin ve inancın etkili olduğunu gösteren somut göstergeler mevcuttur. Amerikan liberal değerleri ile Amerikan dini inancını uzlaştıran Amerikan İtikadı (American Creed) kavramıdır. Doğru cevap C'dir.

20.SORU

ABD dış politikası ABD'nin dış politika ilkelerinden hangileri arasında değişim göstermektedir?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
Yalnızcılık ve yayılcılık
B
Çoktarafılık ve tektarafılık
C
Çıkarıcılık ve pragmatizm
D
Moralizm ve çıkarıcılık
E
Pragmatizm ve Moralizm

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikası yalnızcılık ve yayılcılık/angajman arasında gidip gelmiştir. Bunun temel nedeni, ABD'nin, kendi çıkar algılamalarına veya değerlendirmelerine göre pozisyon değiştirerek hareket etmiş olmasıdır. ABD, çıkarlarını gerçekleştirmek için, gerektiğinde yalnızcılık ilkesine göre hareket etmiş, gerektiğinde de dünyaya angaje olmuş, yayılmıştır. Doğru yanıt A'dır.

15.SORU

Aşağıdaki seçeneklerden hangisinde Amerikan dış politikası üzerine etkili olan baskı ve çıkar grupları hakkında yanlış bir bilgi verilmiştir?

- A
Amaç ve çıkarları, ekonomik değil daha çok sosyal, siyasal ve sağlık konuları üzerinedir.
B
Bu grupların ve sivil toplum hareketlerinin, devlet organları ile organik bir bağı vardır.
C
Baskı ve çıkar gruplarının hedefinde sadece yürütme ve bürokrasi değil, aynı zamanda Kongre üyeleri yer alır.
D
Amaca uygun örgütlenme, üyelik ve destek kabul ederler.
E
Amaçları farklı olsa da işlevsel olarak birbirlerine benzemektedirler.

Yanıt Açıklaması:

Baskı ve çıkar gruplarının, siyasi partiler ve sivil toplum hareketleriyle çok büyük benzerlikleri bulunur. Özü itibarıyla bu grupların ve sivil toplum hareketlerinin, devlet organları ile organik bir ilişki ya da bağı yoktur. Sivil toplum alanına ait olup belli amaçları ve hedefleri gerçekleştirmeye çalışır ve çok farklı alanlarda faaliyetler gerçekleştirirler. Bu benzerliklerine rağmen, her birinin farklı gündemleri, varlık nedenleri ve hedefleri bulunur. Doğru yanıt B seçeneğidir.

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerika Birleşik Devletleri'nin Japonya'ya atom bombası atmasının altında yatan temel gerektir?

A

- Pearl Harbor saldırısının öcünü almak istemesi.
B
Sovyetler Birliği'ne göz dağı vermek.
C
Japonya ekonomisini bitirmek.
D
İttifak devletlerine destek olmak.
E
Vietnam savaşına zemin hazırlamak

Yanıt Açıklaması:

Başkan Truman, hem savaşın bitmesi açısından, ama daha önemlisi savaş sonrası dönemin oluşumu ve dünya tarihi bakımından çok önemli bir adım attı. 6 ve 9 Ağustos'ta, zaten mağlup olmuş olan Japonya'nın Hiroşima ve Nagasaki şehirlerine nükleer bomba attı. Tarihte ilk ve şimdiye kadar son defa kullanılan bu bombaların amacı, Pearl Harbor saldırısının öcünü almak değil, Sovyetler Birliği'ne gözdağı vermektir. ABD, nükleer silah gücünü göstererek Sovyetler Birliği'nin Avrupa'da ve dünyada yayılcı bir politika izlemesini engellemeye ama aynı zamanda ABD'nin dünya siyasetindeki hegemonyasını kurmaya çalışıyordu.

17.SORU

Amerikan toplumu Vietnam Savaşı sonrası dış politikaya nasıl yaklaşmıştır?

- A
Yalnızcılığa dönme
B
Angaje olma
C
Genişlemeci
D
İyimser
E
Kötümser

Yanıt Açıklaması:

Amerikan toplumu Vietnam savaşı sonrası yalnızcılığa dönmüştür. Doğru cevap A'dır.

18.SORU

ABD'nin iç savaşı sonrasında en büyük dış politika faaliyeti aşağıdakilerden hangisi olmuştur?

- A
sınırları korumak
B
tarımsal alanlar kiralamak
C
ticaret kolonileri oluşturmak
D
ekonomik ilişkiler kurmak
E
toprak genişlemesi

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Sorunun doğru yanıtı E şıkkıdır. ABD'nin iç savaş sonrası en büyük dış politika faaliyeti, toprak genişlemesiydi.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Fransa'nın Amerika kıtasında bulunan İngiliz sömürü kolonilerinin bağımsızlık sürecinde verdiği desteğin Fransa'ya olan etkisi etkileri arasında gösterilmektedir?

- A
Fransız İhtilali
- B
Yedi Yıl Savaşları
- C
Bağımsızlık Bildirgesi
- D
Kutsal Misyon
- E
Denge Politikası

Yanıt Açıklaması:

Fransa böylece bir yandan İngiltere'yi Amerika'da 'mağlup' ederken diğer yandan da Amerikan özgürlük ve bağımsızlığının savunucusu olmuştur. Fransa'nın dış politikadaki bu bağımsızlık-özgürlük ideali, en nihayetinde kendi içine de yansımış ve 1789 Fransız İhtilali'ne ilham kaynağı olmuştur.

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerikan İç Savaşı'nı tetikleyen bir unsurdur?

- A
1850 yılında kabul edilen Kaçak Köle Kanunu
- B
Amerikan Yüksek Mahkemesi'nin 1857 yılında siyahilerin vatandaşlık haklarını elinden alan bir karar vermesi
- C
ABD'de yaşayan kölelerin Kanada'ya kaçması
- D
Kaçak Köle Kanunu'nun 1851 yılında yürürlüğe girmesi.
- E
1860 yılında Abraham Lincoln'un "Kaçak Köle Kanunu"nu tamamen kaldırması.

Yanıt Açıklaması:

1860 yılında Abraham Lincoln'un "Kaçak Köle Kanunu"nu tamamen kaldırması, Amerikan İç Savaşı'nın fitilini ateşleyen en önemli unsurdur. Cevap E'dir.

4.SORU

Trump ile medya ve basın arasında ciddi bir yakınlaşma ve konsensüs aşağıdaki hangi olay ile gerçekleşmiştir?

- A
Rusya ile ilişkiler
- B
İran devrimine müdahale

- C
Suriye'ye karşı füze saldırısı
- D
Venezuela'ya siyasi destek
- E
Arap baharı süreci

Yanıt Açıklaması:

Suriye krizinde ya da iç savaşında Başkan Obama döneminden beri başrol konumunda olan ABD, Esad yönetiminin kimyasal silah kullanması konusunda karşılık vereceğini ifade etmiştir. Trump bizzat kendisi bu savaşı bitireceğini ve ABD'yi bu krizden çıkaracağını söylemesine rağmen, Esad yönetiminin muhaliflere karşı kimyasal silah kullanması iddialarına kayıtsız kalamamış ve ABD kamuoyunun ve medyasının da etkisi ve baskısı altında kalarak Suriye'ye füzelerle karşılık vermiştir. Bu süreçte Trump ile medya ve basın arasında ciddi bir yakınlaşma ve konsensüs olmuştur. Diğer bir ifadeyle, ABD medyası ve basın-yayın kuruluşları Trump yönetiminin Suriye'ye karşı füze saldırısına istisnai eleştiriler hariç olmak üzere genelde tam destek vermişlerdir. Böylece simbiyotik ilişkiler işbirliği moduna dönmüştür.

5.SORU

Amerika'nın bağımsızlıktan hemen sonra batıya doğru yayılmasının ve siyasi, ekonomik ve hukuki gelişmeler kaydetmesinin doğurduğu özgüven aşağıdaki kavramlardan hangisidir?

- A
Duyarlı ABD Kamuoyu
- B
Duyarsız ABD Kamuoyu
- C
Amerikan İstisnacılığı
- D
İzolasyonizm
- E
Ulusal Güvenlik

Yanıt Açıklaması:

Amerika'nın bağımsızlıktan hemen sonra batıya doğru yayılmasının ve siyasi, ekonomik ve hukuki gelişmeler kaydetmesinin doğurduğu özgüven Amerikan İstisnacılığı'dır. Cevap C'dir.

7.SORU

ABD dış politikası Moralizm ilkesi karşısında hangi kavram ile ikilem yaşamıştır?

- A
Çıkarıcılık
- B
Yalnızcılık
- C
Yayılmacılık
- D
Pragmatizm

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

E
Çoktarafılık

Yanıt Açıklaması:

Moralizm - Çıkarıcılık İkilemi: ABD çıkarlarının gerçekleşmesinde moral ya da etik değerlerin rolü var mıdır, varsa ne kadar olmalıdır? Bu tartışma ABD'nin kuruluşundan beri devam etmektedir. Aslında ABD değerlerinin dünyaya yayılması konusunda Amerikalılar arasında her zaman konsensüs olmuştur ancak bu sürecin nasıl gerçekleşeceği, ne pahaya yapılacağı ve ülkenin reel çıkarlarıyla örtüşüp örtüşmediği konusunda her zaman uzlaşma yoktur. İdealistler ABD'nin barış, refah, özgürlük, düzen, istikrar gibi değerleri yaymak için çalışması gerektiğini savunurken realistler savaş, çatışma, güvenlik ve güç mücadelesi gibi gerçeklerin daima göz önünde bulundurulması, değerleri yaymak uğruna çıkarların feda edilmemesi gerektiğini savunurlar.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi 16- 18.yüzyıllarda Avrupa'da geçerli olan ekonomi politikasıdır?

- A
Demokrasi
- B
Sömürgecilik
- C
Laiklik
- D
Federallik
- E
Merkantilizm

Yanıt Açıklaması:

Merkantilizm: 16- 18.yüzyıllarda Avrupa'da geçerli olan ekonomi politikası.

9.SORU

Hangi modele göre ABD dış politikasında hakim ve etkin erk, başkan ve yürütme organlarıdır?

- A
Başkanlık modeli
- B
Kongre Modeli
- C
Anayasal Denge Modeli
- D
Neoklasik Model
- E
Bürokratik Model

Yanıt Açıklaması:

Başkanlık Modeli'ne göre, ABD dış politikasında hakim ve etkin erk, başkan ve yürütme organlarıdır. ABD dış politikası bu aktör ve kurumlar tarafından yapılır, hatta yapılmalıdır. Doğru yanıt A'dır.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD Anayasasının ikinci kısmında yer alır?

- A
Yasama işlevi Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre tarafından yapılır
- B
Yürütme işlevi Başkan tarafından yapılır
- C
Amerikan Borçları ve Anlaşmaları üst hukuku oluşturur
- D
Amerikan vatandaşlarının devlete karşı insan hak ve özgürlüklerini garanti altına almak
- E
ABD'nin karşılaştığı sorunlara veya olaylara çözüm bulmak

Yanıt Açıklaması:

Önsöz, 7 Madde ve 27 Değişiklikten (amendments) oluşan ABD Anayasası, esas olarak üç kısımdan oluşur. Birinci kısım, Önsöz ve 7.Madde'de devlet kurumları arasındaki görev ve yetki dağılımını düzenler. 1.Madde, Yasama işlevinin Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre tarafından yapılacağını, 2.Madde, Yürütme işlevinin Başkan tarafından yapılacağını, 3.Madde, Yargı işlevinin Yüksek Mahkeme ve onun altındaki mahkemeler tarafından yapılacağını, 4.Madde, eyaletlerin konumlarını, 5.Madde, Anayasa değişikliklerinin nasıl yapılacağını, 6. Madde, Amerikan Borçlarını, Anlaşmaların üst hukuk oluşunu ve Yemin şartını, 7.Madde, Anayasa'nın Onaylama şeklini düzenlemektedir. Anayasa'nın ikinci kısım, Hakları Bildirgesi (Bill of Rights) olarak bilinen ilk 10 Değişiklik maddesidir. 1791'de kabul edilen Haklar Bildirgesi, Amerikan vatandaşlarının devlete karşı insan hak ve özgürlüklerini garanti altına almak için Anayasa'ya eklenmiştir. Üçüncü kısım, 1795 yılından 1992 yılına kadar geçen sürede yapılan 17 değişikliktir. Bu değişiklikler, ABD'nin karşılaştığı sorunlara veya olaylara çözüm bulmak amacıyla yapılmış olan düzenlemelerdir.

11.SORU

Aşağıdakilerden hangisi "Dördüncü kuvvet" olarak adlandırılmaktadır?

- A
Yasama
- B
Yürütme
- C
Yargı
- D
Kamuoyu
- E
Medya

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Medya, Kamuoyunun oluşumu, ifadesi ve etkinliği bakımından en önemli araçların başında medya gelir. Medyanın işlevi, sadece haber, iletişim ve ifade özgürlüğü gibi temel ihtiyaçları karşılamak değildir, aynı zamanda bu işlevi üzerinden toplum, siyaset ve yönetim üzerinde etkiler oluşturmaktır. Bu konumu ve rolü o kadar önemlidir ki, medyanın yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuwet olduğu iddia edilir.

13.SORU

Amerikan askeri ve savaş operasyonlarına destek vermek istemedikleri için askerlik yapmayan grup aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Sivil toplum örgütleri
- B
Vicdani retçiler
- C
Feministler
- D
Baskı grupları
- E
Çıkar grupları

Yanıt Açıklaması:

Amerikan askeri ve savaş operasyonlarına destek vermek istemedikleri için askerlik yapmayı reddeden grup "vicdani retçiler" dir. Cevap B'dir.

16.SORU

"Toplumsal yaşamın olay ve olguları konusunda toplumsal kümelerin ya da toplumun ortaklaşa yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamı" şeklinde tanımlanan kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Nüfus
- B
Medya
- C
Ortak akıl
- D
Parlamento
- E
Kamuoyu

Yanıt Açıklaması:

Kamuoyu olgusu ve kavramı, siyasal süreçte çok etkili bir faktör olmakla birlikte bu kavramın tanımı ve etkileme gücü bakımından ciddi belirsizlikler vardır. Kamuoyu, örneğin Türkçe Sözlüğe göre, "Bir konuyla ilgili halkın genel düflüncesi, halkoyu, amme efkârı, efkârumumiye", ya da "toplumsal yaşamın olay ve olguları konusunda toplumsal kümelerin ya da toplumun ortaklaşa yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamı" şeklinde tanımlanmaktadır. Doğru cevap E'dir.

17.SORU

ABD Anayasası kaç yılında yürürlüğe girmiştir?

- A
1783
- B
1785
- C
1788
- D
1789
- E
1791

Yanıt Açıklaması:

1789 yılında yürürlüğe girmiş olan ABD Anayasası, geçen zaman içinde bazı değişikliklere uğramış olsa da ABD için hâlâ geçerli olan, orijinal ve en üst hukuk metnidir.

18.SORU

I. Realizm-Reel Politika

II. İdealizm-İdeal Politika

III. Kapitalizm-Kapital Politika

Yukarıdakilerden hangileri ABD dış politikasını yönlendiren teorilerdendir?

- A
Yalnız I
- B
Yalnız II
- C
Yalnız III
- D
I ve II
- E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Son olarak, ABD dış politikasını şekillendiren veya yönlendiren, aynı zamanda yukarıda belirttiğimiz tüm unsurların çerçevesi niteliğinde teoriler vardır. ABD dış politikasıyla ilgili olarak yaygın şekilde kullanılan, aynı zamanda klasik uluslararası ilişkiler çalışmalarının temelini oluşturan bu teoriler, ABD dış politikasını anlamak ve açıklamak için yararlıdır. Bunlardan dört tanesi çok önemlidir: Realizm-Reel politika, İdealizm-İdeal politika, Liberalizm-Liberal politika ve Yeni Muhafazakarlık-Yeni Muhafazakâr politika. Doğru yanıt D'dir.

19.SORU

"Uluslararası sistemin tamamına zarar verebilecek ve etkileyebilecek kadar büyük güç kaynaklarına sahip olan devlettir. Bir devletin süpergüç olabilmesi için diğer güç kaynakları yanında nükleer silah da sahip olması gerekir. Tüm dünya tarihi boyunca bu özelliğe sahip iki devlet olmuştur" Aşağıdaki seçeneklerden hangisi tanıma ait doğru cevaptır?

- A
Emperyalizm

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- B
- Süper güç
- C
- Realizm
- D
- Merkantilizm
- E
- Pragmatizm

Yanıt Açıklaması:

Süpergüç: Süpergüç, uluslararası sistemin tamamına zarar verebilecek ve etkileyebilecek kadar büyük güç kaynaklarına sahip olan devlettir. Bir devletin süpergüç olabilmesi için diğer güç kaynakları yanında nükleer silah da sahip olması gerekir. Tüm dünya tarihi boyunca bu özelliğe sahip iki devlet olmuştur: ABD ve Sovyetler Birliği

20.SORU

Önleyici savaş doktrini fikrini ortaya atan ABD başkanı kimdir?

- A
- Başkan Nixon
- B
- Başkan Reagan
- C
- Başkan Obama
- D
- Başkan Bush
- E
- Başkan Nixon

Yanıt Açıklaması:

Sorunun doğru yanıtı D şıkkıdır. Bush, 'terörle savaş' bağlamında uluslararası hukuk bakımından da oldukça tartışmalı olan Önleyici Savaş Doktrini'ni ortaya atmıştır.

1.SORU

Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre'de iki partili bir düzen, yani Cumhuriyetçiler ve Demokratların hakim olduğu bir yapı vardır. Cumhuriyetçi ve Demokrat Partilerin Kongre içindeki ağırlığı, dış politika sürecine de yansır. Aşağıdakilerden hangisi dış politikada Cumhuriyetçileri Demokratlardan ayırır?

- A
- Barışçıl
- B
- Özgürlükçü
- C
- Daha liberal
- D
- Zor kullanma
- E
- Ekonomik ve ticari iş birliği yanlısı

Yanıt Açıklaması:

Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre'de iki partili bir düzen, yani Cumhuriyetçiler ve Demokratların hakim olduğu bir yapı vardır. Nihayet Kongre'nin her iki kanadında da uzmanlık komiteleri vardır. Kongre'nin tüm işlemlerinde 100 üyeli Senato ile 435 üyeli Temsilciler Meclisi'nin Anayasa'da belirtilen görev ve sorumlulukları bulunmaktadır. Genel olarak belirtmek gerekirse Demokratlar, dış politikada daha liberal, özgürlükçü, ekonomik ve ticari iş birliği yanlısı ve barışa öncelik verirken **Cumhuriyetçiler, dış politikada daha muhafazakâr, silahlı kuvvetlere dayalı ve zor kullanma ağırlıklı konulara ağırlık verir.** İşte bu nedenle, Demokratların ve Cumhuriyetçilerin anlaşma içinde olduğu durumlarda aktif bir ABD dış politikası, çatışma içinde olduğu durumlarda daha düşük profilli bir ABD dış politikası oluşur. Ama bu demek değildir ki, Demokratlar ve Cumhuriyetler, ABD çıkarları için iş birliği ve danışma yapmazlar.

2.SORU

Dindarların ekonomik faaliyete önem vermesini öneren, kâr-zenginlik ile dini bağdaştıran ve bu yönüyle Amerikan kapitalizminin ve liberalizminin doğuşunda etkili olan Protestanlık kolu aşağıdakilerden hangisidir?

- A
- Püritenizm
- B
- Kutsal misyon
- C
- Evanjelizm
- D
- Ahisticism
- E
- Amerikan itikadı

Yanıt Açıklaması:

Püritenizm: 16.-17. Yüzyıllarda İngiltere'de Kraliçe Elizabeth'in Kilise reformuna karşı çıkan bir Protestanlık koludur. Dini ibadet ve düşüncenin 'saf olmasını', yani Kilise şekilselciliği yerine bireysel özcülüğe önem verilmesini savunur. Kilise'yi ve onu kontrol eden kraliçe veya kralı eleştirmişlerdir. Bu muhalefetleri nedeniyle Püriten Hristiyanlar İngiltere'de baskı görmüş ve cezalandırılmışlardır. Bu baskıdan kaçan Püritenler, Amerika'ya göç etmişler ve ABD'nin kuruluş sürecinde önemli bir rol oynamışlardır. Püritenizm, ayrıca dindarların ekonomik faaliyete önem vermesini önerir ve kâr-zenginlik ile dini bağdaştırır. Bu yönüyle Amerikan kapitalizminin ve liberalizminin doğuşunda etkili olmuştur.

3.SORU

Aşağıdakilerden hangisi üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alamamasını amaçlayan bir mekanizmadır?

- A
- Yasama

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- B
Yürütme
C
Yargı
D
Denetim
E
Denetim ve Denge

Yanıt Açıklaması:

Denetim ve Denge: Yasama, Yürütme ve Yargı'nın görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesini, denetlemesini ve böylece üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alamamasını amaçlayan bir mekanizmadır.

4.SORU

Dış politikanın toplumsal boyutunun önemine vurgu yapan uzmanlar, özellikle liberal ve sosyal inşacı teorisyenler, daha çok neye önem verirler?

- A
Dıştan gelen etkilere
B
Ulusal tepkilere
C
Komşuluk ilişkilerine
D
Stratejik planlamaya
E
İlişkilerin dinamiğine

Yanıt Açıklaması:

Dış politikanın toplumsal boyutunun önemine vurgu yapan uzmanlar, özellikle liberal ve sosyal inşacı teorisyenler, dış politikanın oluşumunda dıştan (uluslararasıdan) çok iç (ulusal) toplumun oynadığı role önem ve öncelik verir. Doğru cevap B seçeneğidir.

5.SORU

Bu yayın kuruluşunun faaliyetleri Amerika iç ve dış politikasını çok etkilediği için kavram olarak literatüre geçmiştir. Yukarıda sözü edilen yayın kuruluşu aşağıdakilerden hangisidir?

- A
ABC
B
CBS
C
CNN
D
NBC
E
C-Span

Yanıt Açıklaması:

CNN International'ın faaliyetleri Amerikan iç ve dış politikasını ve böylece dünya politikasını o kadar çok etkiler hale gelmiştir ki, uluslararası literatüre CNN Etkisi olarak geçem kavram olarak girmiştir.

6.SORU

Aşağıda isimleri verilen ABD başkanlarının hangilerinin döneminde sırasıyla Vietnam İç Savaşı'na müdahil olma ve çekilme kararı verilmiştir?

- A
L. Johnson – R. Nixon
B
D.Trump - B.H.Obama
C
B.H.Obama - G.H.W. Bush
D
G.H.W. Bush - B.H.Obama
E
R. Nixon - L. Johnson

Yanıt Açıklaması:

Johnson ve Nixon dönemlerinde Vietnam İç Savaşı'na müdahil olma ve çekilme kararı verilmiştir. Doğru cevap A'dır.

7.SORU

İş adamları, politikacılar, yöneticiler, yayıncılar, aydınlar, üniversiteliler, dış politika karar alıcılarını etkilemek için lobicilik faaliyetleri yürüterek, baskı grubu oluşturarak veya aktivist olarak müdahil olmaya çalışan gruba ne ad verilir?

- A
İlgisiz kamuoyu
B
Sivil toplum kuruluşları
C
Orta düzeyde duyarlı kamuoyu
D
Duyarsız kamuoyu
E
Duyarlı kamuoyu

Yanıt Açıklaması:

İlgili/duyarlı kamuoyu; dış politikayı çok yakından takip eder, aktif olarak katılır, politika yapımcılarını ve dış politikanın oluşumunu etkilemeye çalışır. Örneğin, iş adamları, politikacılar, yöneticiler, yayıncılar, aydınlar, üniversiteliler, dış politika karar alıcılarını etkilemek için lobicilik faaliyetleri yürüterek, baskı grubu oluşturarak veya aktivist olarak müdahil olmaya çalışır.

8.SORU

Aşağıdakilerden hangisi uluslararası sistemin tamamına zarar verebilecek ve etkileyebilecek kadar büyük güç kaynaklarına sahip olan devlettir?

- A
Uluslararası sistem
B

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Hukuki kurallar

C

Realist okul

D

Süpergüç

E

Ekonomik kriz

Yanıt Açıklaması:

Süpergüç uluslararası sistemin tamamına zarar verebilecek ve etkileyebilecek kadar büyük güç kaynaklarına sahip olan devlettir.

9.SORU

ABD toplumunun, ülkenin dış politikasında oynadığı aktif ve katılımcı sivil toplumsal rol hangi ideolojik özellikle yakından ilişkilidir?

A

Milliyetçilik

B

Liberalizm

C

Sosyalizm

D

Muhafazakarlık

E

Cumhuriyetçilik

Yanıt Açıklaması:

ABD toplumunun güçlü, dinamik, katılımcı ve aktif bir sivil toplumsal yapısının ve demokrasi anlayışının olduğunu vurgulamak gerekir. Amerikan toplumunun tarihsel, siyasal ve ideolojik temellerinden kaynaklanan liberal özelliği bunda çok büyük bir rol oynar. Liberalizmin sivil toplum özgürlüğünü ve katılımcılığını teşvik eden ilkeleri, Amerikan toplumunun bir yandan tamamen sivil alanda faaliyetler yapmasına ve kalmasına ama diğer yandan gerektiği durumlarda sivil amaçlarını siyasal alana yansıtarak hedeflerine ulaşmasına zemin sağlar. Doğru yanıt B seçeneğidir.

10.SORU

ABD, Birinci Dünya Savaşı başladığında nasıl bir strateji uygulamıştır?

A

yayılmacı

B

yalnızcılık

C

savaşçı

D

çatışmacı

E

sömürgecilik

Yanıt Açıklaması:

Sorunun doğru yanıtı B şıkkıdır. ABD, Birinci Dünya Savaşı başladığında yalnızcılık stratejisi uygulamaya devam ediyordu. Savaşın başında bu nedenle tarafsızlık ilan etti.

11.SORU

Amerikan kültürünü etkileyen dini değerlerin oluşmasında Protestanlık mezhebinin hangi kolu önemli ölçüde etkili olmuştur?

A

Kalvinizm

B

Anglikanizm

C

Radikalizm

D

Lutheryanizm

E

Püritenizm

Yanıt Açıklaması:

Amerikan kültürünün özgün temelleri arasında dindarlık önemli bir yer tutar ki burada Püritenlerin etkisi büyüktür. Püritenler, ABD'nin sadece dinî anlayışında değil sosyal, kültürel, siyasal ve edebiyat anlayışında da büyük bir rol oynamıştır. Püritenlerin, kilise otoritesi ve şekilselciliği yerine bireysel saflığa ya da özcülüğe olan inancı, ABD'ye özgü liberalizmin oluşumunda rol oynamıştır. Püritenler kendilerini Hristiyanlığın en ileri, saf ve özgür mezhebi olarak görürler ve bu inançlarını başka insanlara da aktarmanın kendilerine verilmiş bir görev ya da misyon olduğuna inanırlar. Bu misyonu öncelikle Amerika kıtasındaki insanlara taşıyarak yerine getirmeye çalışmışlar, daha sonra da diğer kıtalara ve ülkelere yaymaya başlamışlardır. Amerikalılar kendilerini o kadar 'misyoner' görürler ki Başkan Thomas Jefferson, Amerikalıların "Tanrı'nın seçilmiş bir halkı" olduğunu ifade etmiştir. Doğru yanıt E'dir.

14.SORU

ABD bütçesinden harcamaların (memur ödemeleri, dış yardımlar vb.) ancak Kongre'nin onayı ile mümkün olabilmesi Kongre'nin aşağıdaki hangi rol ve görevinin kapsamındadır?

A

Yasama Gücü

B

Cüzdan Gücü

C

Antlaşma Onay Gücü

D

Denetleme Gücü

E

Savaş İlanı Gücü

Yanıt Açıklaması:

Cüzdan Gücü: ABD Anayasası'nın II.Maddesi, yasal bir düzenleme ile tahsis

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

olmadıkça Hazine'den hiçbir şekilde para kullanılmayacağını belirtiyor. Daha çok harcama yönüne ağırlık veren bu maddeye göre, ABD bütçesinden harcamaların (memur ödemeleri, dış yardımlar vb.) ancak Kongre'nin onayı ile mümkün olabileceği ortaya çıkıyor. Buna, 'Cüzdandaki paranın kullanımı Kongre aittir. diyebiliriz. Ancak diğer yandan Kongre, Yürütme'nin gelirlerini (vergiler ve diğer kamu gelirleri) nasıl toplayacağını kontrol etme yetkisine de sahiptir. Dolayısıyla Kongre bütçenin oluşumunda etkili olduğu gibi, bu bütçenin içeride ve dış politikada nasıl harcadığı konusunda da etkilidir.

15.SORU

1979 yılında İran İslam devrimi sırasında ortaya çıkan ABD İran krizini iyi yönetememiş olması sebebiyle tekrar başkan seçilemeyen Amerikan başkanı kimdir?

- A Nixon
- B Bush
- C Carter
- D Johnson
- E Wilson

Yanıt Açıklaması:

Örneğin, Başkan Carter'in 1979 yılında İran İslam devrimi sırasında ortaya çıkan ABD-İran krizini iyi yönetememiş olması, onun tekrar seçilememesinde rol oynayan önemli bir faktördür.

16.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD Başkanının dış politika karar alma sürecindeki yetki, görev ve rollerinden biri değildir

- A En üst yöneticidir/yürütücüdür
- B Üst düzey yöneticileri seçer
- C Antlaşmaları müzakere eder
- D Başkomutandır
- E Başkanlık doktrinleri yayınlar

Yanıt Açıklaması:

ABD Başkanının dış politika karar alma sürecindeki yetki, görev ve rollerini şu başlıklar altında açıklayabiliriz:

- En üst yöneticidir/yürütücüdür.
- Devletin başıdır.
- Başkomutandır.
- Antlaşmaları müzakere eder.
- Üst düzey yöneticilerin seçimi için aday gösterir.

- Diğer devletleri tanır.
- Başkan tekeldir.
- Kamuoyunu şekillendirir.
- Uluslararası diplomatik faaliyetler yapar ve yürütür.
- Başkanlık doktrinleri yayınlar.

1.SORU

ABD devlet sistemine göre aşağıdakilerden hangisi bir sıralama yapıldığında en üst sırada yer alır?

- A Eyalet Yönetimi
- B Yerel Yönetimler
- C Yasama (Kongre)
- D Yürütme (Başkan)
- E Yargı (Yüksek Mahkeme)

Yanıt Açıklaması:

ABD devlet sisteminin en üstünde Federal Hükümeti oluşturan Yasama (Kongre), Yürütme (Başkan), Yargı (Yüksek Mahkeme) ve ona bağlı çok sayıda organlar bulunurken onun altında 50 tane eyalet ve eyalet yönetimleri (federe devletler) ve 1 federal bölge (Washington DC) yönetimi yer almakta, en alt kademede ise tüm ülkeye yayılmış olan yerel yönetimler ve organlar yer almaktadır.

2.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ABD'NİN, TÜRKİYE'NİN 1974 KIBRIS BARİŞ OPERASYONU'NA 1964'DE OLDUĞU GİBİ MÜDAHALE EDİP ENGELLEMESİNİN VEYA ENGELLEYEMESİNİN NEDENLERİNDEN BİRİDİR?

- A Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı.
- B Küba krizi
- C ABD -İran krizi
- D Vietnam savaşının başlaması
- E İran-İrak savaşı

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri, o dönemde Richard Nixon yönetiminin ülkede çok zor şartlar içinde olmasıdır. Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye Yunanistan politikasını da etkilemiştir.

5.SORU

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

13 koloniden kurulmuş olan ABD'nin burada sınırlı kalmayıp Amerika kıtasında yayılması düşüncesi aşağıdaki kavramlardan hangisiyle açıklanabilir?

- A
Amerikan İstisnacılığı
- B
Püritenizm
- C
Amerikan İtikadı
- D
Kutsal Misyon
- E
Evanjelizm

Yanıt Açıklaması:

Amerikan İtikadı'nın ortaya çıkardığı önemli bir anlayış, ABD'nin güçlenmeye başladığı 19. yüzyılda ortaya çıkan Kutsal Misyon (Manifest Destiny)'dur. Bu görüşe göre, 13 koloniden kurulmuş olan ABD'nin burada sınırlı kalmayıp Amerika kıtasında yayılması onun 'kutsal' bir görevidir. ABD bulunduğu kıtada doğal yayılma hakkına sahiptir, Tanrı'nın bahsettiği bu hakkı, onun elinden almak Tanrı'ya isyan etmek demektir. Kutsal Misyon anlayışı, ilerleyen yıllarda ve özellikle 20. yüzyılda ABD'nin dünyanın diğer bölgelerini özgürleştirilmesi için görevlendirildiği inancını doğurmuş ve bir anlamda ABD yayılmacılığının temelini oluşturmuştur. Doğru cevap D'dir.

6.SORU

"Kamuoyu kavramı, ancak somut veriler yardımıyla açıklığa kavuşturulabilir."

- I.Seçimler
 - II.Referandumlar
 - III.Anketler
 - IV.Özel araştırmalar
- Yukarıdakilerden hangileri, açıklamada sözü geçen somut veriler arasında yer almaktadır?

- A
I, III
- B
II, IV
- C
I, II, IV
- D
II, III, IV
- E
I, II, III, IV

Yanıt Açıklaması:

Kamuoyunun kanaatini ortaya çıkarmanın somut yolları; seçimler, referandumlar, özel araştırmalar, anketler, kamuoyu yoklamaları ve diğer yöntemler olabilmektedir.

7.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ABD'NİN 'TARİH (İ DÜŞMAN/LIK) YOKLUĞU - AHİSTORİCİSM'

NEDENİYLE TARİHİ DÜŞMANLARININ VE DÜŞMANLIKLARININ OLMAMASINI AÇIKLAR?

- A
Hukuka Bağlılık
- B
Piyasa Ekonomisi
- C
Jeopolitikanın Etkisi
- D
Ekonomik Girişimcilik
- E
Sosyo-kültürel Çeşitlilik

Yanıt Açıklaması:

Amerikan kültürünün, siyasi kurumlarının ve düzeninin oluşumunda **jeopolitikanın etkisini** göz ardı etmemek gerekir. Amerikan coğrafyasının Atlantik ve Pasifik Okyanuslarıyla dünyanın büyük bir kısmından izole ve çok geniş bir ülke olması Amerikalıların hem kendi hayatlarını hem de dünyaya bakışlarını etkilemiştir. ABD'nin coğrafi özelliğinin üçüncü yönü, Snow ve Brown'un belirttiği 'tarih (i düşman/lık) yokluğu- ahistoricism' nedeniyle tarihi düşmanlarının ve düşmanlıklarının olmamasıdır.

8.SORU

Amerikalıların diğer uluslardan ve ülkelerden farklı ve ayrıcalıklı oldukları inancı ya da algısı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Amerikan emperyalizmi
- B
Amerikan kültürü
- C
Amerikan istisnacılığı
- D
Amerikan itikadı
- E
Amerikan liberalizmi

Yanıt Açıklaması:

Amerikan savaşçılığı ve ilerlemeciliği, 'Ben en iyisini yapabilirim, başka ülkeleri de değiştirebilirim, dünyayı da yönetebilirim.' şeklinde bir düşünceyi doğurmuştur. Bu özgüven, Amerikan istisnacılığı (Amerikan Exceptionalism) şeklinde ifade edilen bir bilincin, yani Amerikalıların diğer uluslardan ve ülkelerden farklı ve ayrıcalıklı oldukları inancının ya da algısının doğmasına yol açmıştır.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD'de yer alan önemli insan hakları sivil toplum kuruluşları arasında yer alır?

- A
Brooking Institution
- B
Rand Corporation
- C

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Heritage Foundation

D

Freedom House

E

Council on Foreign Relations

Yanıt Açıklaması:

Freedom House insan hakları sivil toplum kuruluşları arasında yer almaktadır. Geri kalanlar ise düşünce kuruluşudur. Dolayısıyla cevap D seçeneğidir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin 37. Başkanı olup, onun döneminde ABD Vietnam'dan askerlerini çekmeye başlamıştır?

A

George Washington (1789-97)

B

Richard Milhous Nixon (1969-74)

C

Barack Obama (2009-2017)

D

Lyndon Johnson (1963-69)

E

John Fitzgerald Kennedy (1961-63)

Yanıt Açıklaması:

Richard Milhous Nixon ABD'nin 37. Başkanı olup, onun döneminde ABD Vietnam'dan askerlerini çekmeye başlamıştır. Doğru cevap B seçeneğidir.

11.SORU

"Devlet rejimleri cumhuriyet olmalıdır" görüşü kime aittir?

A

Immanuel Kant

B

Karl Marx

C

Martin Heidegger

D

Friedrich Nietzsche

E

Sigmund Freud

Yanıt Açıklaması:

"Devlet rejimleri cumhuriyet olmalıdır" görüşü Immanuel Kant'a aittir. Doğru cevap A seçeneğidir.

12.SORU

"Amaca varmak için her yol mübahtır" görüşünü yansıtan yazar aşağıdakilerden hangisidir?

A

Morgenthau

B

Machiavelli

C

Mearshiemer

D

Waltz

E

Marx

Yanıt Açıklaması:

Machiavelli'nin yaygın olarak bilinen görüşüne göre "amaca varmak için her yol mübahtır". ABD Realistleri, güç ve çıkarlarını gerçekleştirmek ve arttırmak için her türlü aracı, teoriyi, ilkeyi ve yöntemi kullanmıştır.

13.SORU

I. EN ÜST YÖNETİCİDİR/YÜRÜTÜCÜDÜR.

II. DEVLETİN BAŞIDIR.

III. BAŞKOMUTANDIR.

IV. ANTLAŞMALARİ MÜZAKERE EDER.

V. ÜST DÜZEY YÖNETİCİLERİN SEÇİMİ İÇİN ADAY GÖSTERİR.

Yukarıdakilerden hangileri ABD başkanının dış politika karar alma sürecindeki yetki, görev ve rollerindendir?

A

I, II ve III

B

II, III ve IV

C

I, III ve V

D

II, IV ve V

E

Hepsi

Yanıt Açıklaması:

ABD Başkanının dış politika karar alma sürecindeki yetki, görev ve rollerini şu başlıklar altında açıklayabiliriz:

- En üst yöneticidir/yürütücüdür.
- Devletin başıdır.
- Başkomutandır.
- Antlaşmaları müzakere eder.
- Üst düzey yöneticilerin seçimi için aday gösterir.

14.SORU

Baskı ve çıkar gruplarına ilişkin aşağıdakilerde hangisi yanlıştır?

A

Bu grupların ve sivil toplum hareketlerinin, devlet organları ile organik bir ilişki ya da bağı yoktur.

B

Bu grupların amaçlarını ve çıkarlarını ekonomik, sosyal, siyasal ve sağlık konularını kapsamaktadır.

C

Amerikan Siyonist Örgütü, ABD'nin Ortadoğu politikası ile ilgili tercihlerini etkilemek için çaba gösterir.

D

İslam Ulusu, Amerika'daki Müslüman zencilerin haklarını korumak amacıyla faaliyetler gösterirler.

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

E
Dini duyarlılığı ve amacı olan örgütler başkentte faaliyet gösterirler.

Yanıt Açıklaması:

Baskı ve çıkar gruplarının amaçları ve çıkarları ekonomik değil sosyal, siyasal ve sağlık konularını içerir. Dolayısıyla cevap B seçeneğidir.

15.SORU

Birinci Dünya Savaşı'na kadarki ABD yayılcılığının arkasında hangi ABD başkanı vardı?

- A
Theodore Roosevelt
- B
George Washington
- C
Thomas Jefferson
- D
John Adams
- E
James Madison

Yanıt Açıklaması:

Sorunun doğru yanıtı A şıkkıdır. Birinci Dünya Savaşı'na kadarki ABD yayılcılığının arkasında Başkan Theodore Roosevelt (1901-1909) vardı. Onu izleyen Başkan Taft ve Wilson, Roosevelt kadar olmasa da yayılcılığa devam ettiler.

16.SORU

Hangi ABD başkanı Amerikan tarihinde görevi başındayken istifa eden tek ABD Başkanı olmuştur?

- A
Lyndon Johnson
- B
Richard Nixon
- C
Harry S. Truman
- D
John F. Kennedy
- E
Gerald Ford

Yanıt Açıklaması:

Nixon ABD'nin 37. Başkanı. Döneminde ABD Vietnam'dan askerlerini çekmeye başlamıştır. halk kitleleri, bazı durumlarda dış politika karar vericiler üzerine baskı yapma konusunda öne çıkabilmekte ve bu durumlarda sonuca etki edebilmektedirler. Amerikan Başkanı Richard Nixon, hakkında yasal işlem başlamasındansa istifa etmeyi tercih etti. Amerikan tarihinde görevi başındayken istifa eden tek ABD Başkanı.

17.SORU

ABD devlet yönetiminde 'erkler/güçler ayrımı' denilen sistemin en önemli amacı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Diktatörlük veya tiranlık yönetiminin oluşmasını önlemek
- B
Sadece görev dağılımı yapmak
- C
İş bölümü yapmak
- D
Performansı arttırmak
- E
Güç ve yetkiyi aynı kurum ve yöneticilere dağıtmak

Yanıt Açıklaması:

ABD devlet yönetiminde 'erkler/güçler ayrımı' denilen bir sistem vardır. Devletin yönetimi Yasama, Yürütme ve Yargı erklerine dağıtılmıştır ve her bir erkin yetki ve görevleri Anayasa'da tanımlanmıştır. Genel siyaset teorisine göre, erklerin bu şekilde ayrılmasının nedeni, sadece görev dağılımı ya da iş bölümü yapılması ve performansın artırılması değildir; aynı zamanda, daha en önemlisi, ülkede diktatörlük veya tiranlık yönetiminin oluşmasını önlemektir. ABD'yi kuran liderlerin bu modeli seçmiş olmalarının nedeni, Avrupa'daki krallıkların ve tiranlıkların ABD'de olmasını önlemektir. Dönemin Avrupa modelinin aksine, yönetimin, güç ve yetkinin farklı kurum ve yöneticilere dağıtılarak yapılması arzulanmıştır.

19.SORU

ABD Anayasasının birinci kısmında kaç maddede devlet kurumları arasındaki görev ve yetki dağılımı düzenlenmiştir?

- A
4
- B
5
- C
6
- D
7
- E
8

Yanıt Açıklaması:

ABD Anayasası, esas olarak üç kısımdan oluşur. Birinci kısım, Önsöz ve 7 Madde'de devlet kurumları arasındaki görev ve yetki dağılımını düzenler. 1.Madde, Yasama işlevinin Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre tarafından yapılacağını, 2.Madde, Yürütme işlevinin Başkan tarafından yapılacağını, 3.Madde, Yargı işlevinin Yüksek Mahkeme ve onun altındaki mahkemeler tarafından yapılacağını, 4.Madde, eyaletlerin konumlarını, 5.Madde, Anayasa değişikliklerinin nasıl yapılacağını, 6. Madde, Amerikan Borçlarını, Anlaşmaların üst hukuk oluşunu ve Yemin şartını, 7.Madde, Anayasa'nın Onaylama şeklini düzenlemektedir. Doğru yanıt D'dir.

20.SORU

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

BAŞKALARI ÜZERİNDE İKNA VE İŞBİRLİĞİ ARAÇLARI KULLANARAK ETKİLİ OLMA YETENEĞİ VE TAKTİĞİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A sert güç
- B yumuşak güç
- C nötr güç
- D güç dengesi
- E yalnız güç

Yanıt Açıklaması: Sorunun çözümü 6. sayfanın başında, sol tarafta "yumuşak güç" başlığı altında verilmektedir.

1.SORU

- I. EVRENSEL MORAL KANUNLAR DEVLETLER ARASI FAKLILIK GÖSTEREBİLİR,
- II. DEVLET, GÜÇ VE ÇIKAR KAVRAMLARI ÖNEMLİ KAVRAMLARDIR,
- III. TOPLUM, İNSAN DOĞASINDA VAR OLAN OBJEKTİF KANUNLAR İLE YÖNETİLİR.

Yukarıda özellikleri sıralanan politika teorisi aşağıdakilerden hangisidir?

- A Realizm
- B İdealizm
- C Liberalizm
- D Yeni muhafazakarlık
- E Pragmatizm

Yanıt Açıklaması:

Realizm ya da Reel politikanın altı temel ilkesi bulunmaktadır. Bunlar:

1. Siyaset ve genel olarak toplum, kökleri insan doğasında yerleşik olan objektif kanunlar tarafından yönetilir.
2. Siyasal Realizm'in en önemli mihenk taşı, devlet, güç ve çıkar kavramlarıdır.
3. Güç ve çıkar, her ne kadar evrensel geçerliliği olan objektif doğrular olsa da anlamları farklı yorumlanabilir.
4. Siyasal Realizm, dış politikanın moral-ahlaki boyutunu kabul eder ancak bunun zaman ve şartlara bağlı olduğunu, soyut evrensel hâliyle devletin davranışlarına uygulanmayacağını savunur.
5. Evrensel moral kanunlar, her bir ulusun moral değerleri için farklıdır.

6. Siyasal realizm, ekonomi ve din gibi diğer konulardan daha özgün ve üstün bir özelliğe sahiptir.

Doğru cevap A'dır.

2.SORU

Aşağıdakilerden hangisi devletlerin dış politikalarında başarılı olmak için sahip oldukları soyut ve somut yeteneklerden oluşan varlıklarının tamamıdır?

- A Uluslararası ilişkiler disiplini
- B Realist okul
- C Dış disiplin
- D Uluslararası stratejiler sistemi
- E Güç kaynakları

Yanıt Açıklaması:

Güç kaynakları devletlerin dış politikalarında başarılı olmak için sahip oldukları soyut ve somut yeteneklerden oluşan varlıklarının tamamıdır

3.SORU

I.BAŞKAN NİXON, SKANDAL ORTAYA ÇIKTIKTAN SONRA İSTİFA ETMİŞTİR. II.ABD'NİN TÜRKİYE-YUNANİSTAN POLİTİKASI DA OLAYDAN ETKİLENMİŞTİR. III.ABD, TÜRKİYE'NİN 1974 KIBRIS BARIŞ OPERASYONU'NU ENGELLEMİŞTİR. YUKARIDAKİLERDEN HANGİLERİ ABD'DE YAŞANAN WATERGATE SKANDALI'NIN AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI ÜZERİNDEKİ DOĞRUDAN ETKİLERİ ARASINDA SAYILABİLİR?

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C I, II
- D I, III
- E II, III

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'te olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri, o dönemde Richard Nixon yönetiminin ülkede çok zor şartlar içinde olmasıdır. Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye-Yunanistan politikasını da etkilemiştir. Watergate Skandalı sonrası Başkan Nixon'ın istifa ettiği bilgisi doğrudur; ancak bunun Amerikan dış politikası üzerinde doğrudan bir etkisi yoktur.

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

4.SORU

Amerikan toplumunun dış politika potansiyeli ile ilgili üçüncü nokta, Amerikan toplumu dış politika sürecine katılmak istese de istemese de istemlerinden bağımsız olarak, kurumlar tarafından dış politika yapımına dahil olamayacağı anlayışdır. Bu ifade aşağıdakilerden hangisi ile tanımlanır?

- A Güçler ayrılığı
- B Amerikan İstisnacıllığı
- C İzolasyonist
- D Elitist
- E Angaje

Yanıt Açıklaması:

Amerikan toplumunun dış politika potansiyeli ile ilgili üçüncü nokta, Amerikan toplumu dış politika sürecine katılmak istese de istemese de, yani istemlerinden bağımsız olarak, kurumlar tarafından dış politika yapımına dahil olamayacağı anlayışdır. Elitist dış politika olarak da isimlendirilebilecek olan bu anlayışa göre, Amerikan dış politikasını şekillendiren aktörler, dış politika ile ilgili kararların alınmasında Amerikan halkını resmen ve bilfiil dahil etmek istemezler.

5.SORU

Demokratik sistemin en belirgin özelliği hangisidir?

- A Sivil toplumun siyasal katılım araçlarını kullanması
- B Lobicilik faaliyetleri yapılması
- C Medya kanallarının kullanımı
- D Toplumsal hareketler ve toplantılar düzenlenmesi
- E Yerel veya genel seçimlere katılım

Yanıt Açıklaması:

Demokratik sistem, sivil toplumun siyasal katılım ve etkileme araçlarını kullanmasına izin verir. Doğru cevap A seçeneğidir.

6.SORU

"CNN ETKİSİ" KAVRAMININ ORTAYA ÇIKMASINDA ASIL ETKİLİ OLAN OLAY AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A Vietnam Savaşı
- B Pearl Harbor Baskını
- C

- 1851'de yürürlüğe giren Kaçak Köle Kanunu
- D
- 1980'li yıllardaki İran-Kontra Skandalı
- E
- 1990-1991 ABD'nin Irak Operasyonu

Yanıt Açıklaması:

CNN International kanalının faaliyetleri, Amerikan iç ve dış politikasını ve böylece dünya politikasını o kadar etkiler hale gelmiştir ki, uluslararası literatüre CNN Etkisi olarak geçen bir kavram girmiştir. Bu kavramın ortaya çıkmasında öncelikle Vietnam Savaşı ama esasen 1990-1991 ABD'nin Irak operasyonu başrol oynamıştır.

7.SORU

Toplumsal yaşamın olay ve olguları konusunda toplumsal kümelerin ya da toplumun ortaklaşa yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamına ne denir?

- A Kamuoyu
- B Sosyal medya
- C Aile
- D Kanun
- E Yönetmelik

Yanıt Açıklaması:

Toplumsal yaşamın olay ve olguları konusunda toplumsal kümelerin ya da toplumun ortaklaşa yargısını yansıtan düşünce ve kavramların toplamına kamuoyu denir. Doğru cevap A seçeneğidir.

8.SORU

Demokrasilerin "temsili demokrasi" özelliği nedeniyle, toplumun dış politika sürecine katılımı ve etkisi ancak aşağıdaki hangi yollardan gerçekleşir?

- A Direkt
- B Resmi
- C Dolaylı ve gayri resmi
- D Açık
- E Aracsız

Yanıt Açıklaması:

Demokrasilerin "temsili demokrasi" özelliği nedeniyle, toplumun dış politika sürecine katılımı ve etkisi ancak dolaylı ve gayri resmi yollardan gerçekleşir. Tüm demokratik toplumlarda olduğu gibi, ABD toplumsal grupların genelde siyasete ve özellikle dış politikaya ilgisi, katkısı, katılımı değişkendir; aynı

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

oranda, her zaman ve eşit etkide değildir. Doğru cevap C'dir.

9.SORU

1990 YILINDA IRAK'IN KUVEYT'İ İŞGALİNİ DURDURMAK İÇİN BİR POLİTİKA UYGULAYAN (EYLEMLER YAPAN) ABD'NİN, İSRAİL'İN FİLİSTİN VE ARAP TOPRAKLARINI VE SİRBİSTAN'IN BOSNA-HERSEK TOPRAKLARINI İŞGALİNE SESSİZ KALMASI, ABD DIŞ POLİTİKASININ HANGİ ÖZELLİĞİNİ ORTAYA KOYMAKTADIR?

- A
Yalnızcılık
- B
Tektarafılık
- C
Yayılmacılık
- D
Çoktarafılık
- E
Pragmatizm

Yanıt Açıklaması:

1990 yılında Irak'ın Kuveyt'i işgalini durdurmak için gayet 'idealist ve moralist' bir politika uygulayan (eylemler yapan) ABD'nin, İsrail'in Filistin ve Arap topraklarını ve Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının **pragmatik özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerdir**. ABD'nin bu tutarsızlığının nedeni, bu durumlar için kâr-zarar/fayda hesabı yapması ve kendisi için fayda ve kâr getirmeyecek sorunlara müdahil olmaktan imtina etmesidir. Zira ABD, Kuveyt'i kurtarmasının onun Basra Körfezi'ndeki petrol, stratejik dengeler, İsrail'in güvenliği ve bölgesel hakimiyet gibi çıkarlarına 'fayda' getireceğini, BosnaHersek'i ve Filistin'i savunmasının ise böylesi bir 'fayda' sağlamayacağını, hatta onu Rusya ile karşı karşıya getireceği için 'zarar' getireceğini düşünmüştür. ABD yönetimleri bu tutarsızlığı teknik tabirle "seçici (selective)" olmak şeklinde açıklamışlardır. Örneğin Clinton yönetimi, ABD'nin her uluslararası sorunla değil, ancak 'seçilmiş sorunlarla' ilgileneceğini ilan etmiştir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD dış politikasına kılavuzluk eden ilkelerden biri **DEĞİLDİR**?

- A
Yayılmacılık
- B
Moralizm
- C
Çıkarıcılık
- D
Çoktarafılık
- E
Birlikçilik

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikasına kılavuzluk eden bu ilkeleri, uygulamada görüldüğü şekliyle şu şekilde sıralayabiliriz: Yalnızcılık (Isolationism), Moralizm (Moralism), Yayılmacılık (Expansionism)/Angajman (Engagement), Çıkarıcılık (Egoism), Pragmatizm (Pragmatism), Çoktarafılık (Multilateralism), Tektarafılık (Unilateralism). Doğru yanıt E'dir.

11.SORU

AMERİKAN TOPLUMU, ABD'NİN SOĞUK SAVAŞ BOYUNCA HEGEMONYA POLİTİKASI İZLENMESİNİ, DEMOKRASİLERİN DESTEKLENMESİNİ, PİYASA EKONOMİSİNİN GELİŞTİRİLMESİNİ AŞAĞIDAKİ HANGİ ÜLKEYE KARŞI İDEOLOJİK SAVAŞ YAPARAK AMERİKAN ÇIKARLARININ KORUNMASINI İSTEMİŞTİR?

- A
Sovyetler Birliği
- B
Venezuela
- C
Çin
- D
Vietnam
- E
Irak

Yanıt Açıklaması:

Amerikan toplumu, ABD'nin Soğuk Savaş boyunca hegemonya politikası izlenmesini, demokrasilerin desteklenmesini, piyasa ekonomisinin geliştirilmesini ve Sovyetler Birliği'ne karşı ideolojik savaş yaparak Amerikan çıkarlarının korunmasını istemiştir.

12.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD dış politikasının uluslararası sistemdeki performansına katkısı bakımından birinci sırada aşağıdakilerden hangisi gelmektedir?

- A
Doğal kaynakları
- B
Ekonomik üretimi
- C
Başkanlık sistemi
- D
Toplumsal kültürü ve dayanışması
- E
Liberal değerleri

Yanıt Açıklaması:

Sorunun doğru cevabı C şıkkıdır. ABD dış politikasının uluslararası sistemdeki performansına katkısı bakımından birinci sırada başkanlık sistemi gelmektedir.

13.SORU

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Aşağıdakilerden hangisi ABD'de Milli Güvenlik Kurulu'nun asli üyelerinden biri **DEĞİLDİR**?

- A
CIA başkanı
- B
Başkan
- C
Başkan yardımcısı
- D
Dışişleri bakanı
- E
Savunma bakanı

Yanıt Açıklaması:

MGK üyeleri şunlardır: Asli üyeler: başkan, başkan yardımcısı, dışişleri bakanı, savunma bakanı. Asli Danışmanlar: CIA Başkanı ve genelkurmay başkanı. Özel danışmanlar: Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Dairesi Müdürü ve USIA (ABD Bilgi Kurumu) ve Başkanın Milli Güvenlik Danışmanı. Bakanlar da esasen başkana yardım etmekle görevli olmakla birlikte, aynı zamanda başında bulundukları bakanlığın tüm işlerinden sorumludur. Doğru yanıt A'dır.

14.SORU

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerikan kamuoyunun ABD dış politikası üzerinde en büyük etkiyi yaptığı olayın aşağıdakilerden hangisi olduğu söylenebilir?

- A
Pearl Harbour Baskını
- B
Vietnam savaşı
- C
Watergate Skandalı
- D
İsrail-Filistin sorunu
- E
Arap Baharı

Yanıt Açıklaması:

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Amerikan kamuoyunun ABD dış politikası üzerinde en büyük etkiyi yaptığı olay Vietnam Savaşıdır. Doğru cevap B'dir.

15.SORU

Ulus - devletin ülkesi, halkı ve siyasi organlarının varlığının ve bağımsızlığının korunması aşağıdakilerden hangisidir?

- A
İzolasyonizm
- B
Ulusal güvenlik
- C
İlgili kamuoyu
- D

İlgisiz kamuoyu

- E
Sivil toplum

Yanıt Açıklaması:

Ulus - devletin ülkesi, halkı ve siyasi organlarının varlığının ve bağımsızlığının korunması ulusal güvenlik ile ilgilidir. Cevap B'dir.

2.SORU

"Hükümet ile organik bir bağı olmamasına rağmen hükümet kararları üzerinde meşru baskı yolları ile etkiye sahip olmaya çalışan her türlü örgütlü grup."

Tanımı yapılan grup aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Baskı grubu
- B
Çıkar grubu
- C
Sivil toplum örgütü
- D
Köleler
- E
Vidani retçiler

Yanıt Açıklaması:

Baskı Grubu
Hükümet ile organik bir bağı olmamasına rağmen hükümet kararları üzerinde meşru baskı yolları ile etkiye sahip olmaya çalışan her türlü örgütlü grup.

1.SORU

BUGÜNKÜ ABD, KAÇ İNGİLİZ SÖMÜRGESİNİN İNGİLİZ KRALLIĞI'NDAN BAĞIMSIZLIK KAZANMASI VE DAHA SONRA DA DİĞER AVRUPALI DEVLETLERİN SÖMÜRGELERİNİ ELE GEÇİRMESİYLE GENİŞLEYEREK ORTAYA ÇIKMIŞTIR.AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİ DOĞRU CEVAPTIR?

- A
5
- B
9
- C
13
- D
7
- E
11

Yanıt Açıklaması:

Bugünkü ABD, 13 İngiliz sömürgesinin İngiliz Krallığı'ndan bağımsızlık kazanması ve daha sonra da diğer Avrupalı devletlerin sömürgelerini ele geçirmesiyle genişleyerek ortaya çıkmıştır.

2.SORU

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

BUSH DOKTRİNİ OLARAK DA BİLİNER GÜVENLİK STRATEJİSİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
İlkeler Beyannamesi

B
İnsani Müdahalecilik

**C
Önleyici Darbe/Savaş**

D
Müşterek Güvenlik Sistemi

E
İnsan Hakları ve Özgürlükleri Savunuculuğu

3.SORU

IRAK, KUVEYT'İ HANGİ TARİHTE İŞGAL ETMİŞTİR?

**A
1990**

B
1979

C
1995

D
1991

E
2004

4.SORU

AŞAĞIDA İSİMLERİ VERİLEN ABD BAŞKANLARINDAN HANGİSİ "TERÖRE KARŞI SAVAŞ" POLİTİKASINI DİNİ SÖYLEMLERLE DESTEKLEMİŞTİR?

**A
George W. Bush**

B
George Washington

C
Bill Clinton

D
Barack Obama

E
Ronald Reagan

5.SORU

"16- 18.YÜZYILLARDA AVRUPA'DA GEÇERLİ OLAN EKONOMİ POLİTİKASI. BU YÜZYILLARDA ALTIN VE GÜMÜŞ GİBİ DEĞERLİ MADENLERİN ÜLKEYE GİRİŞİNİN ARTIRILMASI VE ÜLKEDEN ÇIKIŞININ AZALTILMASI ANLAMINA GELEN AKIM 20.YÜZYILDAKİ KARŞILIĞI KORUMACILIKTIR" AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİ TANIMA AİT DOĞRU CEVAPTIR?

A
Sömürge
B

Yalnızcılık
C
Angajman
D
Monroe Doktrini
E
Merkantilizm

Yanıt Açıklaması:

16- 18.yüzyıllarda Avrupa'da geçerli olan ekonomi politikası. Bu yüzyıllarda altın ve gümüş gibi değerli madenlerin ülkeye girişinin artırılması ve ülkeden çıkışının azaltılması anlamına gelen **Merkantilizm**'in 20.yüzyıldaki karşılığı korumacılıktır.

6.SORU

1972 YILINDA BAŞKAN NİXON'UN İSTİFA ETMESİNE NEDEN OLAN SKANDAL AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Washington Skandalı

**B
Watergate Skandalı**

C
Beyaz Saray Skandalı

D
Newyork Skandalı

E
Vietnam Skandalı

7.SORU

AMERİKALILARIN DİĞER ULUSLARDAN VE ÜLKELERDEN FARKLI VE AYRICALIKLI OLDUKLARI İNANCI YA DA ALGISI AŞAĞIDAKİ KAVRAMLARDAN HANGİSİ İLE İFADE EDİLİR?

**A
Amerikan istisnacılığı**

B
Amerikan emperyalizmi

C
Dış politikada bağımsızlık

D
Üstünlük kompleksi

E
İnşacılık (Konstrüktivizm)

8.SORU

Amerikan kamuoyunun dış politika yapım sürecindeki etkisi ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

A
Kamuoyunun görüşleri Başkan'dan üstündür.

B

AMERİKÂN DIŞ POLİTİKASI

Başkan, kamuoyu baskısı olmaksızın kendine göre diplomasi yürütemez.

C

Dış ilişkilerdeki en önemli aktör kamuoyudur.

D

Amerikan Kongresi, dış politika konusunda Başkan üzerinde yaptırım sahibidir.

E

Kamuoyunun dış politikadaki sınırlı etkisinin sebebi anayasal düzenlemeler ve siyasal şartlardır.

Yanıt Açıklaması:

Amerikan halkının veya kamuoyunun dış politika yapım sürecindeki doğrudan etkisinin ve rolünün gerçekten son derece sınırlı olmasının nedenlerinden biri, anayasal düzenlemeler ve siyasal şartlardır. Anayasal ve siyasal gücü nedeniyle Başkan'ın dış politika alanında gerek Kongre gerekse de halka göre belirgin bir üstünlüğü bulunmaktadır. Amerikan halkının neredeyse en üst temsilcisi işlevine sahip olan Başkan, bu yönüyle dış ilişkilerdeki en önemli aktördür. Doğru yanıt E seçeneğidir.

9.SORU

"AMERİKALILAR, KENDİ HAYATLARINA VE YEREL SİYASETLERİNE TAHRİP EDİCİ SONUÇLAR DOĞURDUĞUNDA VEYA ABD'NİN BÜYÜK KRİZLERLE VEYA BAŞARISIZLIKLARLA KARŞILAŞMASI HALİNDE, DIŞ POLİTİKA OLUŞUM SÜRECİNE DAHA ÇOK KATILARAK, DIŞ POLİTİKAYI ETKİLEMEYE ÇALIŞIRLAR." YUKARIDAKİ AÇIKLAMAYA ÖRNEK OLARAK AŞAĞIDA VERİLEN EŞLEŞMELERDEN HANGİSİ DOĞRUDUR?

A

Vietnam Savaşı sonrası- yalnızcılığa dönme

B

Vietnam Savaşı sonrası- emperyalizm

C

11 Eylül sonrası- yalnızcılığa dönme

D

Körfez Savaşı sonrası- yalnızcılığa dönme

E

Arap Baharı sonrası- askeri müdahalecilik

Yanıt Açıklaması:

1960'larda Vietnam Savaşı ve 11 Eylül 2001 terör saldırıları ve sonrasında Amerikalılar, dış politikayla çok yakından ilgilenmişlerdir. Bu ilgi, Vietnam Savaşı sonrası olumsuz, yani yalnızcılığa dönme; 11 Eylül sonrası ise dünyaya daha sert angaje olma şeklinde tezahür etmiştir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerika Birleşik Devletleri'nin somut güç kaynakları arasında yer almaz?

A

Toprak büyüklüğü

B

Devlet modeli

C

Doğal kaynaklar

D

Jeopolitik konum

E

Teknolojik gelişmişlik

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin somut güç kaynakları, sahip olduğu şu varlıkların toplamıdır: Toprak ya da ülke büyüklüğü, jeopolitik konumu, doğal kaynakları, nüfus büyüklüğü, ordusu, askerî silah donanımı, ekonomik üretimi, teknoloji gelişmişliği ve benzeri diğer somut yetenekleridir. Devlet modeli Amerika'nın soyut güç kaynakları arasında gösterilmektedir.

11.SORU

ABD'nin 2003 yılında Irak'ı işgali etmesi hangi dış politika anlayışı kapsamında değerlendirilebilir?

A

İdealizm

B

Pragmatizm

C

Liberalizm

D

Fonksiyonalizm

E

Realizm

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin 2003 yılında Irak'ı işgal ederken BM ilkelerini ve kararlarını çiğnemesi ve O'nleyici Darbe/Savaş (Preventive Strike/War) gibi uluslararası hukuk açısından çok tartışmalı bir kavram üretmesi ve buna göre dış politikası yapması, ABD Realizm'nin bir yansımasıdır. Doğru cevap E'dir.

12.SORU

AMERİKÂN İSTİSNACILIĞI AŞAĞIDAKİ HANGİ SEÇENЕКTE DOĞRU TANIMLANMIŞTIR?

A

ABD'nin kıtasal bir coğrafyaya sahip olması

B

ABD'nin dünyanın birinci askeri gücü olması

C

Amerikan Doları'nın dünyanın rezerv parası olması

D

ABD'nin dünyada aşkın bir amaca sahip olması

E

Amerikan halkının eğitim düzeyinin yüksek olması

13.SORU

ABD DIŞ POLİTİKASINA KILAVUZLUK EDEN İLKELERİ (YUMUŞAK GÜÇ VE SERT GÜÇ YÖNTEMLERİYLE DİĞER DEVLETLER ÜZERİNDE ETKİLİ OLMAK, İŞGAL VEYA SALDIRIYA KARŞI

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

KENDİNİ SAVUNMAK, ÜRETİM VE İHRACATTA ÜSTÜN OLMAK, LİBERALİZM, DEMOKRASİ GİBİ ÖZELLİKLERİNİ DÜNYAYA YAYMAK, YARDIMSEVERLİK, KORUYUCULUK) UYGULAMADAKİ ŞEKLİYLE SIRALAYABİLİRİZ. BU SIRALAMADA İLK YER ALAN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A Çıkarıcılık
- B Yalnızcılık
- C Moralizm
- D Yayılmacılık
- E Pragmatizm

Yanıt Açıklaması:

Her devlet gibi ABD'nin de dış politikasının temel hedefi, ABD'nin çıkarlarını elde etmek, geliştirmek ve genel olarak güçlendirmektir. Papp et.al.'a göre ABD'nin çıkarları şunlardır: ABD'nin gücünü artırmak (yumuşak güç ve sert güç yöntemleriyle diğer devletler üzerinde etkili olmak), askerî güvenliğini sağlamak (işgal veya saldırıya karşı kendini savunmak), ekonomik gücünü artırmak (üretim ve ihracatta üstün olmak), ideolojik değerlerini geliştirmek (liberalizm, demokrasi gibi özelliklerini dünyaya yaymak), moral ve kültürel kimliğini (yardımseverlik, koruyuculuk) yaygınlaştırmak (Papp et.al. 2005, 43-44). Ancak ABD'nin bu çıkarlarını nasıl elde edeceği konusunda tek bir yol ya da yöntem yoktur. ABD'nin hem toplumsal kültüründen kaynaklanan hem de çıkarlarını gerçekleştirme yöntemi olarak geliştirdiği bir dizi ilkeler bulunmaktadır.

ABD dış politikasına kılavuzluk eden bu ilkeleri, uygulamada görüldüğü şekliyle şu şekilde sıralayabiliriz: Yalnızcılık (Isolationism), Moralizm (Moralism), Yayılmacılık (Expansionism)/Angajman (Engagement), Çıkarıcılık (Egoism), Pragmatizm (Pragmatism), Çoktaraşılık (Multilateralism), Tektaraşılık (Unilateralism). Her biri ABD tarihinin ve değerlerinin ürünü olan bu ilkeler, ABD dış politikasının oturduğu zemini ya da çerçeveyi oluşturur.

14.SORU

Aşağıdakilerden hangisi başkaları üzerinde baskı, tehdit ve şiddet araçları kullanarak etkili olma yeteneği ve taktiğidir?

- A Yumuşak güç
- B Süpergüç
- C Sert güç
- D

- Güç dengesi
- E Politik güç

Yanıt Açıklaması:

Sert güç başkaları üzerinde baskı, tehdit ve şiddet araçları kullanarak etkili olma yeteneği ve taktiği

15.SORU

AŞAĞIDAKİ HANGİ TEMEL ÖLÇÜTE GÖRE DEVLETLERİN KÜÇÜK, ORTA, BÜYÜK VE SÜPER GÜÇ OLARAK SINIFLANDIRILDIĞI SÖYLENEBİLİR?

- A Nüfusu

B

Asker sayısı

C

Askeri teçhizatın yeterliliği

D

Ekonomik gelişmişlik düzeyi

E

Uluslararası sisteme etkisi

16.SORU

Aşağıdaki hangi kavram kişilerin belli bir konuda ortaya koyduğu etkileyici ve çığır açıcı güce sahip fikirleri olup ABD başkanlarının ABD iç ve dış politikasında uygulamak için ortaya koyduğu uzun dönemli (stratejik), kapsamlı ve etkili programlarıdır?

A

Ekol

B

Yaklaşım

C

Metod

D

Sistem

E

Doktrin

Yanıt Açıklaması:

Doktrin: Literatürde anlamı, kişilerin belli bir konuda ortaya koyduğu etkileyici ve çığır açıcı güce sahip fikirleri demektir. ABD siyaseti açısından anlamı ise, ABD başkanlarının ABD iç ve dış politikasında uygulamak için ortaya koyduğu uzun dönemli (stratejik), kapsamlı ve etkili programlarıdır.

17.SORU

MARXİSTLERE GÖRE, BİR BAŞKA ÜLKENİN YÖNETİMİNİ EKONOMİK AMAÇLARLA DEĞİŞTİRİP KONTROL VE SÖMÜRÜ ALTINA ALMAK ŞEKLİNDE TANIMLANAN KAVRAM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Statükoculuk

B

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Özgürlük savunuculuğu

C

Determinizm

D

Emperyalizm

E

Liberalizm

Yanıt Açıklaması:

Emperyalizmi, Morgenthau'ya göre statükonun değişimi olarak tanımlayabileceğimiz gibi, Marxistlere göre, bir başka ülkenin yönetimini ekonomik amaçlarla değiştirip kontrol ve sömürü altına almak şeklinde de tanımlayabiliriz. Hangi tanım olursa olsun, emperyalizm, bir başka ülkenin rejiminin dışarıdan yapılan müdahale ile değiştirilerek yerine müdahaleci ülkenin istediği şekilde yeni bir rejimin kurulması demektir.

18.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerika Birleşik Devletleri'nin kuruluş aşamasında ortaya çıkan yeni ulus düşüncesinin altında yatan ana unsurdur?

A

Daha gelişmiş olan İngiliz kolonilerinin farklı kolonilerden göç alması.

B

Fransa'nın İngiltere'ye karşı kolonilerin bağımsızlığına destek vermesi.

C

Aztekler, Mayalar ve İnkalar'ın asimilasyona uğramaları.

D

Latin Amerika ve Afrika'dan getirilen kölelerin tarım alanında etkin çalışmaları.

E

Amerika Birleşik Devletleri'nin yalnızcılık ilkesini kararlı ve başarılı bir şekilde uygulaması

Yanıt Açıklaması:

Amerikan kolonileri arasında en çok gelişmiş olan ve kendi ayakları üzerinde durabilenler İngiliz kolonieriydi. İngiliz kolonileri diğerlerine göre daha çok gelişmiş, daha çok nüfusa sahip, üretken, otonom ve dirençli hâle gelmişti. İngiliz kolonilerin diğerlerine göre daha özgür, gelişmiş ve düzenli olması nedeniyle diğer Avrupalı kolonilerden göç çekmiştir. Böylece İngiliz kolonileri çok uluslu, kültürlü ve etnikli hâle gelmiştir. Bunun sonucunda İngiliz kolonileri, İngiliz Kraliyet yönetimine karşı daha çok güçlenmiş, kendi kendini yönetmek için gerekli ekonomik ve askerî imkânlar elde etmiştir.

19.SORU

ABD dış politikasının sınırları dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden dış politika yaklaşımına ne denir?

A

İzolasyonizm

B

Kapitalizm

C

Empresyonizm

D

Ulusal güvenlik

E

Sosyalizm

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikasının sınırları dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden dış politika yaklaşımına izolasyonizm denir.

20.SORU

1776-1789 DÖNEMİNDE ABD'NİN BAĞIMSIZLIĞINA DESTEK VEREN VE DIŞ POLİTİKADAKİ BU ÖZGÜRLÜK İDEALİNDEN KENDİ İÇ POLİTİKASI DA EN FAZLA ETKİLENEN DEVLET AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Fransa

B

Hollanda

C

İngiltere

D

İspanya

E

Kanada

1.SORU

Dış politikanın bir sosyal inşa sürecinden oluştuğu ve sosyal değerler üzerinde yükseldiğini savunan uluslararası ilişkiler teorsisi aşağıdakilerden hangisidir?

A

Pragmatizm

B

Realizm

C

Konstrüktivizm

D

İdealizm

E

Liberalizm

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası ilişkiler teorilerinden biri olan İnşacılık'a (Konstrüktivizm) göre, dış politika bir sosyal inşa sürecidir ve sosyal değerler üzerinde yükselir. Doğru cevap C'dir.

2.SORU

Önsöz, 7 Madde ve 27 Değişiklikten (amendments) oluşan ABD Anayasası, esas olarak üç kısımdan oluşur. Birinci kısım, Önsöz ve 7 Madde'de devlet

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

kurumları arasındaki görev ve yetki dağılımını düzenler. Buna göre aşağıda verilenlerden hangisi yanlış bilgi içermektedir?

A

1.Madde, Yasama işlevinin Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre tarafından yapılacağını, düzenler.

B

2.Madde, Yürütme işlevinin Senato tarafından yapılacağını, düzenler.

C

3.Madde, Yargı işlevinin Yüksek Mahkeme ve onun altındaki mahkemeler tarafından yapılacağını, düzenler.

D

5.Madde, Anayasa değişikliklerinin nasıl yapılacağını, düzenler.

E

6.Madde, Amerikan Borçlarını, Anlaşmaların üst hukuk oluşunu ve Yemin şartını, düzenler.

Yanıt Açıklaması:

2.Madde, Yürütme işlevinin Başkan tarafından yapılacağını, düzenler

3.SORU

I. Kamuoyu

II. Medya

III. Sivil toplum hareketleri

IV. Baskı ve çıkar grupları

V. İş dünyası

VI. Askeri-sanayi işbirliği

VII. Lobiler

Yukarıdakilerden kaç tanesi Amerikan politikasında belirleyici olan aktörler arasında yer alır?

A

3

B

4

C

5

D

6

E

7

Yanıt Açıklaması:

Bu aktörlerin tamamı Amerikan politikasında belirleyicidir. Dolayısıyla cevap E seçeneğidir.

4.SORU

Dini ibadet ve düşüncenin 'saf olmasını', yani Kilise şekilselciliği yerine bireysel özcülüğe önem verilmesini savunan Protestanlık koluna ne ad verilir?

A

Püritenizm

B

Evanjelizm

C

Moralizm

D

Konstrüktivizm

E

Pragmatizm

Yanıt Açıklaması:

Püritenizm: 16.-17. Yüzyıllarda İngiltere'de Kraliçe Elizabeth'in Kilise reformuna karşı çıkan bir Protestanlık koludur. Dini ibadet ve düşüncenin 'saf olmasını', yani Kilise şekilselciliği yerine bireysel özcülüğe önem verilmesini savunur. Kiliseyi ve onu kontrol eden kraliçe veya kralı eleştirmişlerdir. Bu muhalefetleri nedeniyle Püriten Hristiyanlar İngiltere'de baskı görmüş ve cezalandırılmışlardır. Bu baskıdan kaçan Püritenler, Amerika'ya göç etmişler ve ABD'nin kuruluş sürecinde önemli bir rol oynamışlardır. Doğru cevap A'dır.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Winston İlkeleri içerisinde yer almaz?

A

Antlaşmaların açık ve şeffaf biçimde yapılması.

B

ekonomik engellerin kaldırılması ve serbest ticarete izin verilmesi.

C

Para karşılığı alınan toprakların yeniden eski durumuna getirilmesi

D

Sömürge topraklarında uluslara kendi kaderini belirleme hakkı verilmesi.

E

İtalya sınırlarının ulusculuk anlayışı çerçevesinde yeniden düzenlenmesi

Yanıt Açıklaması:

Sayfa 14 ve 15'te bulunan ilkelere bakıldığında para karşılığı satın alınan topraklara ilişkin bir düzenleme bulunmadığı görülmektedir. Diğer şıklarda yer alan maddeler Winston İlkeleri içerisinde bulunmaktadır.

7.SORU

Aşağıdaki gelişmelerden hangisinin sonuçları ABD toplumunun dış politikaya olan ilgisini arttıracak şekilde etki etmiştir?

A

Amerikan İstisnacıılığının doğurduğu özgüven ve egosantrik duygu nedeniyle

B

Federal bir devlet olması sebebiyle

C

Dış politikanın kendi hayatlarına ve yerel siyasetlerine tahrip edici sonuçlar doğurmaya başlaması nedeniyle

D

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Başkanlık Sistemi ve Başkanın gücüne olan güven sebebiyle

E

Devletin ve genel anlamda dış politika kurumlarının kendi çıkarlarını en iyi şekilde koruması nedeniyle

Yanıt Açıklaması:

Amerikalılar, kendi hayatlarına ve yerel siyasetlerine tahrip edici sonuçlar doğurduğunda veya ABD'nin büyük krizlerle veya başarısızlıklarla karşılaşması halinde, dış politika oluşum sürecine daha çok katılarak etkilemeye çalışırlar. Bunun en önemli örneği, 1960'larda Vietnam Savaşı ve 11 Eylül 2001 terör saldırıları ve sonrasında Amerikalıların dış politikayla çok yakından ilgilenmesidir. Doğru yanıt C seçeneğidir.

8.SORU

Hangi ABD Başkanı ABD'yi Milletler Cemiyeti'ne üye yapmak ve uluslararası düzen kurmak için taahhüt altına sokmak istemiş ve bu amaçla imzalamış olduğu Paris Antlaşması Senato tarafından reddedilmiştir?

- A
Wilson
- B
Hoover
- C
Roosevelt
- D
Truman
- E
Eisenhower

Yanıt Açıklaması:

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Başkan Wilson Yönetimi, ABD'yi Milletler Cemiyeti'ne üye yapmak ve uluslararası düzen kurmak için taahhüt altına sokmak istemiş ve bu amaçla imzaladığı Paris Antlaşması Senato tarafından reddedilmiştir. Bu düzenleme aynı zamanda ABD dış politika karar alma sürecinde Başkan/Yürütme ile Kongre/Yasama'nın birbirini nasıl denetleme ve dengeleme yaptığını gösteren tipik ve çok önemli bir örnektir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi İngiltere Fransa arasında olan Napolyon savaşlarının kıta amerikasına olan yansımalarıdır?

- A
Amerika Vietnam savaşının çıkması.
- B
Meksika ve Almanya'nın ABD'ye karşı ittifak oluşturmaları.
- C
Hollanda ve Portekiz devletlerinin İngiliz kolonilerine destek vermesi.
- D
Amerika Birleşik Devletleri'nin tarafsızlık ilan etmesi.
- E

Louisiana'nın Amerika Birleşik Devletleri'ne dahil edilmesi

Yanıt Açıklaması:

ABD, Fransız İhtilali sonrasında gelişen Napolyon Savaşları döneminde (1789- 1814) İngiltere ile Fransa arasındaki savaşta siyasi ve askerî olarak tarafsızlık politikası izlerken (1793 tarafsızlık ilanı) aynı zamanda bu iki ülke ile ekonomik ilişkiler geliştirmiştir. ABD, Louisiana bölgesini ekonomik olarak zorda kalan Fransa'dan 15 milyon dolara satın aldı (1803).

11.SORU

ABD'nin Sıbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması hangi dış politika anlayışı sonucudur?

- A
Yalnızcılık
- B
Moralizm
- C
Çıkarıcılık
- D
Pragmatizm
- E
Tektarafılık

Yanıt Açıklaması:

Pragmatizm, ABD'de yaygınlaşmış olan bir yaklaşım olup ideal düşünce ile pratik eylemin fayda kriterine göre değerlendirilmesi anlamına gelmektedir. ABD'nin, İsrail'in Filistin ve Arap topraklarını ve Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının pragmatik özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerdir.

12.SORU

ABD dış politikasının oluşumunda ciddi bir kırılma olan ve Savaş Yetkileri Yasası'nın çıkmasına neden olan savaş aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Körfez Savaşı
- B
Vietnam Savaşı
- C
Irak Savaşı
- D
Afganistan Savaşı
- E
Japonya Savaşı

Yanıt Açıklaması:

Vietnam Savaşı, ABD dış politikasının oluşumunda ciddi bir kırılma ve bunun sonucunda yeni bir düzenleme doğurmuştur: Savaş Yetkileri Yasası. Doğru yanıt B'dir.

14.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerikalıların siyasetle ilgilendiği yerel ve federal konulardandır?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
Yönetim şekli
B
Başkanlık sistemi
C
Medeni Kanun
D
Eğitim
E
Siyasi Partiler

Yanıt Açıklaması:

Amerikalılar (örneğin birçok ülkede olduğu gibi) güncel siyasi konulara, siyasi partilere ve devlet işlerine yoğun bir ilgi ve zaman ayırmak yerine bireysel hayatını geliştirmeye ve yaşamaya odaklanır. Eğer siyasetle ilgilenenlerse, kendi yaşamını doğrudan etkilediği için öncelikle yerel veya federal konulara ve sorunlara yoğunlaşır. Örneğin, eğitim, öğretim, çevre, altyapı, sanayi, üretim-tüketim piyasası gibi doğrudan yaşamının parçası olan konulara öncelik verir.

17.SORU

AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİ ABD'NİN SOMUT GÜÇ KAYNAKLARINDAN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Toprak ya da ülke büyüklüğü
B
Jeopolitik konumu
C
Doğal kaynakları
D
Nüfus büyüklüğü
E
Savaşı seven bir güç

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin somut güç kaynakları, sahip olduğu şu varlıkların toplamıdır: **Toprak ya da ülke büyüklüğü, jeopolitik konumu, doğal kaynakları, nüfus büyüklüğü, ordusu, askeri silah donanımı, ekonomik üretimi, teknoloji gelişmişliği ve benzeri diğer somut yetenekleri**. ABD'nin soyut güç kaynakları ise sahip olduğu değerler ve ilkeler toplamıdır.

18.SORU

Yasama, Yürütme ve Yargı'nın görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesini, denetlemesini ve böylece üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alamamasını amaçlayan mekanizma aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Federal Modeli
B
Kongre Modeli

- C
Denetim ve Denge
D
Başkanlık Modeli
E
Başkomutanlık Modeli

Yanıt Açıklaması:

Yasama, Yürütme ve Yargı'nın görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesini, denetlemesini ve böylece üç erkten herhangi birinin aşırı bir şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına alamamasını amaçlayan mekanizma Denetim ve Denge'dir.(Check and balance)

19.SORU

Kaçak Köle Kanunu hangi tarihte kaldırılmıştır?

- A
1850
B
1857
C
1860
D
1865
E
1861

Yanıt Açıklaması:

Amerika'nın kölelikle mücadelesini derinleştiren "Kaçak Köle Kanunu" 1860 yılında Abraham Lincoln tarafından kaldırılmıştır. Cevap C'dir.

20.SORU

ABD başkanlarından hangisinin yönetimi Milletler Cemiyeti'nin kurulmasına öncülük etmiştir?

- A
Calvin Coolidge
B
Warren G. Hardy
C
Woodrow Wilson
D
Theodore Roosevelt
E
William Howard Taft

Yanıt Açıklaması:

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra Başkan Woodrow Wilson Yönetimi, Milletler Cemiyeti'nin kurulmasına öncülük etmiş ve uluslararası sistemde ideal bir düzen kurmaya çalışmış ancak Kongre Wilson'ın politikasını onaylamadığı için ABD bu örgüte üye olamamış ve dış politikasında radikal bir değişikliğe yol açmıştı.

18.SORU

ABD'de Kaçak Köle Kanunu hangi yıl yürürlüğe girmiştir?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
1851
- B
1861
- C
1871
- D
1881
- E
1891

Yanıt Açıklaması:

ABD'de Kaçak Köle Kanunu 1851 yılında yürürlüğe girmiştir.

19.SORU

"TOPLUMSAL YAŞAMIN OLAY VE OLGULARI KONUSUNDA TOPLUMSAL KÜMELERİN YA DA TOPLUMUN ORTAKLAŞA YARGISINI YANSITAN DÜŞÜNCE VE KAVRAMLARIN TOPLAMI" olarak ifade edilen tanım aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Kamuoyu
- B
Lobi
- C
Medya
- D
Sivil toplum
- E
Politika

Yanıt Açıklaması:

Bahsi geçen ifade kamuoyunu tanımlamaktadır. Dolayısıyla cevap A seçeneğidir.

20.SORU

Amerikan İstisnacılığı'nın son dönem örneklerinden biri olarak görülen olay aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Aya insan gönderme
- B
Hristiyanlığı yayma
- C
Klonlama deneyleri yapma
- D
Araba üretme
- E
Televizyon üretme

Yanıt Açıklaması:

Ay'a ilk ayak basan devletin Amerika Birleşik Devletleri olması, Amerikan İstisnacılığı'nın son dönem kaynaklarından biridir. Doğru yanıt A'dır.

15.SORU

ABD'nin Birleşmiş Milletler ve Milletler Cemiyeti gibi örgütlerde gösterdiği faaliyetler hangi ilkesi sonucudur?

- A
Yalnızcılık
- B
Moralizm
- C
Çıkarıcılık
- D
Angajman
- E
Çoktarafılık

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin dünyayla ilgilenmesi, dünya politikasına dahil olması, diğer bölgelere açılması ve hakimiyet kurma süreci anlamlarına gelen yayılcılık/angajman ilkesi özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında geçerli olmuştur. ABD değerlerini yaymaya çalışmış, Amerikan kurumlarını başka ülkelere ihraç etmiş, Birleşmiş Milletler ve Milletler Cemiyeti gibi örgütler aracılığıyla dünya düzeni kurmaya çalışmış, küreselleşme sürecini desteklemiş, gerektiğinde de emperyalist bir politika izlemiştir. Doğru cevap D'dir.

16.SORU

ABD'ninMerika kıtasının her yerine yayılması gerektiği anlayışı hangi inancın sonucu olarak gösterilebilir?

- A
Amerikan İstisnacılığı
- B
Amerikan Liberalizmi
- C
Amerikan İtikadı
- D
Kutsal Misyon
- E
Müşterek Güvenlik

Yanıt Açıklaması:

Amerikan itikadı'nın ortaya çıkardığı önemli bir anlayış, ABD'nin güçlenmeye başladığı 19. yüzyılda ortaya çıkan Kutsal Misyon (Manifest Destiny)'dur. Bu görüşe göre, 13 koloniden kurulmuş olan ABD'nin burada sınırlı kalmayıp Amerika kıtasında yayılması onun 'kutsal' bir görevidir. ABD bulunduğu kıtada doğal yayılma hakkına sahiptir, Tanrı'nın bahsettiği bu hakkı, onun elinden almak Tanrı'ya isyan etmek demektir. Doğru cevap D'dir.

13.SORU

Hangisi ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale etmemesinin nedenlerindendir?

- A
ABD'nin bu operasyonu engellemeye yetecek askeri gücünün olmaması
- B

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı

C

ABD'nin de bu operasyonu desteklemesi

D

Yunanistan'ın operasyonu engelleyecek yeterli gücünün olduğu düşüncesi

E

Kıbrıs'a düzenlenen bir operasyonun ABD ulusal güvenliğini ilgilendirmemesi

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri, o dönemde Richard Nixon yönetiminin ülkede çok zor şartlar içinde olmasıdır. Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye-Yunanistan politikasını da etkilemiştir. Doğru yanıt "B" şıkkıdır.

10.SORU

- I. ABD'NİN GÜCÜNÜ ARTIRMAK,
- II. ASKERİ GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK,
- III. EKONOMİK GÜCÜNÜ ARTIRMAK,
- IV. İDEOLOJİK DEĞERLERİ TANIMAK,

Yukarıdakilerden hangileri ABD'nin dış politikasında göz önünde bulundurduğu çıkarlar arasındadır?

A

III ve IV

B

I, II ve III

C

I, II ve IV

D

II, III ve IV

E

I, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Her devlet gibi ABD'nin de dış politikasının temel hedefi, ABD'nin çıkarlarını elde etmek, geliştirmek ve genel olarak güçlendirmektir. Papp et.al.'a göre ABD'nin çıkarları şunlardır:

- ABD'nin gücünü artırmak,
- Askeri güvenliği sağlamak,
- Ekonomik gücünü artırmak,
- İdeolojik değerlerini geliştirmek
- Moral ve kültürel kimliğini yaygınlaştırmak.

Doğru cevap B'dir.

1.SORU

EİSENHOWER TARAFINDAN ABD'NİN KATILDIĞI ASKERİ OPERASYONLARIN VE SAVAŞLARIN OLUŞMASINA NEDEN DEMİR ÜÇGEN OLARAK İSİMLENDİRDİĞİ ÇIKAR VE BASKI GRUBU AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A

Ekonomik gruplar

B

Siyasi eylem komitesi

C

Uzmanlık kuruluşları

D

Askeri-Sanayi İşbirliği

E

Sivil itaatsizlik

Yanıt Açıklaması:

Askeri-Sanayi İşbirliği: İlk kez Başkan D. D. Eisenhower'ın 17 Ocak 1961 tarihinde yaptığı Veda konuşmasında dile getirdiği Askeri-Sanayi İşbirliği (Military-Industrial Complex) kavramı, silahlanma süreçlerinin ABD çıkarlarını tehlikeye atmakta olduğunu vurgulamış ve bunun sebebinin Kongre, Yönetim ve Askeri Sanayi işletmelerinin işbirliği olduğunu iddia etmiştir.

2.SORU

ABD'de yasama (Kongre) üyeleri kaç yılda bir seçilmektedir?

A

1

B

2

C

3

D

4

E

5

Yanıt Açıklaması:

ABD toplumunu yürütmeyi (Başkan), yasamayı (Kongre) ve dolaylı olarak da yargıyı (Yüksek Mahkeme) secimle belirlemektedir. Her dört yılda bir başkanı ve her iki yılda bir kongre üyelerini seçerek dış politikaya (dolaylı) olarak müdahil olmaktadır. Doğru yanıt "B" şıkkıdır.

3.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ P5+1 ÜLKELERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

A

ABD

B

Çin

C

Fransa

D

Türkiye

E

İngiltere

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

P5+1 ülkeleri ABD, Rusya, Çin, Fransa, İngiltere + Almanyadır.

4.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINDA BELLİ BİR ETKİYE SAHİP OLAN BASKI GRUPLARININ ORTAYA ÇIKMA NEDENİDİR?

- A
Amerikan halkının isteği
- B
Ordunun baskısı
- C
Bireyin tek başına siyasi süreçlere etkisinin sınırlı olması
- D
Amerikan yönetiminin teşvik edici tutumu
- E
Giderek artan maliyetlerin düşürülmesi isteği

5.SORU

DEVLETLERİN DIŞ POLİTİKALARINDA BAŞARILI OLMAK İÇİN SAHİP OLDUKLARI SOYUT VE SOMUT YETENEKLERDEN OLUŞAN VARLIKLARININ TAMAMINA NE AD VERİLİR?

- A
Güç kaynakları
- B
Dış politika stratejileri
- C
Süpergüç
- D
Uluslararası sistem
- E
Devlet kapasitesi

6.SORU

ABD, Avrupalıların ama özellikle İngiltere ve Fransa'nın etkisi altında, Avrupa modernizminin bir ürünü olarak, kısmen Avrupa'nın sorunlarından kaçan kısmen de daha iyi bir dünya kurma arayışı içinde olan göçmenlerin kurduğu sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel bir sistemdir. Bu göçmenlerin çoğu hangi kökenden gelmektedir?

- A
Alman
- B
İtalyan
- C
Fransız
- D
İspanyol
- E
İngiliz-İskoç

Yanıt Açıklaması:

ABD, Avrupalıların ama özellikle İngiltere ve Fransa'nın etkisi altında, Avrupa modernizminin bir

ürünü olarak, kısmen Avrupa'nın sorunlarından kaçan kısmen de daha iyi bir dünya kurma arayışı içinde olan göçmenlerin kurduğu sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel bir sistemdir. Bu göçmenlerin çoğu Anglo-Sakson (İngiliz-İskoç) orijinli olmasına rağmen, içinde Almanların, Fransızların, İspanyolların, İtalyanların ve diğer Avrupalıların da olduğu biliniyor. ABD'nin toplumsal kompozisyonunda Amerikalı yerli halkların varlığı elbette inkâr edilemez ve edilmemelidir. Ancak bu yerliler, göçmenlerin kültürel ve siyasal etkisi altında kalarak asimile olmuşlardır. ABD'ye göç eden Avrupalıların amaçları ve gelenekleri daha üstün ve hakim olmuştur.

7.SORU

ABD, Avrupalıların özellikle hangi ülkelerin etkisi altında kurduğu bir ülkedir?

- A
Rusya ve Çin
- B
İngiltere ve Fransa
- C
Almanya ve İtalya
- D
Fransa ve Almanya
- E
İspanya ve İngiltere

Yanıt Açıklaması:

ABD, Avrupalıların ama özellikle İngiltere ve Fransa'nın etkisi altında, Avrupa modernizminin bir ürünü olarak, kısmen Avrupa'nın sorunlarından kaçan kısmen de daha iyi bir dünya kurma arayışı içinde olan göçmenlerin kurduğu sosyal, siyasal, ekonomik ve kültürel bir sistemdir. Doğru yanıt B'dir.

8.SORU

Hangisinin yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olduğu iddia edilir?

- A
Sivil toplum kuruluşları
- B
İnternet
- C
Medya
- D
Kamuoyu
- E
CNN

Yanıt Açıklaması:

Medyanın işlevi, sadece haber, iletişim ve ifade özgürlüğü gibi temel ihtiyaçları karşılamak değildir, aynı zamanda bu işlevi üzerinden toplum, siyaset ve yönetim üzerinde etkiler oluşturmaktır. Bu konumu ve rolü o kadar önemlidir ki, medyanın yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuvvet olduğu iddia edilir. Resmi olarak dış politikada belli başlı kurumlar

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

yetkili ise de, gayr-ı resmi olarak etkin olan medya kurumlarının ve gruplarının varlığı da inkar edilemez.

9.SORU

Aşağıdakilerden hangisi Amerikan baskı ve çıkar grupları arasında yer almaz?

- A
Amerikalı çiftçiler
- B
Ekonomik gruplar
- C
Siyasi partiler
- D
Siyasi eylem komitesi
- E
Askeri-sanayi işbirliği

Yanıt Açıklaması:

Siyasi partiler, Amerika'da yer alan çıkar ve baskı grupları arasında yer almamaktadırlar. Cevap C'dir.

10.SORU

ABD'de politikaya karşı ilgili ve ilgisiz kamuoyu aktörleri arasında bulunan orta düzey ilgili/duyarlı kamuoyunun nüfusu yaklaşık olarak ne kadardır?

- A
Yüzde 5
- B
Yüzde 10
- C
Yüzde 15
- D
Yüzde 20
- E
Yüzde 25

Yanıt Açıklaması:

İlgili kamuoyu aktörleri ile ilgisiz kamuoyu aktörleri arasında, nüfusun yaklaşık yüzde onunu oluşturan orta düzey ilgili/duyarlı kamuoyu vardır. Doğru yanıt "B" şıkkıdır.

11.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ DIŞ POLİTİKA İLKELERİ KAPSAMINDA ABD'NİN ÇIKARLARI ARASINDA DEĞİLDİR?

- A
ABD'nin gücünü artırmak
- B
Askeri güvenliği sağlamak
- C
Dini kimliğini yaygınlaştırmak
- D
Ekonomik gücünü artırmak
- E
Moral ve kültürel kimliğini yaygınlaştırmak

12.SORU

ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN DEVLET MERKEZLİ, ULUSAL ÇIKAR VE GÜÇ MÜCADELESİ OLDUĞUNU İDDİA EDEN KLASİK ULUSLARARASI İLİŞKİLER EKOLÜ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
realistik okul
- B
uluslararası okul
- C
güç okulu
- D
politika okulu
- E
başkanlık okulu

Yanıt Açıklaması: Sorunun çözümü sayfa 3. de "ABD ve Uluslararası sistem" başlığı altında verilmektedir.

13.SORU

Nixon'ın hangi olay sonrası yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye-Yunanistan politikasını da etkilemiştir?

- A
Vietnam Savaşı
- B
Kıbrıs Barış Harekati
- C
İkinci Dünya Savaşı
- D
Pearl Harbor baskını
- E
Watergate skandalı

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri, o dönemde Richard Nixon yönetiminin ülkede çok zor şartlar içinde olmasıdır. Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye-Yunanistan politikasını da etkilemiştir.

14.SORU

ABD'NİN SADECE DİNİ ANLAYIŞINDA DEĞİL SOSYAL, KÜLTÜREL, SİYASAL VE EDEBİYAT ANLAYIŞINDA DA BÜYÜK BİR ROL OYNAMIŞTIR. KİLİSE OTORİTESİ VE ŞEKİLSELÇİLİĞİ YERİNE BİREYSEL SAFLIĞA YA DA ÖZCÜLÜĞE OLAN İNANCI, ABD'YE ÖZGÜ LİBERALİZMİN OLUŞUMUNDA ROL OYNAMIŞTIR. BU DURUMU AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ AÇIKLAR?

- A
Püritenizm

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- B
- Evanjelizm
- C
- Amerikan İtikadı
- D
- Amerika Liberalizmi
- E
- Amerikan İstisnacılığı

Yanıt Açıklaması:

Amerikan kültürünün özgün temelleri arasında dindarlık önemli bir yer tutar ki burada **Püritenlerin** etkisi büyüktür. Püritenler, ABD'nin sadece dinî anlayışında değil sosyal, kültürel, siyasal ve edebiyat anlayışında da büyük bir rol oynamıştır. Püritenlerin, kilise otoritesi ve şekilselciliği yerine bireysel saşığa ya da özcülüğe olan inancı, ABD'ye özgü liberalizmin oluşumunda rol oynamıştır. Püritenler kendilerini Hristiyanlığın en ileri, saf ve özgür mezhebi olarak görürler ve bu inançlarını başka insanlara da aktarmanın kendilerine verilmiş bir görev ya da misyon olduğuna inanırlar.

15.SORU

ABD BAŞKANLARINDAN LYNDON JOHNSON VE RICHARD NIXON'IN VIETNAM SAVAŞI SIRASINDA GENİŞ HALK KİTLELERİNE HİTAP ETMELERİNİN TEMEL NEDENİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
- Kamuoyunun dikkatini iç politikadan uzaklaştırmak
- B
- Kongre'nin dış politika eleştirilerinden kurtulmak
- C
- Savaş vergilerinin artırılması için halkın onayını almak
- D
- Bir sonraki başkanlık seçimlerinde partisine destek sağlamak

E
Halkın sessiz çoğunluğunun dış politikada desteğini sağlamak

19.SORU

İNSAN HAKLARINI ŞİDDETLİ BİR ŞEKİLDE İHLAL EDEN VE BUNUN SONUCUNDA ULUSLARARASI GÜVENLİK SORUNU YARATAN DEVLETLERİN VE HÜKÜMETLERİN İÇİŞLERİNE 'TAMAMEN İNSAN HAKLARINI KORUMAK AMACIYLA' MÜDAHALE EDİLMESİ LİBERALİZMİN ABD DIŞ POLİTİKASINA YANSIYAN HEDEFİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
- İnsan hakları ve özgürlüklerin savunuculuğu
- B
- Demokrasinin yaygınlaştırılması
- C
- İnsani müdahalecilik
- D

- Küreselleşmenin gelişmesi
- E
- Neoliberal dünya sisteminin kurulması

Yanıt Açıklaması:

İnsani müdahalecilik (humanitarian intervention): İnsan haklarını şiddetli bir şekilde ihlal eden ve bunun sonucunda uluslararası güvenlik sorunu yaratan devletlerin ve hükümetlerin içişlerine 'tamamen insan haklarını korumak amacıyla' müdahale edilebilir.

20.SORU

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri aşağıdakilerden hangisidir?

- A
- Vietnam Savaşı
- B
- Irak Savaşı
- C
- Arap Baharı
- D
- Watergate Skandalı
- E
- İran İslam Devrimi

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, Türkiye'nin 1974 Kıbrıs Barış Operasyonu'na 1964'de olduğu gibi müdahale edip engellememesinin veya engelleyememesinin nedenlerinden biri, o dönemde Richard Nixon yönetiminin ülkede çok zor şartlar içinde olmasıdır. Nixon'ın Watergate Skandalı nedeniyle yaşadığı zorluklar ve kamuoyu baskısı, ABD'nin Türkiye-Yunanistan politikasını da etkilemiştir.

17.SORU

JOHN J. MEARSHEİMER'E GÖRE AMERİKALILAR, İYİNİN YANINDA KÖTÜNÜN DE OLDUĞUNUN, ÖZELLİKLE ULUSLARARASI SİSTEMDE İYİ DEVLET-KÖTÜ DEVLET AYIRIMININ FARKINDADIRLAR VE İNANDIKLARI DEĞERLER ÇERÇEVESİNDE 'İYİ DEVLETLERDEN YANA', 'KÖTÜ DEVLETLERE KARŞI' OLMAK İSTERLER. AŞAĞIDAKİ ÖZELLİKLERDEN HANGİSİ KÖTÜ BİR DEVLETİ TEMSİL ETMEKTEDİR?

- A
- Liberal
- B
- Devletçi
- C
- Kapitalist
- D
- Demokratik
- E
- İş Birliği Yanlısı

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Yanıt Açıklaması:

Ahistoricism'in de etkisiyle olsa gerek, John J. Mearsheimer'e göre (2001, 22- 27), Amerikalılar normal şartlarda hayata ve dünyaya olumlu, iyimser ve değerler açısından yaklaşırlar. Öncelikle liberal özellikleri nedeniyle, insan doğasının iyi ve gelişebilir olduğuna, toplumların iş birliği yapabileceğine ve uluslararası ilişkilerde barışın kurulabilir olduğuna inanırlar. Bu nedenle, normal şartlar altında diğer devletlerle çatışmaya, güç dengesi rekabetine ve savaşa girmek istemezler. Bu tür olumsuzlukların ABD temel değerlerine ve ideallerine aykırı olduğuna inanırlar. Yine Mearsheimer'e göre, Amerikalılar, iyinin yanında kötünün de olduğunun, özellikle uluslararası sistemde iyi devlet-kötü devlet ayrımının farkındadırlar ve inandıkları değerler çerçevesinde 'iyi devletlerden yana', 'kötü devletlere karşı' olmak isterler. İyi-kötü ayrımının ölçüsü, ABD değerlerine ve ilkelerine uygun olup olmamaktır. Yani liberal, demokratik, kapitalist ve iş birliği yanlısı devletler 'iyidir', böyle olmayanlar ise uygulamada değilse bile potansiyel olarak 'kötüdür'.

19.SORU

Amerikan medyası ile ABD yönetimi arasında simbiyotik işbirliği olduğunu gösteren en doğru eşleşme aşağıdakilerden hangisidir?

- A
R.Nixon - Watergate Skandalı
- B
B.H.Obama - Arap Baharı
- C
L.Johnson - Vietnam Savaşı
- D
D.Trump - Rusya
- E
G.H.W. Bush - Körfez Savaşı

Yanıt Açıklaması:

Amerikan medyası ile ABD yönetimi arasında simbiyotik işbirliği olduğunu gösteren Körfez savaşı dönemidir. Doğru cevap E'dir.

14.SORU

Kaçak Köle Kanunu kaç yılında yürürlüğe girmiştir?

- A
1850
- B
1851
- C
1857
- D
1860
- E
1865

Yanıt Açıklaması:

Köleliğe karşı gelişen toplumsal tepkiler uluslararası alana yansımıştır. Bu bağlamda öne çıkan

gelişmelerden biri, bu dönemde ABD'deki on binlerce siyahi kölenin kuzeye yani Kanada'ya kaçmalarıdır. Bu kaçışları önlemek amacıyla 1851 yılında yürürlüğe giren Kaçak Köle Kanunu, köleliğin kaldırılmasını engellemeye çalışmıştır.

15.SORU

Tüm yürütmenin başı olan başkan Amerikan seçmenleri tarafından kaç yıllığına seçilir?

- A
2
- B
3
- C
4
- D
5
- E
6

Yanıt Açıklaması:

4 yıllığına Amerikan seçmenleri tarafından seçilen başkan tüm yürütmenin başı olup yürütme görevini kendisine yardımcı olmak üzere tayin ettiği/atadığı bakanlar (secretaries-sekreterler) ile Başkanlık kadrosunun desteğiyle yapar.

16.SORU

Belli bir çıkarın korunması veya elde edilmesi için bir araya gelen kişi veya kurumların siyasi karar alma sürecini etkilemek amacıyla oluşturdukları ortak girişime ne ad verilir?

- A
Çıkar grupları
- B
Medya baskısı
- C
Kamuoyu baskısı
- D
Sivil itaatsizlik
- E
Lobicilik

Yanıt Açıklaması:

Baskı ve çıkar gruplarının hedefinde sadece yürütme ve bürokrasi değil, aynı zamanda Kongre üyeleri yer alır. Yasama organı, öncelikle kanunların yapılmasında ama aynı zamanda politikaların oluşumunda ve genel olarak ülkenin iç ve dış yöneliminde yürütme organları kadar, hatta bazen daha fazla önemli ve etkilidir. Belli bir çıkarın korunması veya elde edilmesi için bir araya gelen kişi veya kurumların siyasi karar alma sürecini etkilemek amacıyla oluşturdukları ortak girişimi temsil ederler.

17.SORU

I.POLİTİKA YAPICILARINI VE DIŞ POLİTİKANIN OLUŞUMUNU ETKİLEMEYE ÇALIŞIRLAR. II.DIŞ POLİTİKA KONULARINI YETERİNCE BİLMEZLER. III.SİYASİ FAALİYETLERE GENELLİKLE

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

KATILMAZLAR. IV. ANCAK PROTESTO, DESTEK, MİTİNG VB. FAALİYETLER SURETİYLE KİTLESEL OLARAK HAREKETE GEÇTİKLERİNDE ETKİLİ OLABİLİRLER. YUKARIDAKİLERDEN HANGİLERİ ABD'DEKİ DUYARSIZ KAMUOYU İÇİN SÖYLENEBİLECEKLER ARASINDADIR?

- A
- I, IV
- B
- II, III
- C
- III, IV
- D
- I, II, III
- E
- II, III, IV

Yanıt Açıklaması:

ABD kamuoyunu; duyarlı, duysız ve orta düzeyde duyarlı kamuoyu şeklinde üçe ayırmak mümkündür. Bu gruplar arasında bulunan duysız kamuoyu, dış politikayla pek ilgilenmez, konuları yeterince bilmez, oldukça pasiftir, siyasi faaliyetlere genelde katılmaz ve dolayısıyla dış politika gelişmelerine etkisi ve tepkisi yoktur ya da çok zayıftır. Ancak protesto, destek, miting vb. faaliyetler suretiyle kitlesel olarak harekete geçtiğinde veya geçirildiğinde çok etkili olabilir. Dolayısıyla I.maddede verilen bilgi, bu grup için söylenemez.

10.SORU

Amerikan kamuoyunun ABD dış politikasının yönelimini değiştirebildiğini gösteren doğru eşleşme aşağıdakilerden hangisidir?

- A
- Vietnam Savaşı - angajman
- B
- Körfez Savaşı - yalnızcılık
- C
- Arap Baharı – askeri müdahalecilik
- D
- 11 Eylül saldırısı - yayılcılık
- E
- Suriye iç savaşı – siyasi müdahalecilik

Yanıt Açıklaması:

Amerikan kamuoyunun ABD dış politikasının yönelimini değiştirebildiğini gösteren olay 11 Eylül saldırısı - yayılcılık olayıdır. Doğru cevap D'dir.

11.SORU

Hangi sisteme göre devletin yönetiminde yasama, yürütme ve yargının birbirinden ayrı ve bağımsız olması ve birbirlerinin yetki alanına müdahale etmesinin anayasal olarak yasak olmasını açıklar?

- A
- Laiklik
- B

Dördüncü kuwet

- C
- İzolasyon
- D
- Ulusal güvenlik
- E
- Güçler/erkler ayrılığı sistemi

Yanıt Açıklaması:

Yasal olarak neredeyse hiçbir şekilde yargılanması mümkün olmayan başkan, bir daha seçilebilmek için sadece Amerikan halkıyla muhataptır. Demokratik güçler/erkler ayrılığı sisteminin sıkı bir biçimde uygulanması nedeniyle Amerikan siyasi kurumları birbirlerinin yetki alanına müdahale edememektedir. Başkan Kongre'ye müdahale edemediği gibi, Kongre de başkanın yetki alanına girmez. Amerikan başkanı yürütmenin gücü nedeniyle halk ile sürekli baş başadır.

12.SORU

1960'LARDA VIETNAM SAVAŞI SONRASINDA AMERİKALILARIN DIŞ POLİTİKAYLA ÇOK YAKINDAN İLGİLENMESİ NE ŞEKLİNDE TEZAHÜR ETMİŞTİR?

- A
- Angajelik
- B
- Yayılcılık
- C
- İstilaçlık
- D
- Müdahalecilik
- E
- Yalnızcılık

Yanıt Açıklaması:

1960'larda Vietnam Savaşı ve 11 Eylül 2001 terör saldırıları ve sonrasında Amerikalılar dış politikayla çok yakından ilgilenmiştir. Bu ilgi, Vietnam Savaşı sonrası olumsuz, yani Yalnızcılığa dönme, 11 Eylül sonrası ise dünyaya daha sert Angaje olma şeklinde tezahür etmiştir.

8.SORU

1973 yılında Savaş Yetkileri Yasası hangi organ tarafından çıkartılmıştır?

- A
- Başkan
- B
- Senato
- C
- Kongre
- D
- Sivil Toplum Örgütleri
- E
- Eyalet Yönetimleri

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Yanıt Açıklaması:

Başkanın daha sorumlu hareket etmesinin sağlanması için, Kongre tarafından 1973 yılında Savaş Yetkileri Yasası çıkartılmıştır. Kongre bu

kanunla, savaş ilanı ve asker gönderme konusunda kendi yetkisini ve gücünü öne çıkarmak istemiştir.

FİNALLERDE NELER GELDİ? NELER GELEBİLİR?

1.SORU

ABD, Orta Doğu petrolüyle 1920'lerin sonunda ilgilenmeye başladı. Kaç yılında Amerikan firmalarının eski Osmanlı topraklarındaki petrol ayrıcalıklarını kontrol eden konsorsiyuma katılmasına izin verildi?

- A
1925
- B
1927
- C
1928
- D
1930
- E
1932

Yanıt Açıklaması:

ABD, Orta Doğu petrolüyle 1920'lerin sonunda ilgilenmeye başladı. 1928 yılında İngiltere ve Fransa, Amerikan firmalarının eski Osmanlı topraklarındaki petrol ayrıcalıklarını kontrol eden konsorsiyuma katılmasına izin verdi. Standard Oil 1933'te Suudi Arabistan'da petrol ayrıcalığı elde etti. 1944'te Texas Company'nin de katılmasıyla Arabian American Oil Company (Arap-Amerikan Petrol fiirketi ARAMCO) kuruldu. Amerikan Dışişleri Bakanlığı ABD'nin Suud ailesiyle iyi ilişkiler kurmasını önerdi, Roosevelt bu öneriyi olumlu bulup uygulamaya koydu.

2.SORU

AMERİKAN POLİTİKASINDA DİNİ SÖYLEMLERİN ETKİSİYLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ İFADELERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
Amerikalı politikacıların bir kısmı konuşmalarında İncil ayetleri gibi dini referansları kullanmaktadır.
- B
ABD'nin kuruluşu sırasında Püriten mezhebine mensup göçmenlerin etkin olması, dini söylemlerin kullanılmasının nedenlerinden biridir.
- C
ABD'nin güçlenmesi ve yayılması Kutsal Misyona kavramıyla bağdaştırılmıştır.
- D
ABD yönetiminin geleneksel politikalarından biri liberal değerlerle dini inancın uzlaştırılmasıdır.

E
ABD halkı politikada sekülerliğe önem verdiğinden siyasetçilerin kullandıkları dini söylemler halktan olumsuz tepki almaktadır.

3.SORU

- I. Özel hayatının her şeyden önce gelmesi
 - II. Amerikan istisnacılığı
 - III. Başarılı bir dış politika kurumlarının mevcudiyeti
 - IV. Yerel konulara öncelik vermeleri
- Yukarıdakilerden hangileri Amerikan toplumunun ABD dış politikasına ilgisizliğinin nedenlerindendir?

- A
II, III, III
- B
I, II, III, IV
- C
I, III, IV
- D
II, III
- E
III, IV

Yanıt Açıklaması:

Amerikalılar (örneğin birçok ülkede olduğu gibi) güncel siyasi konulara, siyasi partilere ve devlet işlerine yoğun bir ilgi ve zaman ayırmak yerine bireysel hayatını geliştirmeye ve yaşamaya odaklanır. Eğer siyasetle ilgilenenlerse, kendi yaşamını doğrudan etkilediği için öncelikle yerel veya federal konulara ve sorunlara yoğunlaşır. Amerikan istisnacılığı'nın doğurduğu özgüven ve egosantrik duygu ve algılama diğer yandan ABD'nin iki yüz yıllık dünya politikasındaki etkileyici ve belirleyici rolü, Amerikan toplumunun dış politikaya ilgisini azaltır. Federal bir devlet olması, dış politika işlevinin Washington DC'ye emanet edilmesi ve her şeyin kontrol altında olduğu düşüncesi, toplumu dış politikadan uzak tutar. Doğru yanıt "B" şıkkıdır.

4.SORU

16. VE 17. YÜZYILLARDA İNGİLTERE'DE KRALİÇE ELİZABETH'İN KİLİSE REFORMUNA KARŞI ÇIKAN PROTESTANLIK KOLUNA NE AD VERİLİR?

- A
Püritenizm
- B
Amerikan liberalizmi
- C
Amerikan istisnacılığı
- D
Evanjelizm
- E
Demokratik barış teorisi

Yanıt Açıklaması: 16. ve 17. Yüzyıllarda İngiltere'de Kraliçe Elizabeth'in Kilise reformuna karşı çıkan

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Protestanlık koluna Püritenizm denilmektedir. A şıkkı doğru yanıttır.

5.SORU

NATO, Sovyetler Birliği'nden kaynaklanabilecek tehditlere karşı, niteliği ne olursa olsun, elindeki en şiddetli silahlarla karşılık vermesi stratejisine ne ad verilmektedir?

- A
Topyekun karşı koyma stratejisi
- B
Esnek mukabele stratejisi
- C
Yıldız savaşları projesi
- D
Bretton Woods sistemi
- E
Müşterek savunma stratejisi

Yanıt Açıklaması:

Topyekun karşı koyma stratejisi: 1950'li yıllarda NATO'nun kabul ettiği stratejik kavramdır. Buna göre NATO, Sovyetler Birliği'nden kaynaklanabilecek tehditlere karşı, niteliği ne olursa olsun, elindeki en şiddetli silahlarla karşılık verecektir. Nükleer saldırı olmasa bile nükleer silahlarla karşılık verilmesi söz konusu olabilecektir. Doğru cevap A'dır.

6.SORU

ABD'NİN TRANSATLANTİK POLİTİKASI BAĞLAMINDA AŞAĞIDAKİ İFADELERDEN HANGİSİ YANLIŞTIR?

- A
ABD, Türkiye'nin Avrupa Birliği üyeliğini transatlantik politikasının dışında değerlendirmiştir.
- B
ABD Avrupalı müttefiklerinin ekonomik entegrasyon yönündeki çabalarını Soğuk Savaş'ın başlangıcından bu yana desteklemiştir.
- C
ABD Avrupalı müttefiklerinin güvenlik alanındaki entegrasyon çabalarını Batı dünyasının güvenliğine yapacağı katkılar bağlamında desteklemiştir.
- D
ABD, Rusya'ya karşı Avrupalı müttefiklerine nazaran daha sert ve askeri güce dayalı politikalar izlemiştir.
- E
Barack Obama'nın başkan seçilmesiyle ABD'nin transatlantik ilişkilere bakışı olumlu yönde seyretmeye başlamıştır.

Yanıt Açıklaması: Transatlantik ilişkiler, Türkiye ile Batı ve Batılı aktörlerle küresel sistemin diğer aktörleri arasındaki ilişkiler, örneğin Rusya ve Çin bağlamında da önemlidir. ABD ile Avrupa kıtasındaki müttefikleri arasındaki ilişkiler, ABD'nin Türkiye'nin AB üyeliğine verdiği desteğin Avrupalı başkentlerde nasıl algılandığını etkilemektedir. ABD'nin Türkiye'nin AB üyeliğine verdiği desteğin, Türkiye'nin AB üyelik

yolundaki reformları gerçekleştirme hevesini ve kapasitesini yakından etkilediği de bilinmektedir. DOĞRU YANIT A ŞIKKIDIR.

7.SORU

13 KOLONİDEN KURULMUŞ OLAN ABD'NİN BURADA SINIRLI KALMAYIP AMERİKA KITASINDA YAYILMASI ANLAYIŞINA NE AD VERİLİR?

- A
Amerikan itikadı
- B
Kutsal misyon
- C
Amerikan istisnacılığı
- D
Amerikan liberalizmi
- E
Kültürel emperyalizm

8.SORU

1950'li yıllarda Amerikan yöneticileri İsrail'den biraz uzaklaşıp Arap devletlerini tatmin etme yoluna gitmek istiyorlardı. 1956 yılında Mısır Süveyş Kanalı'nı millileştirdiğinde İngiliz ve Fransızlar kanalın hâkimiyetini bütünüyle ellerine geçirmek istiyorlardı. İngiltere, Fransa ve İsrail ortak bir plan çerçevesinde Mısır'a karşı askerî eyleme geçtiler. Dönemin ABD Başkanı İngiliz ve Fransızların 19. yüzyıl taktikleri uygulamalarından çok rahatsız oldu. Amerikalılar BM Genel Kurulu'ndan derhal ateşkese gidilmesi yönünde bir karar uygulamaya koyuldular. İngilizler ve Fransızlar birkaç hafta içinde Mısır'dan çekildiler. Dönemin ABD başkanı kimdir?

- A
Richard Nixon
- B
John F. Kennedy
- C
Harry S. Truman
- D
Lyndon B. Johnson
- E
Dwight D. Eisenhower

Yanıt Açıklaması:

Harry S. Truman 1945-1953 Demokratik, **Dwight D. Eisenhower 1953-1961 Cumhuriyetçi**, John F. Kennedy 1961-1963 Demokratik, Lyndon B. Johnson 1963-1969 Demokratik, Richard Nixon 1969-1974 Cumhuriyetçi

9.SORU

BALFOUR DEKLERASYONU HANGİ ÜLKE TARAFINDAN YAYINLANMIŞTIR?

- A
İngiltere
- B

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

ABD

C

Sovyetler Birliği

D

Fransa

E

Almanya

Yanıt Açıklaması: Balfour Deklerasyonu İngiltere tarafından yayınlanmıştır.

10.SORU

ABD'nin yayılmacı bir güç haline gelmesine etkisi olan ve Alfred Thayer Mahan tarafından yazılmış olan kitap aşağıdakilerden hangisidir?

A

Tarihte Deniz Gücünün Etkisi

B

İngiltere'nin Deniz Gücünün Etkisi

C

Amerika'nın Gücünün Kaynağı

D

Tarihte Deniz Gücünün Kaynağı

E

Güçlü Devlet Olmanın Sırrı

Yanıt Açıklaması:

Alfred Thayer Mahan'ın 1890'da "Tarihte Deniz Gücünün Etkisi, 1660-1783" adlı kitabı ABD elitini çok fazla etkilemiştir. Başkan Benjamin Harrison döneminde (1889-1893) yayılmacı bir siyasetin fikri temelleri bu etkiyle atılmıştır. Doğru cevap A seçeneğidir.

10.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin Orta Doğu politikasının oluşturulmasında daha belirleyici olmuştur?

A

Detant

B

Lobiler

C

Pogrom

D

Statüko

E

Self-determinasyon

Yanıt Açıklaması:

İsrail'e sempati duyan lobilerin etkisi, ABD'nin Orta Doğu politikasının oluşturulmasında daha belirleyici olmaktadır. Arapların stratejik önemi ise İsrail'le ilgili durumlar, sorunlar ve krizler olmadığı zaman dikkate alınabilmektedir.

11.SORU

ABD BAŞKANI JOHNSON TARAFINDAN 1964'DE "JOHNSON MEKTUBU" OLARAK ADLANDIRILAN

DESTEK MEKTUBU AŞAĞIDAKİ ÜLKELERDEN HANGİSİNE GÖNDERİLMİŞTİR?

A

İsrail

B

Mısır

C

Türkiye

D

Lübnan

E

Suudi Arabistan

Yanıt Açıklaması: Haziran 1964'te Amerikan Başkan Johnson'ın Türkiye Başbakanı İnönü'ye gönderdiği mektup (Johnson Mektubu) ise iki devlet arasındaki ilişkilerde dönüm noktası oluşturacak nitelikteydi. DOĞRU YANIT C ŞIKKIDIR.

12.SORU

AMERİKAN KOLONİLERİ ARASINDA EN ÇOK GELİŞMİŞ OLAN VE KENDİ AYAKLARI ÜZERİNDE DURABİLENLER KOLONİ. AŞAĞIDAKİ SEÇENEKLERDEN HANGİSİDİR?

A

İspanya

B

İngiliz

C

Hollanda

D

Portekiz

E

Almanya

Yanıt Açıklaması:

Amerikan kolonileri arasında en çok gelişmiş olan ve kendi ayakları üzerinde durabilenler İngiliz kolonileriydi. İngiliz kolonileri diğerlerine göre daha çok gelişmiş, daha çok nüfusa sahip, üretken, otonom ve dirençli hâle gelmişti. İngiliz kolonilerin diğerlerine göre daha özgür, gelişmiş ve düzenli olması nedeniyle diğer Avrupalı kolonilerden göç çekmişti.

13.SORU

Aşağıdaki kuruluşlardan hangisi amaçlarının homojenliği ve uzmanlık anlamında siyasi partilerden bile daha ileri düzeyde bir örgütlenmeye sahip profesyonellerden oluşur?

A

Amerika Siyonist Örgütü

B

İslam Ulusu

C

Amerikan Barolar Birliği

D

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Amerikan Tıp Birliği

E

Ulusal Çiftçi Birliği

Yanıt Açıklaması:

Taleplerini ifade edebilmek veya konumlarını savunmak amacı ile kurulan baskı grupları, şekil ve örgütsel tasarım anlamında ciddi farklılıklar gösterebilmektedir. Bunlardan ilki, ortak amaçları olan profesyonellerin kurdukları uzmanlık kuruluşlarıdır. Bu kuruluşlar, amaçlarının homojenliği ve uzmanlık anlamında siyasi partilerden bile daha ileri düzeyde bir örgütlenmeye sahip olabilmektedir. Ticaret birlikleri ve Amerikan Tıp Birliği gibi örgütler de bu kategoriye girmektedir.

14.SORU

Lübnan'da Şii Müslümanların kurduğu, finansal ve siyasi desteğini İran ve Suriye'den alan dinî grup ve siyasal parti aşağıdakilerden hangisidir?

A

Hamas

B

Şah rejimi

C

Hizbullah

D

El Nusra

E

Haşdi Şabi

Yanıt Açıklaması:

Lübnan'da Şii Müslümanların kurduğu, finansal ve siyasi desteğini İran ve Suriye'den alan dinî grup ve siyasal parti Hizbullah olup, doğru cevap C seçeneğidir.

15.SORU

Sovyetlerden kaynaklanabilecek tehditlere tehdidin karakteriyle doğru orantılı bir karşılık verilmesi stratejisine ne ad verilir?

A

Topyekun karşı koyma stratejisi

B

Esnek mukabele stratejisi

C

Yıldız savaşları projesi

D

Bretton Woods sistemi

E

Müşterek savunma örgütü

Yanıt Açıklaması:

Esnek mukabele stratejisi: NATO'nun 1960'lı yılların sonunda kabul ettiği stratejik kavramdır. Sovyetlerden kaynaklanabilecek tehditlere tehdidin karakteriyle doğru orantılı bir karşılık verilmesi anlamına gelmektedir. Doğru cevap B'dir.

16.SORU

Soğuk savaş dönemi hangi yıllar arasındadır?

A

1945-1990

B

1947-1990

C

1950-1995

D

1955-1995

E

1957-1997

Yanıt Açıklaması:

Soğuk savaş dönemi 1945-1990 yılları arasındadır.

17.SORU

Aşağıdakilerden hangisinin amacı ABD ve diğer NATO üyesi ülkelerin topraklarını İran gibi ülkelerin sahip olduğu varsayılan kitle imha silahlarından korumaktır?

A

Füze savunma kalkanı

B

Müşterek güvenlik

C

Alan dışı misyon

D

Müşterek savunma

E

Esnek mukabele

Yanıt Açıklaması:

Füze savunma kalkanı projesi, ABD Başkanı George W. Bush'un önerdiği, amacı ABD ve diğer NATO üyesi ülkelerin topraklarını İran gibi ülkelerin sahip olduğu varsayılan kitle imha silahları taşıyabilen füzelerle karşı korumak olan bir savunma projesidir. Amerikan topraklarını vurabilecek füzeler fırlatıldıkları andan itibaren izlenecek ve atılacak karşı füzelerle vurulacaktır. Doğru cevap A'dır.

18.SORU

SSCB Orta Doğu'da etkin olması halinde aşağıdakilerden hangisi ABD aleyhine olacaktır?

A

ABD ile bölge ülkeleri arasında dostluk ortamı oluşturmak.

B

Orta Doğu'da statükonun korunması

C

Ucuz ve bol miktarda petrol elde edilmesi

D

İsrail'in bölgedeki askerî üstünlüğünün korunması

E

Enerji güvenliğinin güvenceye alınması

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

İsrail'in güvenliğini, bölgedeki askerî üstünlüğünü ve düşman güçlere karşı hareket özgürlüğünü korumak ABD'nin bölgedeki öncelikleri arasındadır. Bu önceliğin SSCB tarafından gözetileceği tartışılabilir. Dolayısı ile sorunun doğru cevabı D seçeneğidir.

19.SORU

ABD'nin bağımsızlıktan hemen sonra batıya doğru yayılmasının ve askerî, hukukî, siyasi, ekonomik, bilimsel gelişmeler kaydetmesinin doğurduğu özgüven nedeniyle, ABD'nin diğer ülkelerden ama özellikle Avrupalılardan daha başarılı, farklı, üstün ve kutsal bir misyona sahip olduğu düşüncesiyle oluşan ayrıcalık psikolojisini aşağıdaki seçeneklerden hangisi anlatır?

- A
Amerikan istilacılığı
- B
Amerikan istisnacılığı
- C
Sivil toplum kuruluşları
- D
Amerikan rüyası
- E
Amerikan dış politikası

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin bağımsızlıktan hemen sonra batıya doğru yayılmasının ve askerî, hukukî, siyasi, ekonomik, bilimsel gelişmeler kaydetmesinin doğurduğu özgüven nedeniyle, ABD'nin diğer ülkelerden ama özellikle Avrupalılardan daha başarılı, farklı, üstün ve kutsal bir misyona sahip olduğu düşüncesiyle oluşan ayrıcalık psikolojisidir.

20.SORU

AŞAĞIDAKİ SİVİL TOPLUM HAREKETLERİNDEN HANGİSİ AMERİKAN İÇ SAVAŞINA NEDEN OLMUŞTUR?

- A
Feminizm
- B
Wall Street'i İşgal Et protestoları
- C
Kölelik karşıtı toplumsal hareketler
- D
Vietnam savaşı karşıtı protestolar
- E
Körfez Savaşı karşıtı protestolar

Yanıt Açıklaması:

Köleliğe karşı gelişen toplumsal tepkiler uluslararası alana yansımıştır. Bu bağlamda öne çıkan gelişmelerden biri, bu dönemde ABD'deki on binlerce siyahi kölenin kuzeye yani Kanada'ya kaçmalarıdır. Bu kaçışları önlemek amacıyla 1851 yılında yürürlüğe giren Kaçak Köle Kanunu, köleliğin kaldırılmasını engellemeye çalışmıştır. Ancak kanun bu göçü daha da hızlandırmış, köle sahiplerinin özgür zencileri tehdit etmesini kolaylaştırmıştır. Bunu üzerine,

Amerikan Yüksek Mahkemesi 1857 yılında siyahların vatandaşlığını ve medeni haklara sahip olmasını engelleyen bir karar almıştır. Tüm bu gelişmeler, Amerika'nın kölelikle mücadelesini bitirmemiş, bilakis daha da derinleştirip en nihayetinde yıkıcı bir Amerikan iç savaşına yol açmıştır.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin Büyük Orta Doğu projesi çerçevesinde bölgeyi demokratikleştirme ve dönüştürme çabasının sorunlu yanlarından biri **değildir**?

- A
Terörizmin ve islamcı aşırıcılığın nedeni sadece bölgedeki demokrasi eksikliği değildi.
- B
ABD'nin bölgeye yönelik müdahaleci bir tutum takınması bölge halklarını ve yönetimlerini tedirgin etmekteydi.
- C
Amerikalıların terörizmle mücadele ederken Müslümanlara karşı insan hakları ihlallerinde bulunmaları, demokratikleşme çabalarında samimiyetlerinin sorgulanmasına neden oluyordu.
- D
ABD, Orta Doğu ülkelerine ekonomik ve teknolojik gelişmelerine katkı sağlamak için yeterli ekonomik yardım sağlamıyordu.
- E
Amerikalıların demokratikleşme çerçevesindeki beklentisi, neo-liberal ekonomiye karşı koymasıydı.

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin Büyük Orta Doğu projesi çerçevesinde bölgeyi demokratikleştirme ve dönüştürme çabasının sorunlu yanları şunlardır:

- I. Terörizmin ve islamcı aşırıcılığın nedeni sadece bölgedeki demokrasi eksikliği değildi.
- II. ABD'nin bölgeye yönelik müdahaleci bir tutum takınması bölge halklarını ve yönetimlerini tedirgin etmekteydi.
- III. Amerikalıların terörizmle mücadele ederken Müslümanlara karşı insan hakları ihlallerinde bulunmaları, demokratikleşme çabalarında samimiyetlerinin sorgulanmasına neden oluyordu.
- IV. ABD, Orta Doğu ülkelerine ekonomik ve teknolojik gelişmelerine katkı sağlamak için yeterli ekonomik yardım sağlamıyordu. Bu ülkelere etkili sağlık, çevre ve eğitim politikaları oluşturmalarında yeterli teknik yardım sunmuyordu.
- V. Amerikan yöneticileri, totaliter yönetimlere verdikleri desteği hemen çekip reform yanlılarının yanında yer alma yoluna gitmiyorlardı. Bunun yerine reform ve demokratikleşme programlarının tedrici ve sınırlı nitelikte olma zorunluluğuna dikkat çekiyorlardı.

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- VI. Amerikan liderleri, kendilerine ihtiyaç duydukları için Orta Doğu bölgesinin otoriter yönetimlerine destek vermeye, onlarla iş birliği yapmaya ve onların demokrasi dışı eylemlerine kayıtsız kalmaya devam ediyorlardı. Diğer taraftan seçici davranarak kendi çıkarlarını ilgilendiren durumlarda müdahale yoluna gidiyorlardı.
- VII. Demokratikleşmenin, ABD ve İsrail karşıtlarının etkinliğini artıracağı öngörüsü de Amerikalıların daha yavaş, dikkatli ve seçici davranmalarına neden oluyordu.
- VIII. Amerikalıların demokratikleşme çerçevesindeki beklentisi, neo-liberal ekonomiye boyun eğen, kendileriyle uyum içinde olan grupların güdümlü seçimlerle dönüşümlü olarak iş başına gelmeleriydi.

2.SORU

NATO, 1949 senesinde Kuzey Amerika kıtasında yer alan ABD ve Kanada'yla batı Avrupa'da yer alan devletlerin kurdukları, temel amacı Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan güvenlik tehdidinin caydırılması olan ortak savunma örgütüdür. NATO kaç yılında kurulmuştur?

- A
1945
B
1947
C
1949
D
1950
E
1951

Yanıt Açıklaması:

NATO, 1949 senesinde Kuzey Amerika kıtasında yer alan ABD ve Kanada'yla batı Avrupa'da yer alan devletlerin kurdukları, temel amacı Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan güvenlik tehdidinin caydırılması olan ortak savunma örgütüdür. Örgüt içerisinde üyelerden herhangi birine yapılacak silahlı bir saldırı diğer üyelerin hepsine yapılmış addedilir.

3.Soru

Aşağıdakilerden hangisi uluslararası ilişkilerin devlet merkezli, ulusal çıkar ve güç mücadelesi olduğunu iddia eden klasik uluslararası ilişkiler ekolüdür?

- A
Realist okul
B
Uluslararası sistem
C
Süpergüç
D
Güç kaynakları
E
Dış politika

Yanıt Açıklaması:

Realist Okul: Uluslararası ilişkilerin devlet merkezli, ulusal çıkar ve güç mücadelesi olduğunu iddia eden klasik uluslararası ilişkiler ekolü.

4.SORU

Aşağıdaki hangi eşleşmede ABD dış politikası ikilemleri doğru olarak verilmiştir?

- A
Statükoculuk - Tektarafılık
B
Tutarlık - Özgürlük
C
Çıkarıcılık - Pragmatizm
D
Yalnızcılık - Yayılmacılık
E
Moralizm - Yalnızcılık

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikası yalnızcılık ve yayılmacılık/angajman arasında gidip gelmiştir. Bunun temel nedeni, ABD'nin, kendi çıkar algılamalarına veya değerlendirmelerine göre pozisyon değiştirerek hareket etmiş olmasıdır. ABD, çıkarlarını gerçekleştirmek için, gerektiğinde yalnızcılık ilkesine göre hareket etmiş, gerektiğinde de dünyaya angaje olmuş, yayılmıştır.

5.SORU

ABD dış politikasında var olan bir düşünce ekolüdür. Buna göre, ABD küresel hegemonyasını devam ettirmek için dünyanın çeşitleri yerlerinde ciddi sayıda asker bulundurmamalı, bunun yerine kilit önemdeki coğrafyalarda kendisiyle iş birliği yapacak kilit müttefiklerle yakın ilişkiler geliştirmelidir. Herhangi bir bölgede her hangi bir devlet bölgesel hegemonya peşinde koşarsa, ABD oralara asker göndermek yerine o bölgelerdeki müttefiklerini desteklemelidir. Bu yeterli olmazsa güç kullanılması düşünülmelidir. Bu kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Kıyasal Dengeleme
B
Kapsayıcı Güvenlik
C
Müşterek Güvenlik Örgütü
D
Müşterek Savunma Örgütü
E
Kendi Kaderini Kendi Belirleme Prensipleri

Yanıt Açıklaması:

Kıyasal Dengeleme: ABD dış politikasında var olan bir düşünce ekolüdür. Buna göre, ABD küresel hegemonyasını devam ettirmek için dünyanın çeşitleri yerlerinde ciddi sayıda asker bulundurmamalı, bunun yerine kilit önemdeki coğrafyalarda kendisiyle iş birliğiyapacak kilit

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

müttefiklerle yakın ilişkiler geliştirmelidir. Herhangi bir bölgede her hangi bir devlet bölgesel hegemonya peşinde koşarsa, ABD oralara asker göndermek yerine o bölgelerdeki müttefiklerini desteklemelidir. Bu yeterli olmazsa güç kullanılması düşünülmelidir. **Kapsayıcı Güvenlik:** Güvenliğin çok boyutlu bir şekilde tanımlanmasını ifade eder. Güvenlik sorunlarının askerî ve sivil yönleri vardır. Güvenlik problemleriyle hem askerî hem de sivil araçlar kullanarak mücadele edilmelidir. Uluslararası insani operasyonların başarılı olabilmesi, kapsayıcı güvenlik anlayışının benimsenmesine yakından bağlıdır. Yeni Muhafazakarlar, liberal değerlerin güç kullanılarak yayılmasının liberalizme ters düşmediğine inanırken, liberal uluslararasııcılar liberalizmin özünde **kendi kaderini kendi belirleme prensibini** içerdiğini ve bundan dolayı da hiç bir devletin başka bir devlete zor kullanarak kendi değerlerini dayatamayacağını düşünmektedirler. **Müşterek savunma örgütü:** Üyelerini ortak dış düşmanlara karşı korumak olan savunma örgütüdür. Bu örgütlerin üyeleri düşmanlarını önceden tanımlamakta ve onlardan ne zaman ve ne şekillerde tehdit gelebileceğini bilmektedir. Bu anlayışa göre, güvenlik bölünebilir. **Müşterek güvenlik örgütü:** Güvenliğin bölünmezliği ve tehditlerin önceden tanımlanamayacağı varsayımıyla kurulan Birleşmiş Milletler gibi uluslararası örgütlerdir. Bu tarz örgütlerin üyeleri herhangi bir dış düşmana karşı biraraya gelmiş değillerdir. Tehdit, örgüt içerisinde ya da dışarıdan kaynaklanabilir. Tehdit tanımlandığında örgütün bütün üyeleri tehdidin bertaraf edilmesi için güçlerini birleştirirler.

6.SORU

"CHİCAGO BOYS" AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
General Pinochet döneminde Şili ekonomisini neoliberal prensiplere göre yeniden düzenleyen ekip.
- B
Küba Devrimi sonrasında Florida'ya iltica eden kişiler.
- C
Önde gelen realist uluslararası teorisyenler.
- D
İktisadi krizi önlemeye çalışan ekonomistler.
- E
Sağlık ve eğitim alanlarındaki öncüler.

Yanıt Açıklaması: General Pinochet döneminde Şili ekonomisini neoliberal prensiplere göre yeniden düzenleyen ekiptir.

7.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ 1960'LI YILLARDA SERT BİR ŞEKİLDE YAŞANAN ÇİN-SOVYET İHTİLAFININ SEBEPLERİNDEN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Eskiden kalma sınır ihtilafları
- B
Çin'in ABD ile yakınlaşması
- C
Komünist dünyaya liderlik yapma yarışı
- D
Sovyetler Birliği'nin Çin üzerinde nüfuz kurmaya çalışması
- E
İki ülke arasında sosyalizme ilişkin yorum farklarının ortaya çıkması

Yanıt Açıklaması: Çin'in ABD ile yakınlaşması, 1960'lı yıllarda sert bir şekilde yaşanan Çin-Sovyet ihtilafının sebeplerinden biri değildir.

1.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ARAPLARIN 1970'Lİ YILLARDAKİ PETROL AMBARGOSUYLA İLGİLİ OLARAK SÖYLENEMEZ?

- A
Petrol ambargosu Amerikan ekonomisini sarsmıştır.
- B
Amerikan yöneticileri İran Körfezi'nde ortaya çıkan gelişmeler karşısında daha fazla hassasiyet göstermeye başlamışlardır.
- C
Ambargo ABD-İsrail bağlarının güçlenmesine neden olmuştur.
- D
Petrol ambargosu ABD'nin Arap-İsrail çatışmasına yönelik politikalarında değişikliğe neden olmuştur.
- E
Arapların petrol ambargosu Amerikan yöneticileri tarafından bir şantaj olarak görülmüştür.

Yanıt Açıklaması: Petrol ambargosu ABD'nin Arap-İsrail çatışmasına yönelik politikalarında değişikliğe neden olmamıştır.

2.SORU

Hangi olay sonucunda ABD, NATO'daki müttefiklerin otomatik olarak dahil oldukları savaşların içinde olmamaya karar vermiştir?

- A
Polonya olayı
- B
Kosova olayı
- C
Suriye olayı
- D
Karadağ olayı
- E
Çeçenistan olayı

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Amerikan Savunma Bakanı Donald Rumsfeld'in ifadesiyle, Kosova tecrübesinden sonra ABD artık NATO'daki müttefiklerinin otomatik olarak dahil oldukları savaşların içinde olmamalıdır. Bundan böyle oluşturulacak olan uluslararası koalisyonların kompozisyonlarını ABD'nin misyonları belirlemelidir. Doğru cevap B'dir.

4.SORU

Amerikan hükümetinin oluşturduğu bir komisyon Siyonist programın uygulanmasının neticesinde aşağıdakilerden hangisinin ciddi bir şekilde ihlal edileceği sonucuna vardı?

- A
Lobiler
- B
Siyonizm
- C
Self-determinasyon
- D
Balfour Deklarasyonu
- E
King-Crane Komisyonu

Yanıt Açıklaması:

Amerikan hükümetinin oluşturduğu King-Crane Komisyonu, Siyonist programın uygulanmasının **Wilson'ın temel ilkelerinden olan self-determinasyon ilkesini ciddi şekilde ihlal edeceği sonucuna vardı**. Ancak komisyonun raporu Wilson'un politikası üzerinde etkili olmadı. Diğer taraftan Amerikan Dışişleri Bakanlığı Balfour Deklarasyonu'nun onaylanmasına karşıydı. Bakanlığın Siyonist amaçların uygulanması konusunda ayak sürmesi, ABD'nin bir nesil boyunca Siyonist hedefler konusunda arka planda kalmasına neden oldu.

5.SORU

Aşağıdakilerden hangisi büyük ve süper güçlerin dış politikaları ile ilgili doğru bilgi değildir?

- A
Dış politikaları büyük oranda kendi sosyal-siyasal kültürlerine dayanarak oluşur
- B
Toplumsal siyasal kültürleri kendi dış politikalarında daha çok belirgin ve etkindir
- C
Uluslararası/dış faktörlerin büyük devletler üzerindeki etkisi ve rolü daha azdır
- D
Uluslararası/dış faktörlerin büyük devletler üzerindeki etkisi ve rolü kontrol edilebilir
- E
Uluslararası/dış faktörlerin büyük devletler üzerindeki etkisi ve rolü kontrol edilemez

Yanıt Açıklaması:

Büyük ve süper güçlerin dış politikaları büyük oranda kendi sosyal-siyasal kültürlerine dayanarak oluşur ya da tersinden belirtirsek büyük ve süper güçlerin toplumsal siyasal kültürleri kendi dış politikalarında daha çok belirgin ve etkindir. Çünkü uluslararası/dış faktörlerin büyük devletler üzerindeki etkisi ve rolü, küçük ve orta büyüklükteki devletlere göre nispeten daha azdır veya kontrol edilebilir. Büyük güçler dış etkilerden daha az etkilenir ve dolayısıyla kendi kültürlerine uygun bir dış politika uygulamakta daha başarılı olur.

6.SORU

İdealizmi terk ederek savunma harcamalarını hızla artıran ve savaşçı bir politika izlemeye başlayan doktrin aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Baker- Hamilton doktrini
- B
Reagan doktrini
- C
Marshall doktrini
- D
Carter doktrini
- E
Nixon doktrini

Yanıt Açıklaması:

Sorunun doğru yanıtı D şıkkıdır. Carter Yönetimi, idealizmi terk ederek savunma harcamalarını hızla artırdı ve savaşçı bir politika izlemeye başladı. Carter Doktrini, Basra Körfezi'nin ABD'nin hayati çıkarı olduğunu, buraya gelecek tehdide karşı her türlü karşılık vereceğini ilan etti.

7.SORU

Güney Afrika'da Avrupalı beyaz azınlığın yerli siyah çoğunluk üzerinde egemenlik kurduğu ve siyahların ayrımcılığa uğradığı yönetim biçiminin adı nedir?

- A
Otoriter rejim
- B
Apartheid rejimi
- C
Totaliter rejim
- D
Pinochet rejimi
- E
Mussolini rejimi

Yanıt Açıklaması:

Apartheid: Güney Afrika'da Avrupalı beyaz azınlığın yerli siyah çoğunluk üzerinde egemenlik kurduğu ve siyahların ayrımcılığa uğradığı yönetim biçimi. Doğru cevap B'dir.

8.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ 1894 ÇİN-JAPON SAVAŞININ SONUÇLARINDAN BİRİDİR?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
Japonya Çin'in toprak bütünlüğünü tanımıştır.
- B
Doğu Asya'da Rus-Japon rekabeti kızışmıştır.
- C
Mançurya Japonya'nın egemenliğine geçmiştir.
- D
İngiltere ve Japonya arasındaki işbirliği hızlanmıştır.
- E
Kore, Çin'den bağımsızlığını kazanmıştır.

Yanıt Açıklaması: 1894 Çin-Japon Savaşının sonuçlarından biri, Kore'nin Çin'den bağımsızlığını kazanmasıdır.

9.SORU

"YUMUŞAK Dengeleme" (SOFT BALANCİNG) DİYE DE TABİR EDİLEN BİR YAKLAŞIMLA, ABD'NİN TERCİH VE ÇIKARLARI İLE TAM OLARAK ÖRTÜŞMEYEN DIŞ POLİTİKA KARARLARI ALMAYA BAŞLAYAN ÜLKE GRUPLARI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Orta doğu ülke grupları
- B
Uzak doğu ülke grupları
- C
Latin Amerika ülke grupları
- D
Orta Avrupa ülke grupları
- E
Balkan ülkeleri

Yanıt Açıklaması: "Yumuşak dengeleme" (soft balancing) diye de tabir edilen bir yaklaşımla, ABD'nin tercih ve çıkarları ile tam olarak örtüşmeyen dış politika kararları almaya başlayan ülke grupları Latin Amerika ülke gruplarıdır.

10.SORU

İSRAİL'İN ABD İÇİN ÖNEMLİ İLGİLİ OLARAK AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ DOĞRU DEĞİLDİR?

- A
İsrail, ABD'nin bölgedeki en önemli destek unsurlarından biridir.
- B
İsrail, bölgede ABD lehine oluşmuş statükoyu koruma hedefine sahiptir.
- C
İsrail, muhafazakâr rejimlerin baskı altında tutulmasında ABD'ye yardımcı olabilecektir.
- D
İsrail, ABD'nin bölgedeki halk ve rejimler tarafından kabul görmesinde yardımcı olabilecektir.
- E
İsrail, radikal milliyetçilerin sınırlandırılmasında ABD'ye yardımcı olabilecektir.

Yanıt Açıklaması: "İsrail, ABD'nin bölgedeki halk ve rejimler tarafından kabul görmesinde yardımcı olabilecektir" ifadesi doğru değildir.

11.SORU

11 EYLÜL 2001 SONRASI ABD DAVRANIŞLARININ SONUÇLARI İÇİN HANGİSİ SÖYLENEBİLİR?

- A
ABD'nin bölgeye yönelik müdahaleci bir tutum takınması bölge halklarını ve yönetimlerini tedirgin etmiştir.
- B
Silahlanma konusundaki argümanlar bölge halkını mutlu etmiştir.
- C
Orta Doğu rejimleri demokratikleşmiştir.
- D
Orta Doğu rejimlerinde kültürel değişim sağlanmıştır.
- E
ABD ile uyumlu yöneticiler iş başına gelmiştir.

Yanıt Açıklaması: ABD'nin bölgeye yönelik müdahaleci bir tutum takınması bölge halklarını ve yönetimlerini tedirgin etmiştir. DOĞRU YANIT A ŞIKKIDIR.

1.SORU

1898 PARİS BARİŞ ANTLAŞMASIYLA İSPANYA, KARAYİPLER'DEKİ KÜBA VE PORTO RİCO İLE PASİFİK'TEKİ FİLİPİNLER VE GUAM ADALARINDAKİ EGEMENLİK HAKKINI AŞAĞIDAKİ ÜLKELERDEN HANGİSİNE DEVRETMIŞTİR?

- A
İngiltere
- B
Fransa
- C
Rusya
- D
ABD
- E
Çin

Yanıt Açıklaması: 1898 Paris Barış Antlaşmasıyla İspanya, Karayipler'deki Küba ve Porto Rico ile Pasifik'teki Filipinler ve Guam adalarındaki egemenlik hakkını ABD'ye devretmiştir.

2.SORU

NATO HANGİ TARİHTE KURULMUŞTUR?

- A
1949
- B
1955
- C
1933
- D
1945

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

E
1939

Yanıt Açıklaması: NATO: 1949 senesinde Kuzey Amerika kıtasında yer alan ABD ve Kanada'yla batı Avrupa'da yer alan devletlerin kurdukları, temel amacı Sovyetler Birliği'nden kaynaklanan güvenlik tehdidinin caydırılması olan ortak savunma örgütüdür. A şıkkı doğru yanıttır.

3.SORU

VERSAY ANTLAŞMASI İLE ALMAYA, PASİFİK'TEKİ MARSHALL, CAROLİNE VE MARIANA ADALARINDAKİ VESAYETİNİ HANGİ ÜLKEYE DEVRETMIŞTİR?

- A
İngiltere
- B
ABD
- C
Japonya
- D
İspanya
- E
Çin

Yanıt Açıklaması: Versay Antlaşması ile Almaya, Pasifik'teki Marshall, Caroline ve Mariana adalarındaki vesayetini Japonya'ya devretmiştir.

4.SORU

ÜSAME BİN LADİN LİDERLİĞİNDE DÜNYA TİCARET ÖRGÜTÜ VE PENTAGON GİBİ AMERİKAN HEDEFLERİNE YÖNELİK GERÇEKLEŞTİRİLEN SALDIRI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
11 Eylül Saldırıları
- B
Pax-Americana
- C
Körfez Savaşı
- D
Çekiş Güç
- E
Önleyici Müdahale

Yanıt Açıklaması: Üsame bin Ladin liderliğinde Dünya Ticaret Örgütü ve Pentagon gibi Amerikan hedeflerine yönelik gerçekleştirilen saldırı, 11 Eylül Saldırılarıdır. A şıkkı doğru yanıttır.

6.SORU

1960'larda Amerika'da ortaya çıkan dünya çapında yaygınlaşan kanun önünde eşitlik, kadın, azınlık ve LGBT haklarını savunmak için yapılan şiddet içermeyen gösteriler, prestolar, direniş ve benzeri faaliyetlere ne ad verilmiştir?

A

- Kaçak Köle Kanunu
- B
Sivil Toplum Hareketleri
- C
Sivil İtaatsizlik
- D
Sivil Haklar Hareketi
- E
Vicdani Retçilik

Yanıt Açıklaması:

Martin Luther King'in liderliğinde gelişip güçlenen ırkçılık karşıtı Sivil Haklar Hareketi, zencilerin değişik örgütler içinde örgütlenmesine yol açmıştır. Sivil Haklar Hareketi, 1960'larda Amerika'da ortaya çıkan dünya çapında yaygınlaşan kanun önünde eşitlik, kadın, azınlık ve LGBT haklarını savunmak için yapılan şiddet içermeyen gösteriler, prestolar, direniş ve benzeri faaliyetlerdir. Çok nadiren şiddet, kargaşa ve sivil çatışma içermiştir. Doğru cevap D'dir.

7.SORU

I.Baskı grupları, hükümet ile organik bir bağı olmamasına rağmen hükümet kararları üzerinde meşru baskı yolları ile etkiye sahip olmaya çalışan her türlü örgütlü gruplara denmektedir.
II.Baskı veya çıkar grupları ile siyasi partiler, birçok açıdan benzerlikler gösterse de, aslında birbirinden farklıdır.
III.Baskı grupları, zaman zaman siyasi iktidara sahip olmayı hedeflemektedir.
IV.Baskı ve çıkar grupları, amaçlarına uygun örgütlenme, üyelik ve destek kabul etmektedirler. Yukarıda baskı ve çıkar grupları ile ilgili verilen bilgilerden hangileri doğrudur?

- A
I, III
- B
II, IV
- C
I, II, III
- D
I, II, IV
- E
II, III, IV

Yanıt Açıklaması:

Baskı ve çıkar grubu ile siyasi parti birbirinden farklıdır. Birçok açıdan benzerlikler gösterse de en önemli fark, siyasi partinin iktidar peşinde koşmasıdır. Buna karşın baskı veya çıkar grubu, siyasi hedefleri olsa da siyasi iktidarı hedeflemez. Dolayısıyla III. maddede verilen bilgi yanlış; diğer maddelerde verilen bilgiler doğrudur.

8.SORU

Filistinlilerin işgalci ve baskıcı İsrail yönetimine karşı gerçekleştirdikleri ayaklanma, direniş ve isyan hareketine ne ad verilmiştir?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
Siyonizm
- B
Detant
- C
İntifada
- D
Pogrom
- E
Pax-Americana

Yanıt Açıklaması:

Filistinlilerin işgalci ve baskıcı İsrail yönetimine karşı gerçekleştirdikleri ayaklanma, direniş ve isyan hareketine intifada adı verilmiştir. Doğru cevap C seçeneğidir.

9.SORU

SOSYAL VE KÜLTÜREL ALANDAKİ ETKİLEŞİMLER, TRANSATLANTİK İLİŞKİLERİN BİR DİĞER BOYUTU OLUP UZUN VADEDE TARAFLAR ARASINDAKİ İLİŞKİLERİN BÜTÜN ZORLUKLARA RAĞMEN AYAKTA KALMASINI SAĞLAYAN EN ÖNEMLİ UNSURDUR. BUNUNLA BİRLİKTE, ORTAK SOSYAL VE KÜLTÜREL GEÇMİŞİN OLMASI, TARAFLAR ARASINDA BU ALANDA FARKLILIKLAR OLMADIĞI ANLAMINA GELMEZ. BU BAĞLAMDA AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ YANLIŞ BİLGİ İÇERMEKTEDİR?

- A
Amerikan kültürü, Avrupa kültürlerine göre daha eşitlikçi ve katılımcı bir yapıya sahiptir.
- B
Avrupa Birliği üyesi ülkelerin dünyanın en laik ülkeleri olduğu görüşü birçok kişi tarafından paylaşılmaktadır.
- C
Avrupalılar kendi kültürlerinin Amerikan kültüründen daha sağlam temellere dayandığını düşünmektedirler.
- D
Çok-kültürlü toplum modeli Avrupalı toplumlar arasında başarılı bir şekilde uygulanırken ABD bu ideali gerçekleştirmenin hâlâ çok uzağındadırlar.
- E
Amerikan toplumu Avrupalı toplumlara göre daha dindar olup dinin toplumsal alanda yaşanması konusunda daha özgürlükçü ve liberal bir bakış açısına sahiptir.

Yanıt Açıklaması:

Çok-kültürlü toplum modeli ABD’de başarılı bir şekilde uygulanırken Avrupalı toplumlar bu ideali gerçekleştirmenin hâlâ çok uzağındadırlar. 11 Eylül 2001’deki terör saldırılarından sonra, Batılı ülkelerin çoğunda çok-kültürlü toplum modeline ilişkin itirazlar yükselmeye ve yabancı-karşıtlığına vurgu yapan toplumsal ve siyasi görüşler güçlenmeye başlamıştır. Birçok Avrupa Birliği üyesi ülkede

yabancılar ve göçmenlere eleştirel yaklaşan partiler, iktidarın bir parçası olmaya başlamışlardır. AB entegrasyon sürecinin ortak bir Avrupa alanı yarattığı ama ortak bir Avrupalı kimliği oluşturamadığı görüşü birçok gözlemci tarafından paylaşılmaktadır.

10.SORU

ULUSLARARASI İLİŞKİLERİN DEVLET MERKEZLİ, ULUSAL ÇIKAR VE GÜÇ MÜCADELESİ OLDUĞUNU İDDİA EDEN KLASİK ULUSLARARASI İLİŞKİLER EKOLÜNE NE AD VERİLİR?

A Realist Okul

B
Liberal Okul

C
İnşacı Okul

D
Eleştirel Okul

E
Feminist Okul

12.SORU

1972 yılında hırsızların, Washington DC’deki muhalif Demokratik Ulusal Komite ofisindeki telefonların dinlenmesi için cihazlar yerleştirmeye ve belgeler çalmaya çalışırken yakalanması olayına ne ad verilmiştir?

- A
Watergate Skandalı
- B
Monica Lewinsky skandalı
- C
Koreagate
- D
WikiLeaks
- E
İran-Kontra Skandalı

Yanıt Açıklaması:

1972 yılında hırsızların, Washington DC’deki muhalif Demokratik Ulusal Komite ofisindeki telefonların dinlenmesi için cihazlar yerleştirmeye ve belgeler çalmaya çalışırken yakalanması olayına Watergate Skandalı adı verilmiştir. Doğru cevap A seçeneğidir.

13.SORU

I. Dünya Savaşı sonrasında Amerikan Dışişleri Bakanlığı, petrol gibi çıkarlar çerçevesinde Filistin’le ilgili Arap-Yahudi anlaşmazlığına dâhil olunmasına karşıydı. Hangi başkan 1946 Kongre seçimlerinden bir ay önce 100,000 Yahudi’nin Filistin’e göç ettirilmesini desteklediğini ilan etti ve bir Yahudi devletine sıcak baktığını açıkladı?

- A
John F. Kennedy
- B
Harry S. Truman

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- C
Herbert Hoover
D
Franklin D. Roosevelt
E
Dwight D. Eisenhower

Yanıt Açıklaması:

I. Dünya Savaşı sonrasında Amerikan Dışişleri Bakanlığı, petrol gibi çıkarlar çerçevesinde Filistin'le ilgili Arap-Yahudi anlaşmazlığına dâhil olunmasına karşıydı fakat Başkan Truman, 1946 Kongre seçimlerinden bir ay önce 100,000 Yahudi'nin Filistin'e göç ettirilmesini desteklediğini ilan etti ve bir Yahudi devlete sıcak baktığını açıkladı. Amerikan Dışişleri Bakanlığının güçlü muhalefetine rağmen Truman yönetimi, Ekim 1947'de Filistin'in Araplar ve Yahudiler arasında paylaşılması planına destek verdi. (Herbert Hoover 1929-1933 - Franklin D. Roosevelt 1933-1945 - Harry S. Truman 1945-1953 - Dwight D. Eisenhower 1953-1961 - John F. Kennedy 1961-1963)

14.SORU

1889 YILINDA İMZALANAN BERLİN ANTLAŞMASI'YLA SAMOA ADALARI AŞAĞIDAKİ HANGİ ÜÇ ÜLKENİN ORTAK VESAYETİ ALTINA ALINMIŞTIR?

- A
Almanya, İngiltere ve ABD
B
Almanya, İngiltere ve Fransa
C
Fransa, İngiltere ve ABD
D
Almanya, Fransa ve ABD
E
Fransa, ABD ve Japonya

Yanıt Açıklaması: 1889 yılında imzalanan Berlin Antlaşması'yla Samoa Adaları, Almanya, İngiltere ve ABD'nin ortak vesayeti altına alınmıştır.

15.SORU

ABD vatandaşı olan Meksika kökenlilerin oranı yaklaşık kaç milyondur?

- A
10
B
20
C
30
D
40
E
50

Yanıt Açıklaması:

ABD vatandaşı olan Meksika kökenlilerin oranı, %10'un üzerindedir (yaklaşık 30 milyon). Doğru cevap C'dir.

16.SORU

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Bretton Woods sisteminin kurumsallaşması için kurulan örgütler aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

- A
Uluslararası Para Fonu - Güvenlik Cemiyeti
B
Güvenlik Cemiyeti ve Marshall Planı
C
Dünya Bankası ve Güvenlik cemiyeti
D
Marshall Planı ve Dünya Bankası
E
Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası

Yanıt Açıklaması:

İkinci Dünya Savaşı sonrasında Bretton Woods sisteminin kurumsallaşması için Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi örgütler kurulmuştur. Doğru cevap E'dir.

17.SORU

KAMUOYU TEPKİSİNDEN DUYULAN KAYGI VE KORKU, DOLAYLI DA OLSA AMERİKAN DIŞ POLİTİKASINDA HAYATİ SEÇENEKLERİN YÜRÜRLÜĞE KONMASINA ENGEL OLMAKTADIR. BU KORKUNUN EN TEMEL SEBEBİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Başkanların halkoyu ile işbaşına geliyor olması
B
Kongreye karşı duyulan öfke
C
Kongre ve yargı arasındaki işbirliği
D
Halka karşı duyulan güvensizlik
E
Seçimlere katılımın düşük düzeylerde seyretmesi

18.SORU

EKONOMİK AÇIDAN BAKILDIĞINDA ABD VE AVRUPALI MÜTTEFİKLERİ BİRBİRLERİNİN EN BÜYÜK TİCARET ORTAKLARIDIR. İKİ TARAF ARASINDAKİ KARŞILIKLI EKONOMİK BAĞIMLILIK, TARAFLARIN BAŞKA AKTÖRLERLE OLAN EKONOMİK BAĞIMLILIKLARINDAN ÇOK DAHA FAZLADIR. AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İKİ TARAF ARASINDA YAKIN EKONOMİK İLİŞKİLERİN KURULMASINDA TARAFLAR ARASINDAKİ BENZERLİKLERDEN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Açık ticaret anlayışı
B
Ekonomik kalkınma modelleri ve stratejileri

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

C
Serbest piyasa ekonomisinin temel prensipleri

D
Devletin sosyal fonksiyonlarını daha fazla önemsemesi

E
Devletin ekonomideki rolünü ekonomik aktörler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesiyle sınırlandırmaktadır.

Yanıt Açıklaması:

Ekonomik açıdan bakıldığında ABD ve Avrupalı müttefikleri birbirlerinin en büyük ticaret ortaklarıdır. İki taraf arasındaki karşılıklı ekonomik bağımlılık, tarafların başka aktörlerle olan ekonomik bağımlılıklarından çok daha fazladır. **İki taraf arasında yakın ekonomik ilişkilerin kurulmasında tarafların 1-benzer ekonomik kalkınma modelleri ve stratejileri benimsemeleri etkili olmuştur. Her iki taraf da 2- serbest piyasa ekonomisinin temel prensiplerine inanmakta, 3- açık ticaret anlayışını benimsemekte ve 4- devletin ekonomideki rolünü ekonomik aktörler arasındaki ilişkilerin düzenlenmesiyle sınırlandırmaktadır.**

Bu durum, tarafların ekonominin genel prensipleri bağlamında her konuda benzer düşündükleri anlamına gelmemektedir. Birçok gözlemciye göre, AB ülkelerinde uygulanan liberal ekonomi modeli, **devletin sosyal fonksiyonlarını daha fazla önemsemektedir.** Refah devleti olarak tanımlanan bu modele göre, devletler vatandaşları arasında ulusal gelirin daha adil bölüşümü için çaba göstermelidirler.

19.SORU

FİDEL CASTRO VE ARKADAŞLARI ÖNCÜLÜĞÜNDE BAŞARIYA ULAŞAN KÜBA DEVRİMİ HANGİ YIL GERÇEKLEŞMİŞTİR?

- A
1934
- B
1950
- C
1959
- D
1961
- E
1970

Yanıt Açıklaması: Fidel Castro ve arkadaşları öncülüğünde başarıya ulaşan Küba devrimi 1959 yılında gerçekleşmiştir.

20.SORU

BAŞKAN BARACK OBAMA AFİRKA İÇİN ÖNEMLİ BİR MESAJ OLARAK KABUL EDİLEN İLK GEZİSİNİ HANGİ ÜLKEYE YAPMIŞTIR?

- A
Somali

B
Güney Afrika

C
Kongo

D
Nijerya

E
Gana

Yanıt Açıklaması: Başkan Barack Obama Afrika için önemli bir mesaj olarak kabul edilen ilk gezisini Gana'ya yapmıştır.

1.SORU

Amerika kıtasını ilk keşfedenler ve buraya yerleşenler aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A
Holandalılar
- B
İngilizler
- C
Almanlar
- D
İspanyollar ve Portekizliler
- E
Afrikalılar

Yanıt Açıklaması:

Amerika kıtasını ilk keşfedenler ve buraya yerleşenler, İspanyollar ve Portekizlilerdir

2.SORU

"Çin hiçbir büyük gücün sömürgesi olmayacak ve Çin'deki ticari haklardan bütün ülkeler eşit bir şekilde yararlanacaktır." ifadesi aşağıdakilerden hangisi için doğru bir ifadedir?

- A
En çok gözetilen ulus kaydı
- B
Kendi kaderini tayin hakkı
- C
Açık kapı politikası
- D
Tanımazlık doktrini
- E
Açık denizlerde serbestlik

Yanıt Açıklaması:

Açık Kapı Politikası: 19. yüzyılın başında konan bu ilkeye göre Çin hiçbir büyük gücün sömürgesi olmayacak ve Çin'deki ticari haklardan bütün ülkeler eşit bir şekilde yararlanacaktı.

3.SORU

ABD, 1931 YILINDA AŞAĞIDAKİ HANGİ ÜLKENİN MANCURYA'DA KURDUĞU DEVLETİ TANIMAYACAĞINI AÇIKLAMISHTIR?

- A

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Japonya

B

Rusya

C

Almanya

D

İngiltere

E

Fransa

Yanıt Açıklaması: ABD, 1931 yılında Japonya'nın Mancurya'da kurduğu devleti tanımayacağını açıklamıştır.

4.SORU

ABD devlet sistemine göre aşağıdakilerden hangisi bir sıralama yapıldığında en alt sırada yer alır?

A

Eyaletler

B

Yerel yönetimler

C

Eyalet yönetimleri

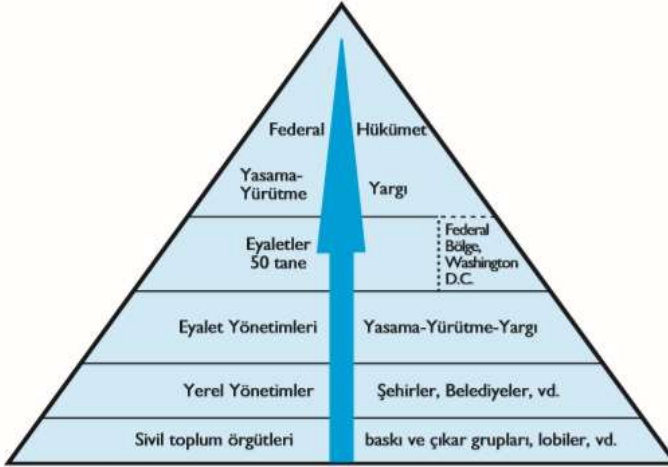
D

Sivil toplum örgütleri

E

Yasama,Yürütme, Yargı

Yanıt Açıklaması:

Not: Yukarı ok işareti, hem siyasi partileri hem de siyasal katılım akışını göstermektedir.

5.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ABD'NİN TANIMAZLIK DOKTRİNİNİ ORTAYA ATMASINA NEDEN OLMUŞTUR?

A

II. Dünya Savaşı başladıktan hemen sonra Fransa ve Hollanda'nın Japonya'nın müttefiki Almanya tarafından işgal edilmesi

B

Japonya'nın, Hainan Adası ve Spratly Adalarını işgal etmesi

C

Asya-Pasifik'te artan Amerikan-Japon rekabeti

D

Japonya'nın Mançuko devletini kurması

E

ABD'nin Almanya'yla Sovyetler Birliği'ne karşı imzaladığı Anti-Komintern Pakt

Yanıt Açıklaması: Japonya'nın Mançuko devletini kurması, ABD'nin tanımazlık doktrininin ortaya atmasına neden olmuştur.

6.SORU

ABD, Vietnam savaşına hangi başkan döneminde müdahil olmuştur?

A

John F. Kennedy

B

Lyndon B. Johnson

C

Richard Nixon

D

Gerald Ford

E

Jimmy Carter

Yanıt Açıklaması:

ABD Vietnam savaşına Lyndon B. Johnson döneminde müdahil olmuştur. Dolayısıyla cevap B seçeneğidir.

7.SORU

BAĞIMSIZLIK SONRASINDA ABD'NİN İZLEDİĞİ DIŞ POLİTİKASI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİYLE ADLANDIRILMIŞTIR?

A

Kendi kaderini tayin hakkı

B

Barışçı ve yalnızcı

C

Açık denizlerde serbestlik

D

Açık kapı politikası

E

En çok gözetilen ulus kaydı

Yanıt Açıklaması: Bağımsızlık sonrasında ABD'nin izlediği dış politikası Barışçı ve yalnızcı şeklinde adlandırılmıştır.

8.SORU

ULUSLARARASI SİSTEMİN TAMAMINA ZARAR VEREBİLECEK VE ETKİLEYECEK KADAR BÜYÜK GÜÇ KAYNAKLARINA SAHİP OLAN DEVLETE NE AD VERİLİR?

A

Süpergüç

B

Çevre ülke

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- C
Gelişmekte olan ülke
D
Yarı Çevre ülke
E
Gelişmiş ülke

9.SORU

BİR DEVLETİN BAŞKA BİR DEVLETE TANIDIĞI HER TÜRLÜ TİCARİ İMTİYAZDAN ÜÇÜNCÜ ÜLKELERİNDE DOĞRUDAN FAYDALANABİLMESİ İLKESİNE DAYANAN "EN ÇOK GÖZETİLEN ULUS KAYDI" OLARAK ADLANDIRILAN BU İLKENİN YER ALDIĞI ANTLAŞMA AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Varşova Antlaşması
B
Alaska Antlaşması
C
Yokohama Antlaşması
D
Brestlitovsk Antlaşması
E
Versailles Antlaşması

Yanıt Açıklaması: Bir devletin başka bir devlete tanıdığı her türlü ticari imtiyazdan üçüncü ülkelerinde doğrudan faydalanabilmesi ilkesine dayanan "en çok gözetilen ulus kaydı" olarak adlandırılan bu ilkenin yer aldığı antlaşma Yokohama Antlaşmasıdır.

10.SORU

Amerikan siyasetindeki etkinliği nedeniyle "Dördüncü Kuwet" olarak anılan araç aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Kamuoyu
B
Sivil toplum kuruluşları
C
Mezhepler
D
Medya
E
Baskı ve çıkar grupları

Yanıt Açıklaması:

Kamuoyunun oluşumu, ifadesi ve etkinliği bakımından en önemli araçların başında medya gelir. Bu konumu ve rolü o kadar önemlidir ki, medyanın yasama, yürütme ve yargıdan sonra dördüncü kuwet olduğu iddia edilir. Dördüncü kuwet, siyasetteki etkinliği nedeniyle, yasama, yürütme ve yargı olarak bilinen üç yönetim erkine ilave olarak medyaya atfedilen sıfattır. Buna göre medya veya basın, diğer üç erk kadar siyasi arenada söz sahibidir. Doğru yanıt D seçeneğidir.

15.SORU

AŞAĞIDAKİ ÜLKELERDEN HANGİSİ ABD İÇİN, 1967'DEN SONRA, BÖLGEDE DESTEK UNSURU, BAĞIMSIZ BİR İSTİKRAR GÜCÜ VE STRATEJİK BİR DEĞER OLARAK ORTAYA ÇIKMIŞTIR?

- A
İsrail
B
Kuveyt
C
Mısır
D
Ürdün
E
Lübnan

Yanıt Açıklaması: ABD için, 1967'den sonra, bölgede destek unsuru, bağımsız bir istikrar gücü ve stratejik bir değer olarak ortaya çıkan ülke İsrail'dir.

16.SORU

ABD dış politikasının sınırları dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden dış politika yaklaşımı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Askeri güvenlik
B
İzolasyonizm
C
Siyasi müdahalesizlik
D
Güçler/erkekler ayrılığı sistemi
E
Angajman

Yanıt Açıklaması:

İzolasyonizm: ABD dış politikasının sınırları dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden bir dış politika yaklaşımı.

17.SORU

- I. SOVYETLER BİRLİĞİ'NİN YAYILMACI POLİTİKASI,
II. TÜRKİYE'NİN KORE SAVAŞINA ASKER GÖNDERMESİ,
III. TÜRKİYE'NİN TARAFSIZLIK POLİTİKASINI REDDETMESİ,

Yukarıdakilerden hangileri Türkiye'nin NATO'ya dahil olma sürecini etkilemiştir?

- A
Yalnız I
B
I ve II
C
I ve III
D

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

II ve III
E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Türkiye'nin Kore savaşına asker göndermesi ve Sovyetler Birliği'nin yayılmacı politikalarına hız vermesi, Türkiye'nin NATO üyeliğini hızlandırmıştır. Bu süreci hızlandıran bir diğer olay ise Türkiye'nin üye olunamaması durumunda tarafsızlık politikasını reddetmenin aksine, tam tersi tarafsızlık politikası izleyeceğini söylemesi. Doğru cevap B'dir.

18.SORU

2008 YILINDA ABD'DE GERÇEKLEŞTİRİLEN BAŞKANLIK SEÇİMLERİNİ KİM KAZANMIŞTIR?

A
Barack Hussein Obama
B
George Walker Bush
C
Richard B. Cheney
D
Albert A. Gore
E
Joseph Robinette Biden

Yanıt Açıklaması: Başkan Bush'un politikalarına olan muhalefet o kadar yüksek seviyelere erişmiştir ki ABD'de 2008 senesinde yapılan başkanlık seçimlerini Demokrat aday Obama'nın kazanması Avrupa başkentlerinde büyük bir sevinçle karşılanmıştır.

19.SORU

SSCB'YE KARŞI BELLİ DOST ÜLKELERİN DESTEĞİNİ ALMAYI VE BU ÜLKELERİN, BÖLGELERİNDE ABD ÇIKARLARI ADINA SORUMLULUK ÜSLENMESİNİ AMAÇLAYAN DOKTRİN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

A
Detant
B
King-Crane Komisyonu
C
Balfour Deklarasyonu
D
Truman Doktrini
E
Nixon Doktrini

Yanıt Açıklaması: Amerika Başkanı Nixon, SSCB'ye karşı belli dost ülkelerin desteğini almayı ve bu ülkelerin, bölgelerinde ABD çıkarları adına sorumluluk üslenmesini amaçlamaktaydı (Nixon Doktrini).

20.SORU

ABD'yi "insanlığın en iyi son ümidi" ve "cehalet ve barbarizme engel" olarak niteleyen ABD başkanı kimdir?

A
George Washington
B
Thomas Jefforson
C
John Adams
D
James Madison
E
James Monroe

Yanıt Açıklaması:

ABD üçüncü Başkanı Thomas Jefforson, ABD'yi "insanlığın en iyi son ümidi" ve "cehalet ve barbarizme engel" olarak nitelendirmiştir. Doğru cevap B'dir.

1.SORU

ABD, kaç yılında Hawaii'yi vesayeti altına almış sonra da Pearl Harbor'u gelecekteki donanma üssü olarak yapılandırmaya başlamıştır?

A
1887
B
1888
C
1889
D
1890
E
1891

Yanıt Açıklaması:

ABD, 1887'de Hawaii'yi vesayeti altına almış sonra da Pearl Harbor'u gelecekteki donanma üssü olarak yapılandırmaya başlamıştır.

2.SORU

AŞAĞIDAKİ ÜLKELERDEN HANGİSİ AB'NİN NATO'DAN BAĞIMSIZ HAREKET EDEBİLECEK VE KENDİ KÜRESEL ARZULARINA HİZMET EDECEK BİR AKTÖRE DÖNÜŞMESİ YÖNÜNDE TAVIR VE TUTUM İÇİNDE OLMUŞTUR?

A
İngiltere
B
Almanya
C
Fransa
D
İtalya
E
İspanya

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

3.SORU

Latin Amerika'nın kolonileşme süreci incelendiğinde verilen seçeneklerdeki ülkelerden hangisi kolonileşmeyi başlatanlardan biridir?

- A İngiltere
- B Fransa
- C Hollanda
- D Portekiz
- E Kuzey Avrupa ülkeleri

Yanıt Açıklaması:

Latin Amerika'da kolonileşmeyi başlatan ülkeler Portekiz ve İspanya'dır. Dolayısı ile doğru cevap D seçeneğidir.

4.SORU

ABD kamuoyunu, kabaca iki gruba ayırmak mümkündür. Bu gruplar aşağıdakilerden hangisinde tam ve doğru olarak ifade edilmiştir?

- A Magazinsel ve politik
- B Politik ve apolitik
- C Meraklı ve asosyal
- D Genç ve yaşlı
- E İlgili/duyarlı ve ilgisiz/duyarsız

Yanıt Açıklaması:

Hemen her ülkede olduğu gibi, Amerikan toplumundaki her kesim veya vatandaş toplumsal veya siyasal olaylara ve gelişmelere dönük aynı tutum içinde değildir; bilakis çok değişik ilgi ve eğilimler vardır. Bu açıdan bakıldığında, ABD kamuoyunu, kabaca ilgili/duyarlı ve ilgisiz/duyarsız şeklinde iki gruba ayırmak mümkündür. İlgili/duyarlı kamuoyu; dış politikayı çok yakından takip eder, aktif olarak katılır, politika yapıcılarını ve dış politikanın oluşumunu etkilemeye çalışır. Örneğin, iş adamları, politikacılar, yöneticiler, yayıncılar, aydınlar, üniversiteliler, dış politika karar alıcılarını etkilemek için lobicilik faaliyetleri yürüterek, baskı grubu oluşturarak veya aktivist olarak müdahil olmaya çalışır. Buna karşın, ilgisiz/duyarsız kamuoyu, dış politikayla pek ilgilenmez, konuları yeterince bilmez, oldukça pasiftir, siyasal faaliyetlere genelde katılmaz ve dolayısıyla dış politika gelişmelerine etkisi ve tepkisi yoktur ya da çok zayıftır. Doğru cevap E'dir.

5.SORU

OBAMA DÖNEMİNDE TRANSATLANTİK İLİŞKİLERİ İLE İLGİLİ AŞAĞIDAKİ İFADELERDEN HANGİSİ DOĞRUDUR?

- A Avrupalı müttefikleriyle işbirliğini önemsememiştir.
- B NATO ile AB ilişkilerini zayıflatmıştır.
- C ABD'nin ilgi alanına Uzak Doğu Asya'yı almamıştır.
- D **AB'nin dış, savunma ve güvenlik konularında tek sesli hareket edebilecek bir aktöre dönüşebileceğine inanmamaktadır.**
- E NATO'nun askeri imkanlara erişimi konusunda esnek değildir.

6.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ AMERİKAN DIŞ POLİTİKASININ ÖNCELİKLERİ ARASINDA YER ALMAZ?

- A Milletlerin kendi kaderini tayin hakkı
- B ABD'nin Amerika kıtasındaki genişlemesini sürdürmesi
- C Açık denizlerde serbestlik
- D Sorunların barışçı yollardan çözülmesi
- E Avrupalı büyük güçlerin savaşlarına ve ittifaklarına katılma

Yanıt Açıklaması: Avrupalı büyük güçlerin savaşlarına ve ittifaklarına katılma, Amerikan dış politikasının öncelikleri arasında yer almaz.

7.SORU

- I. 16.-17. YÜZYILLARDA KURULMASI,
- II. DİNİ İBADET VE DÜŞÜNCENİN SAF OLMASI,
- III. MİSYONERLİK FAALİYETLERİNE ÖNEM VERMESİ,
- IV. DİNDARLARIN EKONOMİK FAALİYETLERE ÖNEM VERMESİ GEREKTİĞİ,

Yukarıdakilerden hangileri Püritenizm'in özellikleri arasında sıralanabilir?

- A I, II ve III
- B I, II ve IV
- C II, III ve IV
- D I, III ve IV
- E

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Püritenizm, 16.-17. Yüzyıllarda İngiltere'de Kraliçe Elizabeth'in Kilise reformuna karşı çıkan bir Protestanlık koludur. Dini ibadet ve düflüncenin 'saf olmasını', yani Kilise şekilselciliği yerine bireysel özcülüğe önem verilmesini savunur. Kilise'yi ve onu kontrol eden kraliçe veya kralı eleştirmişlerdir. Bu muhalefetleri nedeniyle Püriten Hristiyanlar İngiltere'de baskı görmüş ve cezalandırılmışlardır. Bu baskıdan kaçan Püritenler, Amerika'ya göç etmişler ve ABD'nin kuruluş sürecinde önemli bir rol oynamışlardır. Püritenizm, ayrıca dindarların ekonomik faaliyete önem vermesini önerir ve kârzenginlik ile dini bağdaştırır. Bu yönüyle Amerikan kapitalizminin ve liberalizminin doğuşunda etkili olmuştur. Doğru cevap B'dir.

8.SORU

SOVYETLER BİRLİĞİ'NDEN KAYNAKLANABİLECEK TEHDİTLERE, TEHDİDİN KARAKTERİYLE DOĞRU ORANTILI BİR KARŞILIK VERİLMESİ STRATEJİSİ AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İLE AÇIKLANIR?

A
Topyekün karşı koyma stratejisi

B
Yıldız savaşları projesi

**C
Esnek mukabale stratejisi**

D
Avrupa Savunma Topluluğu stratejisi

E
Okyanus aşırı savunma stratejisi

9.SORU

"Amerikan yönetimi, Arap-İsrail çatışmasını çözmeye yönelik girişimlerde bulunmakta, planlar hazırlamakta, bunun yanında İran'ın nükleer silahlanması, Suriye'nin terörizme desteği, Lübnan'daki iç savaş gibi kendi dönemlerinde öne çıkan bölge içi sorunlarla da ilgilenmektedirler."

Yukarıdaki tarihsel bilgiyi dikkate aldığımızda ABD'nin izlediği Orta Doğu politikasını hangi düzeyde olduğunu söyleyebiliriz?

A
Küresel

B
Bölgesel

C
Spesifik (Bölge içi)

D
Yayılmacı

E
Dışsal

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin Orta Doğu'ya yönelik politikası üç karar verme düzeyini içermektedir: küresel, bölgesel ve spesifik (bölge içi). Her Amerikan yönetiminin küresel hedefleri yanında Orta Doğu bölgesinin tamamına yönelik hedefleri bulunmaktadır. Bazen küresel hedefler doğrudan Orta Doğu ile ilgili olmakta, bazen de yönetimin temel kaygıları karşısında Orta Doğu ikinci planda kalmaktadır. Üçüncü düzeyde neredeyse her Amerikan yönetimi, Arap-İsrail çatışmasını çözmeye yönelik girişimlerde bulunmakta, planlar hazırlamakta, bunun yanında İran'ın nükleer silahlanması, Suriye'nin terörizme desteği, Lübnan'daki iç savaş gibi kendi dönemlerinde öne çıkan bölge içi sorunlarla da ilgilenmektedirler.

10.SORU

LATİN AMERİKA, BÖLGESEL OLARAK ULUSLARARASI SİSTEMDE ÖNEMLİ BİR YER TUTMAKTADIR. BAKIRDAN PETROLE, URANYUMDAN ALTINA, SAHİP OLDUĞU DOĞAL KAYNAKLAR VE BİYO-ÇEŞİTLİLİĞİN ZENGİNLİĞİ AŞAĞIDAKİLERDEN EN ÇOK HANGİSİNE NEDEN OLMUŞTUR?

A
Bu bölge ABD'nin ilgi alanı olmaya başlamıştır.

B
ABD çıkarlarına uygun dış politika kararları almıştır.

C
Meksika ve Şili ABD'ye karşı oy kullanmıştır.

D
ABD nükleer silah yapımına başlamıştır.

E
Latin Amerika'da popülist ABD karşıtı dalga başlamıştır.

Yanıt Açıklaması:

Yaklaşık 580 milyonluk nüfusa ve 21 milyon km² yüzölçüme (dünyanın %14'üne) sahip olan Latin Amerika, bölgesel olarak uluslararası sistemde önemli bir yer tutmaktadır. Bakırdan petrole, uranyumdan altına, sahip olduğu doğal kaynaklar ve biyo-çeşitliliğin zenginliği, bu bölgeyi her zaman ABD'nin ilgi alanı yapmıştır.

11.SORU

- I. SOVYET YAYILMACILIĞINI ORTA DOĞU'DA SINIRLANDIRMAK VE BU ÜLKEYİ BÖLGENİN DİPLOMATİK OYUNLARININ DIŞINDA TUTMAK.
- II. ORTA DOĞU'DAKİ TEMEL PETROL YATAKLARININ DOST ELLERDE KALMASINI, BÖLGE PETROLÜNÜN UCUZ VE İSTİKRARLI FİYATLARDA BATIYA KESİNTİSİZ ULAŞMASINI VE PETRO-DOLARLARIN AMERİKAN EKONOMİK SİSTEMİNİN ÇIKARINA OLACAK ŞEKİLDE GERİ DÖNMESİNİ SAĞLAMAK.
- III. İSRAIL'İN GÜVENLİĞİNİ, BÖLGEDEKİ ASKERİ ÜSTÜNLÜĞÜNÜ VE DÜŞMAN GÜÇLERE KARŞI HAREKET ÖZGÜRLÜĞÜNÜ KORUMAK.

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- IV. ORTA DOĞU'DA ILIMLI VE AMERİKAN YANLISI HÜKÜMETLERİN TEMSİL ETTİĞİ STATÜKOYU KORUMAK.
- V. ENERJİ GÜVENLİĞİ, İSRAİL'İN GÜVENLİĞİ VE BATI YANLISI STATÜKO BAKIMINDAN SORUN OLUŞTURABİLECEK DEVRİMCİ, MİLLİYETÇİ EĞİLİMLERE KARŞI KOYMAK VE İSLAMİ KÖKTENDİNCİLİĞİN YAYILMASINI SAĞLAMAK.
- VI. MÜSLÜMAN VE ARAP ÜLKELER ARASINDA BİRLİK VE KOORDİNASYON SAĞLAMAK.

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri ABD'nin, Orta Doğu hedefleri arasında yer alır?

- A
I-III-IV
- B
I-II-III-IV
- C
II-III-V-VI
- D
III-IV-V-VI
- E
I-II-III-V

Yanıt Açıklaması:

- Sovyet yayılcılığını Orta Doğu'da sınırlandırmak ve bu ülkeyi bölgenin diplomatik oyunlarının dışında tutmak.
- Orta Doğu'daki temel petrol yataklarının dost ellerde kalmasını, bölge petrolünün ucuz ve istikrarlı fiyatlarda Batıya kesintisiz ulaşmasını ve petro-dolarların Amerikan ekonomik sisteminin çıkarına olacak şekilde geri dönmesini sağlamak.
- İsrail'in güvenliğini, bölgedeki askerî üstünlüğünü ve düşman güçlere karşı hareket özgürlüğünü korumak.
- Orta Doğu'da ılımlı ve Amerikan yanlısı hükümetlerin temsil ettiği statükoyu korumak.
- Enerji güvenliği, İsrail'in güvenliği ve Batı yanlısı statüko bakımından sorun oluşturabilecek devrimci, milliyetçi eğilimlere karşı koymak ve islami köktendinciliğin yayılmasını önlemek.
- Müslüman ve Arap ülkeler arasında birlik ve koordinasyonun sağlanmasını engellemek.

12.SORU

ABD'nin Türkiye'ye verdiği Truman Doktrini hangi ikilem kapsamında değerlendirilebilir?

- A
Yalnızcılık/Yayılcılık
- B
Moralizm/Çıkarıcılık
- C
Pragmatizm/Tutarlılık
- D

- Çoktarafılık/Tektarafılık
- E
Statüskoculuk/Emperyalizm

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin Moralizm/Çıkarıcılık ikilemi kapsamında, sınırları dışındaki insanların ve ülkelerin iyiliği ve gelişmesi için gayret göstermesi, empati kurması, değerlerini diğer insanlara model olarak sunması, daha açık bir ifadeyle kültürünü yaygınlaştırması konusunda genel bir uzlaşma vardır. Bu kapsamda, Türkiye ve Yunanistan'a verdiği Truman Doktrini yardımı örnek olarak gösterilebilir. Doğru cevap B'dir

13.SORU

Nixon, Kongre'den İsrail'e silah ve malzeme sağlamak üzere 2 milyar dolar isteyince OPEC'in Arap üyeleri ABD'ye karşı petrol ambargosu ilan etmişlerdi. Aşağıdakilerden hangisi ambargonun sonuçlarından biri değildir?

- A
ABD, İsrail'i desteklemekten ciddi bir dönüş içerisine girdi
- B
Amerikan ekonomisini sarstı ve beklenmedik derecede enflasyona neden oldu
- C
Petrol fiyatlarının dört kat artması, Amerikalıların hayatlarını ciddi şekilde etkiledi
- D
ABD'nin Orta Doğu ve Arap-İsrail sorununa yönelik politikasında ciddi bir değişikliğe neden olmadı
- E
Amerikan liderlerinin İran Körfezinde ortaya çıkan olaylara yönelik hassasiyetlerine katkıda bulundu

Yanıt Açıklaması:

Nixon, Kongre'den İsrail'e silah ve malzeme sağlamak üzere 2 milyar dolar isteyince OPEC'in Arap üyeleri ABD'ye karşı petrol ambargosu ilan etmişlerdi. Petrol ambargosu ve petrol fiyatlarının dört kat artması, Amerikalıların hayatlarını ciddi şekilde etkiledi, Amerikan ekonomisini sarstı ve beklenmedik derecede enflasyona neden oldu. Petrol şokları, kesin olarak Amerikan liderlerinin İran Körfezinde ortaya çıkan olaylara yönelik hassasiyetlerine katkıda bulundu. Ancak ambargo, ABD'nin Orta Doğu ve Arap-İsrail sorununa yönelik politikasında ciddi bir değişikliğe neden olmadı. Amerikalıların gözünde İsrail'in mağdur pozisyonu daha da güçlendi ve Arapların petrol şantajına yönelik olumsuz bir tutum takınıldı. **ABD, İsrail'i desteklemekten ciddi bir dönüş içerisine girmede**, aksine ABD ile İsrail arasındaki bağlar daha da kuvvetlendi.

14.SORU

- I. Devletin ekonomideki rolünün azaltılması
- II. Ekonomik kalkınmada öncü rolün özel sektöre verilmesi
- III. Gümrük vergilerinin azaltılması veya kaldırılması

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

IV. İhracata dayalı bir büyüme stratejisinin benimsenmesi

Yukarıdakilerden hangisi Washington Konsensüsü'nün ekonomik krizle karşılaşan ülkelerin hemen hepsine sunduğu kurtuluş reçeteleri arasındadır?

- A
Yalnız I
- B
I ve II
- C
II ve III
- D
I, II, IV
- E
I, II, III ve IV

Yanıt Açıklaması:

Washington Konsensüsü (ya da neoliberal ekonomik model), ekonomik krizle karşılaşan ülkelerin hemen hepsine aynı kurtuluş reçetesini sunmaktaydı:

- Devletin ekonomideki rolünün azaltılması,
- Verimsiz ve bütçe açığı yaratan kamu iktisadi teşebbüslerinin özelleştirilmesi,
- Serbest piyasa ekonomisine geçiş yapılması,
- Sağlık, eğitim gibi sosyal harcamaların kısılması,
- Bütçe açıklarının kapatılması,
- Ekonomik kalkınmada öncü rolün özel sektöre verilmesi,
- Dışarıdan gelecek sermaye ve yatırımların önündeki engellerin kaldırılması,
- Gümrük vergilerinin azaltılması veya kaldırılması,
- İhracata dayalı bir büyüme stratejisinin benimsenmesi.

Doğru cevap E'dir.

15.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ÇEVRELEME POLİTİKASI'NIN UNSURLARINDAN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Birleşmiş Milletler'in kurulması**
- B
Truman Doktrini
- C
Bağdat Paketi'nin kurulması
- D
Müttefiklere ekonomik yardım verilmesi
- E
Bölgesel çatışmalara destek verilmesi

16.SORU

DIŞ YARDIM KARARI ALMAK YASA YAPMAK BÜYÜKELÇİ ATAMAK DİPLOMATLIK YAPMAK YUKARIDAKİLERDEN HANGİSİ BAŞKANIN DIŞ POLİTİKA YETKİLERİNDENDİR?

- A
I, II ve III

- B
I, III ve IV
- C
II, III ve IV
- D
I, II ve IV
- E
Hepsi

Yanıt Açıklaması:

ABD Başkanının dış politika karar alma sürecindeki yetki, görev ve rollerini şu başlıklar altında açıklayabiliriz:

- En üst yöneticidir/yürütücüdür.
- Devletin başıdır.
- Başkomutandır.
- Antlaşmaları müzakere eder.
- Üst düzey yöneticilerin seçimi için aday gösterir.
- Diğer devletleri tanır.
- Başkan tekeldir.
- Kamuoyunu şekillendirir.
- Uluslararası diplomatik faaliyetler yapar ve yürütür.
- Başkanlık doktrinleri yayınlar.

17.SORU

Avrupa Savunma Topluluğu kaç yılında oluşturulmuştur?

- A
1944
- B
1950
- C
1952
- D
1954
- E
1958

Yanıt Açıklaması:

Avrupa Savunma Topluluğu: 1952 senesinde oluşturulan ama 1954 senesinde Fransız meclisinin veto etmesiyle hayatiyet kazanamayan bir projedir.

Doğru cevap C'dir.

18.SORU

Latin Amerika'nın bağımsızlık mücadelesindeki önemli kahramanlardan biri, General Simon Bolivar'dır. Bolivar'ın özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Kreole
- B
Pidgin
- C
Substrat
- D
Crioulo
- E

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Domestike

Yanıt Açıklaması:

İber yarımadası kökenli olan Bolivar beyaz anne babadan ancak Latin Amerika'da doğan bir kreole liderdir.

19.SORU

SERBEST PİYASA EKONOMİSİNİN TEMEL DEĞER VE PRENSİPLERİNİN DÜNYANNI HER YANINA YAYILMASI İÇİN ULUSLARARASI PARA FONU VE DÜNYA BANKASI GİBİ ÖRGÜTLER KURULMASINI AMAÇLAYAN SİSTEM HANGİSİDİR?

- A Marshall
- B Esnek mukabale
- C Topyekün karışkoyma
- D Bretton Woods
- E Yıldız savaşları

Yanıt Açıklaması:

Serbest piyasa ekonomisinin temel değer ve prensiplerinin dünyann her yanına yayılması için Uluslararası Para Fonu ve Dünya Bankası gibi örgütler kurulmasını amaçlayan sistem Bretton Woods'tur. İkinci Dünya Savaşı'nın sonunda ABD'nin Bretton Woods şehrinde kabul edilen ekonomik bir sistemdir. Doğru cevap D'dir.

20.SORU

ABD'de devletin genel ekonomik işleyişe müdahale etmesi pek olumlu karşılanmamaktadır. Piyasanın kendi dengelerini yaratacağı varsayımı Avrupalı müttefiklerine göre ABD'de daha güçlüdür. Bu farklılığa rağmen ABD'de Avrupa'daki anlayışı benimseyen kesimler de mevcuttur. Demokrat Parti'nin ABD'de Avrupa'daki sosyal devlet anlayışını temsil ettiğine inanılmaktadır. Cumhuriyetçi Parti'nin ise devletin ekonomideki rolünü sınırlı tutmaya çalıştığına inanılmaktadır. Bu çerçevede ilginç olabilecek bir gözlem, ABD'de 2009'un başında yönetime geçen Demokrat Partinin uygulamaya çalıştığı ekonomik politikaların ABD'yi daha fazla Avrupa'ya yaklaştırdığıdır. Bu uygulama hangi başkan döneminde başlamıştır?

- A Bill Clinton
- B Ronald Reagan
- C George W. Bush
- D George H.W. Bush
- E Barack Hussein Obama

Yanıt Açıklaması:

Ronald Reagan 1981-1989 Cumhuriyetçi Parti, George H.W. Bush 1989-1993 Cumhuriyetçi Parti, Bill Clinton 1993-2001 Demokratik Parti, George W. Bush 2001-2009 Cumhuriyetçi Parti, **Barack Hussein Obama 2009-2017 Demokratik Parti**

1.SORU

İSRAİL DEVLETİNİN KURULMASINI, DAHA SONRA BU DEVLETİN VARLIĞININ DEVAM ETMESİNİ VE GÜVENLİĞİNİN SAĞLANMASINI SAVUNAN POLİTİK HAREKETE NE AD VERİLMEKTEDİR?

- A Balfour Deklarasyonu
- B King-Crane Raporu
- C Aryanizm
- D Siyonizm
- E İredantizm

Yanıt Açıklaması: İsrail devletinin kurulmasını, daha sonra bu devletin varlığının devam etmesini ve güvenliğinin sağlanmasını savunan politik harekete siyonizm adı verilmektedir.

2.SORU

ABD I. DÜNYA SAVAŞI'NDA İNGİLTERE VE FRANSA'NIN YANINDA AŞAĞIDAKİ HANGİ ÜLKEYE KAŞI SAVAŞMIŞTIR?

- A Almanya
- B Japonya
- C Çin
- D Rusya
- E Güney Afrika

Yanıt Açıklaması: ABD I. Dünya Savaşı'nda İngiltere ve Fransa'nın yanında Almanya'ya karşı savaşmıştır.

3.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİ AMERİKAN BAŞKANI DEMOKRATİK SİYONİZM'İN SÖZDE "OSMANLI DESPOTİZMİNİN" YERİNE GEÇMESİ VE YAHUDİLER İÇİN FİLİSTİN'DE BİR YURT YARATILMASI FİKRİNE OLDUKÇA SICAK BAKIYORDU?

- A Woodrow Wilson
- B Ronald Reagan

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- C
Franklin Roosevelt
- D
George Bush
- E
Bill Clinton

Yanıt Açıklaması: İnançlı bir Hristiyan olan Amerikan Başkanı Woodrow Wilson için de Yahudilerin Filistin'e dönmesi, İncil'de belirtilen vaatlerin yerine getirilmesinden ibaret normal bir durumdu. Wilson, demokratik Siyonizm'in sözde "Osmanlı despotizminin" yerine geçmesi ve Yahudiler için Filistin'de bir yurt yaratılması fikrine oldukça sıcak bakıyordu.

4.SORU

AVRUPA SAVUNMA TOPLULUĞU HANGİ ÜLKENİN VETO ETMESİ İLE SONLANMIŞTIR?

- A
İngiltere
- B
Fransa
- C
İspanya
- D
Almanya
- E
İtalya

Yanıt Açıklaması: 1952 senesinde oluşturulan topluluk, 1954 senesinde Fransız meclisinin veto etmesiyle hayatiyet kazanamamıştır. Doğru cevap B'dir.

5.SORU

SİYASAL REALİZM'İ BİR ULUSLARARASI İLİŞKİLER TEORİSİ FORMUNA SOKAN VE AYNI ZAMANDA ABD DIŞ POLİTİKASI İÇİN DE BİR YAKLAŞIM HALİNE GETİREN İSİM AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
Samuel P. Huntington
- B
Francis Fukuyama
- C
John J. Mearsheimer
- D
David M. Malone
- E
Hans J. Morgenthau

Yanıt Açıklaması: Alman Yahudi göçmeni bir ABD vatandaşı olan ve akademik öğrenimi (uluslararası) hukuka dayanan Morgenthau, Politics Among Nations: The Struggle for Power and Peace (1978) başlıklı eserinde, Siyasal Realizm'in 6 ilkesini ortaya

koymuş ve bu ilkeler üzerine bir ABD dış politikası inşa etmiştir.

6.SORU

AŞAĞIDAKİ SAVAŞLARDAN HANGİSİ AB'NİN NATO'DAN BAĞIMSIZ OLARAK HAREKET EDEMEDİĞİNİ GÖSTERMİŞTİR?

**A
Bosna Savaşı**

- B
Irak Savaşı
- C
Afganistan Savaşı
- D
Libya Savaşı
- E
Kosova Savaşı

7.SORU

Amerikan vatandaşlarının devlete karşı insan hak ve özgürlüklerini garanti altına almak için Anayasa'ya eklenmiş olan Haklar Bildirgesi kaç yılında kabul edilmiştir?

- A
1789
- B
1791
- C
1793
- D
1794
- E
1795

Yanıt Açıklaması:

1791'de kabul edilen Haklar Bildirgesi, Amerikan vatandaşlarının devlete karşı insan hak ve özgürlüklerini garanti altına almak için Anayasa'ya eklenmiştir.

8.SORU

GÜNEY AFRIKA'DA AVRUPALI BEYAZ AZINLIĞIN YERLİ SİYAH ÇOĞUNLUK ÜZERİNDE KURDUĞU VE SİYAHLARIN AYRIMCILIĞA UĞRADIĞI YÖNETİM BİÇİMİNE NE AD VERİLMEKTEDİR?

- A
Dekolonizasyon
- B
CNN etkisi
- C
Apartheid
- D
Pan- Africanist
- E
Sub- Saharah Africa

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Yanıt Açıklaması: Güney Afrika'da Avrupalı beyaz azınlığın yerli siyah çoğunluk üzerinde kurduğu ve siyahların ayrımcılığa uğradığı yönetim biçimine Apartheid denilmektedir.

9.SORU

SÜVEYŞ KANALI HANGİ TARİHTE AÇILMIŞTIR?

- A
1869
- B
1889
- C
1989
- D
1990
- E
1878

Yanıt Açıklaması: Süveyş Kanalı: Kasım 1869'da açılan, Kızıldeniz ile Akdeniz'i birbirine bağlayan, Afrika'nın etrafından dolaşılması gerekliliğini ortadan kaldırarak Asya ile Avrupa arasındaki gemi taşımacılığını ciddi şekilde kısaltmış ve kolaylaştırmış olan Mısır'a ait su yoludur.

10.SORU

ABD'nin aşağıdaki bölgelerinden hangisi daha az izolasyonisttir?

- A
Doğu
- B
Orta-doğu
- C
Orta-batı
- D
Batı
- E
Güney

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin Orta-batı bölgelerinde yaşayanlar, Batıda veya Doğuda yaşayanlara göre daha az izolasyonisttir, zira sahilden binlerce kilometre uzakta yaşamaktadırlar. Doğru yanıt "C" şıkkıdır.

11.SORU

Dönemin ABD başkanı, İsrail'in en iyi dostlarından biri olduğunu gösterecek tutumlar sergiledi. İsrail ABD'den tank talebinde bulunduğu Dışişleri Bakanlığı ve CIA talebin kabul edilmesine itiraz etti fakat Beyaz Saray itirazı ciddiye almadı. Dönemin başkanı önce İsrail'in nükleer silah üretmeyeceği konusunda güvence alabilmek için tanklarla ilgili kararını geciktirdi fakat Arap baskısı karşısında Almanya İsrail'e tank satmaktan vazgeçince ABD 1965'te İsrail'e Patton tankları göndermeye başladı. İsrail A-4 Skyhawk savaş uçakları konusunda da bastırınca başkanlık seçimlerinde Yahudi desteğini kaybetmeyi göze alamayan dönemin ABD başkanı, tereddüt ederek de olsa savaş uçaklarının İsrail'e transfer edilmesine onay verdi. Böylece tarihte ilk

defa bir Amerikan başkanı, İsrail'e büyük çapta silah yardımı yapmakla İsrail'in askerî üstünlüğünü kaybetmesinin ortaya çıkaracağı iç siyasi sonuçları kabullenmek arasında tercih yapma durumunda kaldı. Dönemin ABD başkanı kimdir?

- A
Richard Nixon
- B
John F. Kennedy
- C
Harry S. Truman
- D
Lyndon B. Johnson
- E
Dwight D. Eisenhower

Yanıt Açıklaması:

Harry S. Truman 1945-1953 Demokratik, Dwight D. Eisenhower 1953-1961 Cumhuriyetçi, John F. Kennedy 1961-1963 Demokratik, **Lyndon B. Johnson 1963-1969 Demokratik**, Richard Nixon 1969-1974 Cumhuriyetçi. Kennedy'den sonra başkan olan Johnson, İsrail'in en iyi dostlarından biri olduğunu gösterecek tutumlar sergiledi. Johnson'ın tercihi, İsrail'i destekleme yönünde oldu. 1968'de ABD İsrail'e 50 Fantom F4 (süpersonik jet bombardıman uçakları) satarak bu ülkeye en çok silah satan devlet hâline geldi. 1967 Savaşı'nda İsrail zor durumda kalsaydı ABD yardımı gitmek isterdi. Zira 1960'ların başlarından itibaren İsrail neredeyse ABD'nin müttefiki hâline dönüşmüştü. Hiçbir Amerikan başkanı İsrail'in yok edilmesine izin veremezdi. İsrail'in ilk saldırısından sonra sadece SSCB durumun İsrail'in aleyhine dönmesine neden olabilirdi. Gerçekten SSCB, İsrail'in 1956 sınırının gerisine çekilmesini istedi, İsrail'le diplomatik ilişkileri kesti ve saldırıların durdurulmaması hâlinde gerekli önlemleri alacağı uyarısını bulundu.

12.SORU

MİLLETLER CEMİYETİ'NİN TEMEL AMAÇLARINDAN BİRİ OLAN MÜŞTEREK GÜVENLİK SİSTEMİNİN AŞAĞIDAKİ HANGİ DIŞ POLİTİKA YAKLAŞIMINA DAYANDIĞI SÖYLENEBİLİR?

- A
Tek taraflılık
- B
Ahistoricism
- C
Demokratik barış teorisi
- D
Angajman
- E
İdealizm

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Yanıt Açıklaması: Birinci Dünya Savaşı sonrasında Başkan Wilson'un liderliğinde kurulan Milletler Cemiyeti örgütü ve uygulamaları, ikincisi de ikinci Dünya Savaşı sonrasında Başkan Roosevelt öncülüğünde kurulan Birleşmiş Milletler örgütü ve uygulamalarıdır. Bu örgütlerin ve idealist politikaların amacı, temel olarak, müşterek güvenlik sistemi uygulamak suretiyle barış ve güvenliğin sağlanması idi. E şıkkı doğru yanıttır.

13.SORU

Kızıldeniz ile Akdeniz'i birbirine bağlayan, Afrika'nın etrafından dolaşılması gerekliliğini ortadan kaldırarak Asya ile Avrupa arasındaki gemi taşımacılığını ciddi şekilde kısaltmış ve kolaylaştırmış olan Mısır'a ait su yolu olan Süveyş Kanalı ne zaman açılmıştır?

- A
1850
- B
1857
- C
1863
- D
1869
- E
1873

Yanıt Açıklaması:

Kızıldeniz ile Akdeniz'i birbirine bağlayan, Afrika'nın etrafından dolaşılması gerekliliğini ortadan kaldırarak Asya ile Avrupa arasındaki gemi taşımacılığını ciddi şekilde kısaltmış ve kolaylaştırmış olan Mısır'a ait su yolu olan Süveyş Kanalı Kasım 1869'da açılmıştır.

14.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ AMERİKAN SİYASETİNDE ETKİLİ OLAN BARIŞ HAREKETLERİNİN KULLANDIĞI YÖNTEMLERDEN BİRİ DEĞİLDİR?

- A
Vicdani ret eylemleri
- B
Toplumsal şiddet eylemleri**
- C
Sivil itaatsizlik
- D
Nobel Barış Ödülü sahiplerinin seferber edilmesi
- E
Lobicilik faaliyetleri

15.SORU

Kamuoyu oluşumunda etkili olan "dördüncü kuvvet" aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Yasama
- B
Yürütme

- C
Yargı
- D
Kanunlar
- E
Medya

Yanıt Açıklaması:

Siyasetteki etkinliği nedeniyle, yasama yürütme ve yargı olarak bilinen üç yönetim erkine ilave olarak medyaya "dördüncü kuvvet" sıfatı atfedilmiştir. Cevap E'dir

16.SORU

SOĞUK SAVAŞ'IN LİBERALİZM TARAFINDAN KAZANILDIĞINI, ARTIK LİBERAL DEĞERLERE VE DEVLETLERE BİR ALTERNATİF GELMEYECEĞİNİ SAVUNAN DÜŞÜNÜR VE ESERİ AŞAĞIDAKİ HANGİ SEÇENEKTE DOĞRU VERİLMİŞTİR?

- A
Samuel P. Huntington – The Clash of Civilizations
- B
Francis Fukuyama – The End of History and the Last Man
- C
Hans Morgenthau – Politics Among Nations
- D
John Mearshimer – The Tragedy of Great Power Politics
- E
Stephen Ambrose – Rise to Globalism

Yanıt Açıklaması: Soğuk Savaş'ın liberalizm tarafından kazanıldığını, artık liberal değerlere ve devletlere bir alternatif gelmeyeceğini savunan düşünür ve eseri "Francis Fukuyama – The End of History and the Last Man"dır.

17.SORU

Bilgi ve haberleri halka sunan sesli, görüntülü, basılı, elektronik ve sosyal iletişim araçlarından oluşan ortama verilen genel isim aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Medya
- B
İletişim
- C
Sosyal medya
- D
Verici
- E
Alıcı

Yanıt Açıklaması:

Bilgi ve haberleri halka sunan sesli, görüntülü, basılı, elektronik ve sosyal iletişim araçlarından oluşan ortama medya denir. Doğru cevap A seçeneğidir.

18.SORU

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

ABD'NİN KOMÜNİST YAYILMASINA KARŞI ASYA-PASİFİK BÖLGESİNDE 1954 YILINDA KURDUĞU İTTİFAKIN ADI AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİDİR?

- A
NATO
- B
OPEC
- C
OECD
- D
SEATO
- E
APEC

Yanıt Açıklaması: ABD'nin komünist yayılmasına karşı Asya-Pasifik bölgesinde 1954 yılında kurduğu ittifakın adı SEATO'dur.

19.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ ULUSLARARASI İLİŞKİLER DİSİPLİNİNİN OLUŞUMUNA DA KAYNAKLIK EDEN 14 MADDELİ WILSON İLKELERİ'NDEN BİRİSİ DEĞİLDİR?

- A
Uluslar arasındaki bütün ekonomik engeller kaldırılmalı ve serbest ticarete izin verilmelidir.
- B
Uluslar, iç güvenliği sağlamaya yetecek miktarın dışında silahlanmamalıdır.
Bunun sağlanması için garantiler verilmelidir.
- C
Kolonileşme sona ermeli ve sömürge topraklarında uluslara kendi kaderini belirleme hakkı (self-determination) verilmelidir.
- D
Barış Antlaşmaları açık ve şeffaf biçimde yapılmalı, gizli antlaşmalar imzalanmamalıdır.
- E
Barış Antlaşmaları açık ve şeffaf biçimde yapılamaz,

Yanıt Açıklaması:

Wilson İlkeleri

1. Barış Antlaşmaları açık ve şeffaf biçimde yapılmalı, gizli antlaşmalar imzalanmamalıdır.
2. Karasuları dışındaki denizlerde dolaşım, savaşta ve barışta, özgür olmalıdır.
Uluslararası kararlar, uluslararası antlaşmalara uyulmasını sağlamak için genel veya bölgesel ablukalar oluşturulabilir.
3. Uluslar arasındaki bütün ekonomik engeller kaldırılmalı ve serbest ticarete izin verilmelidir.
4. Uluslar, iç güvenliği sağlamaya yetecek miktarın dışında silahlanmamalıdır.
Bunun sağlanması için garantiler verilmelidir.
5. Kolonileşme sona ermeli ve sömürge topraklarında uluslara kendi kaderini belirleme hakkı (self-determination) verilmelidir.
6. Rusya topraklarındaki yabancı birlikler ayrılmalı ve

devletlerin de yardımı ile

Rusya'ya kendi gelişmesini sağlamak için her türlü imkân verilmelidir.

7. Almanya, işgal ettiği Belçika topraklarını boşaltmalı ve Belçika'da savaş öncesi durum yeniden kurulmalıdır.

8. Almanya, işgal ettiği Fransa topraklarını boşaltmalı ve Prusya'nın 1871'de ilhak

ettiği Alsace-Lorraine'i Fransa'ya geri verilmelidir.

9.İtalya'nın sınırları ulusçuluk anlayışına göre yeniden düzenlenmelidir.

10. Avusturya-Macaristan İmparatorluğundan arda kalan ülkelere, halkların kendi kaderini belirleme hakkı verilmelidir.

11. Romanya, Sırbistan ve Karadağ toprakları boşaltılmalı ve Sırbistan'a denize açılma imkânı verilmelidir. Balkan devletlerinin sınırları ulusçuluk prensibine göre düzenlenmelidir.

12. Osmanlı İmparatorluğu'nun Türk olan kısımlarına egemenlik hakkı tanınmalı, fakat Türk olmayan halklara bağımsızlık verilmelidir. Çanakkale Boğazı, sürekli olarak, bütün milletlerin ticaret gemilerine açık olmalı ve bu durum milletlerarası garanti altına alınmalıdır.

13. Bağımsız bir Polonya kurulmalı ve Baltık Denizi'ne çıkışı olmalıdır.

14. Büyük ve küçük, bütün devletlere siyasal bağımsızlıklarını ve toprak bütünlüklerini karşılıklı olarak garanti altına almak imkânını sağlamak amacıyla uluslararası örgüt kurulmalıdır.

20.SORU

ABD'NİN AVRUPALILARIN ORTA DOĞU'DAKİ ETKİSİNİ AZALTMASI VE BÖLGEYİ KENDİSİNİN BELİRLEYİCİ OLDUĞU BİR ALAN HÂLINE DÖNÜŞTÜRMESİ AŞAĞIDAKİ OLAYLARDAN HANGİSİ SONRASINDA GERÇEKLEŞMEYE BAŞLAMIŞTIR?

**A
1956 Süveyş Krizi**

B
1973 Petrol Krizi

C
1979 İran İslam Devrimi

D
1991 Sovyetler Birliği'nin dağılması

E
1991 Körfez Savaşı

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD dış politikasına kılavuzluk eden ilkelerden biri değildir?

A
Yalnızcılık

B
Yayılmacılık

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- C Moralizm
- D Pragmatizm
- E Spiritüelizm

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikasına kılavuzluk eden bu ilkeleri, uygulamada görüldüğü şekliyle şu şekilde sıralayabiliriz: Yalnızcılık (Isolationism), Moralizm (Moralism), Yayılmacılık (Expansionism)/Angajman (Engagement), Çıkarıcılık (Egoism), Pragmatizm (Pragmatism), Çoktarafılık (Multilateralism), Tektarafılık (Unilateralism). Her biri ABD tarihinin ve değerlerinin ürünü olan bu ilkeler, ABD dış politikasının oturduğu zemini ya da çerçeveyi oluşturur. Doğru cevap E'dir.

2.SORU

Mevcut durumun ve dengelerin korunması yani değişmemesi anlamına gelen ABD dış politikasını yönlendiren ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A Statükoculuk
- B Emperyalizm
- C Bağımlılık
- D Fonksiyonalizm
- E Tektarafılık

Yanıt Açıklaması:

Statükoculuk, mevcut durumun ve dengelerin korunması yani değişmemesi anlamına gelir. ABD kendi çıkarları veya uluslararası dengelerin gerektirdiği durumlarda özgürlük ve demokrasi yönünde değişimi değil statükonun devamını savunmuştur.

3.SORU

Altı Batı Avrupalı devletin (Batı Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu adıyla kurdukları örgüt, Maastricht Anlaşmasıyla Arupa Birliği (AB) adını almıştır. AET, AB ismini kaç yılında almıştır?

- A 1972
- B 1986
- C 1990
- D 1992
- E 1995

Yanıt Açıklaması:

Avrupa Birliği: Altı Batı Avrupalı devletin (Batı Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu adıyla kurdukları örgüt, 1992'de Maastricht Anlaşmasıyla Arupa Birliği (AB) adını almıştır. Amacı üyeleri arasında birçok alanda ileri düzeyde entegrasyon kurmaktır.

4.SORU

2 Kasım 1917'de dönemin İngiliz Dışişleri Bakanı tarafından İngiliz Yahudi toplumunun liderlerinden Rothschild'e gönderilen mektup tarihe hangi adla geçmiştir?

- A King-Crane Komisyonu
- B Siyonizm
- C Woodrow Wilson kararı
- D Balfour Deklarasyonu
- E Detant politikası

Yanıt Açıklaması:

2 Kasım 1917'de dönemin İngiliz Dışişleri Bakanı tarafından İngiliz Yahudi toplumunun liderlerinden Rothschild'e gönderilen mektup Balfour Deklarasyonu olarak bilinmektedir. Sorunun doğru cevabı D seçeneğidir.

5.SORU

Amerika Birleşik Devletleri'nin bağımsızlık mücadelesine Fransa, Hollanda ve İspanya gibi devletlerin açık destek vermeleri dış politika stratejilerinden hangisi ya da hangileriyle açıklamak mümkündür?

- I. Yalnızcılık
- II. Denge Politikası
- III. Angajman

- A Yalnız I
- B Yalnız II
- C I ve II
- D I ve III
- E I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası ilişkilerde güç dengesi olarak da tarif edilen strateji, başta Avrupa olmak üzere dünyadaki güç dengelerini dikkate alarak bazen güç dengesi oluşturarak bazen güç dengelerini etkileyerek bazen de güç dengelerini değiştirerek dış politika amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktır.

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

6.SORU

ABD'nin Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının hangi özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerden biridir?

- A
Moralizm
- B
Statükoculuk
- C
Özgürlük savunuculuğu
- D
Tektarafılık
- E
Pragmatik

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, İsrail'in Filistin ve Arap topraklarını ve Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının pragmatik özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerdir.

7.SORU

HANGİ LATİN AMERİKA ÜLKESİ ABD'NİN AĞIR YAPTIRIM TEHDİTLERİNE RAĞMEN İRAN'DAKİ NÜKLEER PROGRAM KONUSUNDA TÜRKİYE İLE BİRLİKTE ARABULUCULUK YAPMIŞTIR?

- A
Kolombiya
- B
Arjantin
- C
Şili
- D
Brezilya
- E
Küba

Yanıt Açıklaması: Brezilya, ABD'nin ağır yaptırım tehditlerine rağmen İran'daki nükleer program konusunda Türkiye ile birlikte arabuluculuk yapmıştır.

8.SORU

- I. TÜRK YETKİLİLERİ ABD'YLE İTTİFAKLARINI SORGULAMAYA BAŞLAMIŞ VE DİĞER BLOKLARLA İLİŞKİLERİNİ NORMALLEŞTİRMeye BAŞLAMİŞTIR.
- II. DOĞU KRİZLERİNDE TOPRAKLARINDAKİ ÜSLERİN AMERİKALILAR TARAFINDAN KULLANILMASINA İZİN VERMEYECEĞİNİ İLAN ETMİŞTİR.
- III. HAŞHAŞ EKİMİ KONUSUNDA DA AMERİKALILARIN TALEPLERİNİ GERİ ÇEVİRMİŞTİR.
- IV. İKİ ÜLKE ARASINDA SÜVEYŞ KRİZİ ÇIKMIŞTIR.

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Johnson Mektubu sonrasında ABD ve Türkiye arasında gerçekleşen olaylardandır?

- A
Yalnız I
- B
Yalnız III
- C
II-IV
- D
I-II-III
- E
II-III-IV

Yanıt Açıklaması:

İlk üç madde Johnson Mektubu sonrasında gerçekleşmiştir.

9.SORU

NATO'NUN ESNEK MUKABELE STRATEJİSİ AŞAĞIDAKİ HANGİ ÜLKEYE YÖNELİK OLARAK GELİŞTİRİLMİŞTİR?

- A
Sovyetler Birliği
- B
Çin Halk Cumhuriyeti
- C
Vietnam Cumhuriyeti
- D
Kamboçya
- E
Yugoslavya

Yanıt Açıklaması:

Esnek mukabele stratejisi: NATO'nun 1960'lı yılların sonunda kabul ettiği stratejik kavramdır. Sovyetlerden kaynaklanabilecek tehditlere tehdidin karakteriyle doğru orantılı bir karşılık verilmesi anlamına gelmektedir.

10.SORU

I.ABD'NİN İKİ YÜZ YILLIK DÜNYA POLİTİKASINDAKİ ETKİLEYİCİ VE BELİRLEYİCİ ROLÜ II.BAŞKANLIK SİSTEMİ VE BAŞKANIN GÜCÜ III.AMERİKAN İSTİSNACILIĞI'NIN DOĞURDUĞU ÖZGÜVEN IV.ABD HALKININ BÜYÜK ÇOĞUNLUĞUNUN DIŞ POLİTİKA KONUSUNDA UZMAN OLMASI YUKARIDAKİLERDEN HANGİLERİ AMERİKAN TOPLUMUNUN DIŞ POLİTİKAYA KARŞI OLAN İLGİSİZLİĞİNİN NEDENLERİ ARASINDA YER ALMAKTADIR?

- A
I, III
- B
II, IV
- C
I, II, III
- D
I, II, IV
- E
II, III, IV

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Yanıt Açıklaması:

Amerikan toplumunun ABD dış politikasına ilgisizliğinin nedenlerinin başında tarihsel, jeopolitik, sosyo-kültürel nedenler gelmektedir. Bir yandan Amerikan İstisnacılığı'nın doğurduğu özgüven, diğer yandan ise ABD'nin iki yüz yıllık dünya politikasındaki etkileyici ve belirleyici rolü, Amerikan toplumunun dış politikaya ilgisini azaltır. Federal bir devlet olması, dış politika işlevinin Washington DC'ye emanet edilmesi ve her şeyin kontrol altında olduğu düşüncesi de toplumu dış politikadan uzak tutar. Bunda Başkanlık Sistemi ve başkanın gücü de önemli bir rol oynar. Ayrıca dış politikanın ciddi bir uzmanlık gerektirmesi ve halkın uzman olmadığı bir konuda görüş ve yetki sahibi olmaması nedeniyle, dış politikayı başkana ve ekibine devretmeyi tercih eder. Dolayısıyla IV.maddede verilen bilgi yanlıştır.

11.SORU

CLİNTON YÖNETİMİ DÖNEMİNDE NORVEÇ'TE SÜRDÜRÜLEN GİZLİ GÖRÜŞMELER SONRASINDA 13 EYLÜL 1993'DE BEYAZ SARAY'DA TARİHİ BİR TÖRENLE İSRAİL İLE FKÖ ARASINDA BİR İLKELER ANLAŞMASI İMZALANDI. BU, ABD'NİN SORUNLA İLGİLİ EN BÜYÜK BAŞARISIYDI. ÜZERİNDE ANLAŞILAN İLKELERİN TAKİP ETTİĞİ SÜRECE GÖRE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ YANLIŞ BİLGİ İÇERMEKTEDİR?

- A
İsrail askerleri bölgeden çekilecekti.
- B
Netanyahu'nun başbakan olması barış sürecine katkı sağladı.
- C
Netanyahu, ayrıca işgal altındaki bölgelerde yeni yerleşim yerlerinin inşaatına yeniden izin verdi.
- D
CIA'nın katkısıyla Filistin yönetimi ve İsrail güvenlik güçleri Hamas örgütüne karşı iş birliği yapmaktaydı.
- E
Gazze ile Batı Yakası'nda bulunan Eriha'da Filistinliler kendi yönetimlerini kuracaklar ve geçici bir konsey oluşturulması için seçim yapacaklardı.

Yanıt Açıklaması:

Clinton yönetimi döneminde Norveç'te sürdürülen gizli görüşmeler sonrasında 13 Eylül 1993'de Beyaz Saray'da tarihi bir törenle İsrail ile FKÖ arasında bir ilkeler anlaşması imzalandı. Bu, ABD'nin sorunla ilgili en büyük başarısıydı. Üzerinde anlaşılan ilkelere göre, Gazze ile Batı Yakası'nda bulunan Eriha'da Filistinliler kendi yönetimlerini kuracaklar ve geçici bir konsey oluşturulması için seçim yapacaklardı. İsrail askerleri de bölgeden çekilecekti. İlkelerin uygulanması ağır aksak ilerlemekte ve CIA'nın katkısıyla Filistin yönetimi ve İsrail güvenlik güçleri Hamas örgütüne karşı iş birliği yapmaktaydı. **Ancak İsrail seçimlerinden sonra Filistin-İsrail anlaşmasına karşı çıkan Netanyahu'nun**

başbakan olması barış süreci için büyük bir darbe oldu. Önce güvenliğe önem veren Netanyahu, öne sürdüğü koşullar gerçekleşmedikçe İsrail askerlerini üzerinde anlaşılan bölgelerden çekmeye yanaşmıyordu. Netanyahu, ayrıca işgal altındaki bölgelerde yeni yerleşim yerlerinin inşaatına yeniden izin verdi. Böylece ABD'nin bölge için düşlediği barış ortamının kurulmasına mâni oldu. İkinci defa seçilme amacında olan ve bu yüzden İsrail'in Amerikalı destekçilerini kızdırmak istemeyen Clinton, İsrail'e karşı Bush'un kullandığı türden tehditler kullanma yoluna gitmedi. Yeniden başkan seçildikten sonra ise 1998 yazında İsrail-Filistin anlaşması iyice çıkmaza girdiğinde Clinton, Orta Doğu'da barış öncesi duruma yeniden dönülmemesi için iki taraf üzerinde de baskı uygulayıp anlaşmayı yeniletti.

12.SORU

TÜRKİYE NATO'YA KAÇ YILINDA ÜYE OLMUŞTUR?

- A
1952
- B
1964
- C
1982
- D
1995
- E
2000

13.SORU

ABD dış politikasının sınırlar dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden bir dış politika yaklaşımına ne ad verilir?

- A
İstisnacılık
- B
Yayılmacılık
- C
Angaje olma
- D
Geri çekilme
- E
İzolasyonizm

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikasının sınırlar dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden bir dış politika yaklaşımına İzolasyonizm denir. Doğru cevap E'dir.

14.SORU

"AMERİKA AMERİKALILARINDIR" ŞEKLİNDE ÖZETLENEBİLECEK SLOGAN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İLE AÇIKLANMAKTADIR?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
Monroe Doktrini
- B
İri Sopa Diplomasisi' (Big Stick Diplomacy)
- C
İyi Komşuluk Siyaseti (Good Neighbor Policy) doktrini
- D
Truman Doktrini
- E
Amerikan Devletleri Organizasyonu (Organization of American States -OAS)

Yanıt Açıklaması: "Amerika Amerikalılarıdır" şeklinde özetlenebilecek slogan Monroe Doktrinidir.

15.SORU

ABD dış politikasında görev ve yetki dağılımına baktığımızda, dış politikada karar alma sürecinde aşağıdakilerden hangisi doğrudan yer almaz?

- A
Yargı
- B
Kongre
- C
Başkan
- D
Yasama
- E
Yürütme

Yanıt Açıklaması:

Bu bilgiler ışığında ABD dış politikasında görev ve yetki dağılımına baktığımızda, 'dış politika kararını kim verir?' sorusuna tek ve kesin bir cevap verebilmek mümkün değildir çünkü hem Yasama yani Kongre hem de Yürütme yani başkan ve yürütme organlarının, Anayasa'dan kaynaklanan müşterek yetkileri bulunmaktadır. Yargı'nın dış politika karar alma sürecinde doğrudan bir rolü olmasa da en azından teorik olarak ve Anayasal mantık içinde potansiyel bir rol oynayabileceğini belirtmek gerekir.

16.SORU

- I. ABD'NİN İRAK'I İŞGAL ETMESİ,
II. ACİL MÜDAHALE GÜCÜ OLUŞTURMA KARARI,
III. ABD'NİN KYOTO PROTOKOLÜ'NÜ DÜZENLEME KARARI,

Yukarıdakilerden hangileri NATO üyesi Avrupa ülkelerinin ABD'ye olan bağılıklarını azaltmada etkili olmuştur?

- A
Yalnız I
- B
I ve II
- C
I ve III

- D
II ve III
- E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

NATO üyesi Avrupa ülkelerinin ABD'ye olan bağılıklarının azaltılmasında, Yeni Muhafazaka'rlar olarak bilinen entellektüel çevrenin Bush'un dış politikalarını etkilemesi, ve bunun sonucunda Kyoto Protokolü'nden ABD'nin imzasını tamamen geri çekmesi, Irak'ı işgal etmesi, 2002 yılında Acil Müdahale Gücü'nü oluşturma kararı alması gibi noktalar sıralanabilir. Doğru cevap B'dir.

17.SORU

Savaş Yetkileri Yasası'nın kabul edilmesinde etkili olan savaş hangisidir?

- A
Irak Savaşı
- B
Vietnam Savaşı
- C
Soğuk Savaş
- D
I. Dünya Savaşı
- E
II. Dünya Savaşı

Yanıt Açıklaması:

Vietnam Savaşı, ABD dış politikasının oluşumunda ciddi bir kırılma ve bunun sonucunda yeni bir düzenleme doğurmuştur: Savaş Yetkileri Yasası

18.SORU

ABD DEVLET SİSTEMİNE GÖRE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BİR SIRALAMA YAPILDIĞINDA EN ÜST SIRADA YER ALIR?

- A
Yargı
- B
Yasama
- C
Yürütme
- D
Eyalet Yönetimi
- E
Yerel Yönetimler

Yanıt Açıklaması:

ABD devlet sisteminin en üstünde Federal Hükümeti oluşturan Yasama (Kongre), Yürütme (Başkan), Yargı (Yüksek Mahkeme) ve ona bağlı çok sayıda organlar bulunurken onun altında 50 tane eyalet ve eyalet yönetimleri (federe devletler) ve 1 federal bölge (Washington DC) yönetimi yer almakta, en alt kademede ise tüm ülkeye yayılmış olan yerel yönetimler ve organlar yer almaktadır. Başkent Washington DC'de yer alan Federal Hükümetin

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Yasama, Yürütme ve Yargı güçleri devlet siteminin zirvesidir diyebiliriz.

19.SORU

ABD, Orta Doğu petrolüyle 1920'lerin sonunda ilgilenmeye başladı. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Amerikan firmalarının eski Osmanlı topraklarındaki petrol ayrıcalıklarını kontrol eden konsorsiyuma katılmasına izin verdi?

- A
İtalya
- B
Belçika
- C
İspanya
- D
İngiltere
- E
Almanya

Yanıt Açıklaması:

ABD, Orta Doğu petrolüyle 1920'lerin sonunda ilgilenmeye başladı. 1928 yılında İngiltere ve Fransa, Amerikan firmalarının eski Osmanlı topraklarındaki petrol ayrıcalıklarını kontrol eden konsorsiyuma katılmasına izin verdi. Standard Oil 1933'te Suudi Arabistan'da petrol ayrıcalığı elde etti. 1944'te Texas Company'nin de katılmasıyla Arabian American Oil Company (Arap-Amerikan Petrol firması ARAMCO) kuruldu. Amerikan Dışişleri Bakanlığı ABD'nin Suud ailesiyle iyi ilişkiler kurmasını önerdi, Roosevelt bu öneriyi olumlu bulup uygulamaya koydu.

20.SORU

İç halkada yer alan MGK asli danışmanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Dışişleri Bakanı
- B
Savunma Bakanı
- C
CIA Başkanı
- D
Başkan Yardımcısı
- E
Başkan

Yanıt Açıklaması:

Birinci sırada, başkana en yakın konumda duran, parlamenter sistemlerdeki kabineye benzeyen iç Halkada yer alan, başkanın 'atadığı' kişiler vardır. İç halkanın ilk sırasında başkana en yakın danışmanlık ve yardımcılık yapan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve 15 bakan yer almaktadır. MGK üyeleri şunlardır: Asli üyeler: başkan, başkan yardımcısı, dışişleri bakanı, savunma bakanı. Asli Danışmanlar: CIA Başkanı ve genelkurmay başkanı. Özel danışmanlar: Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Dairesi Müdürü ve USIA (ABD Bilgi Kurumu) ve Başkanın Milli Güvenlik

Danışmanı. Bakanlar da esasen başkana yardım etmekle görevli olmakla birlikte, aynı zamanda başında bulundukları bakanlığın tüm işlerinden sorumludur.

1.SORU

Aşağıdakilerden hangisi ABD dış politikasına kılavuzluk eden ilkelerden biri değildir?

- A
Yalnızcılık
- B
Yayılmacılık
- C
Moralizm
- D
Pragmatizm
- E
Spiritüelizm

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikasına kılavuzluk eden bu ilkeleri, uygulamada görüldüğü şekliyle şu şekilde sıralayabiliriz: Yalnızcılık (Isolationism), Moralizm (Moralism), Yayılmacılık (Expansionism)/Angajman (Engagement), Çıkarıcılık (Egoism), Pragmatizm (Pragmatism), Çoktarafılık (Multilateralism), Tektarafılık (Unilateralism). Her biri ABD tarihinin ve değerlerinin ürünü olan bu ilkeler, ABD dış politikasının oturduğu zemini ya da çerçeveyi oluşturur. Doğru cevap E'dir.

2.SORU

Mevcut durumun ve dengelerin korunması yani değişmemesi anlamına gelen ABD dış politikasını yönlendiren ilke aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Statükoculuk
- B
Emperyalizm
- C
Bağımlılık
- D
Fonksiyonalizm
- E
Tektarafılık

Yanıt Açıklaması:

Statükoculuk, mevcut durumun ve dengelerin korunması yani değişmemesi anlamına gelir. ABD kendi çıkarları veya uluslararası dengelerin gerektirdiği durumlarda özgürlük ve demokrasi yönünde değişimi değil statükonun devamını savunmuştur.

3.SORU

Altı Batı Avrupalı devletin (Batı Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu adıyla kurdukları örgüt, Maastricht Anlaşmasıyla Arupa Birliği (AB) adını almıştır. AET, AB ismini kaç yılında almıştır?

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- A
1972
- B
1986
- C
1990
- D
1992
- E
1995

Yanıt Açıklaması:

Avrupa Birliği: Altı Batı Avrupalı devletin (Batı Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu adıyla kurdukları örgüt, 1992'de Maastricht Anlaşmasıyla Arupa Birliği (AB) adını almıştır. Amacı üyeleri arasında birçok alanda ileri düzeyde entegrasyon kurmaktır.

4.SORU

2 Kasım 1917'de dönemin İngiliz Dışişleri Bakanı tarafından İngiliz Yahudi toplumunun liderlerinden Rothschild'e gönderilen mektup tarihe hangi adla geçmiştir?

- A
King-Crane Komisyonu
- B
Siyonizm
- C
Woodrow Wilson kararı
- D
Balfour Deklarasyonu
- E
Detant politikası

Yanıt Açıklaması:

2 Kasım 1917'de dönemin İngiliz Dışişleri Bakanı tarafından İngiliz Yahudi toplumunun liderlerinden Rothschild'e gönderilen mektup Balfour Deklarasyonu olarak bilinmektedir. Sorunun doğru cevabı D seçeneğidir.

5.SORU

Amerika Birleşik Devletleri'nin bağımsızlık mücadelesine Fransa, Hollanda ve İspanya gibi devletlerin açık destek vermeleri dış politika stratejilerinden hangisi ya da hangileriyle açıklamak mümkündür?

- I. Yalnızcılık
- II. Denge Politikası
- III. Angajman

- A
Yalnız I
- B
Yalnız II
- C
I ve II

- D
I ve III
- E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası ilişkilerde güç dengesi olarak da tarif edilen strateji, başta Avrupa olmak üzere dünyadaki güç dengelerini dikkate alarak bazen güç dengesi oluşturarak bazen güç dengelerini etkileyerek bazen de güç dengelerini değiştirerek dış politika amaçlarını gerçekleştirmeye çalışmaktır.

6.SORU

ABD'nin Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının hangi özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerden biridir?

- A
Moralizm
- B
Statükoculuk
- C
Özgürlük savunuculuğu
- D
Tektarafılık
- E
Pragmatik

Yanıt Açıklaması:

ABD'nin, İsrail'in Filistin ve Arap topraklarını ve Sırbistan'ın Bosna-Hersek topraklarını işgaline sessiz kalması, ABD dış politikasının pragmatik özelliğini ortaya koyan anlamlı örneklerdir.

7.SORU

HANGİ LATİN AMERİKA ÜLKESİ ABD'NİN AĞIR YAPTIRIM TEHDİTLERİNE RAĞMEN İRAN'DAKİ NÜKLEER PROGRAM KONUSUNDA TÜRKİYE İLE BİRLİKTE ARABULUCULUK YAPMIŞTIR?

- A
Kolombiya
- B
Arjantin
- C
Şili
- D
Brezilya
- E
Küba

Yanıt Açıklaması: Brezilya, ABD'nin ağır yaptırım tehditlerine rağmen İran'daki nükleer program konusunda Türkiye ile birlikte arabuluculuk yapmıştır.

8.SORU

I. TÜRK YETKİLİLERİ ABD'YLE İTTİFAKLARINI SORGULAMAYA BAŞLAMIŞ VE DİĞER BLOKLARLA

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

İLİŞKİLERİNİ NORMALLEŞTİRMeye BAŞLAMIŞTIR.

II. DOĞU KRİZLERİNDE TOPRAKLARINDAKİ ÜSLERİN AMERİKALILAR TARAFINDAN KULLANILMASINA İZİN VERMEYECEĞİNİ İLAN ETMİŞTİR.

III. HAŞHAŞ EKİMİ KONUSUNDA DA AMERİKALILARIN TALEPLERİNİ GERİ ÇEVİRMİŞTİR.

IV. İKİ ÜLKE ARASINDA SÜVEYŞ KRİZİ ÇIKMIŞTIR.

Yukarıdakilerden hangisi ya da hangileri Johnson Mektubu sonrasında ABD ve Türkiye arasında gerçekleşen olaylardandır?

A
Yalnız I

B
Yalnız III

C
II-IV

D
I-II-III

E
II-III-IV

Yanıt Açıklaması:

İlk üç madde Johnson Mektubu sonrasında gerçekleşmiştir.

9.SORU

NATO'NUN ESNEK MUKABELE STRATEJİSİ AŞAĞIDAKİ HANGİ ÜLKEYE YÖNELİK OLARAK GELİŞTİRİLMİŞTİR?

A
Sovyetler Birliği

B
Çin Halk Cumhuriyeti

C
Vietnam Cumhuriyeti

D
Kamboçya

E
Yugoslavya

Yanıt Açıklaması: Esnek mukabele stratejisi: NATO'nun 1960'lı yılların sonunda kabul ettiği stratejik kavramdır. Sovyetlerden kaynaklanabilecek tehditlere tehdidin karakteriyle doğru orantılı bir karşılık verilmesi anlamına gelmektedir.

10.SORU

I.ABD'NİN İKİ YÜZ YILLIK DÜNYA POLİTİKASINDAKİ ETKİLEYİCİ VE BELİRLEYİCİ ROLÜ II.BAŞKANLIK SİSTEMİ VE BAŞKANIN GÜCÜ III.AMERİKAN İSTİSNACILIĞI'NIN DOĞURDUĞU ÖZGÜVEN IV.ABD HALKININ BÜYÜK ÇOĞUNLUĞUNUN DIŞ POLİTİKA KONUSUNDA UZMAN OLMASI YUKARIDAKİLERDEN HANGİLERİ AMERİKAN TOPLUMUNUN DIŞ POLİTİKAYA KARŞI

OLAN İLGİSİZLİĞİNİN NEDENLERİ ARASINDA YER ALMAKTADIR?

A
I, III

B
II, IV

C
I, II, III

D
I, II, IV

E
II, III, IV

Yanıt Açıklaması:

Amerikan toplumunun ABD dış politikasına ilgisizliğinin nedenlerinin başında tarihsel, jeopolitik, sosyo-kültürel nedenler gelmektedir. Bir yandan Amerikan İstisnacılığı'nın doğurduğu özgüven, diğer yandan ise ABD'nin iki yüz yıllık dünya politikasındaki etkileyici ve belirleyici rolü, Amerikan toplumunun dış politikaya ilgisini azaltır. Federal bir devlet olması, dış politika işlevinin Washington DC'ye emanet edilmesi ve her şeyin kontrol altında olduğu düşüncesi de toplumu dış politikadan uzak tutar. Bunda Başkanlık Sistemi ve başkanın gücü de önemli bir rol oynar. Ayrıca dış politikanın ciddi bir uzmanlık gerektirmesi ve halkın uzman olmadığı bir konuda görüş ve yetki sahibi olmaması nedeniyle, dış politikayı başkana ve ekibine devretmeyi tercih eder. Dolayısıyla IV.maddede verilen bilgi yanlıştır.

11.SORU

CLİNTON YÖNETİMİ DÖNEMİNDE NORVEÇ'TE SÜRDÜRÜLEN GİZLİ GÖRÜŞMELER SONRASINDA 13 EYLÜL 1993'DE BEYAZ SARAY'DA TARİHİ BİR TÖRENLE İSRAİL İLE FKÖ ARASINDA BİR İLKELER ANLAŞMASI İMZALANDI. BU, ABD'NİN SORUNLA İLGİLİ EN BÜYÜK BAŞARISIYDI. ÜZERİNDE ANLAŞILAN İLKELERİN TAKİP ETTİĞİ SÜRECE GÖRE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ YANLIŞ BİLGİ İÇERMEKTEDİR?

A
İsrail askerleri bölgeden çekilecekti.

B
Netanyahu'nun başbakan olması barış sürecine katkı sağladı.

C
Netanyahu, ayrıca işgal altındaki bölgelerde yeni yerleşim yerlerinin inşaatına yeniden izin verdi.

D
CIA'nın katkısıyla Filistin yönetimi ve İsrail güvenlik güçleri Hamas örgütüne karşı iş birliği yapmaktaydı.

E
Gazze ile Batı Yakası'nda bulunan Eriha'da Filistinliler kendi yönetimlerini kuracaklar ve geçici bir konsey oluşturulması için seçim yapacaklardı.

Yanıt Açıklaması:

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

Clinton yönetimi döneminde Norveç'te sürdürülen gizli görüşmeler sonrasında 13 Eylül 1993'de Beyaz Saray'da tarihi bir törenle İsrail ile FKÖ arasında bir ilkeler anlaşması imzalandı. Bu, ABD'nin sorunla ilgili en büyük başarısıydı. Üzerinde anlaşılan ilkelere göre, Gazze ile Batı Yakası'nda bulunan Eriha'da Filistinliler kendi yönetimlerini kuracaklar ve geçici bir konsey oluşturulması için seçim yapacaklardı. İsrail askerleri de bölgeden çekilecekti. İlkelerin uygulanması ağır aksak ilerlemekte ve CIA'nin katkısıyla Filistin yönetimi ve İsrail güvenlik güçleri Hamas örgütüne karşı iş birliği yapmaktaydı. **Ancak İsrail seçimlerinden sonra Filistin-İsrail anlaşmasına karşı çıkan Netanyahu'nun başbakan olması barış süreci için büyük bir darbe oldu.** Önce güvenliğe önem veren Netanyahu, öne sürdüğü koşullar gerçekleşmedikçe İsrail askerlerini üzerinde anlaşılan bölgelerden çekmeye yanaşmıyordu. Netanyahu, ayrıca işgal altındaki bölgelerde yeni yerleşim yerlerinin inşaatına yeniden izin verdi. Böylece ABD'nin bölge için düşlediği barış ortamının kurulmasına mâni oldu. İkinci defa seçimle amacında olan ve bu yüzden İsrail'in Amerikalı destekçilerini kızdırmak istemeyen Clinton, İsrail'e karşı Bush'un kullandığı türden tehditler kullanma yoluna gitmedi. Yeniden başkan seçildikten sonra ise 1998 yazında İsrail-Filistin anlaşması iyice çıkmaza girdiğinde Clinton, Orta Doğu'da barış öncesi duruma yeniden dönülmemesi için iki taraf üzerinde de baskı uygulayıp anlaşmayı yeniletti.

12.SORU

TÜRKİYE NATO'YA KAÇ YILINDA ÜYE OLMUŞTUR?

A
1952

B
1964
C
1982
D
1995
E
2000

13.SORU

ABD dış politikasının sınırlar dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden bir dış politika yaklaşımına ne ad verilir?

A
İstisnacılık
B
Yayılmacılık
C
Angaje olma
D
Geri çekilme

E
İzolasyonizm

Yanıt Açıklaması:

ABD dış politikasının sınırlar dışındaki uluslararası sorunlardan uzak kalmasını ve bunun yerine kendi iç sorunlarıyla ve işleriyle ilgilenmesi gerektiğini ifade eden bir dış politika yaklaşımına İzolasyonizm denir. Doğru cevap E'dir.

14.SORU

"AMERİKA AMERİKALILARINDIR" ŞEKLİNDE ÖZETLENEBİLECEK SLOGAN AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ İLE AÇIKLANMAKTADIR?

A
Monroe Doktrini
B
İri Sopa Diplomasisi' (Big Stick Diplomacy)
C
İyi Komşuluk Siyaseti (Good Neighbor Policy) doktrini
D
Truman Doktrini
E
Amerikan Devletleri Organizasyonu (Organization of American States -OAS)

Yanıt Açıklaması: "Amerika Amerikalılarıdır" şeklinde özetlenebilecek slogan Monroe Doktrinidir.

15.SORU

ABD dış politikasında görev ve yetki dağılımına baktığımızda, dış politikada karar alma sürecinde aşağıdakilerden hangisi doğrudan yer almaz?

A
Yargı
B
Kongre
C
Başkan
D
Yasama
E
Yürütme

Yanıt Açıklaması:

Bu bilgiler ışığında ABD dış politikasında görev ve yetki dağılımına baktığımızda, 'dış politika kararını kim verir?' sorusuna tek ve kesin bir cevap verebilmek mümkün değildir çünkü hem Yasama yani Kongre hem de Yürütme yani başkan ve yürütme organlarının, Anayasa'dan kaynaklanan müşterek yetkileri bulunmaktadır. Yargı'nın dış politika karar alma sürecinde doğrudan bir rolü olmasa da en azından teorik olarak ve Anayasal mantık içinde potansiyel bir rol oynayabileceğini belirtmek gerekir.

16.SORU

I. ABD'NİN IRAK'I İŞGAL ETMESİ,

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

- II. ACİL MÜDAHALE GÜCÜ OLUŞTURMA KARARI,
III. ABD'NİN KYOTO PROTOKOLÜ'NÜ DÜZENLEME KARARI,

Yukarıdakilerden hangileri NATO üyesi Avrupa ülkelerinin ABD'ye olan bağlılıklarını azaltmada etkili olmuştur?

- A
Yalnız I
B
I ve II
C
I ve III
D
II ve III
E
I, II ve III

Yanıt Açıklaması:

NATO üyesi Avrupa ülkelerinin ABD'ye olan bağlılıklarının azalmasında, Yeni Muhafazaka'rlar olarak bilinen entelektüel çevrenin Bush'un dış politikalarını etkilemesi, ve bunun sonucunda Kyoto Protokolü'nden ABD'nin imzasını tamamen geri çekmesi, Irak'ı işgal etmesi, 2002 yılında Acil Müdahale Gücünü oluşturma kararı alması gibi noktalar sıralanabilir. Doğru cevap B'dir.

17.SORU

Savaş Yetkileri Yasası'nın kabul edilmesinde etkili olan savaş hangisidir?

- A
Irak Savaşı
B
Vietnam Savaşı
C
Soğuk Savaş
D
I. Dünya Savaşı
E
II. Dünya Savaşı

Yanıt Açıklaması:

Vietnam Savaşı, ABD dış politikasının oluşumunda ciddi bir kırılma ve bunun sonucunda yeni bir düzenleme doğurmuştur: Savaş Yetkileri Yasası

18.SORU

ABD DEVLET SİSTEMİNE GÖRE AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ BİR SIRALAMA YAPILDIĞINDA EN ÜST SIRADA YER ALIR?

- A
Yargı
B
Yasama
C
Yürütme

- D
Eyalet Yönetimi
E
Yerel Yönetimler

Yanıt Açıklaması:

ABD devlet sisteminin en üstünde Federal Hükümeti oluşturan Yasama (Kongre), Yürütme (Başkan), Yargı (Yüksek Mahkeme) ve ona bağlı çok sayıda organlar bulunurken onun altında 50 tane eyalet ve eyalet yönetimleri (federe devletler) ve 1 federal bölge (Washington DC) yönetimi yer almakta, en alt kademede ise tüm ülkeye yayılmış olan yerel yönetimler ve organlar yer almaktadır. Başkent Washington DC'de yer alan Federal Hükümetin Yasama, Yürütme ve Yargı güçleri devlet sisteminin zirvesidir diyebiliriz.

19.SORU

ABD, Orta Doğu petrolüyle 1920'lerin sonunda ilgilenmeye başladı. Aşağıdaki ülkelerden hangisi Amerikan firmalarının eski Osmanlı topraklarındaki petrol ayrıcalıklarını kontrol eden konsorsiyuma katılmasına izin verdi?

- A
İtalya
B
Belçika
C
İspanya
D
İngiltere
E
Almanya

Yanıt Açıklaması:

ABD, Orta Doğu petrolüyle 1920'lerin sonunda ilgilenmeye başladı. 1928 yılında İngiltere ve Fransa, Amerikan firmalarının eski Osmanlı topraklarındaki petrol ayrıcalıklarını kontrol eden konsorsiyuma katılmasına izin verdi. Standard Oil 1933'te Suudi Arabistan'da petrol ayrıcalığı elde etti. 1944'te Texas Company'nin de katılmasıyla Arabian American Oil Company (Arap-Amerikan Petrol şirketi ARAMCO) kuruldu. Amerikan Dışişleri Bakanlığı ABD'nin Suud ailesiyle iyi ilişkiler kurmasını önerdi, Roosevelt bu öneriyi olumlu bulup uygulamaya koydu.

20.SORU

İç halkada yer alan MGK asli danışmanı aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Dışişleri Bakanı
B
Savunma Bakanı
C
CIA Başkanı
D
Başkan Yardımcısı

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

E
Başkan

Yanıt Açıklaması:

Birinci sırada, başkana en yakın konumda duran, parlamenter sistemlerdeki kabineye benzeyen iç Halkada yer alan, başkanın 'atadığı' kişiler vardır. İç halkanın ilk sırasında başkana en yakın danışmanlık ve yardımcılık yapan Milli Güvenlik Kurulu (MGK) ve 15 bakan yer almaktadır. MGK üyeleri şunlardır: Asli üyeler: başkan, başkan yardımcısı, dışişleri bakanı, savunma bakanı. Asli Danışmanlar: CIA Başkanı ve genelkurmay başkanı. Özel danışmanlar: Silahların Kontrolü ve Silahsızlanma Dairesi Müdürü ve USIA (ABD Bilgi Kurumu) ve Başkanın Milli Güvenlik Danışmanı. Bakanlar da esasen başkana yardım etmekle görevli olmakla birlikte, aynı zamanda başında bulundukları bakanlığın tüm işlerinden sorumludur.

4.SORU

Aşağıdakilerden hangisi uluslararası ilişkiler çalışmalarının yapıldığı akademik bölüm ya da alandır?

- A
Dış politika stratejileri
- B
Realist okul
- C
Uluslararası sistem
- D
Uluslararası ilişkiler disiplini
- E
Ekonomik kriz

Yanıt Açıklaması:

Uluslararası ilişkiler disiplini uluslararası ilişkiler çalışmalarının yapıldığı akademik bölüm ya da alan.

5.SORU

1904 YILINDA BAŞLAYAN VE 1905 YILINDA PORTSMOUTH ANLAŞMASIYLA SONA EREN SAVAŞ HANGİ ÜLKELER ARASINDA GERÇEKLEŞMİŞTİR?

- A
Rusya - Japonya
- B
Japonya - ABD
- C
ABD - İspanya
- D
Çin - ABD
- E
İngiltere - Çin

Yanıt Açıklaması: 1904 yılında başlayan ve 1905 yılında Portsmouth anlaşmasıyla sona eren savaş, Rusya ve Japonya arasında gerçekleşmiştir.

6.SORU

AŞAĞIDAKİLERDEN HANGİSİ LATİN AMERİKA'NIN İSPANYA'DAN BAĞIMSIZLIĞINI İLAN ETTİĞİ YILLARDIR?

- A
1810-1820
- B
1640-1650
- C
1900-1950
- D
1790-1800
- E
1510-1595

Yanıt Açıklaması: Latin Amerika'nın İspanya'dan bağımsızlığını ilan ettiği yıllar 1810-1820 yıllarıdır.

7.SORU

KENDİ KADERİNİ KENDİ BELİRLEME PRENSİBİ AŞAĞIDAKİ HANGİ ABD BAŞKANI2NİN VURGULADIĞI ÖNEMLİ BİR PRENSİP OLMUŞTUR?

- A
Thomas Woodrow Wilson
- B
Herbert Clark Hoover
- C
Chester Alan Arthur
- D
Ulysses Simpson Grant
- E
William Howard Taft

Yanıt Açıklaması: Kendi kaderini kendi belirleme prensibi ABD Başkanı, Thomas Woodrow Wilson'un vurguladığı önemli bir prensip olmuştur.

8.SORU

ABD'nin küresel hegemonyasını devam ettirmek için dünyanın çeşitli yerlerinde ciddi sayıda asker bulundurmaması, bunun yerine kilit önemdeki coğrafyalarda kendisiyle iş birliği yapacak kilit müttefiklerle yakın ilişkiler geliştirmesi stratejisine ne ad verilmektedir?

- A
Kapsayıcı Güvenlik
- B
Alan-dışı misyon
- C
Esnek mukabele stratejisi
- D
Yıldız savaşları projesi
- E
Kıyasal Dengeleme

Yanıt Açıklaması:

Kıyasal Dengeleme: ABD dış politikasında var olan bir düşünce ekolüdür. Buna göre, ABD küresel

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

hegemonyasını devam ettirmek için dünyanın çeşitli yerlerinde ciddi sayıda asker bulundurmamalı, bunun yerine kilit önemdeki coğrafyalarda kendisiyle iş birliği yapacak kilit müttefiklerle yakın ilişkiler geliştirmelidir. Herhangi bir bölgede her hangi bir devlet bölgesel hegemonya peşinde koşarsa, ABD oralara asker göndermek yerine o bölgelerdeki müttefiklerini desteklemelidir. Bu yeterli olmazsa güç kullanılması düşünülmelidir. Doğru cevap E'dir.

9.SORU

"İYİ KOMŞULUK SİYASETİ" OLARAK ADLANDIRILAN DOKTRİN HANGİ ABD BAŞKANI TARAFINDAN ÖZDEŞLEŞTİRİLEN BİR DOKTRİNDİR?

- A
Herbert Clark Hoover
- B
Franklin Roosevelt
- C
John Kennedy
- D
Harry S. Truman
- E
Theodore Roosevelt

Yanıt Açıklaması: "İyi Komşuluk Siyaseti" olarak adlandırılan doktrin ABD başkanı Franklin Roosevelt tarafından özdeşleştirilen bir doktrindir.

10.SORU

Amerikan dış politikasının militarizmine ve savaşıllığına karşı yapılan protesto aşağıdakilerden hangisidir?

- A
Feminizm
- B
Sivil Haklar Hareketi
- C
İslam Uлуу
- D
Vıcdani ret
- E
Sivil itaatsizlik

Yanıt Açıklaması:

Amerikan dış politikasının militarizmine ve savaşıllığına karşı yapılan protestolardan çok dikkat çeken bir eylem türü de vıcdani retçilik olarak bilinen harekettir. Vıcdani retçiler, Amerikan askeri ve savaş operasyonlarına destek vermek istemedikleri için askerlik yapmayı reddederek hem askeri hem de psikolojik bir etki yapmaya çalışırlar. Doğru yanıt D seçeneğidir.

11.SORU

AŞAĞIDA VERİLEN ÜLKELERDEN HANGİSİNE ABD TARAFINDAN 1968'DE EN FAZLA SİLAH SATIŞI YAPILMIŞTIR?

- A
İran
- B
İsrail
- C
Türkiye
- D
Mısır
- E
Irak

Yanıt Açıklaması: 1968'de ABD İsrail'e 50 Fantom F4 (süpersonik jet bombardıman uçakları) satarak bu ülkeye en çok silah satan devlet hâline geldi.

12.SORU

1962 sonbaharında Füze Krizi olarak anılan olay patlak verdi. Küba'ya başka bir ülkenin yerleştirmek istediği uzun menzilli füzelere engel olmak isteyen ABD, Küba'yı denizden ablukaya aldı. Amerika ile füze krizine neden olan bu ülke aşağıdakilerden hangisinde doğru verilmiştir?

- A
Almanya
- B
İngiltere
- C
Rusya
- D
Meksika
- E
Şili

Yanıt Açıklaması:

1962 sonbaharında ise ABD ve Sovyetler Birliği arasında Füze Krizi olarak anılan olay patlak verdi. Rusya'nın Küba'ya yerleştirmek istediği uzun menzilli füzelere engel olmak isteyen ABD, Küba'yı denizden ablukaya aldı.

13.SORU

Amerika'da federal bölge yönetimi hangi eyalettedir?

- A
Pentagon
- B
Washington DC
- C
Winconsin
- D
Virginia
- E
New Jersey

Yanıt Açıklaması:

ABD devlet sisteminin en üstünde Federal Hükümeti oluşturan Yasama (Kongre), Yürütme (Başkan), Yargı (Yüksek Mahkeme) ve ona bağlı çok sayıda organlar bulunurken onun altında 50 tane eyalet ve

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

eyalet yönetimleri (federe devletler) ve 1 federal bölge (Washington DC) yönetimi yer almakta, en alt kademede ise tüm ülkeye yayılmış olan yerel yönetimler ve organlar yer almaktadır. Başkent Washington DC'de yer alan Federal Hükümetin Yasama, Yürütme ve Yargı güçleri devlet sisteminin zirvesidir diyebiliriz. Doğru yanıt B'dir.

14.SORU

Aşağıdaki ülkelerden hangisi Avrupa Ekonomik Topluluğu adıyla kurulan Avrupa Birliği'nin kurucu üyelerinden biri değildir?

- A
İtalya
- B
Fransa
- C
Belçika
- D
İngiltere
- E
Batı Almanya

Yanıt Açıklaması:

Avrupa Birliği: Altı Batı Avrupalı devletin (Batı Almanya, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg) 1957 yılında Avrupa Ekonomik Topluluğu adıyla kurdukları örgüt, 1992'de Maastricht Anlaşmasıyla Avrupa Birliği (AB) adını almıştır. Amacı üyeleri arasında birçok alanda ileri düzeyde entegrasyon kurmaktır.

15.SORU

AMERİKA BİRLEŞİK DEVLETLERİ'Nİ KURAN İLK 13 KOLONİNİN SAHİP OLDUKLARI TOPRAKLARLA YETİNMEYİP TÜM AMERİKA KITASINA YAYILMASI GEREKTİĞİ DÜŞÜNCESİ AŞAĞIDAKİ HANGİ KAVRAMLA AÇIKLANMAKTADIR?

- A
Püritenizm
- B
Evanjelizm
- C
Kutsal misyon
- D
Amerikan itikadı
- E
Amerikan istisnacılığı

Yanıt Açıklaması: Amerikan itikadının ortaya çıkardığı önemli bir anlayış, ABD'nin güçlenmeye başladığı 19. yüzyılda ortaya çıkan Kutsal Misyon (Manifest Destiny)'dur. Bu görüşe göre, 13 koloniden kurulmuş olan ABD'nin burada sınırlı kalmayıp Amerika kıtasında yayılması onun 'kutsal' bir görevidir. C şıkkı doğru yanıttır.

16.SORU

Kolonilerin bağımsızlıklarını ilan ederek kendi başlarına birer devlet statüsü kazanmasına ne denir?

- A
Başkaldırı
- B
Sömürgecilik
- C
Adem-i merkeziyetçilik
- D
Dekolonizasyon
- E
Kolonizasyon

Yanıt Açıklaması:

Zamanla koloniler bağımsızlıklarını ilan ederek kendi başlarına birer devlet statüsünü kazanırlar. Bu süreçte dekolonizasyon denir. Doğru cevap D'dir.

17.SORU

Siyasetteki etkinliği nedeniyle, yasama, yürütme ve yargı olarak bilinen üç yönetim erkine ilave olarak aşağıdaki hangi ortama dördüncü kuvet rolü verilmiştir?

- A
Medya
- B
Kamuoyu
- C
İş dünyası
- D
İobiler
- E
Sivil Toplum Hareketleri

Yanıt Açıklaması:

Dördüncü kuvet: Siyasetteki etkinliği nedeniyle, yasama, yürütme ve yargı olarak bilinen üç yönetim erkine ilave olarak medyaya atfedilen sıfat. Buna göre medya veya basın, diğer üç erk kadar siyasi arenada söz sahibidir.

18.SORU

Meksika'da, özellikle ABD sınırında kurulan montaj endüstrisinin adı nedir?

- AA
- B
Libre de impuestos
- C
Maquila Decree
- D
Comercio
- E
Fábrica

Yanıt Açıklaması:

Maquiladora: Meksika'da, özellikle ABD sınırında kurulan montaj endüstrisine verilen isim. Bu fabrikalarda işçiler ağır şartlar altında, sosyal

AMERİKAN DIŞ POLİTİKASI

güvenceden yoksun ve genellikle parça başı ücretle çalıştırılıyorlar. Doğru cevap A'dır.

19.SORU

ABD dış politikası bakımından çok büyük bir rolü olmasa da Amerikan Devlet Sistemi içindeki üçüncü güç, Yargı işlevini yapan Yüksek Mahkeme'dir. Yüksek Mahkeme, başkanın aday göstermesi ve Senato'nun onayıyla seçilen kaç üst düzey yargıçtan oluşmaktadır?

- A
3
- B
6
- C
9
- D
12
- E
15

Yanıt Açıklaması:

Yüksek Mahkeme, başkanın aday göstermesi ve Senato'nun onayıyla seçilen ve ömür boyu görevde kalma yetkisi olan **9 üst düzey yargıçtan** oluşmaktadır.

20.SORU

ABD'NİN İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NDAN TÜKENEREK ÇIKMIŞ AVRUPA EKONOMİLERİNİ DİRİLTMEK İÇİN GENİŞ KAPSAMLI PLANLADIĞI VE UYGULADIĞI EKONOMİK YARDIM POLİTİKASI AŞAĞIDAKİ HANGİ ADLA ANILMAKTADIR?

- A
Monroe Doktrini
- B
Truman Girişimi
- C
Bretton Woods Sistemi
- D
Marshall Planı
- E
Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu

Yanıt Açıklaması: ABD'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan tükenerek çıkmış Avrupa ekonomilerini diriltmek için geniş kapsamlı planladığı ve uyguladığı ekonomik yardım politikası Marshall Planı ile anılmaktadır.

ONLINE DÖNEMDE NELER SORULDU?

Amerikan Dış Politikası
1. I. NATO'nun ABD ve Avrupalı müttefikler arasında NATO'nun Rusya'ya genişlemesi noktasında görüş ayrılıkları çıkmıştır. II. NATO alan-dışı askeri operasyonlar üzerinden varlığını devam ettirmiştir. III. Türkiye NATO'dan çıkmak yönünde bir dış politika takip etmeye başlamıştır. IV. ABD'nin NATO'ya olan bakış açısı daha sahiplenici yönde ortaya çıkmıştır. V. AB üyeleri arasında NATO'dan çıkıp kendi güvenlik örgütlerini kurmak fikri güçlenmeye başlamıştır. yukarıdakilerden hangisi veya hangileri transatlantik ilişkilerin 1990'lı yıllarda çok daha sorunlu olmaya başladığını göstermektedir? II ve V
2. 1980 yılında İngiltere'den bağımsızlığını kazanarak dekolonizasyon sürecini en geç tamamlayan Afrika ülkelerinden biri olmuştur. ? Zimbabve
3. 16 ve 18. yüzyıllar arasında Avrupa'da geçerli olan ekonomi politikası aşağıdakilerden? Merkantilizm
4. 1861-1865 yılları arasında yaşanan Amerika iç savaşı ülkeyi kuzey ve güney şeklinde parçalanmanın eşiğine getirmiş, ancak Başkan ... yaratıcı lider eşikten dönülmüş ve bütünleşme sağlanmıştır. Yukarıda cümlede boş bırakılan yeri aşağıdakilerden hangisi doğru olarak tamamlar? Abraham Lincoln'un
5. 1959'dan beri kapalı bulunan ABD'nin Küba büyükelçiliği kaç yılında yeniden hizmete açılmıştır? 2015
6. 1980'lerin sonunda ve 1990'ların başında AB'nin Arap-İsrail çatışması konusunda takındığı tutumla ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi doğrudur? Amerikan yönetimi, Filistinlilere karşı daha uzlaşmacı bir tutum takınması konusunda İsrail'i sıkıştırmıştır
7. ABD aşağıdaki ülkelerden hangisine karşı "domuzlar körfezi" çıkartmasını gerçekleştirmiştir? Küba
8. ABD devlet yönetiminde, yasama, yürütme ve yargı erklerinin görev ve yetkilerinin birbirini dengelemesini denetlemesini sağlayan, böylece söz konusu üç erkten herhangi birinin aşırı şekilde güçlenerek tüm sistemi kontrol altına almasını engelleyen mekanizmaya ne ad verilir? Denge ve denetim mekanizması
9. ABD dış politikasının yasama ve yürütmenin birlikte hareket ettikleri ve birbirini gözettikleri bir süreç içinde belirlendi aşağıdakilerden hangisidir? Anayasal denge modeli
10. ABD, Napolyon savaşları döneminde hangi iki ülke arasında yaşanan savaşta siyasi ve askeri olarak tarafsızlık politikası izlemiştir? İngiltere ve Fransa
11. ABD, Rusya ile 1867'de yaptığı antlaşmayla 7.200.000 dolar karşılığında kendi topraklarına katmıştır.? Alaska'yı
12. ABD'de kurulmuş bir afro-amerikan sivil toplum örgütü olan NAACP, aşağıdaki ulus.. ? Birleşmiş milletler'den
13. ABD'nin aşağıdaki uluslararası örgütlerden hangisine üyeliği 1920 yılında Senato tarafından onaylanmadığı için ABD dış politikası söz konusu dönemde köklü bir değişikliğe uğramıştır? Milletler Cemiyeti'ne
14. ABD'nin bireysellik, özgürlük, eşitlik, demokrasi ve piyasa ekonomisi gibi liberal değerleri ile dini inancı uzlaştıran kavram aşağıdakilerden hangisidir? Amerikan İtikadı
15. ABD'nin özellikle 18. ve 19. yüzyıllarda Avrupa güç dengesi rekabetine gitmekten kaçınma, Avrupa'nın olumsuz koşullarından uzak durma amacını güden dış politika ilkesi ? Yalnızcılık
16. ABD'nin üstün gücüyle kendisi için kritik olan bölgelerde kendi çıkarlarını koruyacak şekilde kurduğu istikrar ve barış içeren düzen ? Pax-Americana

17. Afrika'da yaşayan açlık, kıtlık, sivil savaş vb. felaketlerin Abd televizyonlarında yer bulması, insani amaçlı müdahalelere sıcak bakan sağlanmıştır. Soğuk savaş sonrası dünyanın yegane süper gücü olan Abd de Afrika'da yaşanana insanlık dramına müdahale etme gereği duymuş.. Yukarıda sözü edilen durumu açıklamak için bazı uzmanlar tarafından kullanılan kavram aşağıdakilerden hangisidir? CNN etkisi
18. Amerikan ... sektörü sadece Abd sınırları içinde değil dünya çapında etkili olması nedeniyle, Abd'nin ve hatta diğre ülkelerin dış politikalar anlatılmasında çok kritik rol oynar. Yukarıdaki boş bırakılan yer? Medya
19. Aşağıda küba füze krizi ile ilgili verilen bilgilerden hangisi yanlıştır? Kriz, abd ve sovyetlerin soğuk savaş sırasında ilk silahlı çatışmasına yol açmıştır.
20. Aşağıdaki ifadelerden hangisi Abd'nin 1980'li yıllarda irak'akarşı takındığı tutumlardan biri değildir? Abd, irak'ı terörist devletler listesinde tutmaya devam etmiştir.
21. Aşağıdaki olayların hangisinde sonra ABD ilk defa sömürge statüsünde toprak kazanmıştır? 1898 ispanyol - amerikan savaşı
22. Aşağıdaki ülkelerden hangisi abd'nin 19.yüzyılda asya-pasifik bölgesinde rekabet ettiği ülkelerden biri değildir? İtalya
23. Aşağıdakilerden hangisi 1887'de ABD tarafından vesayet altına alınmış ve gelecekteki Pearl Harbor donanma üssü olarak yapılandırılmaya başlamıştır? Hawaii
24. Aşağıdakilerden hangisi 1956 yılında süveyş krizi sırasında ABD'nin tutumları arasında yer almaz? Birleşmiş milletler'in ingiltere ve fransa aleyhine karar almasını engellemiştir.
25. Aşağıdakilerden hangisi 1990'lardan itibaren ABD'nin Latin Amerika'daki etkisinin azalmasının sebeplerinden biri değildir? Soğuk savaşın sona ermesiyle latin amerika'nın jeopolitik öneminin ABD gözünde azalması
26. Aşağıdakilerden hangisi Abd başkanı George W.Bush'un NATO'ya bakışını yansıtmaktadır? Bush, Avrupalı müttetfiklerin NATO'dan bağımsız kendi güvenlik örgütlerini kurumalarını destekler
27. Aşağıdakilerden hangisi ABD başkanı obama'nın nato'ya bakışını yansıtmaktadır? Obama, nato'nun çok-taraflı hareket eden toplu savunma örgütünü kimliğini desteklemiştir.
28. Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin askeri üssünün bulunduğu ülkelerden biri değildir? İran
29. Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin orta doğu bölgesine yönelik olarak tarihte ya da son yıllarda benimsediği temel hedeflerden biri değildir? Bölgede otoriter yönetimlerin devrilerek yerlerine demokratik yönetimlerin geçmesini sağlamak
30. Aşağıdakilerden hangisi ABD'nin ortaya attığı büyük orta doğu projesinin sorunlu yönlenlerinden biri değildir? Projeye başka ülkelerin dahil edilmemesi
31. Aşağıdakilerden hangisi abd'nin yayılmacı politikalarının kökeninde yatan doktrinlerden biridir? Kutsal misyon
32. Aşağıdakilerden hangisi ASEAN'a sonradan katılan üyelerden biri değildir? Bangladeş
33. Aşağıdakilerden hangisi Fransa'nın NATO'nun askeri kanadından çıktığı tarihtir? 1966
34. Aşağıdakilerden hangisi NATO'nun amaçlarından biri değildir? NATO'nun çinden kaynaklına güvenlik tehdidini bertaraf etmek için kurulmuştur
35. Aşağıdakilerden hangisi NATO'un soğuk savaş yıllarında esnek mukabele stratejisini benimsememesinin en önemli nedenidir? Sovyetler birliği'nin nükleer silahlarıyla Abd topraklarını vurabilecek askeri teknolojiyi geliştirmesi
36. Aşağıdakilerden hangisi transatlantik ilişkilerin kapsam alanına girmez? ABD ile çin arasındaki ilişkiler

37. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin transatlantik ilişkilere bakışı çerçevesinde söylenebilir? Soğuk savaş'ın bitmesine rağmen Türkiye Nato'nun varlığını avrupa'nın güvenliğinin sağlanmasında en önemli örgüt olarak görmeye devam etmiştir.
38. Avrupa (birliği) güvenlik ve savunma politikası (agsp) aşağıdakilerden hangisi ..? 1999 köln
39. Birleşmiş milletler genel kurulu 1971'de çoğunlukla aldığı bir kararla aşağıdakilerden hangisini üyelikten çıkarmıştır? Çin Cumhuriyeti
40. Devletlerin dış politikalarında takip ettikleri uzun dönemli, planlı ve kapsamlı yol ve yöntemlerin toplamına ne ad verilir? Dış politika stratejileri
41. I. ABD deniz gücünde ingiltere'yi yakalamıştır. II. Rusya, japonya ile aynı deniz gücüne sahip olma hakkını elde etmiştir. III. Japonya, kore'den çekilmeyi kabul etmiştir. Yukarıda verilenlerden hangisi veya hangileri 1921 deniz silahlarının sınırlandırılması antlaşmasını'nın sonuçları arasındadır? Yalnız I
42. I. Amerikan yöneticileri, Orta Doğu devletlerini Batı tarafından desteklenen bir savunma örgütü içinde bir araya getirmek istemi II. ABD, Orta Doğu'da kendisinin de üye olduğu Bağdat Paktını kurdurmuştur. III. ABD, Mısır'ın Asvan Barajı projesine mali destek sağlayarak bu ülkeyi yanına çekmeye çalışmıştır. IV. 1957 yılındaki Etsenhower doktrini, Arap devletleriyle İsrail arasındaki sorunlara çözüm bulmayı hedeflemiştir. ABD'nin 1950'li yıllardaki Orta Doğu politikasıyla ilgili olarak yukarıdakilerden hangisi veya hangileri doğrudur? Yalnız I
43. I. Başkan Monroe, Abd'nin amerika kıtasında avrupalı ülkelerin etkisini / faaliyetlerini kısıtlama amacını güder II. Big Stick Diplomacy (iri sopa diplomasisi), gerekirse Abd'nin sert güç kullanmaktan çekinmemesini telkin eder III. Platt Aemndment, bağımsız Küba'nın iç işlerine Abd'nin asla karışmayacağı taahhüdünde bulunur IV. Bolivarizm, Abd'nin Latin Amerika birliğini desteklenmesi prensibine dayanır. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri Abd'nin çeşitli dış politika doktrinlerini doğru olarak.. ? I ve II
44. I. Küba füze krizi ve abd-küba arasında gerginlik II. domuzlar körfezi çıkarması III. IMF ve dünya bankası eşliğinde neoliberal ekonomiye geçiş. Yukarıda verilenlerden hangisi veya hangileri soğuk savaş sona erdikten sonra latin amerika'da yaşanan gelişmelerdendir? Yalnız III
45. I. Latin amerika bölgesi güney amerika'da bulunan tüm ülkelerden oluşmaktadır II. Latin amerika'da sadece ispanyolca konuşan ülkeler vardır. III. Meksika, orta amerika ve güney amerika'da bulunan ülkeler latin bölgesinde. IV. Latin amerika eski ispanyol ve portekiz sömürgelerinin oluşturduğu bölgeye verilen.. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri latina amerika ile ilgili doğru bilgiler içerir ? III ve IV
46. I. Siyasi ve ekonomik reformlar yaparak japonya'yı kalkındırmak II. Abd'nin saldırganlığına karşı önlem almak III. Rusya'nın Mançurya'daki ilerlemesini durdurmak IV. Avrupalı güçlerin çin'den elde ettiği ayrıcalıklardan yararlanmak. Japonya'da 1868 yılında başlayan Meiji restorasyonunun temel hedefi yukarıdakilerden hangisi? Yalnız I

SINCE 2020

47. I. Arap-İsrail çatışmasında doğrudan çıkara sahiptirler. II. ABD'nin, kendisinin ulusal çıkarlarına uygun düşmesi halinde İsrail'in çıkarlarına uygun hareket etmesini beklemektedirler. III. Temel kaygılan, ABD'nin çıkarlarının korunmasından çok İsrail devletinin varlığının devam ettirilmesidir. IV. Amerikan başkan adayları ve başkanları açısından onların desteğini elde etmek çok önemli bir husus değildir. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri ABD'deki İsrail yanlısı gruplar için geçerli değildir? yalnız II ve IV
48. I. İsrail'in aşırı İran karşıtlığı, ABD'nin İran'a karşı sert politikalar izlemesinde etkili olmuştur. II. ABD, İran'ın nükleer bir devlet haline gelmesinin kabul edilemez bir şey olduğunu ilan etmiştir. III. ABD, İran'a yönelik politikalarında bu ülkenin güvenlik kaygılarını dikkate almıştır. IV. Obama yönetimi de İran'ı nükleer silah üretmekten alıkoymak için bu devletle anlaşma yapmanın yollarını aramamıştır. Yukarıdakilerden hangisi veya hangileri ABD'nin 2001 sonrası İran politikası için doğru ifadedir? I ve II
49. İkinci dünya savaşı sonrasında ABD, Kapsamında savaştan tükenerek çıkmış Avrupa ekonomilerini diriltmek amacıyla geniş kapsamlı ekonomik uygulamıştır. ? Marshall planı
50. İkinci dünya savaşı'nın bitiminden sonra ABD'nin Avrupa'nın batısındaki askeri varlığını artırmasının nedeni aşağıdakilerden hangisidir? Orta ve doğu Avrupa'daki devletlerin birer birer sovyetler birliği'nin tahakkümü altına girmesi ve küresel rekabetin dünyanın diğer alanlara yayılmaya başlaması
51. Japonya, 854 tarihli Yokohama Antlaşması'yla aşağıdaki ülkelerden hangisine en çok gözetilen ulus statüsü vermiştir? ABD
52. Latin Amerika ülkeleri için en büyük ekonomiye sahip ülke aşağıdakilerden hangisidir? Brezilya
53. Marxist-Leninist ideolojiye göre, ABD'nin tüm dış politikası ve ilişkileri aşağıdakilerden.. ? Emperyalizm
54. Meksika'da özellikle ABD sınırında kurulan montaj endüstrisine ... denilmektedir. Bu fabrikalarda işçiler ağır şartlar altında sosyal güvenceden yoksun parça başı ücretle çalıştırılıyorlar? Maquiladora
55. Soğuk savaş döneminde Basra (İran) Körfezine yönelik herhangi bir saldırıya ya da kontrol girişimine ABD'nin gereken her yöntemle karşı koymasını öngören siyasal düşünce... ? Carter Doktrini
56. Soğuk savaş koşullarında Güneydoğu Asya'da komünizme karşı dayanışmayı temel bir öncelik olarak değerlendiren ... 1990'lı yılların başında ekonomik entegrasyon vermiştir. ? ASEAN
57. Türkiye'nin NATO'ya katılımını kolaylaştıran uluslararası olay, Savaşıdır? Kore